

Täysistunto

Torstai 18.12.2025 klo 10.00—21.22

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto keskeytettiin klo 13.01. Täysistuntoa jatkettiin klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 21.22.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (10.00—11.59 ja 16.00—18.00), toinen varapuhemies Tarja Filatov (11.59—13.01 ja 19.58—21.22) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.00—19.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Valtiontalouden tarkastusviraston kertomukset Vaalirahoituksen valvonta aluevaaleissa 2025, Vaalirahoituksen valvonta vuoden 2025 kuntavaaleissa ja Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2025 (K 21-23/2025 vp).

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 talousarvioesityksen (HE 99/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 99/2025 vp

Hallituksen esitys HE 171/2025 vp

Talousarvioaloite TAA 1-112, 114-279, 281-323/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 29/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 29/2025 vp.

Asian käsittely keskeytettiin 17.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

3.1. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään valtiovarainministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 28.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 11.30 asti. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

10.01 Minna Reijonen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen asiaa kunta- ja hyvinvointijaoston osalta. Hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus on ensi vuonna noin 27,1 miljardia euroa, mikä on noin 0,9 miljardia euroa enemmän kuin vuonna 25. Kasvu selittyy pitkälti hyvinvointialueindeksin mukaisella korotuksella. Rahoitusta lisää myös palvelutarpeen kasvu, ja sitä vähentävät jälkikäteistarkistus, siirtymätasaukset sekä tehtävämuutokset. Valiokunta toteaa, että hyvinvointialueiden rahoitus on noin 30 prosenttia valtion talousarviosta. Kokonaisuudella on keskeinen merkitys julkisessa taloudessa. Kustannusten kasvun hillintä ja sotepalveluiden tuottavuuden kehitys ovat avainasemassa julkisen talouden vakauttamisessa.

Valiokunnan mietinnössä tarkastellaan hyvinvointialueiden talouden eriytymistä ja todetaan huoli tästä kehityksestä sekä siitä, kuinka se vaikuttaa palveluiden yhdenvertaiseen järjestämiseen. Osalla alueista talouden tilannekuva on hyvin haastava, mutta osin on havaittavissa myös positiivista, oikeansuuntaista kehitystä. Saadun tiedon mukaan alueet muun muassa suoriutuvat sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä mainettaan paremmin: henkilöstön saatavuus on parantunut, digitaalinen asiointi on kehittynyt, ja hoidon jatkuvuuteen panostetaan. Valiokunta pitää 40 miljoonan euron määräaikaista panostusta omalääkärimallien kehittämishankkeisiin erittäin tärkeänä.

Koko maan tasolla hyvinvointialueet ovat kääntymässä ylijäämäisiksi, ja osa alueista pystyy kattamaan kertyneet alijäämät vuoden 26 loppuun mennessä. Hallitus ei ole antanut budjettirajoitteen muodostua pehmeäksi, mutta samalla se on tukenut hyvinvointialueiden onnistumista talouden hallinnassa muun muassa toimintaa tukevilla ja henkilöstötilannetta helpottavilla tehtävälainsäädännön muutoksilla, lisäämällä rahoitusjärjestelmän kannustimia, vahvistamalla hyvinvointialueiden ohjausta sekä tukemalla tietoon perustuvaa päätöksentekoa.

Valtiovarainministeriö antoi viime viikolla eduskunnalle lakiesityksen, jonka myötä hyvinvointialueet voisivat saada tietyillä edellytyksillä lisää aikaa alijäämien kattamiseen. Valiokunta pitää hyvänä sitä, että kattamisaikataulua joustavoitetaan. Tämä tukee tarkoituksenmukaista pitkäjänteistä sopeuttamista ja hälventää monen alueen kokemaa lakisääteisten vaatimusten ristiriitaa. Kuitenkaan osalle alueista alijäämän kattamisen aikataulun joustavoittaminen ei ole ratkaisu. Olennaista on, että jokainen alue tekee parhaansa taloutensa sopeuttamiseksi perustuslain turvaamia palveluita vaarantamatta.

Valiokunnan mietinnössä käsitellään myös hyvinvointialueiden rahoitusmallin toimintaa sekä tarvekertoimien laskentaan liittyvien diagnoositiedon keruun ja laadunvarmistuksen haasteita. Valiokunta pitää hallituksen toimia rahoitusmallin vakauttamiseksi ja diagnoositietojen laadun varmistamiseksi tarpeellisina ja yhtyy myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnossa esitettyyn näkemykseen siitä, että on välttämätöntä analysoida alue-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

kohtaisesti rahoituksen eriytymisen syyt ja seuraukset sekä arvioida, miten tarveperustaisista rahoitusta tulee kokonaisuudessaan kehittää luotettavaksi ja oikeudenmukaiseksi.

Hallituksen tavoitteena on parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän sekä palvelujen vaikuttavuutta ja ottaa käyttöön yhdenmukaisesti arvioituja, vaikuttavia ja kustannusvaikuttaviksi todettuja menetelmiä. Vaikuttavuuden kehittämiseen on käytössä vuosittain kahdeksan miljoonaa euroa. Valiokunta pitää tärkeänä, että sotepalveluiden vaikuttavuuden arviointiin panostetaan. Keskeistä on tietopohjan kehittäminen mutta myös tiedon analysointi ja hyödyntäminen sekä vaikuttavien käytäntöjen levittäminen.

Arvoisa puhemies! Kerron samalla myös kuntien tukemisesta. Kuntien vuoden 26 valtionapuihin osoitetaan vajaa 5,9 miljardia euroa, mistä laskennalliset valtionosuudet ovat vajaa 4,9 miljardia euroa. Valtionavut kasvavat noin kolme prosenttia vuodesta 25. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksissa on huomioitu lisäyksiä kustannustenjaon tarkistus sekä indeksikorotus mutta myös vähennyksiä, kuten yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava 32 miljoonan euron vähennys ja 75 miljoonan euron pysyvä säästö. Tehtävämuutokset lisäävät peruspalvelujen valtionosuutta 68 miljoonalla eurolla. Suurelta osin muutos aiheutuu elokuussa 25 voimaan tulleesta oppimisen tuen ja perusopetuksen vuosiviikkotuntimäärän muutoksista.

Hallituksen toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta vuonna 26 noin 170 miljoonalla eurolla vuoteen 25 verrattuna. Kun tarkastellaan päätösperäisten toimenpiteiden vaikutuksia koko vaalikauden ajalta, on vuoden 26 nettovaikutus kuitenkin kuntataloutta vahvistava. Työttömyyden merkittävä kasvu on kuitenkin aiheuttanut sen, että työllisyysalueiden asiakasmäärät, kuntien rahoittamat työttömyysturvamenot ja niin sanotut sakkomaksut ovat lisääntyneet voimakkaammin kuin TE-palvelu- ja työttömyysturvauudistuksen valmisteluvaiheessa arvioitiin. Vuosina 25—26 kuntatalous on näiden osalta alirahoitettu. Myös kotitalouksien toimeentulotuen tarve on kasvanut, mikä näkyy kuntien valtionosuuksissa viiveellä. Valiokunta on huolestunut kuntatalouteen kohdistuvista säästöistä. Kun myös suhdanne- ja työttömyystilanne on heikko ja verotulokehitys vaimea, on olemassa riski, että sopeutustoimet tulevat heijastumaan myös opetus- ja sivistystoimen sekä työllisyyden hoidon tehtäviin.

Kuntatalouden tila on heikentynyt, ja sen arvioidaan heikkenevän edelleen. Väestönmuutos ja kuntatalouden eriytymiskehitys luo uhkan palveluiden eriarvoistumisesta ja haastaa kuntien kykyä suoriutua niille annetuista lakisääteisistä tehtävistä. Kuntien tehtäviä, kuntarakennetta ja palvelulupausta tulee tarkastella. Nykyinen valtionosuusjärjestelmä ei vastaa täysin kuntien tehtäviä ja rahoitustarvetta. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että järjestelmä saadaan uudistettua mahdollisimman nopeasti vastaamaan paremmin nykyistä tilannekuvaa.

Haluan kiittää valiokunnan jäseniä ja myös ministereitä hyvästä yhteistyöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

10.07 Jari Ronkainen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen pääluokkaa 28 koskevan budjettimietinnön Tullin osalta, joka kuuluu hallinto- ja turvallisuusjaostolle. Tullin toimintamenoihin esitetään ensi vuodelle noin 201 miljoonaa euroa, mikä on noin miljoona euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Määrärahat vähenevät pääosin toimintameno säästöjen sekä eräiden määräaikaisten rahoitusten päättymisen vuoksi.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Toimintamenot: Tulli vastaa keskeisistä tehtävistä sisäisen turvallisuuden, huoltovarmuuden ja ulkoisen kaupan valvonnan turvaamisessa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Tullin tehtäväkenttä on viime vuosina laajentunut merkittävästi muun muassa pakotevalvonnan, verkkokaupan kasvun ja satamaturvallisuuden vaatimusten myötä. Valiokunta on huolissaan rahoituksen riittävyydestä erityisesti satamaturvallisuuden ja vakavan sekä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan näkökulmasta. Tullilla on keskeinen rooli PTR-yhteistyössä poliisin ja Rajavartiolaitoksen rinnalla, ja sen toimintaedellytysten turvaaminen on välttämätöntä kokonaisturvallisuuden kannalta.

Valiokunta toteaa, että Tullia ei kaikilta osin rinnastettu muihin turvallisuusviranomaisiin valtionhallinnon säästölinjauksia tehtäessä, vaikka hallitusohjelmassa ja sisäisen turvallisuuden selonteossa näin on linjattu. Hallituksen tulee seurata Tullin määrärahojen riittävyyttä ja tarvittaessa palata asiaan lisätalousarviossa.

Arvoisa puhemies! Pääluokassa 28 Tullin osalta korostuu sisäisen turvallisuuden vahvistaminen, huoltovarmuuden turvaaminen sekä tehokas rajat ylittävän rikollisuuden torjunta. Valiokunta pitää tärkeänä, että Tullin keskeiset tehtävät voidaan hoitaa tehokkaasti myös muuttuvassa turvallisuusympäristössä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, olkaa hyvä.

10.09 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Suomen hyvinvointiyhteiskunnan on seistävä tukevalla maaperällä. Talouden kantokyvystä huolehtiminen on keskeinen osa Suomen turvallisuuden ja Suomen tulevaisuuden rakentamista. Hallituksen talousarvioesitys vuodelle 26 heijastaa hallituksen sitoutumista talouden tasapainottamiseen samalla, kun turvataan kansalaisten hyvinvointi ja palveluiden saatavuus.

Kunnat vastaavat esimerkiksi yhdestä yhteiskunnan tärkeimmästä tehtävästä, perusopetuksesta. Vaikeassakin julkisen talouden tilanteessa olemme pitäneet tärkeänä pitää kiinni perusopetuksen vahvistamisesta. Olemme tuoneet kouluihin kännykkäkiellon ja muun muassa uudistaneet oppimisen tukea ja lisänneet perusopetukseen kolme vuosiviikkotuntia. Myös hallituksen budjettiesityksen kasvutoimet, kuten työn ja yritysten verotuksen lasku, tukevat kuntien työtä ja menestystä haastavassa kuntatalouden tilanteessa.

Kuntien peruspalveluitten valtionosuus vuodelle 26 on noin 3,55 miljardia euroa. Valtionavut kasvavat noin kolme prosenttia tästä vuodesta. Tämän kasvun taustalla ovat erityisesti indeksikorotus, valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus ja valtionosuustehtävien muutokset. Vaikka valtionosuuksiin tehdään ensi vuoden budjettiesityksessä 75 miljoonan euron säästö, kun tarkastellaan hallituksen päätösperäisten toimien vaikutuksia koko vaalikauden ajalta, nettovaikutus on yhteensä noin 200 miljoonaa euroa kuntataloutta vahvistava vuonna 26.

On silti selvää, että tarvitsemme laajaa keskustelua kuntien tulevaisuudesta. Niitä haastavat kohonneet kustannukset sekä demografinen kehitys. Kuntien eriytymiskehitys on jatkunut Suomessa jo pitkään. Jatkossa meidän pitää löytää uudenlaisia rakentavia ratkaisuja kuntien tulevaisuuden haasteiden ratkaisemiseksi. Kunnat eivät soteuudistuksen jälkeen ole mikään jakojäännös, vaan ne ovat merkittävä osa suomalaisen arjen rakentamista ja Suomen kasvun luomista. Siksi olen tällä viikolla järjestänyt eduskuntapuolueille parlamentaarisen keskustelun kuntien tulevaisuudesta — kiitoksia kaikille osallistujille — ja tulen sen pohjalta käynnistämään parlamentaarisen työn kuntien tulevaisuudesta.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden tehtävänä on järjestää ihmisten tärkeät sote- ja pelastuspalvelut. Haluamme, että alueet onnistuvat tässä tehtävässään, ja siksi olemme huolehtineet hyvinvointialueitten rahoituksen kasvusta valtiontalouden vaikeasta tilanteesta huolimatta. Ensi vuonna alueiden rahoitus nousee melkein 27,2 miljardiin euroon, ja kasvua on lähes 900 miljoonaa euroa vuoden 25 tasoon verrattuna. Se on jopa neljä miljardia euroa enemmän kuin tämän hallituksen aloittaessa. Kaikkien hyvinvointialueiden rahoitus on kasvanut. Hyvinvointialueitten rahoituksen taso tarkistetaan kahden vuoden viiveellä vastaamaan koko maan tasolla toteutuneita kustannuksia. Vuoden 26 rahoitukseen sisältyy jälkikäteistarkistusta yhteensä noin 1,3 miljardia euroa. Hyvinvointialueitten rahoitusta korottavat erityisesti palvelutarpeen kasvu ja hyvinvointialueindeksi. STM:n pääluokan yhteydessä on käsitelty niitä toimia, joilla osaltaan hillitään menojen kasvua, annetaan välineitä hyvinvointialueille onnistua ja edistetään myöskin henkilöstön riittävyyttä.

Arvoisa puhemies! Valtion aluehallinnon puolella ensi vuoden alusta, ihan kahden viikon kuluttua, astuu voimaan merkittävä aluehallinnon uudistus. Se tuo aiempaa sujuvampaa luvitusta, lyhyempiä käsittelyaikoja ja tehokkaampaa ja yhdenmukaisempaa sotepalveluiden valvontaa. Jatkossa lupa- ja valvonta-asioita hoitaa useiden viranomaisten sijaan vain yksi virasto, uusi monialainen Lupa- ja valvontavirasto, joka toimii 18 paikkakunnalla. Samalla jättimäisessä valtion aluehallinnon uudistuksessa vanhojen ely-keskusten pohjalta rakennetaan kymmenen uutta elinvoimakeskusta. Ne tukevat entistä vahvemmin alueiden kehitystä ja rahoitusta.

Lisäksi valtion palveluverkkoa kehitetään kohti yhteisiä Suomi-pisteitä, jotka parantavat käyntiasioinnin saatavuutta ja tukevat digitalisaation lisääntymistä. Kolme ja puoli miljoonaa euroa kohdennetaan kiinteistöjen valmiuden ja varautumisen vahvistamiseen, jotta viranomaisten toiminta voidaan turvata myös häiriö- ja poikkeusoloissa. Valtion kiinteistöinvestoinnit kasvavat erityisesti turvasektorilla, ja Senaatti-konsernin investointivaltuudeksi esitetään 1,3 miljardia euroa. Julkinen sektori on viime vuosina rakentanut enemmän kuin todella pitkään aikaan, ja toisin kuin usein käy, osuvat nämä rakennushankkeet nyt myös suhdannepoliittisesti aivan oikeaan aikaan.

Digitalisaatio ja tuottavuus ovat myöskin talousarvioesityksen keskiössä. Hallitus edistää edelleen tekoälyn hyödyntämistä sekä ihmislähtöistä digitalisaatiota, joka sujuvoittaa kansalaisten asiointia ja vähentää hallinnon kustannuksia. Keskeisiä hankkeita ovat esimerkiksi paperikirjeistä ensisijaisesti sähköisiin tiedoksiantoihin siirtyminen heille, jotka muutenkin käyttävät digitaalisia palveluita, läheisen kuolemaan liittyvien asioiden hoitamisen yksinkertaistaminen sekä eurooppalaisen digilompakon kehittäminen. Valtionhallinnon tuottavuutta parannetaan esimerkiksi aloitettavalla virastorakenneselvityksellä, ja sillä pyritään vähentämään toimintamenoja noin 25 miljoonalla eurolla vuodesta 27 alkaen, mikä tukee edelleen julkisen talouden tasapainottamista.

Arvoisa puhemies! Tämä talousarvioesitys on tasapainoinen kokonaisuus, joka tukee kuntien ja hyvinvointialueiden palveluita, edistää digitalisaatiota ja parantaa valtionhallinnon tehokkuutta. Se vastaa tulevaisuuden haasteisiin samalla, kun turvaa kansalaisten hyvinvoinnin ja palveluiden saatavuuden. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

10.15 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä katsauksesta hyvinvointi- ja kunta-alaan. Hyvinvointialueet ovat päässeet hyvin alkuun työssängsä, ja hallitus on hienosti tukenut hyvinvointialueita. Palvelutarpeiden kasvassa väestön ikääntyessä myös rahoitusta on lisätty ensi vuonna yhteensä neljä miljardia vuoteen 23 verrattuna. [Anne Kalmarin välihuuto] Myöskin erilaisia lakiesityksiä ja tukea on annettu esimerkiksi alijäämän kattamisvelvoitteen pidentämisen muodossa niille alueille, jotka eivät selviydy.

On tärkeää jatkossa keskittyä vaikuttaviin palveluihin, tietopohjan laajentamiseen, ja hyvä, että myös laaturekisterit saivat lisää rahoitusta. Niitten kautta voidaan... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu — Anne Kalmari: Anteeksi! Painattekko uudestaan? Minä yritin poistaa puheenvuoron!] Eli näiden vaikuttavien palvelujen, tietojen, faktapohjan perusteella pystytään keskittymään juuri tärkeimpiin palveluihin ja niihin, joista on terveyshyötyä.

Uusi lupa- ja valvontavirasto vähentää päällekkäisyyttä ja vähentää byrokratiaa kansalaisten sujuvissa palveluissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

10.17 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan hallitus on tehnyt aika paljon hyvää hyvinvointialueille ja kunnille [Vasemmalta: Kaikki loistavasti!] ja pitää sitä myös yllä ja haluaa jatkossakin tehdä. Haluaisin kysyä nyt ihan täältä ministeriltä: Mitenkä näette 5—10 vuoden päähän, miltä kuntien tilanne näyttää? Mitenkä arvioisitte, minkälainen tilanne ja rahatilanne meillä on kunnissa 5—10 vuoden päästä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

10.17 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämän talousarvioesityksen jälkeen kunnille uhkaa jäädä luvut käteen. Kun hallitus täällä esiintyy koulutuksen puolustajana, niin valitettavasti, kun te leikkaatte pysyvästi 75 miljoonaa euroa kuntien valtionosuuksista, niin mihinköhän luulette, että se leikkaus kunnissa kohdistuu, kun sote on viety sieltä pois? No totta kai, eihän kunnilla ole muuta siellä jäljellä kuin sivistys ja koulutus, joten kyllä tämä leikkaus valtionosuuksiin uhkaa muuttua koulutusleikkaukseksi. Tästä olen kyllä erittäin surullinen: paitsi että kunnilla on erittäin vaikea työllisyystilanne kannettavanaan monissa paikoissa, myös tämä koulutusleikkaus uhkaa heikentää meidän kuntalaisten koulutuspalveluja ja varsinkin siellä perusopetuksen puolella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

10.19 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean, että oli kyllä valtava harmi, että valtionosuusuudistus kaatui. Sitä odotettiin kaikissa Suomen kunnissa. Tietenkin vielä pelkoa lisää sitten tämä hankintalain uudistus, mikä on edelleenkin ilmeisesti tulossa. Voin sanoa, että sitäkin odotetaan pelolla monissa kunnissa, varsinkin pienemmissä kunnissa. Olisinkin kysynyt ministeriltä: Mikä tämän hankintalain tilanne nyt on? Oletteko todellakin edelleenkin tuomassa sitä tänne eduskunnan käsittelyyn?

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Toisena kysymyksenä kysyisin: Mitä aiotte tehdä näiden negatiivisten valtionosuuksien kanssa? Edelleenkinhän Suomessa on kuntia, jotka joutuvat maksamaan siitä hyvästä, että tuottavat kuntalaisille palvelut. Eikö olisi hyvä, että kun tämä valtionosuusuudistus kerran kaatui, niin nämä negatiiviset valtionosuudet saataisiin edes nolliin, niin että kuntien ei tarvitsisi odottaa taas seuraavalle vaalikaudelle asti?

Lopuksi haluan myös kyllä kiittää ministeriä siitä, että tämä parlamentaarinen työ on nyt aloitettu. Mehän keskustana teimme myös lausuman tästä. Toivomme, että parlamentaarinen työ alkaisi, ja se todellakin taitaa alkaa, joten kiitos kuuluu tästä myös ministerille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

10.20 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös nostaa huolen kuntien tilanteesta. Kunnat kamppailevat heikon taloustilanteen kanssa, ja tämä heikko suhdannetilanne ja korkeat työttömyysluvut sitä vielä pahentavat. Erityisesti nyt, kun TE-palvelut siirrettiin kunnille ja työllisyystilanne on tämä, niin Kuntaliittohan on arvioinut, että tämä siirto tehtiin 100 miljoonaa euroa aliresursoituna, ja nyt sitten vielä, kun työttömyystilanne on näin paha, tämä uhkaa kumuloitua. Erityisesti kasvukaupunkeihin, missä on paljon maahanmuuttajia, osuvat myös nämä kotoutumiseen kohdennetut leikkaukset. Tilanne on kyllä todella huolestuttava, ja nimenomaan juuri tämä paine sinne koulutus- ja varhaiskasvatuspuolen suuntaan leikkausten osalta on ihan ilmeinen.

On todella tärkeätä, että kuntien toimintaedellytykset turvataan, koska siellähän se ihmisten hyvinvoinnin perusta rakennetaan, alkaen juuri näistä koulutuspalveluista mutta myös sitten siitä, että joukkoliikenne toimii, meillä on hyvä, viihtyisä asuinympäristö ja kulttuuripalveluitakin vielä olemassa. Kyllä haluaisin vielä ministeriltä kysyä sitä, miten te turvaatte kuntien mahdollisuudet [Puhemies koputtaa] turvata ihmisille hyvä elämä siellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

10.21 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Kiitos ministerille esittelystä. Ensiksi haluan myöskin omasta puolestani kiittää siitä, että moni hyvinvointialue saa nyt hieman joustoaikaa näitten alijäämien kattamiseksi. Tämä on ollut meille RKP:ssä tärkeää, ja sitä edistetään myöskin hallituksessa, ja pidän tärkeänä, että tätä kautta saataisiin myöskin luottamusta tähän uuteen hyvinvointialuerakenteeseen vahvistettua.

Samaan aikaan on hyvä, että tämä parlamentaarinen keskustelu liittyen kuntien tulevaisuuteen on käynnistynyt, mutta kysyisin ehkä ministeriltä sitä, millä tavalla arvioidaan siinä työssä tämä yhteisvaikutus sitten hyvinvointialueisiin. Jos me katsotaan yleistä pohjoismaalaista hallintokehitystä, niin siellä on ruvettu vähentämään eri hallintotasoja, ja sen takia pitäisinkin tärkeänä, että jos lähdetään puhumaan kuntarakenteen tulevaisuudesta, niin pitäisi myöskin huomioida vaikutukset hyvinvointialueisiin.

Tässä aiemmassa puheenvuorossa nousivat hyvin esiin esimerkiksi työllisyyspalvelut. Nyt me nähdään, että siihenhän jää pullonkauloja, koska hyvinvointialueet eivät pysty vastaamaan niihin tarpeisiin, mitä kunnilla tällä hetkellä on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

10.22 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Nyt kun puhumme nimenomaan hyvinvointi- ja kuntataloudesta, niin kerron esimerkin siitä, että täällä Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla voidaan järjestää nimenomaan omaishoitajille sellaisia tilaisuuksia, joissa katsotaan palveluverkko lävitse ja tarjotaan palveluita hyvin yksilöllisesti, mikä on erittäin hienoa. Tähän pitäisikin pyrkiä koko valtakunnassa, mutta omassa maakunnassani Keski-Suomessa emme pysty aina tarjoamaan edes niitä pakollisia vapaapäiviä omaishoitajille, joten tämä on yksi pieni esimerkki siitä, kuinka rahoituksen taso on eriytnyt.

Kun mennään sitten vaikka sinne kuntapuolelle, niin tämä aivan sama ilmiö alkaa näkymään myös koulutuksessa ja meidän lastemme koulutustasossa. Juuri eilen saimme uutisia siitä, että koulutus on alkanut eriytymään kuntakohtaisesti, ja kyllä näiden pitäisi olla sellaisia hälytysmerkkejä, joihinka ministerinä ottaisitte myös kantaa. Mitenkä kommentoitte näitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

10.23 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun todettakoon itsestäänselvyys, jonka varmasti kaikki jaamme: sotejärjestelmän onnistumista ei tietenkään voi mitata pelkästään talouden mittarein vaan ennen kaikkea sillä, miten ihmiset saavat tarvitsemansa avun ja tuen, eli miten palvelut toimivat ja miten ihmisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuudentunne kehittyvät. Tästä syystä siinä onkin äärimmäisen tarkkaa politiikan johtamista niin rahoituksen kuin sotepolitiikan sisältöjen osalta, miten parhaiten autamme hyvinvointialueita kehittämään toimintaansa siten, että ihmisten terveys ja hyvinvointi ja turvallisuudentunne todella kehittyvät.

Keskusta on tehnyt hyvinvointialueiden rahoitukseen liittyen esityksen niin sanotusta korjaussarjasta, ja kuulisin nyt mielelläni, ministeri, mitä olette mieltä näistä esityksistämme. Olemme esittäneet paitsi alijäämien kattamisajan pidentämistä myös tällaista eräänlaista velkasaneerausta, eli sitä, että hyvinvointialueet, jotka saavat taloutensa tasapainoon, voisivat saada kertyneet alijäämänsä [Puhemies koputtaa] osittain anteeksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

10.24 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hyvinvointialueiden tilanne on tietenkin aika vaikea tällä hetkellä. Tämä alijäämien kattamisen pidentämisaika tuli aivan liian myöhään. Hyvinvointialueilla on jo tehty epäoptimaalisia ratkaisuja, jotka johtavat jopa kulujen kasvuun myöhemmin, kun on jouduttu säästämään nopeasti eikä ole ehditty tehdä rakenteellisia uudistuksia.

Samalla, totta kai, monilla hyvinvointialueilla on jo otettu hyviä käytäntöjä käyttöön. Tilanne varmasti paranee, kun aika kuluu siltä osin. Mietin itse, miten me onnistuisimme ottamaan näitä hyviä käytäntöjä käyttöön muillakin hyvinvointialueilla, jotka näitä kustannuksia säästävät, esimerkkinä vaikka tämä Kainuun omahoitajan soittoaikamalli, joka on vähentänyt siellä hoitajonon lisäämättä tietenkään kustannuksia.

Kysyisin ehkä nyt ministeriltä: mitä te ajattelette, mitä uudistuksia tähän rahoitukseen voitaisiin tehdä vielä tämän kauden aikana, jotta pystytään helpottamaan tätä huonojen päätösten sumaa, [Puhemies koputtaa] mitä hyvinvointialueilla ollaan jouduttu tekemään?

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

10.26 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tämä kuntien valtionosuuksien leikkaus on leikkaus koulutuksesta, ja tämä on, ministeri, todella surullinen suunta, ja myös, ministeri, tähän leikkaatte tosiasiaassa hyvinvointialueilta. Te olette heikentäneet hoitotakuuta, te olette heikentäneet hoitajamitoitusta. Nyt siellä kulman takana kummittelee tämä 50 miljoonan euron leikkaus digitalisaation varjolla vanhus-ten hoivasta, joka osoittautui muuten perustuslain vastaiseksi, ja tämä pitäisi ilman muuta perua. Eli kyllä niitä leikkauksia, täsmäleikkauksia, sinne hyvinvointialueille tulee, ja me tiedämme, mikä tilanne siellä on nyt. Jo pelkästään ministeri Juuson esitysten kautta on vähentymässä 10 000 henkilötyövuotta hyvinvointialueilta. Hyvinvointialueilla on irtisanomisia, ja tämä on todella surullista, koska näitä työpanoksia varmasti tarvittaisiin nyt ja tulevaisuudessa. Niinpä kysyn teiltä, ministeri: mikä on arvio, eikö nyt voitaisi jo pistää stoppi tälle kehitykselle kerta kaikkiaan ja turvata hyvinvointialueiden toimintaedellytykset kaikkialla Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

10.27 **Janne Heikkinen kok** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Haluan esittää tässä yhteydessä kiitokset hallinto- ja turvallisuusjaoston jäsenille sekä sen puheenjohtajalle Jari Ronkaiselle erinomaisesta työstä ampumarataverkoston kehittämiseksi. Pidän hyvänä ja tärkeänä sitä, että tässä ajassa eduskunnan valtiovarainvaliokunnan tuella kohdennetaan pieniä alueellisia rahoituksia ampumaradoille. Juuri tällaiset lähiampumaradat mahdollistavat reserviläistaitojen ylläpitämisen ja tarjoavat paikallisille paikan harjaannuttaa metsästyksen vaadittavia taitoja sekä tukevat viranomaisia työssä vaadittavien kykyjen harjaannuttamisessa.

Arvoisa puhemies! Jo viime vaalikaudella puolustusvaliokunta asetti tavoitteeksi palauttaa Suomeen tuhat ampumarataa, jotka jo kertaalleen päästettiin kuihtumaan. Tämän tavoitteen saavuttamisen edesauttamiseksi on mahtava asia, että saadaan tässäkin budjetissa 15 uutta alueellista pientä ampumarataa rahoituksen piiriin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

10.28 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyn ministeriltä: kun tehtiin työvoimapalvelu-uudistus, niin silloin perustuslakivaliokunta lausui omassa lausunnossaan tiukan kannan siihen, että kun tämä työmarkkinatuen kuntaosuus tuottaa todennäköisesti valtavia lisäkustannuksia kunnille, niin se välittömästi iskee kunnan talouteen, ja silloin on jo uhattuna kunnallinen itsehallinto, joka on Suomen kansan demokraattisen järjestelmän kivijalka, ja nythän se on sitä. Ja kun vielä työvoimapolitiikan kaikki toimenpiteet on käytännössä maaseutukunnista karsittu pois — niin kuin Pohjois-Karjalan kunnista kaikki on lähtenyt, mitään ei ole jäänyt jäljelle, elinkeinoinvestointirahatkin on viety, niin että siellä on kassan pohja varmasti tyhjä — niin tämä on aiheuttanut hyvin kärjekkään tilanteen. Kysyn teiltä, viitaten tähän perustuslakivaliokunnan silloin työvoimapalveluista antamaan velvoittavaan lausuntoon: aiotteko reagoida tähän kuntien tilanteeseen? Kun työvoimapalvelujen työmarkkinatuen kuntaosuus on noussut niin

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

valtavan korkealle monessa kunnassa, niin edessä on selvitysmenettely, ja sen päätös on sitten se, että kunta ei ole sen jälkeen enää itsenäinen kunta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

10.29 Jorma Piisinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa ensi vuonna lähes miljardilla eurolla nousten 27,2 miljardiin. Tällä koko hallituskaudella hallitus on lisännyt rahaa jo neljällä miljardilla. Tämä osoittaa, että palvelun turvaaminen on meille tärkeää, [Krista Kiurun välihuuto] mutta pelkän rahan lisääminen ei tietenkään riitä, jos se kohdentuu väärin. Rahat eivät saa kulua byrokratiaan, vaan niiden on mentävä hoitoon, siihen käytännön työhön, mitä terveydenhuollon ammattilaiset tekevät päivittäin, lämmin kiitos siitä heille. Omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittäminen on viisautta. On selvää, että asiakkaan hoitohistorian tunteva lääkäri ja hoitotiimi kykenevät auttamaan potilastaan paitsi tehokkaammin myöskin edullisemmin. [Suna Kymäläinen: Irtisanotaan 500 kappaletta, niin tulee!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

10.30 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien valtionosuuksien 75 miljoonan euron leikkaukset osuvat etenkin peruskouluun ja varhaiskasvatukseen mutta myös nuorisotyöhön, kulttuuriin ja hyvinvoinnin edistämiseen. Myös lukiorahoitus kunnille leikkautuu 100 miljoonan vuosivauhtia. Tämä rahoitusleikkuri vaatisi korjausta. Isot kotoutumisen leikkaukset kasaavat kuntien rahoitusvastuulle yhä enemmän myös kielten opetuksen ja kotoutumisen palveluita. Työllisyyden heikko tilanne vaikeuttaa kuntien tilannetta entisestään, kun sakkomaksujen kertymä kasvaa. Ja palkkatuen muutokset tekevät sen, että sitäköön keinoa ei kuntien kannata ottaa käyttöön entiseen malliin. Ministeriöiden välistä yhteistyötä selvästi tarvittaisiin, ja tämä parlamentaarinen yhteistyö, joka alkaa kuntien rahoituksen osalta, on erittäin tervetullut. Tarjoaisin yhtä keinoa kunnille. Se on matkailumaksu. Aiotteko ottaa sen käyttöön? Sillä voitaisiin rahoittaa kulttuuripalveluita, infraa, jota turistikäyttävät, ja kunnostaa ja ylläpitää [Puhemies koputtaa] meidän kulttuuriperintökohteita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

10.31 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valitettavasti itse en kyllä voi kiittää vastuuministeriä hyvinvointialueiden rahoituksesta vastaavana tämän vuoden osalta. Toivon todella, että ensi vuosi on parempi vuosi siltä osin, että tämä sokea tilannekuva, mikä teillä on tällä hetkellä hyvinvointialueiden rahoituksen ja tilanteiden osalta, korjautuisi. Nythän on aivan hullunkurinen tilanne, että lisärahoitusta saavat ne alueet, jotka tekevät jo ylijäämää, ja ne alueet, jotka ovat irtisanoneet tai ovat irtisanomassa satoja työntekijöitä, kärvistelevät myös ensi vuonna samojen ongelmien kanssa.

Sanon, että on vaikea tehdä alueilla kestävästä rahoitussuunnitelmasta, kun esimerkiksi Etelä-Karjalan hyvinvointialueen osalta kahdessa vuodessa painelaskelmissa on kadonnut 52 miljoonaa euroa. Jos tuo 52 miljoonaa olisi meillä nyt ollut käytettävissä, me emme olisi joutuneet irtisanomaan kokonaisuudessaan 500:aa työntekijää, minkä me nyt jouduimme tekemään. Vetosin teihin, kun yt:t olivat päällä, [Puhemies koputtaa] että te toimisitte ja to-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

teaisitte tämän tilanteen ja vetäisitte pelin poikki. Sitä ette valitettavasti tehnyt, mutta toivottavasti sitä lisärahaa vuonna 2026 Etelä-Karjalaankin riittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

10.33 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden budjetti on melkein kolmannes koko valtion budjetista, joten on todella merkityksellistä, miten sitä rahaa käytetään. Rahoitushan kasvaa vuoden 2025 rahoitukseen verrattuna ensi vuodelle noin 890 miljoonaa euroa ja on ensi vuonna noin neljä miljardia euroa korkeampi kuin Marinin hallituskaudella vuonna 2023. [Krista Kiurun välihuuto] Mutta rahoituksen lisäksi on tietenkin muitakin ongelmia, kuten se, että yksi kolmasosa henkilöstöstä eläköityy tulevan vuosikymmenen aikana ja mistään emme varmasti täysin pysty korvaamaan näitä ihmisiä, joten on välttämätöntä ottaa myöskin teknologiaa ja digipalveluita käyttöön.

Haluaisin kiittää ministeri Ikosta siitä, ettei ole kuitenkaan käsien päällä istuttu tässä, vaan meillä on Kela-kokeilua yli 65-vuotiaille, on omalääkärimallin kehittämistä, on lastensuojelulain uudistamista, lasten ja nuorten terapiatakuuta ja monta muuta asiaa, jolla kuitenkin suomalaisten palveluita on kehitetty.

Kysyisin teiltä, ministeri Ikonen: nyt kun on näiden hyvinvointialueiden alijäämä [Puhemies koputtaa] kyseenalainen monilla alueilla, niin milloin saamme tänne eduskuntaan esityksen, vai onko jo täällä tämä määräaika-HE liittyen näiden alijäämien kattamiseen ja siihen neuvotteluun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

10.34 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti olisi rehtiä myös hallituspuolueilta kertoa se totuus, että kaikki se neljä miljardia, minkä rahoitus on kasvanut, perustuu viime vaalikaudella eduskunnan hyväksymään lainsäädäntöön. [Krista Kiurun välihuuto] Kaikki se, mikä on vähennetty, perustuu tällä vaalikaudella hyväksyttyyn lainsäädäntöön. [Timo Heinonen: Eihän vanhaa hallitusta saa syyttää! — Eduskunnasta: Kunnia sille, jolle kunnia kuuluu!] — Ei, mutta kunnia pitää antaa sille, kelle kunnia kuuluu. — Ja kaikki se rahoituksen lisääminen [Hälinää — Puhemies koputtaa] perustuu kustannustason nousuun ja jälkikätestarkistukseen. Ei se ole tämän hallituksen lisäämää rahaa. Poliitikassakin kannattaa olla muulloinkin kuin pelkästään joulun alla rehti ja rehellinen ja tunnustaa se, mikä on tosiasia.

Mutta suurin huolihan meillä on se, että vaikka keskimäärin hyvinvointialueilla talous näyttää nyt menevän hyvään suuntaan, niin on muutamia alueita, joilla tilanne on niin paha, että ne eivät tule ilman vakavia vaurioita palvelutuotannossa selviämään, ellemmme jollakin tavalla rahoitusjärjestelmää muuta ja ota tätä edustaja Kallin mainitsemaa aitoa velkasaneerausta [Puhemies koputtaa] yhdeksi työkaluksi. Se ei tarkoita lisää rahoitusta, mutta työkaluja tarvitaan lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

10.36 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkinen talous on tiukalla, mutta suomalaisten palvelutarpeet eivät ole vähenemässä vaan päinvastoin. Tämä

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

valtion ensi vuoden budjetti on ennen kaikkea valintoja: mihin kohdistamme rajalliset resurssit, ja millä keinoin turvaamme suomalaisille palvelut myös tulevaisuudessa?

Kun puhumme sosiaali- ja terveydenhuollosta sekä hyvinvointialueista, on syytä todeta yksi perusasia: soteuudistuksessa lähdettiin uudistamaan rakenteita, ja nyt on aika uudistaa se tapa, miten tuotamme palveluita. Pelkät organisaatiot, alueet tai terveystakeskukset eivät hoida ketään vaan ihmiset ja ammattilaiset, joilla on resurssit ja osaaminen hoitaa ihmisiä.

Meidän on lisäksi otettava teknologian ja tekoälyn mahdollisuudet käyttöön siellä, missä se on mahdollista. Teknologian avulla ammattilaisten työaika kohdistuu sinne, missä sillä on eniten vaikuttavuutta eli potilaisiin. Silti on tärkeää muistaa joka hetkessä, että yksikään digilaitte tai kone ei voi korvata suomea tai ruotsia puhuvaa suomalaista hoitohenkilöstöä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

10.37 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä annetaan kuntataloudesta aika ruusuinen kuva, kun kerrotaan, mikä tässä on tilanne. Täytyy muistaa, että TE-palvelujen siirto resursoitiin noin 100 miljoonaa alimitoitettuna ja sitten työttömyys-turvamenot ovat noin 85 miljoonaa korkeammat kuin on arvioitu, eli siitä tulee jo melkein 200 miljoonaa. Tämän lisäksi perustoimeentulotuen menot, joista kunnat maksavat puolet, nousevat noin 850 miljoonasta 1 100 miljoonaan, eli sieltä jo tulee todella paljon kuluja. Tässä on se todellinen näkymä, ja sitten kun kasvua ei ole ja työttömyys on korkea, niin kuntien tulopohja, veropohja, ei kasva ollenkaan.

Arvoisa puhemies! Kysyisin tästä valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta: kun se nyt kaatui, niin otetaanko se tähän parlamentaariseen työhön ensimmäiseksi työn alle ja katso-taanko sen toteuttamista? Jos sen toteutuminen menee pitkälle, niin se menee aikaisintaan vuoteen 2029. Se tarvittaisiin kunnissa nopeammin. [Puhemies koputtaa] Tuleeko tämä heti mukaan siihen parlamentaariseen työhön? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

10.38 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa kuntaministeri, kun te kerrotte, että jotkut hyvinvointialueet ovat pääsemässä parempaan tulokseen, niin voin kertoa teille oman maakuntani, Pohjois-Pohjanmaan, hyvinvointi-alueen tilanteesta aika tarkkaankin — koska toimin aluevaltuutettuna viime kaudella — että tämä hinta on ollut tosi kova. Palveluja on leikattu ja toimipisteitä on lopetettu ja on to-dellakin tehty semmoisia lyhytnäköisiä ratkaisuja, koska on hinnalla millä hyvänsä yritet-ty saada nämä säästöt kasaan — lyhytnäköistä toimintaa.

Me olemme keskustassa, kuten myös muut puolueet täällä, esittäneet tätä alijäämien kat-tamisaikaa yli kaksi vuotta. Hienoa, että nyt se on tulossa, [Krista Kiurun välihuuto] mutta hullunkurista on tosiaan se, että se on tulossa niille alueille, jotka ovat tehneet näitä suoras-taan väkivaltaisia ratkaisuja. Keskusta on esittänyt korjaussarjaa. Aiotteko tutustua tähän ja esimerkiksi velkasaneeraukseen myös niille alueille, jotka eivät ole pärjänneet näissä säästötalkoissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

10.39 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hyvinvointialueille ollaan antamassa lisää aikaa alijäämien kattamiseen, mutta tämä päätös ja esitys tulee liian myöhään ja on puutteellinen. Osalla hyvinvointialueista on tehty todella ikäviä säästötoimia, jotka eivät pidemmällä aikavälillä tule kyllä säästämään valtion budjetista yhtikäs mitään.

Nykyinen tilanne on osunut kohtuuttomasti ihmisiin ja ihmisten palveluihin, ja erityisesti olen huolissani ikäihmisten palveluista ja hoivan laadukkaasta tarjoamisesta. Me tiedämme kuitenkin, että ikääntyneiden määrä tulee lisääntymään, muistisairauksien määrä tulee lisääntymään, ja itse asiassa näihin muistitesteihin pääsyssäkin on alueellisia eroja. On selvinyt, että muistisairauksien esiintyvyydessä ja palveluihin pääsyssä on suuria alueellisia eroja.

Miten, ministeri, ajattelette, että nyt näissä valtavissa säästöpainneissa, missä hyvinvointialueet ovat olleet, tätä hoidon ja hoivan yhdenvertaisuutta ja alueellista tasa-arvoa voitaisiin edistää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

10.40 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meidän on tehtävä kaikkemme, maan hallituksen ja eduskunnan, siinä, että hyvinvointialueet kykenevät turvaamaan ihmisille välttämättömät palvelut.

Nostan yhden asian, jonka toistuvasti olemme laittaneet budjettimietintöön: sen, että hallitusohjelmassa on sovittu, että selvitetään mahdollisuus suunnata rahoitus suoraan yliopistollisiin sairaaloihin. Nykyinen rahoitusmalli ei riittävästi huomioi kustannusrakennetta yliopistollisissa sairaaloissa, ei tutkimusta eikä koulutusta, ja toivon, että tästä lakiesitys saataisiin vielä tällä hallituskaudella.

Soteuudistuksen tavoitteita laadukkaista palveluista ja kustannusten hillinnästä ei saavuteta leikkaamalla vaan tekemällä asioita vaikuttavammin. Rahoitusmallihan oli hyvin keskeneräinen. Se ei kannusta vaikuttavuuteen. Hallitus on aloittanut vaikuttavuustoimia ja tuonut keinoja hyvinvointialueille tehdä asioita vaikuttavammin, mutta tuo työ on vielä kesken. Kysynkin: oliko tuossa alivaltiosihteeri Marina Erholan raportissa joitakin sellaisia keinoja, joilla saataisiin uusia apuja tuonne hyvinvointialueille, ja aioteko tuoda niitä esityksiä [Puhemies koputtaa] vielä tällä kaudella eduskuntaan?

Kiitos hyvästä työstä ministerille vaikeissa olosuhteissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

10.42 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kuntien valtionosuusuudistus kaatui, ja kunnat jäivät epävarmuuden tilaan. Valtionosuudet jakautuvat tällä hetkellä tavalla, jota ei voi perustella kuntien tilanteella eikä peruspalveluilla, joihin valtionosuuksia maksetaan.

Oppimisen tuen uudistus oli erittäin toivottu ja tärkeä. Varhaiskasvatuksen ja opetuksen laatu on pitkälle kiinni siitä, että kunnilla on mahdollisuus palkata riittävästi ammattitaitoista henkilökuntaa. Nyt toteutettava valtionosuuksien leikkaus ei tue eikä auta kuntia tässä tehtävässä, joka niille velvoitteena annetaan. Tilanne on tuttu hyvinvointialueilta: toisella kädellä annetaan rahaa ja toisella sitä otetaan pois.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Valtionosuudet eivät riitä kattamaan myöskään työllisyyspalveluiden aiheuttamaa kustannusten kasvua suunnitellulla tavalla. Työttömyyden ollessa historiallisen korkealla ja työttömyyden pitkittyessä kuntien maksuosuus työttömyysturvasta on kasvanut merkittävästi, vaikka kunnat eivät ole voineet vaikuttaa työttömyystilanteeseen. Tässäkin epätasapaino kasvaa. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa herra puhemies! Parlamentaariset työryhmät ovat paikallaan, [Puhemies koputtaa] kunhan niistä saadaan aidosti näkemyksiä ja ratkaisuehdotuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki on poissa. Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

10.43 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olette satoja miljoonia kipanneet Kela-korvauksiin, ja tuolla samalla rahalla olisi pantu hyvinvointialueilla perusterveydenhuolto kuntoon. Kaksi ja puoli vuotta on mennyt, kun olette istuneet käsienne päällä ettekä ole korjanneet tämän rahoituslain valuvikoja. Tämä tilanne on johtanut siihen, että alueita on joutunut tähän arviointimenettelyyn. Kolme aluetta on nyt siinä ja jonossa jo liuta muita. Ja tämä se metka menettely onkin: Rahat ovat valtiolla, päätöksenteko on näennäisesti aluevaltuustolla mutta tosiasiallisesti arviointiryhmällä, ja vastuu on kuitenkin päättäjillä. Tässä päättäjät ovat joutuneet saneeraajan tehtävään. Meillä esimerkiksi omalla hyvinvointialueella on jouduttu irtisanomaan 365 ihmistä. Teille nämä ovat numeroita, mutta meille nämä ovat ihmisiä, joille on ikävä jouluna tuottaa tällainen pettymys. Toivonkin, että tästä siirtymätasauksesta voitaisiin luopua, kuten Erholan raportti esittää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

10.44 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä rouva ministeri! Kuntien yksi tämän päivän tärkeimmistä tehtävistä, ellei tärkein, on koulutus, ja pidän erittäin myönteisenä sitä, että koulutukseen, erityisesti sinne peruskoulun alkupäähän, on lisätty resursseja merkittävästi. Myös lainsäädäntöä on päivitetty niin peruskoulun osalta erityisopetukseen kuin myös työrauhaan ja siihen, että jokaisella olisi joka päivä mahdollisuus oppia jotain uutta.

Valtionosuusuudistus ja kiinteistöverouudistus ovat asioita, jotka meidän päättäjien pitää jossain vaiheessa pystyä tekemään. [Krista Kiuru: Nimenomaan!] Itse toivon, että ne tehdään niin, että ne vastaavat kuntien nykyisiä tehtäviä ja toisaalta myös kiinteistöjen nykyisiä arvoja, ja on olemassa keinot, millä me löydämme ratkaisun, että esimerkiksi kiinteistöverosta ei kenellekään tule kohtuuton.

Pidän myönteisenä sitä, että tämä hallitus on lisännyt merkittävästi rahoitusta sosiaali- ja terveyspalveluihin tällä vaalikaudella.

Valtiovarainvaliokunta esitti pelastustoimen valtiollistamisen selvittämistä. [Puhemies koputtaa] Minkälaisella aikataululla tämä selvitys saataisiin? [Krista Kiuru: No se nyt vielä puuttuis!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väättäinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

10.45 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä asia, että hyvinvointialueille on annettu lisää aikaa, mutta tuon lisääjän puitteissa hyvinvointialueet joutuvat edelleen leikkaamaan ja säästämään. Palveluita joudutaan keskittämään, mikä tarkoittaa sitä, että maaseutualueet tyhjenevät — kukapa sinne haluaisi jäädä, kun palvelut sieltä kaikkoon.

Alueet tarvitsevat lisää rahaa, jotta pystyvät selviytymään lakisääteisistä tehtävistä. Nythän on käymässä niin, että kun kuntien talous heikkenee, niin kunnat leikkaavat esimerkiksi koulujen osalta, varhaiskasvatuksen osalta, hyvinvointialueet palveluitten osalta, ja sitten tulee vielä valtio, joka käsklee leikkaamaan, niin kuin esimerkiksi Varkauden ja Iisalmen yöpäivystys lakkautettiin. Eli nämä leikkaukset näyttävät kohdistuvan samoihin alueisiin, jopa samoihin kuntiin, ja tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi Itä-Suomessa väestön siirtyminen maaseudulta kaupunkiin vaan kiihtyy. Kuitenkin turvallisuuden näkökulmasta pitäisi olla se tilanne, [Puhemies koputtaa] että alueet pysyisivät asuttuina ja ihmiset voisivat asua siellä, mikä heille parhaimmalta näyttää, [Puhemies koputtaa] mutta näillä ratkaisuilla nyt tehdään hallaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

10.47 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että sote ja kunnat keskusteluttavat tässä pääluokassa eniten, mutta minä haluaisin kysyä tuosta Tullin tilanteesta, koska sekin kuuluu teidän vastualueellenne. Me kaikki tiedetään, että tämä PTR-yhteistyö, eli poliisi, Tulli ja Raja, se toiminta, on meille äärimmäisen tärkeitä sisäisen turvallisuuden kannalta, ja kun me tiedetään, että Suomi on saari, niin on ihan välttämätöntä, että satamien toimintaedellytykset täytyy turvata. Se on yksi Tullin tehtävä. Toinen on nämä huumausaineet, mikä on meillä iso ongelma. Senkin maahantuloon liittyy Tulli. Samaan aikaan verkkokauppa on räjähtänyt ihan valtavasti, massamaisesti on lisääntynyt pakettien tulo Suomeen, ja sekin haastaa Tullin toimintaa. Miten te näette jatkossa, miten Tulli pystyy handlaamaan paremmin kaikki nämä tehtävät, mitä sillä nyt on? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

10.48 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi edustaja Kaumalle: Viime torstaina valtioneuvosto päätti antaa tämän hallituksen esityksen 189, joka on tämän hyvinvointialueiden alijäämän kattamisajan pidentäminen. [Krista Kiurun välihuuto] Se tuli kaksi vuotta liian myöhään, niin kuin täällä on todettu. [Vasemmalta: Eikä edes kaikille!] Jo syksyllä 23 täällä salissa käydyssä keskustelussa, kun nähtiin vuoden 23 poikkeuksellinen tilanne — korkea inflaatio, palkkojen nousut, ostopalvelujen hinnankorotukset — nähtiin, että olisi välttämätöntä saada siirrettyä sitä takarajaa sieltä vuodesta 26. Mitä hallitus teki? Hallitus seurasi täysin kyynisesti sitä, [Perussuomalaisen ryhmästä: Kaikkea muuta kuin kyynisesti!] mitä alueilla alkaa tapahtua, mikä nyt on johtanut useilla alueilla laajoihin irtisanomisiin, yt-prosesseihin.

Tässä tilanne on nyt se, että siellä rahoituslaissa ne jälkikäteistarkastukset, joita kokoomus kutsui aikaisemmin rahoitusautomaatiksi, ovat olleet se, mikä on tuonut alueille lisää rahaa, ei kaikille riittävästi, ja hallitus on kolme eri kertaa leikannut sitä osuutta tässä

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

rahoituksessa ja tehtäväkohtaisesti [Puhemies koputtaa] 18 eri kertaa yhteensä yli 600 miljoonalla eurolla. [Suna Kymäläinen: Pelkästään Etelä-Karjalassa 52 miljoonaa euroa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

10.49 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi todella hienoa, jos täällä esitetty ehdotus perusterveydenhuollon korjaamiseksi toteutuisi. Näinhän nyt ei kuitenkaan reaali maailmassa ole.

Soteuudistuksen tarkoitus oli uudistaa palveluita, ja sitähän hallitus on tehnyt. Teknologian mukaan tuominen on tärkeää, ja se ei todellakaan ole robottien suihkuttelua vaan ihan muuta. Esimerkiksi muistisairaana äitini kohdalla sensorit ulko-olessa paljastivat, että hän karkaa öisin, ja hoivan tarve oli silloin ilmeinen.

Toinen tärkeä asia, jota on edistetty, on normien purku. Eilisessä Lääkäriliiton tapaamisessa toivottiin tähän vielä lisää sitkeyttä ja tarmoa. Ei tarvitse kertoa, että kehitysvammaisen tarvitsee vuodesta toiseen samoja palveluita, eikä pitkäaikaisen lääkityksen kohdalla uusia alituisesti samaa reseptiä. Siellä on todella paljon tehtävää, ja tiedän, että ministerimme on tämän eteen puskenut todella ahkerasti töitä, ja siitä kiitän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

10.50 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä budjetin palauttekeskustelussa on paljolti kyse siitä, millä tavalla hallitus kantaa vastuutaan. Valtionosuus uudistus kirjattiin hallitusohjelmaan ja luvattiin toteuttaa, mutta uudistus karahti karille ja jätettiin tekemättä. Nyt sen seuraukset tulevat näkymään kunnissa ja kuntalaisten arjessa. Kysyisin ministeri Ikoselta: Milloin hallitus aikoo tuoda eduskuntaan esityksen, joka korjaa valtionosuusjärjestelmän puutteet? Tapahtuuko tämä esitys parlamentaarisen työryhmän työn jälkeen, vai jätättekö vastuun kylmästi ja tietoisesti seuraavalle hallitukselle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

10.51 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyisen muotoinen valtionosuusjärjestelmä tulee uudistaa. Kuntien välisiä eroja kasvattava tekijä ovat sote-erät, jotka hyvinvointialueiden tulon myötä muuttivat kuntien valtionosuuksia. Väestön väheneminen, ikääntyminen ja kasvavat palvelutarpeet lisäävät painetta, mutta uudistus ei huomioi rakenteellisia eroja, etäisyyksiä tai maamme eri alueiden ominaispiirteitä. Tarvitsemme ratkaisun, joka turvaa kaikkien kuntien elinvoiman, näin Suomi pysyy asutuna ja elinvoimaisena joka puolella. Tämä on myös turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta merkittävä asia. Arvoisa ministeri, mitä tälle kuntien valtionosuushaasteelle aiotaan tehdä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

10.52 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me Keski-Suomessa olemme varmasti pahanpohjimmaisista hyvinvointialueiden joukossa, mitä tulee taloudelliseen tilanteeseen, mutta sielläkin päätöksentekijät yrittävät parhaan kykynsä mukaan

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

kantaa vastuuta ja saada tilanteen korjattua, että meillä rahat ja henkilöstöresurssit riittäisivät tulevaisuudessa palvelutarpeisiin. Joulukuun alussa aluevaltuusto teki merkittävän ratkaisun palveluverkon suhteen. Sillä toivotaan saatavan noin 20 miljoonan euron vuotuiset säästöt aikaan kustannuksissa, joten se ainakin minulle osoittaa sen, että hyvinvointialueilla halutaan tehdä kaikki säästöjen aikaansaamiseksi ja talouden tasapainottamiseksi.

Mutta edelleenkin tämä alijäämän kattamisvelvollisuuden ajan pidentäminen ei koske meitä. Sitä on ulotettu tiettyihin hyvinvointialueisiin. Edelleen haluaisin kysyä, että nyt kun nämä viimeisetkin hyvinvointialueet, jotka ovat tässä hankalassa taloustilanteessa, näyttävät pystyvän tekemään riittävän suuria ratkaisuja taloustilanteen tasapainottamiseksi, niin olisiko tätä alijäämän kattamisvelvoitetta nyt mahdollisuus pidentää koskemaan [Puhemies koputtaa] kaikkia hyvinvointialueita, jotta ne tulevat säästöt voitaisiin sitten tehdä hallitummin [Puhemies koputtaa] ja ennen kaikkea kehittää sitä toimintaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

10.53 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on rahoituksesta puhuttu paljon. Edustaja Viitanen hyvin ykskantaan totesi, että hallitus on tehnyt täsmäleikkauksia hyvinvointialueille. Uskoisin teidän tietävän, että täsmäleikkauksia ei nykyisen rahoitusjärjestelmän puitteissa pysty tekemään, vaan ne kaikki kohdistuvat sinne yleiskatteiseen rahoitukseen. [Pia Viitanen: Käytännössä te olette leikanneet!] — Minä kerron tämän oman mielipiteeni, kertokaa te sitten omanne sen jälkeen. [Pia Viitanen: Kerrotaan!] Täsmäiskuja voi tehdä ainoastaan velvoitteisiin, mutta rahoitus menee aina yleiskatteisen kautta, ja sen takia me puhumme siitä.

Edustaja Lohi peräsi edelliselle hallitukselle kunniaa tästä rahoituksen lisäämisestä neljä miljardia tällä kaudella, ja annan sen ilomielin. Se ei muuta sitä faktaa, että rahoitus lisääntyy. Annan teille myös kunnian epäonnistuneesta rahoitusjärjestelmästä, ilman muuta, ja se on se iso ongelma tällä hetkellä.

Toinen asia on se, että te olitte mukana tekemässä uudistusta, jossa menttiin 300 järjestäjästä 20:een, ja ensimmäinen idea teillä oli kampanjoida ajatuksella sotekeskus jokaiseen kuntaan, eli te palasitte kuntapohjaiseen järjestelmään. Annan myös siitä teille kunnian. Se ajoi hyvinvointialueet poliittiseen umpisolmuun ennen kuin ne pääsivät edes aloittamaan. [Krista Kiuru: 22 toimijaa on, hei, sotessa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

10.54 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Annan myös kunnian sille, kelle se kuuluu, eli kokoomukselle siitä, että he esittivät viime kaudella valiokunnassa, että heillä ei ole mitään omaa mallia, ja että he antoivat vastalauseen, että hylätään koko sote, ei tehdä tälle mitään. Yksikään asiantuntija valiokunnassa ei tätä esitystä kannattanut. Jos katsotte pöytäkirjoja valiokunnasta, sieltä käy ilmi kaikki, mitä äsken kerroin.

On totta, että rahoitusjärjestelmässä on valuvikoja. Me tiesimme etukäteen, ettei voi tulla kerralla täydellistä.

No, milloin se sote on valmis? Ei koskaan. Totta kai hyvinvointialueiden palveluita ja rahoitusta pitää jatkuvasti kehittää, mutta ei se siitä kehity, että täällä arvostellaan toisia, vaan pitää katsoa, mikä on tilanne, ja tehdä hallituksen esityksiä kyseiseen tilanteeseen.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Sen takia nyt on tärkeää se, että aletaan kiinnittää huomiota siihen, miten palveluita tuotetaan, palveluiden sisältöön, ja lähdetään uudistamaan niitä. Nythän ei vielä kovin paljon tapahtunut sillä sektorilla. Ja sitten on pelastettava ne hyvinvointialueet, jotka kerta kaikkiaan ovat hädässä ja joutuvat nytten talouden takia ajamaan alas ihmisten lähipalvelut. Se ei ole oikein.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ja uusi yritys. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

10.55 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sotepalveluiden keskiössä eivät ole seinät ja rakennukset vaan ihmisille tarjottavat terveyspalvelut ja hoito. Tärkeintä ei ole se, missä palvelu, esimerkiksi lääkärin vastaanotto, fyysisesti sijaitsee, vaan se, että ihminen saa tarvitsemansa avun silloin kun hän sitä tarvitsee, oikeaan aikaan ja laadukkaasti. Tästä näkökulmasta esimerkiksi liikkuvat palvelut, digiklinikat, omalääkärimalli ja uudet toimintatavat sotealalla ovat välttämättömiä uudistuksia, joita pitää lähteä rohkeasti kokeilemaan.

Omalääkärimalli on tästä erinomainen esimerkki. Se ei ole vain rakenneuudistus vaan kulttuurin muutos sotealalla ja siinä, mihin suomalaiset ovat tottuneet. Tänä vuonna omalääkäri on nimetty jo noin 750 000 suomalaiselle, ja hallitus tukee mallin laajentamista yhteensä 40 miljoonan euron panostuksella. Hoidon jatkuvuus paranee, ja samalla vähennetään raskaampien ja kalliimpien palveluiden tarvetta. Velvollisuutemme on varmistaa, että jokainen euro palvelee ihmistä, ei järjestelmää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

10.57 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On täysin selvää, että tämäkään talousarvioesitys ei hirveästi kunnille ja hyvinvointialueille helpotusta tuo.

Haluaisin myös nostaa esille saman aiheen kuin jaostomme puheenjohtaja Ronkainen tässä aikaisemmin, eli Tullin tilanteen. Tämä sisäisen turvallisuuden takuumiehemme tahtoo jäädä yleensä tässä keskustelussa kovinkin vähäiselle huomiolle, ja nyt kun tällä hetkellä meillä vellooo varsin vahva huumeongelma tässä maassa, niin Tullin resursseihin tulisi kiinnittää erityisen tarkkaa huomiota. Erityisen huolissani olen myös Suomen satamisesta, sillä nyt kun Euroopassa satamien turvallisuutta ja turvallisuusresursointia lisätään, niin tuntuu, että nämä huumeliigat tuntuvat löytävän nämä Suomen satamat huomattavasti helpommin. Tähän tarvitaan kipeästi lisää resursseja. Tullin toimintaa vaikeuttaa myöskin kasvava pakettien ja selvittelyn määrä. Eli Tullin rahoitukselle pitää saada sama vaikutus [Puhemies koputtaa] kuin muillekin sisäisen turvallisuuden viranomaisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

10.58 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen julkisen sektorin suuruus ja julkisten menojen suhde bruttokansantuotteeseen on hälyttävällä tasolla. Se on itse asiassa Euroopan suurin. Kun kuuntelee tätä keskustelua tässä salissa, niin en pidä sitä mitenkään ihmeenä, sillä puheenvuorot erityisesti opposition toimesta keskittyvät siihen, kuinka lisätä julkisia menoja — eivät niinkään ratkaisuihin siihen, miten tehdä toisin tai miten supistaa julkista sektoria Suomessa. [Välihuuto vasemmalta]

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Kuntien taloudessa tärkeintä ovat verotulot, ja siksi veropohjan vahvistaminen kunnissa on erittäin tärkeää työtä. Tahdon kiittää hallitusta siitä, että olemme täällä talossa tehneet sellaisia ratkaisuita, jotka vahvistavat yrittämisen edellytyksiä ja työn tekemisen edellytyksiä jokaisessa kunnassa. Kunnissa ongelmia ei voi ratkaista pelkästään verottamalla vaan vahvistamalla työn ja yrittämisen edellytyksiä.

Kiitos ministeri Ikoselle siitä, että aloititte tämän parlamentaarisen yhteistyön. Odotan kyllä kovasti sitä, että löydämme yhdessä ratkaisuja kuntien haasteisiin, eriytymiseen, demokratian haasteisiin, [Puhemies koputtaa] syntyvyyden laskuun ja ikääntymisen haasteisiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

10.59 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kauden oppositiopoliitikot vakuuttivat moneen kertaan, että työ soterahoituksen kehittämiseksi jatkuu. Itse olin silloin melko kriittinen monesta rahoitusmallin kohdasta, ja moni oma esitykseni kelpasi silloin kokoomuksen vastalauseeseen mukaan, mutta nyt se kehittäminen, se tahto, tuntuu pysähtyneen — tai ainakaan en tiedä, mitkä ovat ne kokoomuksen ajatukset siitä, miten tätä soterahoitusmallia halutaan kehittää. [Suna Kymäläisen välihuuto]

On selvää, että nykyratkaisu perustuu liian vahvasti digidiagnoositietoihin, ei vaikuttavaan hoitoon. Yksinkertaistettuna: kun potilas paranee, niin rahoitus vähenee. On ongelmallista myös, että hyvinvointialueiden omarahoitukseen, omavastuuseen ei ole riittäviä keinoja. Asiantuntijat suosittelevat sitä veromahdollisuutta hyvinvointialueille. Ylen selviytyksen mukaan tilavuokrat ovat nousseet kymmeniä prosentteja tämän uudistuksen jälkeen. Siellä on paljon asioita, [Puhemies koputtaa] joihin keinoja pitäisi löytää, mutta mitkä ne ovat teillä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wickström, ledamot Wickström, var så god.

11.01 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! On ymmärrettävää, että hyvinvointialueiden tilanne herättää keskustelua. Ehkä suurin huoli liittyy siihen, että suomalaisten luottamus julkiseen terveydenhuoltoon on itse asiassa laskenut sen jälkeen, kun tämä soteuudistus toteutettiin, ja se on aihe, mistä meidän kaikkien pitäisi kantaa huolta.

Sinänsä olen samaa mieltä edustaja Lohen kanssa, että meidän pitäisi löytää myöskin tässä salissa yhteistä näkymää siitä, millä tavalla me saadaan varmistettua tähän maahan sellainen hallintorakenne, joka varmistaa niin kuntien puolella peruspalvelut kuin myöskin sotepuolella tarvittavat peruspalvelut.

Haluaisin vielä kysyä ministeriltä: Mitä tulee juuri kuntien ja hyvinvointialueiden rajapintaan, niin siinä löytyy todella paljon haasteita. On tiedostettava, että esimerkiksi oppilashuollossa, josta nyt tällä hetkellä hyvinvointialueet vastaavat, osalla alueista on päästy parempaan suuntaan, mutta monessa kunnassa edelleen koetaan, että vaikkapa oppilashuolto ei ole enää samalla tavalla osa sitä kouluarkea. Onko ajatuksia lähteä myöskin tarkastelemaan tätä tehtävänjakoa kuntien ja hyvinvointialueiden välillä vielä tällä hallituskaudella?

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

11.02 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua, joka koskee hyvinvointialueiden — eräiden niistä — erittäin vaikeaa taloudellista tilannetta ja laajemminkin tämän rahoituslain merkitystä.

Haluaisin kiinnittää yhteen seikkaan tässä huomiota, ja se on nimenomaan nämä leikkaukset, joita te olette suunnanneet. Annan ihan perusfaktan: silloin kun tehdään hoitajien mitoituksessa ja hoivaanpääsyssä ratkaisuja, se koskee erityisesti iäkkäitä ihmisiä. Yli puolet kaikista terveyskeskuskäynneistä Suomessa on yli 65-vuotiaiden toimesta tapahtuvia. Ja kun katsoo tätä rahoitusjärjestelyä tässä budjetissa, joka on tehty — 650 miljoonaa euroa on tehty leikkauksia nyt näihin hoivapalveluihin kokonaisuudessaan — ja kun koko kokonaisuutta katsotaan, niin 470 miljoonaa laskennallisesti kohdistuu iäkkäisiin ihmisiin eli 75 prosenttia kaikista näistä hoivan leikkauksista kohdistuu yli 65-vuotiaisiin ihmisiin. Minä joudun eduskunnan ikäpuhemieskysymään: ettekö te pidä ikäihmisistä kunnolla huolta tässä yhteiskunnassa? Miksi on ikärasismia näissä budjettileikkauksissa, [Puhemies koputtaa] mitä teette?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

11.03 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa säädetään pykälät, ja rahoituslain 3 § määrittelee tälläkin hetkellä, miten tämä rahoitus hyvinvointialueille sitten toteutetaan. Edustaja Lindén viittasi täällä jälkikäteistarkastukseen. Tilanne on se, että jos siinä rahoituslaissa on ongelmia, niin se jälkikäteistarkastus vain korostaa niitä ongelmia.

Edustaja Sarkomaa täällä hyvin nosti esille tämän yliopistosairaалалиsän, joka alkuperäisessä rahoituslaissa muistini mukaan oli 0,54 prosenttia. Minusta sen pitäisi olla korkeampi, koska siellä tapahtuu merkittävää tutkimusta ja opetusta.

Ja sitten haluaisin kiinnittää huomiota — ja haluaisin kuulla sen myös ministeriltä — siihen, pitääkö tätä rahoituslakia nyt oikeasti viedä siihen suuntaan, että kansalaisten todellinen sairastavuus ja hoivan tarve määrittelevät entistä paremmin sen rahoituksen kohdistamisen, koska se on se oleellinen juttu. Oma näkemykseni on kyllä se, että kun me täällä säädämme pykäläiä, niin prosessien hallinta ja johtaminen ja sitä kautta kulurakenteen hallinta kuuluvat hyvinvointialueille. Ei niitä tästä salista pysty johtamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

11.04 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Kysyn, oletteko tietoinen tällaisesta Uutissuomalaisen viime viikon perjantaina julkaisemasta uutisesta, jonka mukaan 65 vuotta täyttäneiden Kela-korvauskokeilu ei ole saavuttanut niitä tavoitteita, joita sille on asetettu, ei ole vaikuttanut hyvinvointialueiden jonotilanteisiin eikä nopeuttanut hoitopaikkaa. Sen sijaan kokeiluun osallistuneita ihmisiä hakeutuu yksityislääkärikäynnin jälkeen julkiselle puolelle, koska heillä ei ole välttämättä edes varaa maksaa niitä jatkotoimenpiteitä, joita yksityiseltä on määrätty.

Kun tilanne on tämä, niin haluan kuulla teiltä, ministeri, nyt vastauksen siihen, onko jo syytä alkaa tekemään johtopäätöksiä siitä, että yksityiselle suunnatut sadat miljoonat eurot saataisiin tänne julkiselle puolelle, jossa se vaikuttavuus olisi suurempi.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

11.05 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Valtiomme vaikea taloustilanne näkyy myös kuntien arjessa. Olemme jo tehneet ratkaisuja, jotka ovat keventäneet kuntatyöntekijöiden kustannuksia ja vahvistaneet kuntien veropohjaa, mikä on erittäin tärkeää tilanteessa, jossa väestönmuutos haastaa kuntia monella tavalla. Siksi kuntatalouden kestävyys ei tarkoita vain lakisääteisten palveluiden ylläpitoa vaan myös kykyä investoida ja turvata elinvoima pitkien etäisyyksien Suomessa. Meidän on tarkasteltava myös kuntien tehtäviä, rahoitusta ja palvelulupausta kokonaisuutena, jotta arjen peruspalvelut voidaan turvata yhdenvertaisesti myös pohjoisessa Suomessa ja pienissä kunnissa. On myös huoltovarmuutemme kannalta tärkeää, että Suomen elinvoimaisuus ei keskity alueellisesti vain osaan Suomea.

Kysynkin: millä tavalla, arvoisa ministeri, me pystytään varmistamaan kuntien rahoitus tulevaisuudessa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

11.06 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien taloustilanteesta pitää antaa totuudenmukainen kuva, jotta meillä olisi yhteinen tilannekuva menestä eteenpäin, ja nyt valitettavasti tässä keskustelussa ainakaan hallituksen suunnalta sitä totuudenmukaista kuvaa emme saa. Valtionosuusleikkaukset vaikuttavat kuntien peruspalveluihin ja nimenomaan niihin lakisääteisiin palveluihin. Täällä ollaan puhuttu kauniisti opetuksesta — sivistys ja koulutus ovat niitä kuntien tärkeimpiä tehtäviä — mutta valitettavasti tilanne tällä hetkellä monessa kunnassa on se, että esimerkiksi oppimisen tuen uudistuksesta, joka on valtavan tärkeä uudistus, rahat puuttuvat. Ainakin kuntien ja rehtoreiden viesti on se, että kun rahat eivät ole korvamerkittyjä ja kuntien taloustilanne on varsin hankala monessa kunnassa tällä hetkellä, niin edes tätä tärkeää uudistusta ei pystytä toteuttamaan oikealla tavalla.

Pidän myös valitettavana sitä, että kuntien valtionosuusuudistus ei nyt mene tällä hallituskaudella eteenpäin. Pidän tärkeänä tätä parlamentaarista työtä, ja toivottavasti siinä pääsemme eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

11.08 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole varma, kuulinko ihan oikein, mutta aivan kuin edustaja Rintamäki perussuomalaisista olisi äsken todennut, että ei ole väliä, missä palvelut sijaitsevat, nimenomaan sotepalvelut, ja minä olen kyllä tästä asiasta aivan eri mieltä. Yksi asia, mikä on varma, on se, että jos hyvinvointialueita lähdetään yhdistämään, niin ainakaan ne palvelut eivät tule silloin lähemmäs ihmistä. Pidänkin erittäin valitettavana, että nyt kun hallitus on pohtinut, mitä eri vaihtoehtoja olisi taloustilanteen vakauttamiseksi, niin on otettu taas esille hyvinvointialueitten määrä, aivan samalla tavalla kuin kuntien määrä.

Aikoinaan silloin Pohjois-Karjalassa lähdimme Siun sotea tekemään kuntayhtymänä juuri siitä tulokulmasta, että halusimme varmistaa sen, että meillä on oma alue lähellä ihmisiä. On erittäin surullista, jos taas lähtee liikkeelle tämä keskustelu, että lähdetäisiin

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

tämmöiseen suuruuden ekonomiaan, että suurilla alueilla muka palvelut olisivat lähempänä. Toivonkin, että tämä kyllä jätetään pois teidän työkalupakistanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

11.09 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt hallituksen puolelta ja asiantuntijaryhmistä taas aika kevyesti heitelty maakuntaverotuksen ratkaisijan roolia hyvinvointialueiden rahoitusongelmiin. Viime kaudella tehtiin huolellista työtä parlamentaarisessa ryhmässä, joka arvioi erilaisia malleja rahoittaa maakuntaverolla edes merkittävä siivu, saatikka kokonaan, tätä hyvinvointialueiden järjestelmää, ja havaittiin, että sehän on mahdoton yhtälö sen takia, että selvästi eniten palvelutarpeita on alueilla, joilla tulotaso on heikoin ja joilla verotuotot ansiotuloihin perustuvassa järjestelmässä ovat heikoimmat. Tarvittaisiin valtava tasausapparaatti, että siitä saisi jotenkin toimivan. Ainoa järkevä tapa sitä miettiäkään on se, että jouduttaisiin samanaikaisesti uusimaan sekä kuntien verotus että hyvinvointialueiden verotus, ja silloin lähtee aika lailla nollasta rakentamaan oikeudenmukaista mallia. [Puhemies koputtaa] Tässä ylimenokauden aikana kehottaisin tarkistamaan [Puhemies koputtaa] pääomaverotuksen mahdollisuutta täydentää hyvinvointialueiden rahoitus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

11.10 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta ei kannata maakuntaveroa, emmekä näe ratkaisuna myöskään hyvinvointialueiden yhdistämisiä. Jaan täysin edustaja Hanna Räsäsen äsken siitä käyttämän hyvän puheenvuoron.

Sen sijaan me haluaisimme uudistaa tätä rahoitusjärjestelmää. Todella täällä on käytetty jo monta puheenvuoroa, joissa on viitattu keskustan tekemään sotekorjaussarjaan rahoituksen suhteen. Tässä meidän paperissamme on mukana paitsi välittömästi toteutettavia korjaustoimia myös pidemmän aikavälin korjaustoimia. Kysyisin siihen liittyen: kun uskoisin lähes kaikkien meidän olevan samaa mieltä siitä, että kannustavuutta täytyy tuoda lisää, niin olisiko kenties järkevämpää siirtyä järjestelmään, jossa rahoitus nykyisten asukasmäärä- ja diagnoositekijöiden sijasta perustuisikin enemmän ikärakenne- ja olosuhdetekijöihin? Näin itse asiassa tuo rahoitusjärjestelmä olisi automaattisesti kannustavampi kuin nykyinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

11.11 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä soteuudistuksen jälkeisessä ajassa olisi pitänyt pystyä siihen, mihin te ette pystyneet. On käsittämätöntä, että annoitte valtiosuusuudistuksen kaatua. Se on ihan käsittämätöntä, ja täällä sitten annetaan ymmärtää, että olisi tehty jotakin. Ei edes sitä osaa pystytty hallituksessa yksimielisesti viemään läpi. Se on minusta kamala teko, historiallisesti käsittämätön epäonnistuminen.

Mutta, ministeri, teiltä odotetaan paljon muutakin kuin sitä, että olisitte saanut valtiosuusuudistuksen tällä kaudella tehtyä. Siis olisitte tuoneet oman kortenne kekoon. Se oli seuraava vaihe, mutta siihen ette pystyneet. Sen sijaan me ollaan ihmetelty, että kolmatta vuotta mennään eikä konkreettisia toimia vieläkään näy. Te puhutte jo kauniisti alijää-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

män kattamisesta joillekin — vieläkin joillekin. Se selvisi täällä, että teillä ei ole rahaa toteuttaa tätä, koska kaksi miljardia on kohta teidän kakkunne leikata sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta. Ja kysyin Juusolta, kun hänellä on jo 10 000 ihmistä irtisanottu siellä puolella tehtävien vähennyksenä: Osaatko te arvioida, onko vaikutukset selvitetty, kuinka paljon teidän tekojenne ansiosta, rahoituslain korjausten ansiosta, on menetetty jo työntekijöitä hyvinvointialueilla? Kuinka monta tuhatta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja muistuttaisin edustajia minuutin aikarajasta. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

11.13 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, vaikka ajat ovat tiukkoina tällä hetkellä, niin on tosi hienoa, että näille hyvinvointialueille tulee lisärahoitusta. Kiitos siitä, että sitä olette puuhanneet.

Mutta ihan kysyisin semmoista, kun kunnista jonkun verran kysellään työttömien sakkomaksujen osalta, onko siinä tiedossa mitään muutoksia tai onko siihen tulossa joitakin uutuuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

11.13 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Nopeasti edustaja Karin kysymykseen, johon löytyy itse asiassa vastaus hänen siteeraamastaan artikkelista. Se on vain jäänyt ilmeisesti lukematta loppuun. Eli täällä sanotaan suoraan, että kokeilun vaikutuksia hoitojonoihin tai palveluiden kysyntään on Liina-Kaisa Tynkkysen mielestä vielä liian varhaista arvioida. Tarvitaan pidempi seuranta-aika, jotta voidaan vetää johtopäätöksiä kokeilun onnistumisesta tai vaikutuksista.

Sitten toinen asia tästä rahoituksesta. Niin kuin tässä on puhuttu, hallitus on tehnyt leikkauksia ennustettuun kasvuun, ja jos olen tästä keskustelusta ymmärtänyt, niin oppositiopuolueet haluaisivat ne leikkaukset perua. Ennustettu kasvu on se kuusi miljardia euroa tämän hallituskauden aikana eli noin puolitoista miljardia euroa vuodessa. Mikä, ministeri, teidän näkemyksenne on, kuinka kauan tämä meidän julkinen talous pystyisi ottamaan vastaan tätä vuotuista puolentoista miljardin euron nousua, vai pitäisikö meidän oikeasti ruveta miettimään, mitä me tehdään niillä miljardeilla euroilla, mitä menee, jotta me pystytään edelleen hillitsemään sitä kasvua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

11.14 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä kummallista keskustelua. Tuntuu, että me elämme tässä hyvinvointialueiden rahoituksen tilanteessa aivan eri maailmoissa. Kun hallitus on siis leikannut hyvinvointialueiden rahoitusta ja sen sijaan ohjannut rahaa ja yksityiseen terveyssektoriin, niin täällä hallituspuolueiden osalta iloitaan siitä, kuinka rahoitus olisi lisääntynyt, kun totta kai raha on lisääntynyt, mutta ei tarpeeksi niihin tarpeisiin nähden. Sen sijaan olette leikanneet. Joka käänteesä, kun on ollut mahdollista, te olette julkisen sektorin terveydenhuollosta leikanneet, ja se näkyy valitettavasti nyt lisääntyneinä hoitojonoina ja näinä yt-neuvottelukierroksina, joita käydään tällä hetkellä koko maassa.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Kyllähän tämän suomalaiset näkevät. He näkevät tämän tilanteen, ja tämä teidän hallituksenne malli ei nauti kyllä suomalaisten luottamusta, ja se näkyy epäuskona tulevaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Ikonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

11.16 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta. — Ennen kuin lähden liikkeelle kunnista, totean, että täällä tuli myös kysymyksiä opetuspuolen sisältölaeista ja lukioitten rahoituksesta, ja niistä on varmasti hyvä kysyä OKM:n pääluokan keskustelussa. Täällä oli kysymyksiä hankintalaista ja TE-palveluista, ja ne varmasti käydään vielä tarkemmin TEMin puolella. Kela-kokeilu, soten sisältölaite ja yliopistosairaalarahoitus, joka on tärkeä asia, ovat siellä STM:n puolella. Sitten täällä oli vielä kysymyksiä matkailuverosta ja Tullista, jotka kuuluvat sinne VM ykkösen eli ministeri Purran puolelle. Eli näihin en nyt mene tässä omassa puheenvuorossani, vaan keskityn oman vastualueeni asioihin.

Kunnista kysyttiin, millainen taloustilanne kunnilla on viiden—kymmenen vuoden kuluessa: Tällä viikolla esittelimme näitä näkymiä siinä parlamentaarisessa tapaamisessa, ja kyllä kuntatalouden näkymät ovat erittäin haastavat tulevina vuosina. Meidän kriisikuntien määrä tulee kasvamaan, mutta ihan samalla tavalla meillä on huolta myös meidän kasvun vetureista, kaupungeista, eri puolilla Suomea. Eli meillä on tosi monenlaisissa kuntakentissä haasteita, ja se vaatii meiltä yhteisiä ratkaisuja. Tämä siitä huolimatta, että sitten pitää erikseen katsoa se, mitä hallitus on tehnyt: Me olemme tällä kaudella vahvistaneet kuntataloutta. Eli ensi vuoden tasolla, kun otetaan huomioon kaikki hallituksen päätöspäätökset, kuntatalous vahvistuu noin 200 miljoonaa euroa, ja tällä pidämme kiinni siitä perusopetuksen vahvistamislupauksesta.

Kiitoksia huomioista norminpurusta. Sitä on tehty. Noin sata normia on osin tai kokonaan purettu, ja esimerkiksi noin 50 on tällä hetkellä ihan aktiivisessa arvioinnissa pöydällä.

Sitten kysyttiin valtionosuusjärjestelmäuudistuksesta:

Siinä olen erittäin pahoillani, että kerrassaan aika loppui kesken. Jos meidän pitäisi saada se tehtyä, niin järjestelmän uudistus voi tulla aina vuoden alusta voimaan, ja nyt tuli tämä aika vastaan. Pidän sitä erittäin tärkeänä. Meidän on pystyttävä tekemään valtionosuusjärjestelmäuudistus. Me tarvitsemme sitä tulevaisuudessa, koska kuntien tehtävät ovat muuttuneet ja tämä valtionosuusjärjestelmä meni rikki siinä soteuudistuksen yhteydessä viime kaudella. Tällä hetkellä kuntien erot valtionosuuksissa ovat yli 3 000 euroa per asukas. Se on kestävätilanne, ja siihen on haettava ratkaisuja. Nyt julkaisimme tietopohjan verkkoon. Se on käytettävissä myöskin tuleviin uudistuksiin, ja sitä kannattaa hyödyntää.

Negatiivisten valtionosuuksien osalta kun kysyttiin, niin harkinnanvaraisissa valtionosuuspäätöksissä olen huomionut nyt erityisesti näitä kuntia, jotka ovat hakeneet tätä negatiivisen syyn vuoksi.

Sitten kun täällä on puhuttu tästä TE-rahoituksesta ja VOSin tulevaisuudesta, niin koetamme tällä hetkellä katsoa, onko sieltä esimerkiksi juuri tähän TE-rahoituksen osuvuuteen ja etuuksien reaaliaikaisuuteen löydettävissä sellaisia palasia, joita pystyisimme vieämään eteenpäin. Niistä oli yhteinen ymmärrys tuossa valmistelussa. Eli tällaisia pienempiä muutoksia koetetaan sieltä katsoa, mutta palaan niihin vielä, kun saamme tämän analyysin tehtyä, ja jatkoselvityksiä varmasti tarvitaan myöskin.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Mutta valtionosuusjärjestelmä ei ole sateentekijä. Vaikka se oltaisiin uudistettu tai muuta, niin pitää muistaa, että peruspalveluitten valtionosuudet ovat 12 prosenttia kuntien rahoituksesta. Olennaisinta on se elinvoimatyö, mitä kunnat tekevät elinvoiman synnyttämiseksi ja työpaikkojen synnyttämiseksi, koska verotulot kattavat kuntien tuloista sen merkittävimmän osan. Se on se kaikkein tärkein työ.

Nyt kun tässä kysyttiin tästä parlamentaarisen työn tulevaisuudesta, niin ajattelen, että sen tavoitteena on ratkoa kuntien tulevaisuutta vahvemmin. Kunnat kohtaavat paitsi talouden haasteita, joissa on monta tekijää, myös sitten näitä demografisen kehityksen haasteita. Meidän on käytävä laajempi keskustelu siitä, mikä on kuntien palvelulupaus, miten kunnat selviävät tästä toiminnasta, minkälaisilla kuntarakenteilla, minkälaisilla yhteistyörakenteilla ja miten voisimme hyödyntää vaikkapa erilaisuutta ja tunnistaa kuntien erilaisuuden entistä paremmin. Me tulemme käymään hyvin laajaa ja isoa keskustelua, ja pidän sitä todella tärkeänä.

Ja kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnat ovat erittäin tärkeitä, ja rahoituksen uudistamisessa on myöskin tärkeää katsoa näitä yksiin.

Sitten hyvinvointialueitten puolesta: Rahoitus tosiaan kasvaa neljällä miljardilla eurola, ja jokainen alue saa lisää rahaa, mutta meidän on katsottava myöskin näitä julkisen talouden tavoitteita. Tämä on kolmasosa valtion budjetista, ja siksi on tärkeää hakea niitä uusia keinoja ja sitä, miten saamme rahat riittämään myöskin tulevaisuuden palveluihin. Tärkeää on myöskin erottaa hyvinvointialueitten omat valinnat, mitä siellä tehdään. Siellä tehdään kovasti töitä, ja siltä osin jos siellä vaarantuvat palvelut, niin STM seuraa koko ajan alueitten tilannetta. Heidän on mahdollista käynnistää myöskin arviointimenettely tai esittää sen käynnistämistä, jos jossain palvelut vaarantuvat. Samoin alue voi myöskin hakea lisärahoitusta, ja silloin se arvioidaan.

Vielä jos sanon näistä mittareista: Talouden kehitys on koko maan tasossa kulkenut oikeaan suuntaan, ja toisaalta myöskin palveluitten yhdenvertaisuus on parantunut, jos katsomme tätä Erholan tuoretta raporttia. Eli tämä antaa sen kuvan, että me liikumme oikeaan suuntaan. Samoin siellä esitetyt toimet, kun täällä kysyttiin niistä, itse asiassa ovat hyvin pitkälle niitä asioita, joita olemme nyt tällä hetkellä hallituksessa tekemässä, eli ne antoivat tukea sille työlle, jota olemme laittaneet liikkeelle. Alueitten erot ovat huolena, ja niihin on haettu ratkaisuja hoitoonpääsyä parantamalla, vaikkapa terapiatakuulla, Kela-korvauksilla ja digitaalisten liikkuvien palveluitten kehittämisellä. Toisaalta siellä nostettiin haasteina hoidon jatkuvuus, johon olemme tuoneet juuri omalääkärimallia, ja lastensuojelua, jossa olemme tekemässä lastensuojelulain kokonaisuudistusta. Ohjausta olemme kehittäneet.

Alijäämien kattamisvelvoitteesta täällä kysyttiin: Ei ole tarpeen lisätä tätä alijäämien kattamiskautta kaikille. On muutama alue, jotka selviävät nykyisin puitteissa, ja se on erittäin hyvä asia. Nyt olen edellisviikolla tuonut tänne sen määräaika-HE:n, jolla noin kymmenen aluetta saa lisää aikaa alijäämien kattamiseen, ja sitten meillä on alueita, jotka tarvitsevat vahvempaa tukea ja vielä pidempää alijäämien kattamisaikaa, ja sitä tullaan erilaisten vahvempien ohjausmenettelyjen kautta tarjoamaan näille alueille, esimerkiksi juuri arviointimenettelyjen kautta.

Rahoitusmallista kysyttiin ja pyydettiin, että annetaan kunnia sille, joka sen takana on: Edellinen hallitus on rakentanut tämän rahoitusmallin, jolla tällä hetkellä toimitaan. Nyt parhaillaan korjaamme sitä, ja seuraavallekin hallitukselle riittää tässä töitä. Rahoitusmalli oli tärkeää pitää vakaana ensimmäiset vuodet, 23—25. Se sovittiin hallitusohjelmassa, että

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

kun uudet alueet aloittivat, siinä olisi ennustettavuutta. Siksi silloin ei voitu tehdä mitään isompia muutoksia. Nyt tällä hetkellä olemme tarttuneet tähän diagnoosimalliin. Tuossa Erholan arvioinnissa todettiin, että se on itse asiassa tällä hetkellä paras käytettävissä oleva tapa tunnistaa tätä palvelutarvetta. Nyt olen laittanut kaksi selvityshenkilöä varmistamaan sitä tietopohjaa, kaksi Itä-Suomen yliopiston professoria, ja samaan aikaan meillä on myöskin käynnissä tämä rahoitusmallin uudistus, jolla tuodaan parannusta tähän malliin.

Kannustavuudesta täällä kysyttiin, ja olemme kehittäneet kannustavuutta niin paljon kuin tässä tämän rahoitusmallin puitteissa on ollut mahdollista ilman että se olisi heiluttanut alueitten rahoitusta liikaa. Sinne on tuotu tämä oma rahoitusosuus, joka tuo kannustinta kustannusten hillintään, ja siellä on kasvatettu HYTE-kerrointa, joka kannustaa terveyden edistämiseen. Pidän kiinnostavana myöskin sen jatkokehittämistä. Maakuntaveroa emme sen sijaan ole valmistelemassa.

Kun täällä vielä keskusta kysyi tästä alijäämien anteeksiantamisesta ja heidän esityksensä, niin ensinnäkin osittain siihen teidän mallinne vastaukset löytyvät sieltä arviointinettelystä. Sitten mitä tulee tähän alijäämien anteeksi antamiseen, niin olen pyytänyt virkahenkilöitä arvioimaan, olisiko tämä edes teoreettisesti mahdollista. Teiltä haluaisin kysyä: kun ne alijäämät pitää jonkin julkisen tahon kattaa, niin mistä te olisitte tässä velkajarrun puitteissa valmiita sitten nämä summat ottamaan?

Vielä tässä oli kysymys näistä oikeastaan isommista, pitkän aikavälin asioista, ja haluan sanoa, että me emme ole tällä hallituskaudella lähteneet hyvinvointialueitten rakennetta muuttamaan. Eli pidämme kiinni tästä nykyisestä rakenteesta ja teemme parhaamme korjaussarjalla siinä, että saamme sen edellytyksiä vahvistettua. Suurempien ratkaisuiden paikka on sitten seuraavissa hallitusohjelmaneuvoittelussa, joissa varmasti puolueet sitten keskustelevat, mitä muutoksia on isommin tarve tehdä, ja sille varmasti tietopohjaa tullaan tässä tekemään. Mutta oikeastaan tärkein asia tässä on se, että meillä on mahdollisuus puhua hyvinvointialueitten pitkän aikavälin tulevaisuudesta tässä salissa kevätkauden alkaessa, kun pääministeri antaa ilmoituksensa, [Puhemies koputtaa] ja ajattelen, että se on hyvä paikka luoda katsetta pidemmälle tulevaan. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ehdimme mennä lyhyesti puhujalistalle. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

11.25 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Edelleenkin kun näyttää, että puhutaan hyvinvointialueiden asiasta, niin otetaan tähän kärkeen kuitenkin semmoinen fakta, että on tehty sellainen hyvinvointialueuudistus, jossa palvelut heikkenevät, jonot pitenevät, kulut kasvavat rajusti. Tämä oli todellakin nähtävissä jo kolme neljä vuotta sitten, että tällä järjestämissuunnitelmalla, tällä rahoitussuunnitelmalla ja tällä alueiden määrällä tämä ei tule onnistumaan. Totta kai me kannetaan nyt hallituksena vastuu tästä asiasta. Korjattavaa on valtavasti, ja sitä tehdään. Hyvä, että muistutatte, että me ollaan syyllisiä, mutta ehkä se syyllisten etsiminen ei auta tässä asiassa.

Arvoisa puhemies! Suomessa valtiollinen hallintomme on kolmella tasolla. Me tässä talossa teemme parhaamme Suomen hyväksi. Aluepäättäjät hyvinvointialueilla pyrkivät parhaansa mukaan turvaamaan kansalaistemme hyvinvointi- ja pelastuspalvelut, ja kuntapäättäjät pitävät paikallisesti huolta kansalaistemme turvallisesta arjesta. Yhdessä kannamme valtavan tärkeää vastuuta kansalaistemme yhdenvertaisuudesta ja turvallisuudesta. Tässä talousarviossa annetaan kunnille ja hyvinvointialueille talouden raamit ensi vuodelle.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Arvoisa puhemies! Valtiomme vaikea taloustilanne näkyy myös kuntiemme arjessa. Meidän on syytä tulevana vuonna seurata kuntatalouden kehitystä tarkkaan erityisesti pitkien välimatkojen ja harvaan asutun Pohjois-Suomen osalta. Olemme jo nyt tehneet ratkaisuja, jotka ovat keventäneet kuntatyöntantajien kustannuksia ja vahvistaneet kuntien veropohjaa, mikä on erittäin tärkeää tilanteessa, jossa väestönmuutos haastaa kuntia monella tavalla. Kuntatalouden kestävyys ei tarkoita vain lakisääteisten palvelujen ylläpitoa vaan myös kykyä investoida ja turvata elinvoimaa pitkien etäisyyksien Suomessa. Kuntien tehtäviä, rahoitusta ja palvelulupausta on käsiteltävä kokonaisuutena, jotta arjen peruspalvelut voidaan turvata yhdenvertaisesti myös pohjoisessa Suomessa.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen arjen turvallisuus rakentuu vahvasta taloudesta. Maamme vaikeasta taloustilanteesta huolimatta tässä talousarviossa turvataan myös sosiaali- ja terveydenhuoltoon ensi vuodelle nykyistä enemmän rahoitusta ja toteutetaan lasten ja nuorten terapiatakuu sekä yli 65-vuotiaiden lääkärikäyntien valinnanvapauskokeilu. Meidän toimintamme lisäksi tilastojen ja tutkimusten valossa hyvinvointialueet ovat kyenneet turvaamaan palvelunsa yhdenvertaisemmin ja lainmukaisemmin kuin aiemmassa järjestelmässä. Tämä on suorastaan ihme.

Arvoisa puhemies! Arjen turvallisuus syntyy vastuullisista päätöksistä ja rohkeudesta asettaa asiat tärkeysjärjestykseen, ja juuri sitä tämä hallitus tekee. Talouden kantokyvystä huolehtiminen ei ole vastakohta hyvinvoinnille — päinvastoin turvallisuus ja talous ovat sen edellytys. On myös huoltovarmuutemme kannalta tärkeää, että Suomen elinvoimaisuus ei keskity alueellisesti vain osaan Suomea. Siksi tässä talousarviossa on tehty vaikeita valintoja, jotka tukevat sekä kuntia että alueita pärjäämään tärkeissä tehtävissään. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 11.29.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 20.52.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua valtiovarainministeriön pääluokasta 28.

Ja tässä edustaja Mikkonen poissa. — Edustaja Lyly.

20.52 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kohta, joka on tässä käsittelyssä, koskee kuntia ja hyvinvointialueita.

Arvoisa rouva puhemies! Kunnat ovat erittäin isossa muutoksessa paraikaa, ja kuntien tilanne on erittäin eriytynyt, kun katsotaan kuntien tilannetta esimerkiksi veroprosenttien kautta. Pienimmät kuntaverot ovat 4,7 prosenttiyksikköä ja suurimmat 10,9, ja sitten kuntaveron tuotto, yhden prosentin tuotto, on pienimmillään 135 euroa per asukas ja suurimmillaan 450 euroa per asukas. Tämä eriytyminen tässä mielessä on tosi iso.

Sitten kun katsotaan tätä tilannetta, jossa valtio teki VOS-uudistusta, niin sen piti tulla voimaan jo ensi vuoden alusta ja sitten sen piti tulla voimaan myöhemmin, vuoden 27 alus-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

ta, mutta se kaatui tässä muutama viikko sitten. Näillä valtionosuusuudistuksilla yleensä tasoitetaan kuntien välisiä eroja. Tämä valtionosuusjärjestelmän uudistaminen olisi ollut tärkeätä tehdä nyt sen vuoksi, että sote poistui kuntien tehtävistä. Kun sote lähti pois ja se rahoitus otettiin pois, niin se paljasti, kuinka rikki tämä valtionosuusjärjestelmä on: osa kunnista joutuu maksamaan, että saa järjestettyä palveluja, ja osa kunnista saa vähän niin kuin aiheetta ylimääräisiä valtionosuuksia. Tässä mielessä tilanne on hyvin erijakoinen kuntien välillä. Kun samaa rahaa pitäisi jakaa uudestaan, se on totta kai vaikeata, ja kukaan ei väitä, että olisi helppo ratkaisu viedä se eteenpäin. Sen vuoksi tältä osin tällä viikolla meillä oli kuntaministerin johdolla tällainen parlamentaarinen kokous, jossa katsottiin, olisivatko puolueet valmiita katsomaan kuntien tulevaisuutta parlamentaarisen työn kautta, ja kaikki vastasivat, että kyllä. Nyt me toivomme, että tämä lähtee liikkeelle, koska siellä on kuntien välillä todella isoja eroja.

Syntyvyyden tilanne tarkoittaa, että lapsia on vähemmän kunnissa, yli 90 000 2030-luvulla, ja se tarkoittaa monien koulujen lakkauttamista ja sitä, että on mietittävä, miten lapsille järjestetään pedagogisesti oikein koulutukset ja muut. Eli tästäkin syystä tulee tarpeita. Tämä VOS on ehkä noin 14—15 prosenttia kuntien tuloista, mutta sitten tämä muu kuntien palvelurakenne pitää katsoa. Tässä mielessä haaste on siinä, että tämä VOS-järjestelmä pitäisi tehdä nopeasti. Nyt jos se siirtyy seuraavalle hallituskaudelle, niin se tulisi voimaan vasta 2029, ja se on liian myöhään. Sen vuoksi me painotetaan, että sitä VOS-järjestelmää uudistettaisiin tässä parlamentaarisessa työssä hyvin nopeasti. Tämä on tärkeä osa sitä kokonaisuutta.

Mitä muuta siinä sitten tapahtuu, niin pitäisi katsoa, miten kuntien palvelut jatkossa eteenpäin menevät, minkälainen palvelulupaus kunnille ja kuntalaisille annetaan, mitä kunnalta odotetaan, miten yhdenvertaiset kuntien palvelut kuntalaisten välillä tulevat eri puolilla Suomea olemaan ja minkälaiset etäisyydet palveluihin ja muihin. Ollaan perimmäisten kysymysten äärellä, ja tässäkin mielessä on tarpeen tätä tarkastella. Sitten kun kunnat toimivat rajapinnassa, jossa on näitä kuntia, maakuntia, ja siellä kysymykset esimerkiksi liikennejärjestelmistä, maakuntakaavoituksesta ovat aika isoja, joita pitää katsoa, MAL-sopimus, jossa sopimus ohjaa sitä, mitä alueellisesti tehdään, niin me joudumme katsomaan tätä palettia. Ja sitten kun näitä on 300 kuntaa Suomessa, niin mikä on niitten kuntien tulevaisuus, kun meidän kuntakentän jako on 700:sta 700 000:een väkiluvultaan. Voi kysyä, pystyvätkö kaikki tekemään samat palvelut. Eli me joudumme tätä kuntapuolta tässä hyvin tarkasti arvioimaan.

Sen lisäksi tulevat vielä TE-palvelut, jotka siirtyivät kuntiin tämän vuoden alusta, ja ne siirtyivät sinne alimitoitettuna, ja se haastaa myös kuntataloutta erittäin voimakkaasti. Tämän osalta, kun se on elinvoimakysymyksiä, niin sitten se rahoitus on siellä haasteena.

Sitten tämä koko kokonaisuus, jossa Suomen talous menee, niin verotulot ovat todella pieniä kunnissa. Niitten kasvuprosentit ovat pieniä tällä hetkellä, ja se johtaa siihen, että siellä on veronkorotuspaineita. Tämä näkökulma myöskin kuntien osalta pitäisi jatkossa huomioida.

Ehkä vielä lopuksi sanoisin kuntien osalta siitä, että tämän velkajarrun, joka tulee julkisen talouden osalta olemaan, hoitaminen tässä on oma lukunsa, kun katsotaan, kuinka kunnat osallistuvat siihen kokonaisuuteen, koska se on yksi osa sitä kuntien, valtion ja hyvinvointialueitten velkaa tuottavaa osuutta, ja kunnat ovat siinä yksi osa. Tässä mielessä tämä kuntakenttä on nytten erittäin isojen haasteiden edessä. Sille tulee aika isoja raameja täältä

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

velkajarrun puolelta, ja sitten on tämä eriytyminen, niin että kyllä tässä pitää olla aika lailla kovaa yhteistyötä, että me löydetään tähän sellaisia kestäviä ratkaisuja. —Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen poissa, edustaja Castrén poissa, edustaja Kauma poissa, edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Lindén.

20.59 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! En käyttänyt tässä budjettikeskustelussa varsinaista pidempää puheenvuoroa lainkaan, toki muutaman debattipuheenvuoron, mutta kun huomasin, että tämä valtiovarainministeriön pääluokka, jossa on muun muassa hyvinvointialueiden rahoitus eli koko budjetin suurin momentti, oli vielä kesken, niin halusin käyttää tässä yhteydessä puheenvuoron, vähän perusteellisemman. Kirjoitin kuukausi sitten yhteenvedon tästä aihepiiristä ja ajattelin, että olisi ehkä arvokasta, että se olisi dokumentoituna ainakin pääpiirteissään eduskunnan pöytäkirjoissa. Poikkeuksellisesti tämä on nyt suoraan luettu puheenvuoro aikaisemman käsikirjoitukseni pohjalta, ja aloitan sen nyt tässä yhteydessä. Ilmeisesti tämä yksi seitsemän minuuttia — vai onko viisi käytössä [Puhemies: Seitsemän!] — ei riitä, mutta jatkan sitten sen puheenvuoron loppuun tarvittaessa toisella puheenvuorolla.

Usean hyvinvointialueen taloudellisen tilanteen kärjistyttyä on keskustelu soterahoituslain ympärillä kiihtynyt. Onko nykytilanne rahoituslain vika, ja jos on, miten lakia pitäisi korjata? Kuvaan aluksi rahoituslain rakenteen. Olen numeroinut sen kohdat seuraavalla tavalla:

1. Lähtökohtana oli kuntien vuoden 2022 sotepalveluihin käyttämän rahoituksen siirto hyvinvointialueille. Toisin sanoen, jos jollakin alueella kunnat olivat käyttäneet reilusti rahoitusta tai vastaavasti liian niukasti rahoitusta, siirtyi tämä lähtötaso hyvinvointialueelle.

2. Tämän päälle laskettiin hyvinvointialueindeksillä kustannustason nousu vuodesta 2022 vuoteen 2023, ja samaa jatkettiin vuosina 2024 ja niin edelleen.

3. Lakiin sisältyi yleinen arvio vuotuisesta palvelutarpeen kasvusta erityisesti väestön vanhenemisen johdosta. Tämä oli keskimäärin 1 prosentti vuodessa. Tarkat luvut olivat 1,07 prosenttia ja vastaavia. Vuodesta 2025 lähtien tätä kiristettiin 20 prosentilla eli otettiin siis 1 prosentista pois 0,2 prosenttiyksikköä, eli indeksi oli noin 0,8 prosenttia siitä alkaen.

4. Eduskunnan säätämät uudet tehtävät tai vastaavasti tehtävien vähennykset, joilla on kustannusvaikutuksia, huomioidaan täysimääräisinä. Eli esimerkiksi hoitotakuun tiukennuksen johdosta lisättiin rahoitusta alueille 126 miljoonaa euroa vuodessa, ja vastaavasti nykyinen hallitus on poistanut tällaisen osuuden.

5. Hyvinvointialueiden lopullinen rahoitus määräytyy monipuolisen laskelman perusteella, jota kuvataan jäljempänä. Se tulee täysimääräisenä voimaan vuonna 2029, eli vuoden 2022 kuntatason rahoituksesta siirrytään asteittain tuohon laskelman mukaiseen rahoitukseen seitsemän vuoden aikana. Osalla muutos on negatiivinen, toisin sanoen laskennallinen rahoitus pienenee. Samana ajankohtana vaikuttavat kaikki muut tässä luettelossa mainitut tekijät, joten todellista pienentymistä ei millään alueella tapahdu. Tätä kuvataan siirtymätasaukseksi. Se on suurin niillä alueilla, joiden kunta-ajan rahoitus oli kauimpana tulevasta rahoituksesta eli tarveperusteisesta rahoituksesta.

6. Jos alueet tekevät yhteenlaskettua alijäämää, korvataan tämä alueelle kahden vuoden kuluttua, eli vuoden 2023 alijäämä korvataan vuonna 2025. Tämän nimi on ”jälkikäteistarkistus”. Sitä ei korvata kullekin alueelle sen oman alijäämän mukaisesti, vaan kukin alue

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

saa oman kokonaisrahoituksensa mukaisen suhteellisen osuuden jälkikäteisrahoituksesta. Paljon alijäämää tehnyt alue saa siis vähemmän kuin sen oma alijäämä on ollut, ja vähäisen alijäämän alue enemmän kuin sen alijäämä on ollut.

7. Soteuudistuksen rahoitukseen sisältyi myös pieni muutos rahoitusalueelle.

8. Merkittävimpien investointien tekemiseen tarvitaan valtioneuvoston lupa. Käytännössä tämä tapahtuu lainansaantivaltuuden myöntämisen kautta.

9. Tuleva eli vuoden 2029 rahoitus, johon siirrytään asteittain vuosien 2022—2029 aikana, perustuu laskelmaan, jossa on useita osatekijöitä, kuten valtionosuuksissa on aikaisemminkin ollut. Erityisesti niistä on keskusteltu viime aikoina. Otan esimerkin: Alue saa valtionrahoitusta 5 000 euroa asukasta kohti. Tästä 13 prosenttia eli 650 euroa on niin sanottua suoraa rahoitusta, johon eivät vaikuta tarve tai olosuhteet. 6 prosenttia muodostuu useasta eri olosuhdetekijästä, joita ovat muun muassa kaksikielisyys, asukastiheys, vieraskielisten määrä ja niin edelleen. Ajatus on, että tällaiset seikat vaikuttavat palveluiden järjestämiseen. 1 prosentti tästä on niin sanottua HYTE-osuutta eli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rahoituksen osuutta. Sille on puolestaan noin kymmenen osatekijää. Vuonna 2026 tämä osuus kasvaa 1,5 prosentiksi muiden osien kustannuksella. 80 prosenttia rahoituksesta on siis tarveperusteista, eli kaavamaisesti sanottuna: mitä iäkkäämpi, sairaampi, köyhempi, työttömämpi ja niin edelleen alueen väestö on, sitä enemmän tulee rahoitusta per asukas. Tämä perustuu siihen, että tällainen väestö tarvitsee enemmän sotepalveluja. Soterahoituslain liitteessä, jonka eduskunta on myös hyväksynyt, on näitä erilaisia ”mittareita”: terveydenhuollon tarpeelle 189, vanhustenhuollon tarpeelle 63 ja sosiaalihuollon tarpeelle 73, siis yhteensä 325 mittaria. Nämä kuvaavat ikärakenteita eri alueilla, koulutustasoa, työkyvyttömyyttä, tulotasoa ja sairauksien esiintyvyyttä. Eniten on viime aikoina keskusteltu niin sanotuista diagnooseista ja niiden kirjautumisesta tapahtuneista virheistä. Palo- ja pelastustoimen rahoitusosuus on koko hyvinvointialueiden rahoituksesta noin 2,5 prosenttia. Edellä olevista osista muodostuu alueen saama valtionosuus, joka vaihtelee alueella 4 000 euron ja 6 000 euron välillä asukasta kohti. Mediaani on 5 000 euroa. Tämä tulee asukasluvun mukaisesti jokaisesta asukkaasta. — Pienen pätkän luen vielä, niin sitten lopetan ja jatkan siitä luontevasta kohdasta. — Eli on syytä havaita, että aikaisemmin mainittu suora asukasluvun mukainen osuus eli se 13 prosenttia on osa tätä eli se osa, johon tarve tai olosuhdetekijät eivät vaikuta, mutta myös kokonaisuus jaetaan per asukas. Eli kasvava asukasluku kasvattaa saantia, ja vastaavasti vähenevä asukasluku vähentää saantia.

Jatkan seuraavassa puheenvuorossa. Se riittää kyllä kokonaisuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

21.07 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tästä edustaja Lindénin hyvästä kuvauksesta siitä, mitä hyvinvointialueiden rahoitus on ja miten se on syntynyt ja miten sitä toteutetaan, on hyvä jatkaa.

Vielä pari sanaa ensin tästä kuntatilanteesta. Tällä hetkellä kuntataloutta kuvataan täällä salissa liian positiivisesti ja ruusuisesti. Siellä on todella isot haasteet. Niitä on kaksi esimerkiksi, jotka vaikuttavat tähän kuntatalouteen. Tietenkin isona asiana on se, että talous ei kasva ja verotulot eivät kasva, mutta sitten on kaksi tämmöistä tekijää, jotka liittyvät siihen, että TE-palvelut siirrettiin 100 miljoonaa alimitoitettuna ja sitten työttömyysturvamenot ovat 85 miljoonaa korkeammat kuin on arvioitu ja kompensoitu, eli sieltä tulee jo mel-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

kein 200 miljoonaa kuntatalouteen iskuja. Sitten toimeentulotuen kuntaosuus on 50 prosenttia, ja se kasvaa sieltä noin 850 miljoonasta noin 1 100 miljoonaan karkeasti ottaen, ja siitä puolet tulee kunnille. Sen lisäksi alle 24-vuotiaitten osuus on nostettu nyt 100 prosenttiin, eli sieltä toimeentulotuesta tulee myöskin aika iso isku kuntatalouteen. Nyt kun tämä toimeentulotuen kasvu on näin voimakasta, niin nämä heijastuvat tänne todella voimakkaasti, ja sitten kun emme tiedä kiinteistöverouudistuksen toteutumisesta, emme tiedä VOS-uudistuksesta mitään, niin nämä tekijät monelta osin ovat tässä tuomassa epävarmuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueista haluaisin sen verran sanoa, että nyt kun se osittain liittyy tähän kuntatalouteen, niin kun kuntataloudessa tulee työttömyysturvameinoista aika iso osa yli 400 päivää työttömänä olleista työttömistä, niin siellä on aika paljon sellaisia työttömiä, jotka ovat sosiaalisessa kuntoutuksessa hyvinvointialueitten vastuulla, ja olisi aika hyvä, jos hyvinvointialueet kantaisivat entistä suuremman osuuden heistä vastuullisesti, myöskin taloudellisesti sillä tavalla, että kun kunnat joutuvat maksamaan sen työttömyysturvamenon siitä ja heillä ei ole oikein välineitä ja ne ovat siellä hyvinvointialueilla, niin hyvinvointialueet voisivat ne sitten maksaa näitten työttömien osalta, jotka ovat heidän palveluksessaan. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on tätä aika monessa mietinnössään ja lausunnossaan nytten tuonut esiin, ja tämä olisi semmoinen uudistus, jota pitäisi tehdä.

Ensinnäkin tähän hyvinvointialueitten tilanteeseen, kun aina täällä tuodaan esiin, että noin miljardilla vuodessa on noussut tämä rahoitus — kyllä, mutta se on noussut näitten edustaja Lindénin mainitsemien indeksien kautta, vähän yli kolmen prosentin indeksi, ja palvelutarve on siellä olemassa, mutta tässä jätetään aina sanomatta, että myös hallitus on yli 600 miljoonaa leikannut palvelujen kautta. Hyvinvointialueet eivät ole saaneet sitä rahaa, mitä rahoituslaki ja aikaisempi lainsäädäntö tämän osalta ovat tehneet. Sitä nousukulmaa on leikattu aika monella sadalla miljoonalla näillä toimenpiteillä. Tämä on yksi osa, mikä on tänä päivänä hyvinvointialueitten ongelmia.

Toinen osa on tämä alijäämän kattamisaika. Meillä kolme aluetta onnistuu tässä tavoitteessa, jossa päästään ensi vuoden loppuun mennessä ensimmäisistä kahdesta vuodesta alijäämät kattamaan, vuosina 25 ja 26. Sitten meillä on nyt noin kymmenkunta aluetta, jotka saavat mahdollisuuden, ja kun ne ovat päässeet tänä vuonna plustulokseen, niin sitä kautta ne saavat alijäämän kattamisaikaa. Mutta sitten meille jää ne kolme aluetta, jotka ovat arviointimenettelyssä, ja sitten tässä on vielä vajaa kymmenen aluetta, jotka ovat tässä väli-tilassa. Me olemme olleet sitä mieltä, että tätä alijäämän kattamisaikaa olisi pitänyt myöskin näitten osalta pidentää pidemmälle, jolloin he olisivat päässeet normaalisti tasapainotamaan taloutensa ja tältä osin hyvinvointialue olisi voinut välttää näitä irtisanomisia, joita siellä nyt on. Tämä olisi pitänyt nyt tehdä, ja tämä alijäämän kattamisajan pidentäminen on tässä tullut myöhäissyntyisesti. Me ollaan tästä jo vuonna 2023 puhuttu, ja nyt se vasta tulee lainsäädäntönä ensi keväänä tänne saliin. Eli olisi pitänyt tehdä aiemmin ja sitten olla pidempi aika näitten muittenkin osalta sitä alijäämää kattaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä taitaa olla viimeinen puheenvuoroni tämän vuoden valtiopäivillä, ja kiitän henkilökuntaa pitkämielisyydestä, ja kiitoksia kaikesta tästä, että me olemme saaneet täällä käyttää näitä puheenvuoroja. Tämä on ollut upea talo tehdä työtä, ja niin hieno henkilökunta kuin täällä on, niin toivottavasti kaikissa työpaikoissa olisi yhtä hyvä. — Kaikille hyvää joulua ja parempaa uutta vuotta.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén, te voitte pyytää notaarilta kirjallisesti. [Aki Lindén: Anteeksi?] Jostakin syystä.... [36 sekunnin katkos tallenteessa] — Olkaa hyvä, edustaja Lindén.

21.14 **Aki Lindén sd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edellisessä puheenvuorossani olin eritellyt yhdeksän kohtaa, joilla kuvasin nykyistä sotealueiden eli hyvinvointialueiden rahoituslakia, ja niitä on vielä tässä kuvauksessa kaksi. Sen jälkeen arvioin jossain määrin näitä ja esitän sitten lopuksi, mitä muutoksia pitäisi tehdä.

Kohta 10) Hyvinvointialueet saavat valtiolta myös muuta rahoitusta eli erilaisiin tehtäviin, esimerkiksi koulutukseen, tutkimukseen ja niin edelleen. Tämän osuus on noin 500 miljoonaa euroa. Se ei sisälly siihen momenttiin 28.89.31. Lisäksi alueilla on asiakasmaksutuloja, palveluiden myyntituloja ja useita muita tuloja. Yhteensä alueiden tulot ovat noin 31 miljardia euroa, josta siis suurin osa, eli 27 miljardia euroa, tulee valtiolta suorana rahoituksena.

Kohta 11) Hyvinvointialueen on tasapainotettava taloutensa vuoden 2023—2026 jakson aikana eli siis vuoden 2026 loppuun mennessä. Mitä ongelmia edellä kerrottuun lakiin liittyy, eli mitä ”vikaa” laissa on, vai onko mitään vikoja? Rahoituslaki laadittiin tietoisesti tiukaksi, koska soteuudistuksen yhtenä tavoitteena oli saada rahoitus vakaammaksi verrattuna kuntien aikaisempaan tilanteeseen ja myös tasoittaa kuntien välisiä rahoituksen eroja. Tiukkuus ilmenee useassa kohdassa, jotka käyn alla lyhyesti läpi.

Kohta 2 eli hyvinvointialueen indeksi sisältää kolme eri osatekijää. Yleinen palkkatason muutos huomioidaan, ei siis sotealan omaa palkkatason muutosta. Tämä oli tietoinen valinta, jolla pyrittiin estämään ”palkka-automaatti” eli se, että mitä enemmän alueet korottaisivat palkkoja, sitä enemmän ne saisivat rahoitusta. Tosin tämä toteutuu nykyisin kuitenkin jälkikäteistarkastuksen kautta.

Kohdassa 3 nämä numerot viittaavat äskeiseen erittelyyni tässä laissa. Kohta 3 eli palvelutarpeen muutos on tiukka eli aluksi 1 prosenttia ja sitten vuodesta 25 alkaen 0,8 prosenttia. Se on yhtä tiukka kuin niin sanottu Sipilän soten vuotuinen muutos, jota paljon arvosteltiin. Siinä mallissa se vain laskettiin eri tavalla. Eli palvelutarpeen muutokseksi oli arvioitu silloin 2,4 prosenttia vuodessa, josta leikattiin ”fiskaalisesti” pois 1,5 prosenttia, eli jäi 0,9 prosenttia. Tämä leikkaus oli se paljon puhuttu ”3 miljardin leikkaus”.

Kohdassa 6 puhuin jälkikäteistarkistuksesta. Tähän liittyy suurempia ongelmia kuin etukäteen pystyttiin arvioimaan. Ne palautuvat, kuten koko nykyinen rahoituskriisi, vuoden 2023 poikkeukselliseen tilanteeseen. Itse jälkikäteisrahoitus on erittäin tärkeä asia, joka erityisesti on kiukuttanut oikeistohallitusta, joka pitää sitä ”rahoitusautomaattina”, ja suurin osa vuosien 2025 ja 2026 hyvästä rahoituksen kasvusta perustuukin siihen. Mutta tähän sisältyy suuri rakenteellinen haaste, joka sekin oli tietoinen valinta, mutta perustui erilaiseen arvioon talouskehityksestä kuin mikä vuonna 2023 tapahtui.

Jälkikäteistarkistus siis annetaan alueelle kaikkien alueiden yhteisen alijäämän perusteella. Otan esimerkin: jos meillä on kaksi 200 000 asukkaan aluetta, joiden kummankin saama valtionrahoitus on 5 000 euroa asukasta kohti, eli ne saavat miljardi euroa vuodessa valtionrahoitusta ja jos toinen teki vuonna 2023 alijäämää 20 miljoonaa euroa ja toinen 80 miljoonaa euroa, niin kumpikin saa ”korvausta” eli jälkikäteisrahoitusta siitä 50 miljoonaa euroa vuonna 2025 eli siis budjettiosuutensa verran kaikkien alueiden yhteisestä jälkikäteisrahoituksesta. Tämän rakenteen piti olla kannustava, eli ”palkitaan” tiukasta taloudesta ja ”rangaistaan” löysemmästä taloudesta. Mutta vuoden 2023 poikkeukselliset olosuhteet

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

tekivät tästä liian rankan. Nyt heikosti menestynyt alue saa liian suuren rangaistuksen ja hyvin menestynyt alue merkittävän lisärahoituksen.

Kohta 8 eli investointien rahoituksen tiukka seula hidastaa merkittävästi investointeja aikaisempaan sairaanhoitopiirien aikaan verrattuna. Edellä kerrotun ohella on syytä kiinnittää huomiota lähtötason rahoitukseen, joka siis perustui kuntien aikaisempaan rahoitukseen. Oliko tämä oikeudenmukaista? Toisaalta, mikä olisi ollut vaihtoehto? Tätä sotkivat vielä poikkeukselliset koronavuodet 2020 ja 2021 ja osin vielä vuosi 2022. Edellisin normaali vuosi olisi ollut 2019.

Mikä sitten on nykyisen kriisin syy? Vastaus on varsin selkeä: vuoden 2023 poikkeukselliset olosuhteet. Kustannustason nousu oli 10—12 prosenttia, ja lähes samaa tasoa se oli myös kunnissa, mutta sitä ei ole kutsuttu kriisiksi. Valtiovarainvaliokunta arvioi huhtikuussa 2024 hyvinvointialueiden ensimmäistä toimintavuotta ja totesi, että uudistus itsessään ei aiheuttanut 1,4 miljardin eli 5 prosentin suuruista kustannusten ylittymistä, joka aiheutti puolestaan alijäämän, vaan syyt olivat 1) poikkeuksellisen korkea yleinen inflaatio, jonka oli laukaissut Venäjän hyökkäys Ukrainaankin ja energian hinnan nousu, 2) sotealan ja laajemmin julkisen sektorin palkkaratkaisu vuoden 22 sitkeän työmarkkinatilanteen jälkeen, 3) ostopalvelujen hintojen voimakas nousu, paikoin jopa 20 prosenttia, 4) kunnilta siirtynyt liian pieneksi arvioitu sotepalveluiden rahoitus — kunnat olivat laatiineet vuoden 22 talousarviot vuonna 2021 ja mitoittaneet osin taktisesti, osin optimistisesti sotepalveluiden menot liian pieniksi, 5) terveyspalveluiden kysynnän kasvu vuoden 2023 koronavuosien jälkeen. Tämä synnytti alijäämän, joka oli siis 1,4 miljardia euroa. Sama toistui hieman pienempänä vuonna 2024, koska korjaus eli jälkikäteistarkastus alueiden rahoitukseen saatiin vasta vuonna 2025. Vuosina 2025 ja 2026 rahoituksen taso on hyvä, mutta se ei riitä kattamaan vuosien 23 ja 24 yhteensä kahden ja puolen miljardin euron vajetta. Ainakin 1,5 miljardia euroa jää siitä kattamatta. Lain mukaan kuitenkin tasapaino pitäisi saavuttaa vuoteen 2026 mennessä. — Minulla olisi yksi minuutti vielä. — Tämä vaatiminen alueilta niiden itse tekemien kustannusten leikkausten avulla on johtanut nykyiseen kriisiin.

Siksi keskeiset ehdotukset tilanteen korjaamiseksi ovat nyt seuraavat: 1) alijäämän kattamisen aikataulu kaikille alueille pidemmäksi, 2) tilanteen rauhoittaminen siten, että irtisanomisiin ja rajuihin palveluiden leikkauksiin alueilla ei nyt mennä, vaan vuoden 2026 aikana haetaan laajapohjaisesti korjaus tilanteeseen, ja siihen on useita keinoja, viimeinen kohta eli 3) samalla käynnistetään rahoituslain tarkastelu ja arvioidaan sen korjaustarpeet tietoisina siitä, että valtiontaloudessa ei merkittävään lisärahoitukseen ole mahdollisuuksia. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.2. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään oikeusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 25.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 13.00 asti. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Keskustelu

11.30 Minna Reijonen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahataso on noin 1,2 miljardia euroa, mikä on noin 37 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa, jos vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon. Talousarvioon sisältyy oikeudenhoidon lisärahoitusta 80 miljoonaa euroa, mikä on 15 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 25. Toisaalta hallinnonalalle kohdistuu kuitenkin vuoden 26 tasolla noin 30 miljoonan euron sopeutustoimet. Saadun selvityksen mukaan oikeudenhoidon selonteon lisärahoitus pitää kokonaisuudessaan oikeudenhoidon toimintakykyisenä, vaikka säästöt ja uusien tehtävien hoito ilman lisäresursseja kiristävät tilannetta.

Valiokunta pitää myönteisenä sitä, että julkisen talouden heikosta tilanteesta huolimatta oikeudenhoidon resursointiin on panostettu. Myös hallinnonalan säästövelvoite on maltillinen, sillä hallitus haluaa huolehtia Suomen ulkoisesta ja sisäisestä turvallisuudesta sekä oikeudenhoidon toimintakyvystä.

Rikosketjun toimivuuden kannalta on olennaista, että poliisin ja muiden tutkintaviranomaisten lisäresursoinnissa kiinnitetään huomiota muutosten seurausvaikutuksiin ketjun myöhemmissä vaiheissa. Myös lakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota rikosprosessiketjun oikeasuhtaiseen resursointiin.

Hallinnonalan avustuksessa valiokunta kiinnittää huomiota rikoksen uhrien tukemiseen sekä perheväkivallan ja lähisuhdeväkivallan varsinaisen työn tärkeyteen.

Valiokunta on myös lisännyt avustusmenoihin määrärahaa 100 000 eurolla, joka kohdennetaan puoliksi Rikosuhripäivystykselle ja Pakolaisneuvonnalle.

Valiokunta käsittelee mietinnössään myös Ulosottolaitoksen tilannetta, sillä ulosoton työmäärä on kasvanut usean vuoden ajan. Ulosottovelallisten määrä on kasvanut, ja ulosottomenettelyissä kiinteistöjen ja huoneistojen realisointitilanne on huolestuttava. Myös häätömäärät ovat kasvaneet, ja lisäksi Venäjän vastaiset pakotteet ovat usean vuoden ajan työllistäneet Ulosottolaitosta. Ulosottolaitoksen toimintaedellytykset on tärkeää turvata.

Rikosseuraamuslaitoksen määrärahat kasvavat ensi vuonna vajaalla 16 miljoonalla eurolla, mikä johtuu muun muassa lisärahoituksesta vankipaikkoihin. Vankimäärä on syksystä 24 lähtien kohonnut voimakkaasti muun muassa viime hallituskaudella toteutettujen rangaistusten kiristämisen ja tuomioistuinten rangaistuskäytännön ankaroitumisen seurauksena. Tämä on johtanut vankiloiden yliasutustilanteeseen, ja marraskuussa täyttöaste oli suljetuissa vankiloissa peräti 117 prosenttia. Yliasutusta tulee helpottamaan Vaalaan valmistunut uusi vankila, loppuvuodesta 25 valmistuva Oulun uusi vankila sekä Vantaan vankilan laajennusosa ja selliosastojen remontin valmistuminen vuoden 26 alkupuolella.

Hallitus on myös linjannut rahoituksen kaikille uusille rangaistusten kiristyksille, ja valiokunnan mietinnössä todetaan tällä lisärahoituksella rakennettavat kohteet.

Valiokunta toteaa huolensa vankipaikkamäärään ja vankilakiinteistöjen peruskorjaustarpeisiin liittyvistä haasteista. Myös Rikosseuraamuslaitoksen henkilöresursseihin tulee kiinnittää huomiota niin työhyvinvoinnin kuin vankilaturvallisuuden varmistamiseksi. Edellisvuosien tavoin valiokunta pitää tärkeänä vankien päihde- ja mielenterveyskuntoutuksen sekä palvelujatkuvuuden turvaamista. Päihde- ja mielenterveysongelmat ovat yleisiä, ja kuntoutuksella voidaan edistää vankien vapautumisen jälkeistä integroitumista yhteiskuntaan, mikä osaltaan vähentää myös uusintarikollisuuden riskiä.

Kiitoksia valiokunnalle ja erityiskiitos ministerille tärkeästä työstäsi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

11.34 Oikeusministeri Leena Meri: Arvoisa puhemies! Kiitos valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaoston puheenjohtaja Minna Reijoselle puheenvuorosta. Kiitän myös muutenkin valtiovarainvaliokuntaa ja lakivaliokuntaa ja sen puheenjohtajaa, edustaja Eerolaa sekä työ- ja tasa-arvovaliokuntaa hyvästä työstä ja oikeansuuntaisista ja arvokkaista pohdinnoista lausunnoissa ja mietinnöissä.

Kuten tuossa äsken tuli esille, oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan oikeusvaltion ydintoimintoja — kutsun sitä oikeusvaltion selkärangaksi — ja hallinnonalan budjetti on kuitenkin vain noin 1,2 miljardia. Tällä rahalla pystymme ja olemme vuosikautia pystyneet, joskin nyt lisää panostaneet, hoitamaan nämä vaativat oikeusturva-tehtävät. Tämä summa on kuitenkin noin 37 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna varsinaisessa talousarviossa, kun näitä vaihtelevia vaalimenoja ei huomioida. Oikeudenhoidon toimintakyvyn takaavat hallinnonalalla tuomioistuineläimet, julkinen oikeusapu, edunvalvonta sekä talous- ja velkaneuvonta, Syyttäjälaitos, Ulosottolaitos, Rikosseuraamuslaitos, Oikeusrekisterikeskus sekä hallinnonalan erityisviranomaiset, joita kiitän kaikesta työstä ja venymisestä tämän kovan kiireen keskellä. He tekevät parastaan, jotta asiat etenevät rivakasti. Näissä kuvatuissa talouden raameissa ja oikeushallinnon alalla työskentelevän yli 10 000 henkilön voimin tehdään työtä turvallisen yhteiskunnan ja paremman oikeusvaltion eteen sekä annetaan ihmisille oikeusturvaa heidän yksittäisissä tärkeissä asioissaan.

Kuten valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on todettu, hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että oikeusjärjestelmän toimijoiden rahoitus varmistetaan, suomalaista oikeusvaltiota vahvistetaan ja oikeusprosesseja sujuvoitetaan. Myös lakivaliokunta totesi lausunnossaan, että toimiva oikeudenhoidon ketju edellyttää tasapainoista ja riittävää resursointia kaikille oikeudenhoidon toimijoille. Oikeudenhoidon rahoitustilannetta onkin tällä hallituskaudella parannettu oikeudenhoidon selontekoon liittyvällä rahoituksella ja hallitusohjelmassa päätetyllä lisärahoituksella. Ensi vuonna tämän lisärahoituksen määrä on 80 miljoonaa euroa.

Hallitusohjelmaan sisältyy useita hankkeita oikeusprosessien sujuvoittamiseksi. Hallitusohjelman mukaan riita-, rikos- ja hakemusprosesseja uudistetaan, ja näin ollen prosessitkin nopeutuvat. Tämä hallitusohjelman toimeenpano etenee. Näitä esityksiä on jo täällä eduskunnassa useita käsitelty, ja useita on vielä tulossa. Viime viikolla hallitus antoi esityksen syyteneuvottelujen käyttöönoton laajentamisesta ja sen menettelyä koskevista muutoksista. Lisäksi eduskuntaan annettiin esitys, joka sisältää runsaasti muita muutoksia rikosasioiden esitutkinnan selkeyttämiseksi ja nopeuttamiseksi sekä syyteharkintaan ja tuomioistuinkäsittelyyn tehtäviä muutoksia, kuten kirjallisen menettelyn lisäämistä tai niin kutsutun poissaolokäsittelyn laajentamista, jota ovat vuosikautia tuomioistuimet toivoneet, koska ihmiset eivät saavu oikeuteen.

Rikosprosesseja sujuvoittamalla voidaan antaa oikeusturvaa tehokkaammin ja lyhentää käsittelyaikaa, koska se on ihmisille tärkeää, että asiat tulevat käsiteltyä nopeasti. Uhreille erityisesti on todella hankalaa odotella pitkään. Eduskunnan käsiteltäväksi aiemmin syksyllä annettiin myös hallituksen esitys pienten riita-asioiden menettelyä koskeviksi lainsäädännöksi, joka koskee häätöjä ja asumista koskevia riitoja. Sillä toivottavasti saadaan pienemmillä kustannuksilla nämä tärkeät asiat nopeammin käsiteltyä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Lisää on todella tulossa kymmenittäin. Hallituksen esityksiä ja säädöksiä taisi olla 80, jotka oikeusministeriö antaa, ja muita selvityksiä, ohjelmia ja toimenpiteitä on noin 50. Ennätysellisen paljon on oikeusministeriössä tehty töitä ja tehdään loppuun asti, ja kiitän tietysti virkakuntaa siitä, että ovat jaksaneet pysyä ministerinkin tahdissa.

Julkisen talouden heikosta tilanteesta johtuen täytyy myöntää, että meillekin ja meidän hallinnonalallemme on kohdennettu toimintamenoja, joiden kokonaistaso on noin 24 miljoonaa euroa, mutta olen kuitenkin tyytyväinen siitä, että ne ovat yleistä linjaa ajatellen pienemmät. Tämä tahtotila on tullut esille myös valiokunnan mietinnöissä. — Olikos tämä, puhemies, vain viisi minuuttia? No, selvä. Minäpä sitten puhun myöhemmin lisää.

Totean sen, että olen tyytyväinen tästä tietosuojavaltuutetun tilanteesta, että saimme sisäisesti kohdennettua tietosuojavaltuutetulle lisää resursseja. Se on erittäin tarpeellista. — Minä palaan näihin muihin myöhemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat halutessaan pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

11.39 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puheenjohtaja! Kiitos ministerille siitä, että määrärahoja on hallinnonalalle saatu lisää oikeudenhoidon selonteon mukaisesti. Nämä lisäresurssit ovat tärkeitä, mutta ne eivät todellakaan yksin oikeudenhoidon haasteita ratkaise, vaan tarvitaan näitä rakenteellisia uudistuksia, digitalisaation hyödyntämistä ja prosessien kehittämistä, jotta käsittelyajat ja oikeudenhoidon henkilöstön työkuorma eivät kasva kohtuuttomiksi, mistä ministerikin tässä puhui.

Hallitusohjelmaan todellakin sisältyy useita kirjauksia rikosprosessin sujuvoittamisesta, ja kiitos ministerille myös siitä, että tähän työhön on ryhdytty. Työryhmä on näitä keinoja miettinyt, ja ensimmäinen hallituksen esityskin tuonne lakivaliokunnan käsittelyyn on tullut. Mutta me tarvitsemme myös ihan järjestelmätason uudistuksia, ja kysyisinkin ministeriltä: onko tässä pohdittu sitä, että esimerkiksi forum-säännöksiä muutettaisiin siten, että juttuja voitaisiin siirtää esimerkiksi täältä etelän ruuhkaiselta alueelta myös muihin käräjäoikeuksiin muualle Suomeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

11.40 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset edustaja Reijoselle sinne valtiovarainvaliokuntaan ja tietysti ministeri Merelle myös. Kuten tuossa edellä teidän puheenvuoroissanne kuultiin, oikeudenhoidon eri alojen toimijoiden rahoitus pystytään tulevanakin vuonna varmistamaan tästä vaikeasta taloustilanteesta huolimatta. Ja kun tätä keltaista kirjaa selaa, mikä aika monella meillä täällä pöydällä on, niin harvoin tulee hoksattua sitä, minkä ministeri tuossa meille kertoi, että tämän pääluokan kokonaissumma tosiaan on vain se 1,2 miljardia. Se on todella vähän moneen muuhun verraten, vaikka nyt tuohon edelliseen aiheeseen, mistä tässä puhuttiin. Tätä taustaa vasten pidänkin oikeastaan aika hämmästyttävänä ja hienona, kuinka pienellä rahalla pystytään koko tämä oikeusvaltio hoitamaan aina vankiloista tuomioistuimiin ja asianajajiin ja syyttäjälaitokseen ja ulosottoon ja niin päin pois. Näihin yksityiskohtiin sitten seuraavissa puheenvuoroissani palaan, jos puhemies sen sallii.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

11.41 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Tähän ensimmäiseen debattiin voisin ottaa esille tämän koko oikeudenhoidon ketjun merkityksen ja sen, että oikeusvaltion vahvistaminen on turvallisuus- ja luottamuskysymys mitä isoimmissa määrin. Tietenkin tässä määrärahojen kanssa kamppaillaan vähän yhdellä jos toisellakin hallinnonalalla, mutta tässä nimenomaan, kun on kysymys oikeudenhoidon koko ketjun toimivuudesta, olen hiukan huolissani ollut siitä, niin kuin moni muukin, että jos tiettyyn oikeudenhoidon ketjun kohtaan lisätään resursseja, niin sitten se kuormittaa seuraavaa vaihetta. Miten te, ministeri, näette tämän tasapainon tällä hetkellä, onko se oikeudenhoidon tasapaino nyt millä mallilla tämän budjetin jälkeen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

11.42 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää kyllä opposition puoleltakin antaa kiitokset ministerille tästä työstä — tässä on hyvin tasapainoinen kokonaisuus — mutta yhtyä niihin huoliin, että kyllä me rahoituksen kanssa varmaan ollaan tulevaisuudessa aika vakavien kysymysten äärellä. Tämä oikeudenhoidon ketju, ihan aidosti kyllä voi sanoa, nitisee jo, ja ketjuhan on aina yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki. Sillä tavalla tämä tilanne on aidosti huolestuttava. Minäkin haluaisin kysyä ministeriltä, että kun katsotaan nyt pitkälle sinne tulevaisuuteen, jopa tämän hallituskauden yli, niin olisiko meillä tarvetta käynnistää jonkinlainen kokonaisuudistus, jotta tämä ketju pysyy kasassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

11.43 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia jaoston puheenjohtajalle ja ministerille alustuksista.

Oikeusvaltiota pitää puolustaa. Pitää puolustaa tietysti niitä instituutioita, jotka ylläpitävät hyvää hallintoa, liberaalia demokratiaa ja peruseriaatteita, että ne toimivat, mutta pitää tietysti myös puolustaa ja vahvistaa sitä arjen oikeusvaltiota, joka liittyy just siihen, että oikeudenhoidon koko ketju toimii kansalaisen näkökulmasta; että voi luottaa siihen, että saa oikeutta; että se koko järjestelmä toimii ja on niin sanotusti kansalaisen ja oikeuden puolella.

Yhdyn näihin huomioihin, mitä tässä ovat kollegat esittäneet. On sinänsä erinomaista, että tämä tiedostetaan ja tähän on onnistunut ministeri kampeamaan maltillisempia säästöjä ja lisärahoitusta, mutta kyllä se, jos täällä lukee, että ”pidetään toimintakykyisenä”, on tavallaan rima, josta pitäisi päästä nostamaan ja vahvistamaan ihmisten uskoa ja luottoa siihen, että meidän oikeusvaltio ja oikeudenhoidon koko ketju toimisivat sujuvammin ja paremmin kansalaisten näkökulmasta nyt. [Puhemies koputtaa] Kyllä ehdottomasti haluaisin vielä nostaa ne huomiot, joita esimerkiksi lakivaliokunta omassa lausunnossaan tähän miehintöön liittyen on nostanut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

11.45 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallinnonala on pieni mutta demokraattisen oikeusvaltion kannalta keskeinen. Arvokas-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

ta on myös järjestöjen työ. On hienoa, että valtiovarainvaliokunta on jälleen hieman paikannut tältä osin Pakolaisneuvonnan ja Rikosuhripäivystyksen avustustasoa, mutta valitettavasti näillä ei vielä aiempia leikkauksia paikata.

Arvoisa puhemies! Oikeudenkäyntien kesto on ihmisoikeusongelma, ja kaikki puolueet ovat sitoutuneet vahvistamaan oikeudenhoidon panostuksia. Huolta herättää se, että samalla kun rahaa nyt toisella kädellä lisätään, sitä toisella kädellä otetaan pois oikeusministeriönkin kohdistuvilla säästötoimilla.

Myös jo nyt täynnä olevien vankiloiden tilanne on tukala, ja hallituksen rangaistusten koventamiseen keskittyvä politiikka kasvattaa vankimäärää entisestään. Huolta herättää, miten varmistetaan vankipaikkojen ja vankilaolosuhteiden riittävyys ja se, että kärsijäksi ei joudu vankiloiden elintärkeä kuntouttava toiminta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Bergqvist, varsågod.

11.46 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä, ja kiitos myös siitä, että nyt viedään eteenpäin paljon tärkeitä asioita, mistä olemme puhuneet lakivaliokunnassa jo viime hallituskauden aikana, muun muassa juuri ministerin kanssa.

Demokratia on yhteiskunnan perusta, ja näyttää vähän siltä, että otetaan se itsestäänselvyytenä, kun nähdään nyt ympäri maailmaa, miten uhataan eri tavoin demokratiaa. Sen takia myös demokratiakasvatus on tosi tärkeää, erityisesti kun puhutaan myös nuorista. Tämä vaikuttaa myös äänestysprosenttiin ja siihen, miten nuoret myös osallistuvat vaaleihin. Sen takia haluaisin kysyä ministeriltä: millä tavalla oikeusministeriö voisi edesauttaa nuorten demokratiakasvatusta ja myös nuorten äänestysaktiivisuutta tulevaisuudessa? Tuossa on erilaisia vaaleja, ja olisi tärkeää nostaa sitä nuorten äänestysprosenttia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

11.47 **Anette Karlsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos ministerille esittelystä. — Suomessa luottamus oikeuslaitokseen on ollut pitkään vahva. Nyt kuitenkin luottamus on koetuksella. Tuomioistuimissa asiat kasaantuvat, käsittelyajat venyvät ja prosessit pitkittyvät. Tämä näkyy oikeuslaitoksen henkilöstön työpäivässä mutta myös kansalaisten arjessa.

Eräs ikääntynyt kertoi minulle, että hänen autoonsa oli murtauduttu ja asian käsittely kesti Itä-Uudenmaan alueella reilun vuoden. Se on pitkä aika odottaa oikeutta ja vielä pidempi aika yrittää muistaa tapahtumakulkuja selkeästi todistajana.

Arvoisa ministeri, miten hallitus varmistaa, että oikeuslaitos pystyy vastaamaan kasvavaan työmäärään, niin että kansalaisten oikeusturva toteutuu ajallaan ja yhdenvertaisesti kaikkialla Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

11.48 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille esittelystä. Kollegat ovat käyttäneet hyviä puheenvuoroja tarpeesta tarkastella koko oikeudenhoidon ketjua kokonaisuutena, ja tällaista kokonaistarkastelua tarvitaan myös yli hallinnon rajojen.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Äskeisessä pääluokassa keskustelimme hyvinvointialueista ja totesimme erittäin tiukan tilanteen monen hyvinvointialueen osalta talouden ja toiminnan suhteen. Monella alueella on jouduttu karsimaan rajusti esimerkiksi päihde- ja mielenterveyspalveluita, ja se on tietysti asia, joka heijastuu hyvin vahvasti myös tälle hallinnonalalle, ja tämä todetaan myös tässä mietinnössä. Me tiedämme, että lähes kaikilla vangeilla on päihde- ja/tai mielenterveysongelmia, ja tiedämme myös, että rikosten uusimisriski on korkea, ellei palveluiden piiriin pääse. Tästäkin syystä kysyisin: onko tämä hyvinvointialueiden osalta tapahtuva palveluiden karsiminen otettu huomioon siinä, kun arvioidaan tulevien vankimäärien kehitystä? Arvoisa ministeri, kysyisin myös: miten varmistamme vankilaverkon pysymisen ja miten varmistamme erityisesti Köyliön ja Huittisten vankiloiden osalta [Puhemies ko-
puttaa] tarvittavat peruskorjaukset?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

11.49 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan tuota edustaja Bergqvistin ajatusta juuri demokratiatyön vahvistamisesta, ja siihen liittyen kysyisin: onko nyt varmistettu se, että vaalijärjestelmä ja vaalilaskennan kokonaisuus säilyy suomalaisissa käsissä turvallisesti kaikissa tilanteissa, kun on huolestuttavaa tietoa tästä uudesta ostomallista kantautunut?

Tästä oikeudenhoidon kehittämisohjelmasta, joka viime kaudella tehtiin, on selvästikin ollut apua siihen, että oikeusministeri on pystynyt turvaamaan tätä sinänsä vähäistä osuutta budjetista ja voinut merkittäviä kehittämishankkeita sinne sisään ujuttaa. Tärkeintä jatkossa on se, että nämä prosessiekonomiaan liittyvät kysymykset saadaan ratkottua lähinnä lainsäädännön sekä tuomioistuinten, poliisin ja Syyttäjälaitoksen menettelyjä uusimalla siten, että todella kansalaiset pääsevät oikeuksiinsa nopeammin ja varmemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

11.50 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Tässä on tullut useasti esille se ja itsekin jaan tämän huolen siitä, että todellakin vain 1,2 miljardia on tämän pääluokan hallinnonalan budjetti. En halua tehdä sinänsä vertailua, mutta kun ajatellaan esimerkiksi kulttuuria — sinne menee yli kaksi miljardia — niin on todella syytä olla huolissaan resurssien riittävyydestä. Totta kai suomalaisilla on oltava luotto siihen, että oikeutta saa, että laki suojaa, että viranomaiset ehtivät apuun ja rikolliset joutuvat vastuuseen teoistaan, asuipa sitten Kajaanissa, Rovaniemellä, Kuusamossa tai Espoossa.

On hienoa, että Orpon hallitus on kuitenkin tässä taloudellisesti vaikeassa tilanteessa priorisoinut oikeusvaltiota ja sisäistä turvallisuutta ja että oikeudenhoitoon kohdistuu nyt 35 miljoonan euron määrärahalisäys, mikä totta kai osaltaan nopeuttaa sitten esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikoja — ei toki yksistään riitä. Vuosia kestävät oikeusprosessit ovat edelleen ihmisoikeusongelma, ja se on myös yksi talouskasvun hidaste. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

11.51 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän, ministeri Meri. Esittelitte hyvin tätä hallinnonalaa.

Suomen rikospolitiikkahan on tässä tämän kauden aikana ottanut aivan uuden, perussuomalaisen linjan mukaisen suunnan: rikoksesta pitää tulla oikeudenmukainen rangaistus, ja Suomen pitää olla turvallinen maa kaikille. Olemme tällä kaudella pystyneet merkittävästi ankaroittamaan rangaistuksia esimerkiksi aserikoksista ja jengirikollisuudesta. Samaan aikaan on parannettu myöskin huolenpitoa rikosten uhreista. Rikosuhrimaksuja on korotettu, ja esimerkiksi pakkoavioliitot on kielletty. Lisää rahaa on suunnattu esimerkiksi tuomioistuimiin ja vankiloiden ylläpitoon, mutta on totta, että tämä rahoituksen riittävyys on tulevina vuosina kynnyskysymys, ja se vaatii tarkastelua.

Kiitän, ministeri Meri, teitä myös siitä, että toitte eduskuntaan lunastuslain muutoksen, jota oli pitkään kaivattu ja joka parantaa suomalaisten maanomistajien asemaa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten linja on selkeä: rikoksesta pitää tulla oikeudenmukainen rangaistus, Suomen pitää olla turvallinen maa kaikille. Tämä linja jatkuu, kun katsoo tätä keltaista talousarviokirjaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

11.52 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Kiitos ministerille esittelystä. On tosi hienoa, että tällä hallituskaudella on myöskin saatu tehtyä tiettyjä panostuksia oikeuslaitokseen, jotta voidaan turvata se, että jokaisen suomalaisen oikeusprosessi saadaan kunnolla ja asiallisesti hoidettua hyvässä aikataulussa.

Se, mikä allekirjoittanutta kuitenkin hieman huolestuttaa, on edelleen hallinto-oikeuksien tilanne. Meillä on tällä hetkellä Suomessa vireillä paljon erilaisia investointeja, joista on jätetty valituksia. Esimerkiksi omalla paikkakunnallani Inkoossa on ollut isompi vihreän siirtymän hanke, joka on tietenkin joutunut valitusrumban kohteeksi. Hyvää on kuitenkin se, että nyt kun on keskitetty enemmän resursseja hallinto-oikeuteen, niin ensimmäinen käsittelyaika on enää noin 6—8 kuukautta, mutta todennäköisesti on edessä jatkoa. Meillä Suomessa on myöskin esimerkiksi Tampereella tällainen niin sanottu sarjavalittaja, joka jatkuvasti valittaa samasta hankkeesta, ja tämä on johtanut siihen, että moni hanke on kaatunut. Onko tässä mitään tehtävissä? Me tarvitaan lisää työpaikkoja ja kehitystä Suomeen, ja jos eri investorit vetävät hankkeensa pois valitusten takia, niin se on todella ikävää myöskin meidän kansantaloudellemme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

11.54 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tällä hallituskaudella on määrätietoisesti käännetty kriminaalipolitiikan suuntaa vastaamaan tätä päivää ja rikollisuuden muutoksia, vaikka budjetti on — edellisistä puheenvuoroistakin kuultuna — tiukka. Esimerkiksi vanki voi olla ensikertalainen vain kerran, ja tappo rikoksena ei enää vanhene. Rangaistuksia on ankaroitettu esimerkiksi katujengeihin kytkeytyvien rikosten osalta. Myös luvattomien aseiden kantamisesta julkisella paikalla saa nyt aiempaa ankarampia rangaistuksia, hyvä näin. Lukuisia muitakin muutoksia on tehty, mutta mainitsin tässä nyt vain muutamia. Näiden avulla viemme Suomea turvallisempaan suuntaan ja suojelemme suomalaisia. Olemmekin sitoutuneet turvaamaan koko rikosprosessiketjun resurssit aina poliiseista Rajavartiolaitokseen ja oikeudenhoidon saakka. Näin

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

voimme nopeuttaa esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikoja ja purkaa ruuhkia kaikilla oikeusasteilla. Oikeuden saaminen kohtuullisessa ajassa on ihmisoikeuskysymys, ja siksi me turvaamme näitä resursseja tiukasta ajasta huolimatta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

11.55 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tässä ajassa, jolloin rahat ovat tiukassa, säästötavoite oikeudenhoidon alalla on kuitenkin varsin maltillinen. Se on tärkeää, koska kokonaisuus on pieni, niin kuin täällä on useampaan kertaan jo todettu.

Olen erittäin tyytyväinen myöskin siitä, että rikosten uhrien asemaan on nyt panostettu. Tässä yhteiskunnassa on pitkään menty sillä, että rikoksen tekijästä kyllä huolehditaan viimeisen päälle, mutta uhrin asema jää monesti vähän heikommalle.

Haluaisin nostaa tässä keskustelussa esiin vielä erityisesti tämän jo aikaisemminkin puheeksi tulleen aserikosten rangaistusten merkittävän korottamisen, joka on Suomen mitta-kaavassa poikkeuksellinen ja tulee voimaan ensi vuoden alusta. Eli jatkossa tilanne on todellakin se, että luvattoman ampuma-aseen kanssa julkisella paikalla oleva lähtökohtaisesti saa kiinteän tuomion, ja tämä on todella poikkeuksellinen ja kova reagointi siihen suuntaan, mihin tämä maailma on menossa. Eli pitää olla sekä pehmeitä että kovia keinoja käytettävissä, kun uusia ilmiöitä Suomeen kenties rantautuu. Tästä on esimerkkinä muun muassa ihan järkyttäviä julkisuudessa olleita kadulla tapahtuneita ampumisia, jotka ovat sitten johtaneet kuolemaan, ja näihin pitää reagoida.

Kysyisin vielä eiliseen uutisointiin liittyen näistä nuorisojengeistä: onko vielä uusia keinoja, [Puhemies koputtaa] millä nuorisojengiongelman voitaisiin puuttua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

11.56 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri Meri, ja haluan puhutella myös teidän kollegaanne, ministeri Rantasta: Olette te aikamoinen tehokaksikko. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Turvallisuuskentällä tapahtuu nimittäin paljon. Ulkomaalaisia vaarallisia rikollisia poistetaan maasta. Enää ei voi raiskata montaa kertaa ensimmäistä kertaa. Myös varmuusvankeus on nyt tulossa: vaaralliset vangit voidaan jatkossa pitää vankilassa. Tämä on järeä toimi. Murhaajat, vakavat seksuaalirikolliset eivät enää välttämättä vapaudu koskaan. Kysyisin: minkälaisella aika-aululla, ministeri Meri, tämä lainsäädäntö on tarkoitus saada voimaan?

Pidän myös tärkeänä sitä, että oikeudenkäyntien sujuvuuteen panostetaan erityisesti lasten ja seksuaalirikosten kohdalla.

Viimeisenä haluan nostaa esille sen, kun edustaja Päivärinta luetteli, minkä verran eri hallinnonaloihin rahaa käytetään. Ei unohdeta koskaan, että pelkästään velan korkoihinkin [Puhemies koputtaa] menee yli neljä miljardia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

11.57 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esitelystä. — Vaikka ajat ovat olleet vaikeita meille suomalaisille jo useamman vuoden ajan, niin koen kuitenkin vahvasti, että rikollisuuden suhteen olemme onnistuneet lisäämään

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

kansalaisten turvallisuudentunnetta tässä hetkessä. Oikeusministeriön alalla oma osaamiseni on hyvinkin niukkaa, joten puhun tämän puheen lähinnä nyt tämmöisenä suomalaisena perheenäitinä.

Olen tyytyväinen siihen, että turvallisuus- ja rikosasiat menevät parempaan suuntaan. Pidempiä rangaistuksia — erittäin hyvä asia, rikollisten ulkomaalaisten karkotukset Suomesta yhä enenevässä määrin — erittäin hyvä asia. Jengi- ja nuorisoväkivaltaa ei enää peitellä, vaan siitä pystytään puhumaan avoimesti ja tekemään siihen korjausta. Joten lämmin kiitos ministeri Merelle kaikesta siitä valtavasta työstä, mitä te olette jo tehnyt ja vielä teette meidän suomalaisten arkiturvallisuuden eteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

11.59 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On paljon, mistä kiittää, ja aion myös sen tehdä vielä myöhemmin tänään, mutta haluan kuitenkin nostaa keskusteluun Suomen oikeusvaltion siitä näkökulmasta, ovatko tulevaisuudessa Suomessa kaikki yhdenvertaisia lain edessä ja turvaammeko ihmis- ja perusoikeuksia.

Useat tahot — Juristiliitto, Asianajajaliitto, yksittäiset ihmiset — ovat olleet allekirjoittaneeseen, ja olen ymmärtänyt, että myös moneen muuhun edustajaan tässä talossa, yhteydessä viime päivien aikana koskien oikeusministeriön valmistelua oikeudenkäyntikulukorvauksien rajoittamisesta. Tämä hämmentää suomalaisia ennen kaikkea sen takia, että olimme rajoittamassa oikeudenkäyntikulujen korvaamista erityisesti niiden henkilöiden osalta, jotka vapautetaan syytteistä. Tämä ei tunnu olevan sellainen kehitys, jota suomalaiset haluavat, jota suomalaiset tukevat ja joka on osa suomalaista oikeusvaltiota. Kysynkin nyt oikeusministeri Mereltä: eihän tätä esitystä tulla antamaan eduskunnalle?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

12.00 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos, ministeri Meri, erinomaisesta työstä. Yhteiskunta toimii vain, jos apu pääsee perille ja vaaralliset pysyvät poissa kaduilta. Näinhän se menee. Tämän eteen on valtavasti tehty töitä.

Nostan muutaman asian, mitkä ovat erityisesti itseäni lämmittäneet poliisipuolelta. Sinivilkkuabotaasin edistyminen on ollut aivan loistavaa. Meidän turvallisuusviranomaiset poliisin ja hälytystoiminnan puolella ovat olleet todella kiitollisia siitä, että nyt uhkailu ja väkivaltatilanteet saadaan jollain tavalla kriminalisoitua. Rikosprosessin sujuvoittamisen eteen tehtävät toimenpiteet, vankilaverkoston eteen tehtävät toimenpiteet, näitä on aivan valtavasti. Esitutkintakynnyksen tarkastelu: on tärkeää, että sitä edistetään. Sakkomenettelyn yksinkertaistaminen on tulossa, tämä on loistavaa.

Kysyn vielä sovinnon ja neuvottelun lisäämisestä. Elikkä kun sovittelutoiminta on tulossa nyt oikeusministeriön alle, niin miten tätä voitaisiin vielä vahvistaa tulevaisuudessa, koska tämä säästää meidän viranomaisresurssia ja talousresurssia valtavasti? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkomaa.

12.01 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä yhteistyöstä jaostomme kanssa oikeusministeriön pääluokan osalta.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Haluan erityisesti nostaa uhrin aseman. On merkittävää, että tuomioistuinten käsittely-aikoja, oikeuden saamista ollaan voitu nopeuttaa vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Tämä on erittäin tärkeää rikoksen uhreille. Rikosuhripäivystys, joka antaa matalalla kynnyksellä apua rikoksen uhreille, heidän läheisilleen ja rikosasioissa todistaville, on ollut jaostomme keskeisenä kohteena. Olemme halunneet turvata määrärahat, ja kiitos siitä, että rikosuhrimaksua on nyt korotettu. Se oli merkittävä uudistus. On todella tärkeää, että rikoksia tekevät osallistuvat sen avun ja tuen antamiseen, mitä rikoksen uhrin todellakin tarvitsevat. Eli uhrin asema on tässä korostunut, ja se on arvokasta työtä.

Totean vielä, että me lisäsimme rikosuhripäivystykselle lisämäärärahan ihmiskaupan uhrien erityistukipalveluun. Pidän tätä merkittävänä ja tärkeänä.

Toivon, että löydämme tulevaisuudessa ratkaisut sille, että voimme varmistaa kaiken sen työn, mitä rikosuhripäivystys tekee, koska sinne tulee yhä enemmän asiakkaita, apua tarvitsevia. [Puhemies koputtaa] Poliisi on uudistanut toimintatapoja. Yhä enemmän annetaan neuvontaa ja kerrotaan, että uhrin saavat apua, [Puhemies koputtaa] ja on tärkeää, että eduskunta myöskin tuen toiminnan rahoituksen varmistaa. — Mutta erityiskiitokset ministerille aktiivisesta työstä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

12.03 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille asian esittelystä. Oikeusministeriön hallinnonala saa ensi vuodelle noin 1,2 miljardia euroa. Tämä on sijoitus oikeusvaltion ytimeen: tuomioistuimiin, syyttäjälaitokseen, vankiloihin ja rikosten uhrien tukeen. Leikkausten sijaan tämä rahoitus on kunnioitus kansalaisten turvallisuutta kohtaan. Olemme sitoutuneet tiukentamaan kriminaalipolitiikkaa laeilla, jotka vaativat resurssien vahvistamista, vankiloiden lisärakennuksia ja turvatekniikan päivityksiä Turussa, Helsingissä ja Kylmäkoskella. Rikoksen uhrien asemaa on vahvistettu, rahoitusta on kohdennettu tukipalveluihin, ja rikosuhrimaksuja on korotettu. Tämä on oikeanlainen tapa tehdä politiikkaa: ei vain puheita vaan tekoja, jotka varmistavat, että rikokset eivät jää rankaisematta ja uhrin saavat tarvitsemansa tuen. Ministeri Leena Meren johdolla olemme ottaneet selkeän askeleen kohti entistä vahvempaa ja turvallisempaa Suomea. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

12.04 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on tosiaan vahvistanut ja priorisoinut oikeusvaltiota muun muassa lisäämällä tuomioistuinten ja muun oikeudenhoidon rahoitusta, mikä näkyy jo lyhentyneenä oikeusprosessien kestona. Tätä taustaa vasten pidän kyllä kyseenalaisena, jopa ongelmallisena, tätä julkisuudessa ollutta ministeriön lakihanketta, jossa siis valmistellaan syyttömän oikeudenkäyntikulukorvausten leikkaamista. Ihminen, joka on ollut vuosia rikosprosessin keskellä — ensin rikostutkinnan kohteena, sitten syytettynä käräjäoikeudessa, sinnikkään syyttäjän saatua kohdalle vielä hovioikeudessa — joka on tämän vuoksi saattanut menettää työnsä, toimeentulonsa, jopa perheensä, mutta joka todetaan myöhemmin syyttömäksi: hän on tosiasiallisesti uhri, hän on järjestelmän uhri. Orpon hallitus on luvannut ohjelmassaan auttaa ja tukea uhreja. Ajattelen, että vähintään on tämän syyttömän kohdalla se, että oikeudenkäynti-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

kulut täysimääräisesti korvataan. Ministeri Meri, eihän tämä lakiesitys tule eduskunnan käsiteltäväksi? Se on oikeuden ja kohtuuden vastainen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

12.05 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos meillä ei ole turvallisuutta, niin meillä ei kerta kaikkiaan ole mitään. Kyllä se turvallisuus on todella tärkeä tekijä, että se meillä joka kansalaisella on. Nyt on terrorismirikoksia huomioitu ja sitten on näitä rangaistuksia kiristetty. Olisi mielenkiintoista kuulla vielä ministeriltä myös tarkemmin näistä asioista. On hienoa, että myös maastapoistamisia on tehty — rikollisia ihmisiä on ollut siellä rikoksien takana.

On ollut mukava kuulla, että myös oppositiosta on tullut kehuja ministeriä kohtaan. Todella iso kiitos ministerille tekemästänne työstä. Voi sanoa, että ministeri on kyllä ollut erittäin topakka ja noheva. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

12.06 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on jo useasti sivuttu rikoksen uhrin asemaa, ja se on sellainen, mitä itsekin haluan tässä vielä tuoda esiin, varsinkin kun tässä on esimerkiksi Valkeakosken hyvin ikävästä tapauksesta ja omaisten tilanteesta aika paljon tänä vuonna julkisuudessaakin puhuttu.

Tässä tietenkin kansalaisjärjestöt tekevät tärkeätä työtä, ja kun niihin on kuitenkin kohdistunut leikkauksia, niin tätä asiaa kyllä kuitenkin murehdin. Rikosuhripalvelut kokonaisuudessaan tekevät todella tärkeätä työtä siinä, että sitten nämä ihmiset, jotka joutuvat rikoksen uhreiksi, saavat tukea. Kun he ovat kuitenkin aika monesti haavoittuvammassa asemassa olevia ihmisiä, niin tämä on syytä minun mielestäni tässä nostaa vielä vahvasti myös keskusteluun. Tässä olisi myös se pitkä suunnitelmallisuus, että niillä järjestöillä olisi toimintamahdollisuudet tulevaisuudessaakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

12.07 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn tähän edustajien Bergqvistin ja Koskisen nostamaan demokratia- ja vaalihuoleen. Kuntavaaleissa 20—24-vuotiaista taisi olla 32,3 prosenttia naisista, jotka äänestivät, ja miehistä 26,3. Kyllä tällaiset luvut alkavat olemaan meidän demokratian kannalta oikeasti ongelmallisia. Jos ne ovat nuorissa, niin tietysti riski on, että se kulkee sitten matalana äänestysaktiivisuutena läpi koko iän. Eli eri keinoja... Katsoisin myös meitä puolueiden jäseniä, aktiiveja, tässä, miten nuoret saadaan innostumaan äänestämisestä sitten seuraavissa vaaleissa hieman paremmin.

Mutta mielelläni kuulisin, mitä näkemyksiä ministerillä on tähän kysymykseen: miten huolehditaan siitä, että meidän demokratian se ydinlegitimiteetti säilyy sillä, että ihmiset innostuvat äänestämään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

12.08 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Oikeusministeriön hallintoala on demokraattisen oikeusvaltiomme selkäranka. Tämä hallitus on valinnut vaikeinakin aikoina panostaa yhteiskuntamme toimintakykyyn ja keinoihin puuttua rikoksiin määrätietoisesti. Samalla kun olemme tiukentaneet rangaistuksia rikollisesta toiminnasta, huolehdimme koko ketjusta.

Vankilakapasiteettia kasvatetaan ja Rikosseuraamuslaitoksen resursseja lisätään. Lisäksi oikeudenhoidon määrärahoja kasvatetaan, jotta oikeuden käsittelyaikoja voidaan nopeuttaa. Tämä vahvistaa kansalaistemme luottamusta siihen, että oikeus toteutuu ajallaan ja luotettavasti. Luottamus on sisäisen turvallisuuden ydin. Tässä talousarviossa turvataan se, että voimme luottaa oikeuksiemme toteutumiseen sekä siihen, että rikollisuudesta rangaistaan. Kysynkin, arvoisa ministeri: mitkä ovat ne täsmätoimet, joilla voimme vaikuttaa lisääntyvään katujengipandemiaan? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergqvist.

12.09 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vankien määrä kasvaa koko ajan, ja tiedetään, että tämä on hyvin kallista. Juuri sen takia olisi tosi tärkeää, että nämä vangit pääsevät tekemään jotain muuta kuin sen, että he tulevat takaisin vankiloihin. Juuri siksi tämä ennaltaehkäisevä työ on niin tärkeää liittyen myös tähän mielenterveystyöhön ja päihdetyöhön. Se on tosi tärkeää, jotta voidaan katkaista tämä heidän rikosuransa.

Valitettavasti tiedetään, että ei tällä hetkellä ole riittäviä resursseja tähän, mutta kysyn kuitenkin, arvoisa ministeri: miten me voidaan parantaa vankiloissa olevia palveluita niin, että vangit eivät tulisi takaisin vaan pääsisivät tekemään jonkin toisen uran? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

12.10 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa ainakin edustajat Viitala ja sitä ennen Sarkomaa nostivat esille itselleni hyvin tärkeän, rahallisesti ehkä pienen mutta muuten erittäin tärkeän asiakohdan eli tämän rikoksen uhrien aseman. Nyt ensi vuonnahan sekin paranee edes hiukan, tai aika reilustikin: siihen aikaisempaan nähden 0,7 miljoonaa euroa tulee lisää, ja kokonaissumma tämän myötä tähän rikosuhripäivystykseen kasvaa viiteen miljoonaan. Sitten nämä prosessit nopeutuvat ja rikosuhrimaksutkin paranevat, ja se on erittäin hyvä asia mielestäni.

Toinen, mikä liittyy sitten tähän myöskin, on tämä tänä syksynä voimakkaasti noussut keskustelu, että nyt lisärahoitusta vielä kohdennetaan myös tähän maahanmuuttoon liittyvän työperäisen hyväksikäytön torjuntaan ja ihmiskaupan uhrien tukipalvelujen turvaamiseen ja myöskin sitten eri alakulttuureihin liittyvän tällaisen kunniaväkivallan uhrien auttamiseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Niemi, ja sen jälkeen, jos oikein täältä luen, kaikki ovat saaneet ainakin yhden puheenvuoron. Sitten otetaan ministerin puheenvuoro, ja sen jälkeen jatketaan keskustelua. [Jaana Strandman ja Sofia Vikman pyytävät vastauspuheenvuoroa] — Edustaja Niemi.

12.11 **Veijo Niemi ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti tuolta Pirkanmaalta ja Lempäälästä: Tänä päivänähän on tämä vankien määrä koko

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

ajan ongelmana. Siellä on tämä Kylmäkosken vankila tupaten täynnä. Tampereen vanhalla pääpoliisiasemalla on pieni tutkintavankila, mutta nyt meillä on vihdoin ja viimein saatu Lempäälään Senaatin kanssa tehtyä jo esisopimus 36 hehtaarin alueesta, mihin tulee aikanaan uusi tutkintavankila, noin satapaikkainen, ja mahdollisesti myöhemmin myöskin siihen liitettävä niin sanottu avovankila. Ministeriltä olisin kysynyt, kun tapana on, että esitetään joku kysymys: millä aikataululla tämä on tarkemmin ajateltu suunnitella? Tästä tulee aika paljon kuntalaisilta kyselyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Otetaan sitten vielä tähän väliin ne, jotka eivät olleet saaneet, eliikkä edustaja Strandman ja sen jälkeen edustaja Vikman.

12.12 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Tässä maassa rikolliset eivät juhli, tämä viesti on selvä ministeri Meren johdolla. Tuomioita on jo kiristetty, ja niitä kiristetään edelleen erityisesti jengirikollisuudessa, aserikoksissa ja nuorisorikollisuudessa. Rikosten uhreista pidetään parempaa huolta kuin koskaan. Rikosuhrimaksuja on korotettu, ja vakavat rikokset, kuten naisten ja tyttöjen silpominen, on kriminalisoitu. Oikeudenhoitoon on tehty historiallinen lisärahoitus, jolla vahvistetaan tuomioistuimia, syyttäjiä ja rikosseuraamusalaa sekä lisätään vankipaikkoja. Sinivilkkusabotaasi on saatu aikaiseksi.

Oikeusministeri Leena Meri on tehnyt määrätietoista ja rohkeaa työtä Suomen arjen turvallisuuden vahvistamiseksi. Hänen johdollaan oikeusjärjestelmää on uudistettu, rikollisten asemaa on heikennetty ja viranomaisten toimintakykyä parannettu sekä oikeusprosesseja nopeutettu. Kunnioitettu ministeri Meri, mitä merkittäviä lakiesityksiä suomalaisen oikeusvaltion parantamiseksi on tällä hallituskaudella vielä tulossa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

12.13 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ministeriä ja hallitusta siitä, että rikoksiin puututaan määrätietoisesti. Orpon hallitus on kääntänyt kriminaalipolitiikan suunnan. Esimerkiksi katujengeihin kytkeytyvistä rikoksista tai luvattomien aseiden kanniskelusta julkisella paikalla saa aiempaa ankarammat rangaistukset. Vanki voi olla ensikertalainen vain kerran, tappo ei vanhene, hallitus tuo eduskuntaan myös esityksen, jolla ankaroitetaan terrorististen rikosten rangaistuksia. On hyvä, että hallitus on budjettiesityksessään huomionnut näistä muutoksista aiheutuvan vankiluvun kasvun ja resursoinut oikeudenhoidon viranomaisia. Oikeudenhoidon toimintakyky siis turvataan, ja käsittelyaikojen laskeva trendi jatkuu. Taloudellisesti haastavina aikoina hallitus priorisoi oikeusvaltiota ja turvallisuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja nyt ministeri Meri, olkaa hyvä.

12.15 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Odotin tuossa loppuun asti, saisinko vastauksen edustaja Niemelle vankilan arvioidusta valmistumisajasta. En saanut, mutta muistikuvieni mukaan se valmistuu tämän vaalikauden jälkeen, mutta siellä ollaan jo lähdetty vauhdilla töihin.

Lähdetään näihin kysymyksiin, jotka olivat valtavan hyviä. Ja kiitän kiitoksista. Me ollaan tosi paljon tehty töitä. Minä kiitän teitä, että te olette antaneet tukea näihin hankkeisiin

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

valiokunnassa ja vieneet eteenpäin. Mutta on totta, mitä virkamieskunnan kanssa olen puhunut, että kyllä oikeusministeriössä tehdään tällä hetkellä isoja lainsäädäntömuutoksia. Jos ajatellaan yksityisoikeuden puolta, tästäkin kysyttiin, siellä käydään läpi asuntokauppalakia, asunto-osakeyhtiölakia, huoneenvuokralakia, tehdään lisäselvitystä lunastuslaista, perustuslain 10 §:ää katsotaan, vaalilainsäädäntöä muutetaan, valmiuslakia tarkastellaan, terrorismilainsäädännön kokonaisuudistus, lukuisia rikoshankkeita, historiallinen varmuusvankeus vaarallisille vangeille ja mieletön määrä rikoksen sujuvoittamisprosesseja, joita vuosikausia on odotettu. Siis kyllä nyt tehdään niitä hommia tosi paljon.

Mutta totuus on se, että meillä on vieläkin painetta ja epätasapainoisuutta eri tuomioistuinten välillä, ja meillä oikeuslaitostyöryhmä ja oikeusministeriö ovat tiedostaneet tämän, niin sanotut forum-säännökset ja tämän, miten näitä juttuja voisi jakaa, koska suostumusperusteisena se ei tällä hetkellä toimi. Tämä on hanke, jota pitää edistää. Me emme varmasti tällä kaudella saa siihen tarvittavaa lainsäädäntöä, mutta sitä valmistellaan kyllä. Onhan se niin, että niitten juttujen pitää voida liikkua, pitää voida keskittää summaaristen osalta ja muuta. Näin sen on oltava tänä päivänä, jotta jutut jakautuvat tasaisesti. Tuomioistuinviraston tehtävä — ja näitä käydään myös tulosneuvotteluissa — on se, että kun annetaan rahaa, niin Tuomioistuinvirasto jakaa näitä resursseja ja heidän tulee katsoa myös tätä puolta, miten niitä kohdennetaan, missä on tosi kova ruuhka. Tapasin tässä Uudenmaan ja Helsingin laamannit, ja Tuomioistuinvirasto oli mukana, ja tätä keskustelua käytiin. He olivat samaa mieltä siitä, että nämä prosessin sujuvoittamiset ovat äärimmäisen tärkeitä, esimerkiksi etäoikeudenkäynnit, poissaolokäsittely, se, että voidaan tuoda pieni laajennus syyteneuvotteluihin — ja siitäkin liikkuu vähän väärää tietoa tuolla mediassa. Ei se ole mikään paljousalennus, vaan se on päinvastoin tilanteisiin liittyvä. Siis henkilö itse ei ensinnäkään valitse, pääseekö hän syyteneuvotteluihin. Syyttäjä harkitsee, se on oikeudenmukaista, mutta jos on esimerkiksi joku iso rikosvyyhti, niin siinä samalla voi tulla kertoneeksi paljon muitakin asioita, jotka säästävät vaikka vuosien työn. — Siitäkin on ollut tällaista keskustelua.

Sitten mitä tulee isoon kuvan meidän rahoista ja avustuspalkkiosta, mistä nyt on keskusteltu julkisuudessa: Meille on tullut talouspoliittiselta puolelta ja yleensäkin tässä valtiontalouden keskustelussa lisäsäästöpainetta, ja on toivottu, että me haetaan oikeusministeriössä ratkaisuja nimenomaan oikeusapupalkkioiden kasvun hillitsemiseen. Meillä ovat virkamiehet tämmöistä esitystä katoneet, ja se oli poliittisessa käsittelyssä hallituspuolueiden kesken, ja on tähän mennessä annettu lupa siihen, että me selvitetään sitä, minkälaisia vaikutuksia siinä on. Siinä on tietysti se haasteellinen puoli, että se voi olla keskimäärin 220 euroa tunti — ja ymmärrän täysin, minustakin on kohtuullista, että pitää saada kulunsa — mutta sitten taas toisaalta monet muut saavat valtion varoista oikeusapua siten, että se on 120 euroa tunti, vaikka riita-asioissa. Tässä on haettu sitä, mikä olisi järkevää ja voisiko se olla joku muu summa. En minä tietenkään luvata voi, että minkäänlaista esitystä ei tule. Minä en täällä yksin asioita päättä, mutta kyllä se minustakin hankalalta tuntuu. Mutta kyllä tätä selvittää voi. Minusta meidän täytyy etsiä säästöjä paremmin ja mieluummin tekoälystä, käännöspalveluista. Tätä on lähdetty jo testaamaan esimerkiksi Ruotsissa, että miten me voitaisiin antaa käännöspalveluita. Siinä on usean miljoonan euron säästöpotentiaali, jos me voitaisiin käännöspalveluita tekoälyn avulla tehdä ja tämmöistä. Toivon teiltä tukea siihen, että jostakin saan sitten sen vastaavan säästön, kun minun pitäisi se rahamäärä säästää nyt. Tämä on se hankaluus tässä ministerin tehtävässä, niin kuin jokainen tietää.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Avustuksista sanon vielä, kun ne puhuttavat. Oikeusministeriön avustukset ovat yhteensä noin 13,7 miljoonaa, mukaan lukien nämä joululahjarahat, ja siitä 11 miljoonaa menee Rikosuhripäivystykselle, joka nyt sai sen, mitä he toivoivatkin, täysimääräisesti, kiitos rikosuhrimaksujen korotuksen. Ja sitten saamelaiskäräjille. Sinne jää semmoinen 2,7 miljoonaa euroa. Se on oikeusministeriön liikkumavara vuodessa. Se ei ole nyt — kun siitä tulee hirveä kohu välillä — mikään maailmaa ratkaiseva. Siitä menee suurin osa tällä hetkellä nuorten rikosten torjuntaan ja just tähän uusintarikollisuuden katkaisuun, mitä poliisi toi eilen mediassa, että se toimii, he saavat rikoskierteitä katkaisua. Me ollaan panostettu sinne nyt valtavasti rahaa, että saadaan juuri näitä nuoria kopattua.

En ehtinyt vastata kuin ihan osaan. Oli ihan loistavia kysymyksiä. Kiitos tuesta, ja viehdään nämä kaikki loppuun asti, mitä tulee. Tavaraa nimittäin tulee lisää ja paljon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Onko vielä tarve jatkaa lyhyttahtista keskustelua? Nyökytyksistä päätellen kyllä. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

12.21 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri! Vaikuttava vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano on yksi oikeusministeriön hallinnonalan keskeisistä vastuista, ja on erinomaista, että hallitus on reagoinut tähän vankiloiden yliasutustilanteeseen, joka muodostaa turvallisuusriskin niin työntekijöille kuin vangeille. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että rahoituksella mahdollistetaan riittävä henkilökunnan määrä, kuntouttava toiminta siellä vankiloissa sekä vankilainfrastruktuurin kunnostaminen.

Haluaisin tässä yhteydessä nostaa esiin sen, että meillä vankien uusimisprosentti on todella korkea ja meillä on tarve saada nämä rikoskierteet katkaistuiksi ja uusintarikollisuuden määrä selkeästi matalammalle tasolle. Kysynkin ministeriltä: mitä toimia tämän eteen on tehty ja tehdään?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Karlsson.

12.22 Anette Karlsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitos ministerille hyvistä vastauksista tärkeisiin kysymyksiin.

Haluan tässä vielä nostaa esille, että ymmärrän, että vaikeassa taloustilanteessa on tarve löytää niitä säästöjä, mutta toivottavaa toki olisi, että niitä voitaisiin löytää tehostamalla hallintoa ja tekemällä muita toimia kuin ottamalla heiltä, jotka henkisesti ja taloudellisesti ovat joutuneet ikävään tilanteeseen, jos ovat olleet syytteen alaisina. Siinä mielessä näen sen huolestuttavaksi suunnaksi, että tämä on noussut ylipäätänsä nyt julkiseen keskusteluun ja että tämmöistä edistetään.

Toinen asia, minkä haluaisin nostaa esiin, on edunvalvonta ja edunvalvojien erittäin suuri työkuorma ja myös heidän virheistään aiheutuneet hakemukset, mitkä valtio korvaa. Oletteko näitä edunvalvojien tilanteita miten paljon selvittänyt ja tarkastellut? Saavatko ihmiset korvauksia, jos edunvalvojat tekevät virheitä? — Kiitos paljon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

12.23 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Otan vielä esiin Rikosseuraamuslaitoksen tilannetta. Vankilamme ovat täynnä, ja vankimäärät

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

vain kasvavat. Siksi onkin tärkeää, että panostamme nopeallakin aikataululla uusien vankilapaikkojen rakentamiseen ja vankiloiden turvallisuuden parantamiseen. Vaikka turvallinen vankiloiden täyttöaste olisi tuo 90 prosenttia, niin tällä hetkellä täyttöaste onkin siellä yli sadassa, eli tarvetta tosiaan reagointiin on ollut, kiitos siitä. Vankilaverkkoa ei ole tietenkään varaa myöskään karsia, eikä vankiloiden turvallisuudesta ole varaa tinkiä, ja tämänkin hallitus on hienosti tunnustanut ja tunnistanut. Vankiloiden ylitäyttö vaikuttaa vankien ja henkilöstön turvallisuuden ohella myös henkilöstön jaksamiseen ja kuormittuneisuuteen. On tärkeää, että huolehditaan Rikosseuraamuslaitoksen resursseista ja vankilapaikkojen ja vankiloiden määrästä sekä alan laadukkaasta ja vankilaympäristössä toimimiseen erikoistuvasta koulutuksesta myös jatkossa, jotta vankiloiden turvallisuus voidaan turvata. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

12.24 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin nostaa vielä keskusteluun tätä tietosuojavaltuutetun tehtävien määrän lisääntymistä. Muutama vuosi sitten siellä oli 10—20 henkeä, nyt taitaa olla 60. Hyvä sinänsä, että rahaa on saatu lisää, mutta se tehtävien määrän kasvu on sellainen, että siihen mielestäni pitäisi jotenkin pystyä puuttumaan. Kysynkin: miten näette sen, olisiko tulevaisuudessa mahdollista harkita tällaista seulontajärjestelmää, jossa jokainen tehtävä ja jokainen ilmoitus ei tulisi ratkaistavaksi, vaan niitä voitaisiin ennalta seuloa, niin että välttyttäisiin ylimääräiseltä työltä ja sitten hallinnollisen määrän merkittävältä kasvulta?

Toinen asia liittyy pilvipalveluiden lisääntymiseen kriittisissä asioissa, kun esimerkiksi tämä vaalien tulospalvelujärjestelmä on menossa pilveen. Kysyisin: onko vireillä tai onko tulossa kansallista tai EU-tasoisia pilvihanketta, jossa nämä palvelut pysyisivät valtioiden tai EU:n hallinnassa eivätkä kaupallisilla toimijoilla? Näkisin erittäin tärkeänä tulevaisuuteen tämäntyyppisen hankkeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

12.25 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille hyvistä vastauksista. Oli huojentavaa kuulla, että ministeri itsekkin pitää ongelmallisena tätä nyt esitettyä lakiesitystä, että syyttömien kohdalla oikeudenkäyntikuluja ei enää korvattaisikaan. Oli huojentavaa kuulla, että ministeri itsekkin sanoi, että pidätte tätä ongelmallisena, koska onhan se niin, että eihän tällainen sovi kenenkään oikeustajuun, ei kenenkään. Itse katson myös niin, että kun elämme Suomessa, tällaista muutosta ei voida perustella edes sillä, että valtion taloustilanne on heikko. Kyllä niitä säästöjä sitten täytyy löytää jostakin muualta, koska jos tämä lakihanke toteutuisi, niin syyttömäksi oikeudessa todettujen korvaukset putoaisivat lähes puoleen nykyisestä. Nykyisinhän syytetyllä on oikeus saada kohtuullinen korvaus kuluistaan, jos virallinen syyttäjän ajama syyte hylätään, ja tuomioistuimien päättyä sitten tapauskohtaisesti, mikä on kohtuullinen korvaus. Toivon, että teemme tässä yhteistyötä eikä todellakaan tällainen pääse läpi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskinen.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

12.26 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täsmäntäisin tuota kysymystä: aikooko ministeriö nyt varmistaa tämän vaalijärjestelmän ja myös ääntenlaskennan pysymisen koko prosessissa suomalaisissa käsissä, että siitä poistuisi tämä koukkaus Ruotsiin ja siihen liittyvät riskit vaaliturvallisuuden rikkoutumisesta?

Toisekseen sitten ministeri vastasikin näistä eri lainsäädäntöhankkeista, jotka liittyvät prosessien tehostamiseen ja prosessien rajaamiseen siten, että pienissä asioissa ei olisi täysimittaista oikeudenkäyntiä. Mutta onko saatu liikkeelle sitä, että tuomioistuimissa itsessään tehtäisiin tätä menetelmien, työtapojen, uusimista siten, että asioita rajattaisiin tehokkaammin? Nämä muodot eivät saisi saada päähuomiota vaan enemmänkin se substanssi eli totuuden ja oikeuden hakeminen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ymmärsinkö oikein, että ministeri halusi suoraan tähän vastata? [Leena Meri: Tästä jäi muutama tosi oleellinen vastaamatta.] — Tässä on vielä viisi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen voisin antaa ministerille pidemmän puheenvuoron, jos sopii. Hyvä. — Elikkä sitten edustaja Partanen.

12.28 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä korostaa sitä, että syytteestä vapautettu henkilö todella Suomessa on syytön, ja oikeusvaltion keskeinen periaate on se, että syytön ei joudu maksamaan viranomaisen käynnistämän rikosprosessin hintaa omasta pussistaan.

On myös niin, kuten edustaja Vestman tässä erinomaisesti toi esille, että vastaajalla, joka vapautetaan syytteestä, on myös muita todella raskaita seuraamuksia siitä, että hän joutuu vuosikausien prosessiin. Itselleni jäi omalta asianajajauraltani erityisesti mieleen kerta, kun talousrikosasiassa oli syytettynä kirjanpitäjä. Prosessi kesti neljä vuotta, ja tuon neljän vuoden aikana kirjanpitäjä menetti työkykynsä, joutui lopettamaan oman liiketoimintansa ja irtisanomaan useita työntekijöitä. Tämän jälkeen hän ei ikinä palautunut työkykyiseksi. Jos tällaisessa tilanteessa — oikeudenkäynti kesti monta viikkoa, kulut olivat valtavat — hänelle annettaisiin maksimissaan 9 600 euron korvaus Suomen valtiolta, se olisi suoraan oikeusmurha.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

12.29 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koetan tässä kaksi asiaa ottaa nopeasti vielä esille.

Toinen on tämä harmaan talouden torjunta, eli harmaan talouden torjuntaan pitäisi laittaa resursseja lisää, koska se rapauttaa veropohjaa, ja nyt tarvitsisi kyllä kaikki tämäntyyppiset työkalutkin käyttää.

Vankilaverkostosta, vankimäärän kasvusta vielä ottaisin esille sellaisen kuntouttavan näkökulman ja pienten vankiloitten roolin. Nyttenhän on tehty näitä suuria vankiloita, ja vanki—henkilökunta-suhde ei mielestäni niissä ole kuitenkaan niin paljon tuotantotehokkaampi kuin pienissä vankiloissa. Pienissä vankiloissa nähdäkseni se integroituminen takaisin yhteiskuntaan käy varmasti hiukan helpommin, ja tätä kautta sen vangin palautumisriski vankilaan ja se koko skaalautuminen ja se ongelma saataisiin pienemmäksi, kun saataisiin heidät yhteiskuntakelpoisiksi paremmin. Miten te näette esimerkiksi Köyliön vankilan roolin — me käytiin siellä lakivaliokunnan kanssa vierailullakin tuossa — tämmöisessä kuntouttavan työtoiminnan näkökannassa? — Kiitos. Edustaja Vestman.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

12.30 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille vastauksista, ja kiitän ministeriä ja myös ministeriön virkakuntaa siitä ahkeroinnista, jota ministeriössä tehdään näiden hallitusohjelman monien hyvien hankkeiden eteen, jotka parantavat oikeuden toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa.

Eduskunnan käsittelyssä on pienriitamenettelyä koskeva esitys, ja perustuslakivaliokunta antoi itse asiassa siitä tänään lausuntonsa ja läpäisi niin sanotusti valiokunnan seulan. Tämä on tärkeä uudistus, jolla sujuvoitetaan oikeusprosessia riita-asiassa. On tärkeää huomata, että Suomessahan riitaisten siviili- ja kauppaoikeudellisten asioiden määrä on alhaisempi kuin yhdessäkään muussa 50 valtiossa, joita Euroopan neuvoston piirissä vertailussa on tutkittu, ja taustalla on erityisesti tämä oikeudenkäyntikuluriski. Tämä soveltamisala on kuitenkin varsin suppea, ja olisin kysynyt: onko suunnitteilla arvioida tämän laajentamista vielä tämän vaalikauden aikana?

Kiitän myös siitä, että ministeri suhtautuu varauksellisesti tähän avustajapalkkioiden leikkaamista koskevaan valmisteluun. Toivon todella, että ne korvaavat säästöt löytyvät muualta kuin puolustautumisoikeuden heikentämisestä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

12.32 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, ärade fru talman! Kiitos ministerille ensimmäisistä vastauksista. Vielä ei tullut kommentteja tähän sarjavalittamisproblematiikkaan, ja toivon, että jos se ei tässä nouse esiin, niin asiaan kuitenkin oikeusministeriössä kiinnitetään huomiota. Otan esimerkin vaikkapa Karkkilan Länsi-Uudeltamaalta: he ovat joutuneet tosi vaikeaan tilanteeseen juuri pitkän valitusprosessin jälkeen, joka päättyi sitten kunnalle huonosti, ja nyt sitten on hyvin suuri taloudellinen taakka kunnalla hoidettavana.

Toinen asia, johon haluaisin vielä kiinnittää huomiota, liittyy siihen, että oikeutta saisi tässä maassa edelleen jatkossakin molemmilla kansalliskielillä. Toimin itse Suomenruotsalaisten kansalaiskäräjien puheenjohtajana, ja on ollut ikävä kuulla, että on ollut huolta siitä, voiko vaikkapa ruotsiksi saada oman asiansa hoidettua.

Det är jätteviktigt att man även i framtiden kan få sitt ärende skött också på svenska vid rättsväsendet. Därför är det viktigt att också själva rättssalsnätverket är tillräckligt utbrett och att det även på svenska orter finns service, så att man kan garantera att man också får sitt ärende skött på det egna modersmålet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

12.33 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä talousarvioon esitetty ja harkittu kokonaisuus vahvistaa luottamusta siihen, että oikeus toteutuu ajallaan ja luotettavasti. Luottamus on sisäisen turvallisuuden ydin, ja meidän tärkein tehtävämme on taata kansalaisten arjen turvallisuus.

Yksi tärkeä osa tästä turvallisuudesta on tietosuoja, ja olen huolissani tuosta tietosuojavaltuutetun resurssista. Eli tiedän, että sitä on laitettu lisää, mutta tehtäviä on valtavasti lisätty tässä viime aikoina. Kun tekoälyt ynnä muut asiat tulevat tässä varmastikin hyvin lä-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

hiaikoina vahvasti esille, niin kannan syvää huolta tietosuojavaltuutetun resurssista ja työ-määrän suhteen vahvasta lisääntymisestä heidän osaltaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja sitten ministeri Meri, olkaa hyvä.

12.34 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos paljon, arvoisa puhemies, tästä mahdollisuu-desta lyhyesti kommentoida. Niin paljon hyvää keskustelua.

Lempäälän sata paikkaa vuosille 2031—2033 on arvio, sitten mahdolliset lisäpaikat myöhemmin.

Yleisestä edunvalvojasta: Valtiohan maksaa siinä korvaukset, että korvaus varmasti löy-tyy. Se rahoituspuoli on tuolla Digi- ja väestötietoviraston alaisuudessa. Se tulee silloin sieltä puolelta. Sitten yksityisistä taas en osaa sanoa, miten on saatu perittyä, jos on yksi-tyinen edunvalvoja. Sehän se ongelma on, jos on yksityinen, ennemminkin.

No, sitten nämä sarjavalittajat, niin sanotusti. Me ollaan ministeri Ikosen kanssa keskus-teltu, kun tämä liittyy myös kuntiin, miten tätä voisi lähteä selvittämään, kun tämä on vä-hän kaksiosainen. Jos kunnissa on esimerkiksi joku, joka tekee oikaisupyyntöjä aamusta il-taan, niin siellähän ovat kunnatkin sitten vähän solmussa, kun toisaalta pitää saada tehdä. Sehän on ihan selvää. Toisaalta oikeuksien väärinkäyttö on kielletty. Miten löydetään ne il-meiset väärinkäyttäjät? Jos tekee kymmenen oikaisupyyntöä, niin oletko sinä heti väärin-käyttäjä vai et?

Tätä lähdetään vähän selvittämään, mitä tälle voisi tehdä. Meillä on oikeusministeriössä ja oikeuslaitostyöryhmässä joskus ajateltu, että olisiko sitten oikeudenkäyntiin ennakko-maksu. Mutta sitten minä toisaalta ajattelen sitäkin, että no, varmaan 95—98 prosenttia ih-misistä — tämä on nyt sitten minun omasta hatustani vetämäni luku — toimii aivan oikein ja ei käytä oikeuksiaan väärin, päinvastoin ei ehkä haakaan oikeutta, kun olisi tarve. Sitten parin prosentin ihmisten takia pantaisiin kaikille ennakkomaksu. Ja miten sinä sitten taas etsit sen, että se on ollut turha valitus? Tämä haaste ei ole yksinkertainen. Me ollaan mi-nisteri Ikosen kanssa todettu, että lähdetään miettimään, olisiko tässä joku selvityshenkilö vai mitä tälle voisi tehdä. Mutta lainsäädäntömuutoksia en kyllä uskalla tälle kaudelle enää lähteä lupaamaan.

Sitten näistä vaaleista. Tätä ovat virkavastuulla Oikeusrekisterikeskus ja ministeriön tie-toturva-asiantuntijat käyneet läpi, niin että tämä on ollut virkavalmistelua. Minä en nyt läh-tökohtaisesti puutu näihin laite- ja pilvipalveluhankkeisiin. Minun ymmärrykseni on se, että ne äänet lasketaan edelleenkin käsin. Siellä on ollut juuri äskettäin koevaalit, ja ne ovat menneet hyvin, ja tästä on puoluesihteereille järjestetty tapaaminen ja keskustelut, ja siellä huomasin, että ainakin edustaja Koskisen puolueen puoluesihteeri oli ihan tyytyväinen tä-hän saatuun selvitykseen, niin että voisitte hänen kanssaan keskustella myös siitä tapaami-sesta.

Harmaan talouden kokonaistorjuntaohjelma kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle ja VM:llekin, totta, mutta sitten torjunta on tietysti rikosoikeudellisin keinoin. Sen takia mei-dän on saatava tämä järjestelmä pysymään toimintakykyisenä jatkossakin, koska niin kuin sanoin, tämä on koko selkäranka. Me ei tehdä muilla laeilla oikeastaan mitään, koska ne viimekätiset oikeusturvakeinot haetaan yleisistä tuomioistuimista, hallintotuomioistuimis-ta, työmarkkinaoikeudesta. Se on juuri näin, että tämä on se viimesijainen, jolloin se sitten testataan. Mitä niillä oikeuksilla tekee, jos ei ole viime kädessä ketään, joka sanoo, että nyt ne pitää laittaa voimaan?

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Pienten riita-asioiden osalta olisin tuonut jo varmaan laajemmankin — minusta oli hirveän hyvä lähtee kokeilemaan tämmöisellä pienemmällä paketilla — mutta valitettavasti taloudellisista syistä ei pysty tällä hetkellä. Meidän täytyy saada näitä muita sujuvoittamistoimia tuottamaan sitä tulosta.

Vielä tästä oikeudenkäyntikulumaksusta: minä olen ihan tyytyväinen, että tämä keskustelu nousi siinä mielessä esille, että virkavalmistelussa heillä on velvollisuus tuoda erilaisia ideoita ja me poliitikot sitten päätetään, miten niille käy.

Nämä erilaiset keskustelut siitä, kuinka pienet rahat oikeusministeriössä on ja minkä tyyppisistä asioista me joudutaan etsimään niitä säästöjä: Ainahan se sitten on näin. Joudun sitten pulveroimaan niitä samoja, kun ne ovat tuomioistuinsyyttäjät ja vankeinhoito. Meillä ovat sitten valtuutetut aika pienellä potilla, mutta sieltäkin on jo jouduttu joiltakin leikkaamaan paitsi tietosuojavaltuutetulta, jonka työmäärän lisääntyminen tulee pääsääntöisesti EU-oikeudesta, tietosuoja-asetuksesta ja monesta muusta. Me ei itse edes voida sille juuri mitään. EU on semmoinen masiina, että sieltä kanssa tulee sitä hommaa niin, että tukka taipuu.

Katsotaan, miten tässä käy, mutta poliittisia päätöksiä siitä, että tuotaisiin eduskuntaan, ei ole. On se, että selvitetään asiaa ja katsotaan, minkälainen keskustelu siitä syntyy, ja jos ei se ole hyvä, niin sitten minä en edistä sitä, ja sitten keksitään jotain muuta. Mutta tämä on tärkeä keskustelu, että me nähdään, kuinka tiukoilla OM:n hallinnonala on. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt mennään puhujalistaan, ja sitä jatketaan kello 13:een asti, minkä jälkeen meillä on tauko. — Edustaja Kaunistola.

12.39 Mari Kaunistola kok: Arvoisa rouva puhemies! Kuluneen hallituskauden aikana on käännetty kriminaalipolitiikan suuntaa toden teolla. Olemme johdonmukaisesti kiristäneet rangaistuksia ja rakentaneet lisää vankilapaikkoja, ja tätä työtä jatketaan vielä tälläkin hetkellä. Vanki voi nykyisin olla oikeuden silmissä ensikertalainen vain kerran, eikä tappo rikoksena enää vanhene. Lähisuhdeväkivallan sovittelu päättyi vuoden alusta alkaen, ja tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on nyt kriminalisoitu rikoslaisa entistä selkeämmin. Katujengeihin kytkeytyvistä rikoksista sekä esimerkiksi luvattomien aseiden kanniskelusta julkisella paikalla saa nyt myös aiempaa ankarammat rangaistukset. Syksyn aikana on alettu käsitellä myös terrorististen rikosten kokonaisuudistusta, jossa teemaan kytkeytyviä rikoksia ankaroitetaan. Nämä ovat malliesimerkkejä uudistuksista, joiden avulla otamme jälleen askeleita kohti turvallisempaa Suomea.

Arvoisa rouva puhemies! Budjetin kannalta on erityisen tärkeää varmistaa, että näihin tärkeisiin ja yhteiskunnan kannalta merkityksellisiin uudistuksiin varataan myös asianmukaiset resurssit. Budjettiesityksessä onkin otettu huomioon uudistuksista aiheutuva vankiluvun kasvu, ja myös oikeudenhoidon viranomaisten resursseihin panostetaan.

Rikosseuraamuslaitoksen määrärahat kasvavat ensi vuonna noin viitisen prosenttia, ja koko kauden aikana ne ovat nousseet tähän mennessä jo yli 20 prosenttia. Mikä tärkeintä, resurssien lisäys näkyy konkreettisesti Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstössä. Laitoksen henkilöstö kasvaa ensi vuonna arviolta noin 30 henkilötyövuodella, ja koko hallituskauden aikana se on kasvanut jo noin 90 henkilöllä. Rikosseuraamuslaitoksen resurssien turvaaminen on erityisen kriittistä vankimäärän kasvaessa niin uudistusten myötä kuin muutoinkin. Vankilat ovat tällä hetkellä äärimmillään täynnä ja yliasutettuja, mikä vaikuttaa

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

luonnollisesti niin vankien itsensä kuin henkilöstönkin turvallisuuteen. On hyvä, että hallitus on tunnistanut vankiloiden täyttöasteen nousun ja tekee tilanteen korjaamiseksi aktiivisesti toimia. Rikosseuraamuslaitoksen resursseista sekä sen ohella alan laadukkaasta ja vankilaympäristössä toimimiseen erikoistuvasta koulutuksesta on huolehdittava myös jatkossa, jotta vankiloiden turvallisuus voidaan varmistaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut turvaamaan myös koko rikosprosessiketjun toimivuuden ja resurssit. Panostamme niin sisäisen turvallisuuden viranomaisten, kuten poliisin, rajaviranomaisten ja suojelupoliisin, resursseihin kuin oikeudenhoidon toimintakyvyn turvaamiseen. Ketjun kaikkien osien resursointi on erityisen tärkeää, jotta kokonaisuus ei jää sakkaamaan yhden toimijan aliresursoinnin vuoksi. On hienoa huomata, että tässä katsotaan asianmukaisesti koko kokonaiskuvaa.

Talouden haastavasta tilanteesta huolimatta hallitus on päättänyt panostaa oikeusvaltioon ja sisäiseen turvallisuuteen. Tämä on selkeä arvovalinta. Oikeudenhoidon kohdistetankin merkittävä määrärahan lisäys, yhteensä 35 miljoonaa euroa. Määrärahojen lisäämisen avulla saamme esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikoja nopeutettua ja ruuhkia purettua kaikilla oikeusasteilla aina käräjäoikeudesta korkeimpaan oikeuteen asti. Vuosiin venyvät oikeusprosessit ovat merkittävä ihmisoikeusongelma, ja lisäksi ne hidastavat myös talouskasvuamme.

Samalla olemme muun muassa korottaneet rikosuhrimaksua kuluvana vuonna 50 prosentilla, ja se näkyy nyt konkreettisesti budjettiesityksessä. On pelkästään reilua ja oikein, että rikoksenteijät kustantavat rikosten uhrien tukipalveluita. Tämä on pieni kompensatio uhreille aiheutuneista haitoista.

Oikeusministeriön hallinnonalalle kohdistuu siis runsaasti hyviä toimia. Nyt meidän on vain seurattava ja varmistettava, että saamme niistä kaiken hyödyn irti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

12.44 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kiitän ihan aluksi ministeri Merta siitä tärkeästä, arvokkaasta ja merkittävästä työstä, mitä olette tehnyt isänmaan hyväksi. Oikeusministeriön hallinnonala on demokraattisen oikeusvaltiomme selkäranka. Tämä hallitus on valinnut vaikeinakin aikoina panostaa yhteiskuntamme toimintakykyyn ja keinoihin puuttua rikoksiin määrätietoisesti. Katujengeihin kytkeytyvistä rikoksista ja luvottomien aseiden hallussapidosta seuraa aiempaa ankarammat rangaistukset. Vangittu rikollinen voi olla ensikertalainen vain kerran. Tappo ei enää vanhene. Nämä ovat konkreettisia toimia yhteiskuntamme turvallisuuden eteen, joita tällä hallituskaudella olemme määrätietoisesti edistäneet.

Arvoisa puhemies! Samalla kun olemme tiukentaneet rangaistuksia rikollisesta toiminnasta, huolehdimme nyt koko ketjusta. On selvää, että lain kiristyessä on turvattava myös poliisien, oikeuskäsittelyn ja vankiloiden resurssit. Siksi tässä talousarviossa vankilakapasiteettia kasvatetaan ja Rikosseuraamuslaitoksen resursseja lisätään.

Arvoisa puhemies! Poliisien määrää nostetaan kohti 8 000:ta poliisia. Lisäksi oikeudenhoidon määrärahoja kasvatetaan, jotta oikeuden käsittelyaikoja voidaan nopeuttaa.

Arvoisa puhemies! Tämä talousarvioon esitetty harkittu kokonaisuus vahvistaa kansalaistemme luottamusta siihen, että oikeus toteutuu ajallaan ja luotettavasti. Luottamus on sisäisen turvallisuuden ydin, ja meidän tärkein tehtävämme on taata kansalaistemme arjen

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

turvallisuus. Tässä talousarviossa turvaamme sen, että jokainen luottaa oikeuden toteutumiseen sekä siihen, että rikollisuudesta rangaistaan. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Karlsson.

12.47 Anette Karlsson sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomalaisen yhteiskunnan keskeinen vahvuus on luottamus, luottamus siihen, että viranomaiset toimivat oikein, ja siihen, että laki koskee yhdenvertaisesti kaikkia. Tämä luottamus ei synny tyhjiössä vaan vaatii määrätietoista toimintaa oikeuslaitoksen toimivuuden turvaamiseksi ja hallinnon läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

Turvallisuudesta puhuttaessa huomio kohdistuu usein poliisiin. Poliisin työ on välttämättöntä ja arvokasta, mutta se ei yksin kanna oikeusvaltiota. Poliisi on osa oikeushoidon kokonaisuutta, jossa syyttäjät, tuomioistuimet ja rikosseuraamusjärjestelmä ovat yhtä laila ratkaisevassa roolissa. Oikeus toimii ketjuna, ja ketju on vain niin vahva kuin sen heikoin lenkki, kuten täällä aiemminkin salissa tuotiin ilmi.

Opiskelen oikeustiedettä, ja opiskelijoiden keskuudessa on pohdittu paljon oikeusvaltion tilaa. Viime aikoina huolta on esitetty siitä, että lainvalmistelu on ollut heikolla tasolla. Huolestuttavan moni lakiesitys on katsottu perustuslain kannalta ongelmalliseksi perustuslakivaliokunnassa. Kirjoittaessani notaariryötä vero-oikeudesta ja verottajan tiedonsaantioikeudesta tämä tuli konkreettisesti vastaan. Muitakin esimerkkejä löytyy, ja lainsäädännön arviointineuvoston tuoreet kannanotot muun muassa susilakiin liittyen ovat huolestuttavaa kuultavaa. Lainsäädäntöprosessin heikkous uhkaa oikeusvaltion legitimitettiä ja sen myötä kansalaisten luottamusta yhteiskuntaan.

Toinen haaste on järjestelmän toimimattomuus ja pullonkaulat. Laki voi olla huolellisesti kirjoitettu, mutta jos järjestelmä ei kykene käsittelemään asioita kohtuullisessa ajassa, oikeus jää toteutumatta. Viiveet ja ruuhkat eivät ole vain teknisiä ongelmia, vaan ne vaikuttavat suoraan ihmisten kokemukseen oikeudenmukaisuudesta. Oikeusvaltion toimivuus näkyy kaikkein selkeimmin rikosten uhrien asemassa. Uhrille pitkittynyt prosessi on henkilökohtainen ja usein kuormittava kokemus, joka pahimmassa tapauksessa voi estää toipumista ja jättää vääryyden kokemuksen elämään vuosikausiksi. Syytetyn osalta pitkittyneet käsittelyajat tarkoittavat epäselvyyttä tulevasta ja jatkuvaa huolta.

Kansalaisjärjestöjen tekemä työ on tärkeää. Ne tarjoavat tukea, neuvontaa ja inhimillistä kohtaamista silloin, kun viranomaisprosessi tuntuu raskaalta tai etäiseltä. Monelle rikoksen uhrille järjestöt ovat ainoa matalan kynnyksen apu. Siksi huoli niihin kohdistuvista leikkauksista on aiheellinen, vaikka joululahjaroillaakin tätä on pystytty hieman korjaamaan. Kyse ei ole täydentävästä toiminnasta vaan uhrin oikeusturvan tosiasiallisista edellytyksistä.

Oikeuslaitoksen kehittäminen edellyttää pitkäjänteistä työtä. Oikeusjärjestelmä ei kestä jatkuvaa venymistä, vaikka nyt usealla alueella, kuten Itä-Uudellamaalla, venymistä on enemmän kuin sitä saisi odottaa. Tulostavoitteisiin päästään vuosi toisensa perään, ja silti ollaan jatkuvasti jäljessä, koska juttumäärät kasvavat merkittävästi. Silloin kyse on rakenteellisesta ongelmasta. Suomen oikeusjärjestelmään tarvitaan ennakoitavuutta, kokonaisuuden ymmärtämistä ja ratkaisuja, jotka vahvistavat järjestelmän toimivuutta pitkällä aikavälillä. Oikeusvaltion ja oikeuslaitoksen uskottavuus rakentuu hitaasti, mutta se voi heiketä nopeasti, jos ihmiset kokevat, ettei oikeus enää toteudu ajallaan tai yhdenvertaisesti. Siksi oikeuslaitoksen toimivuudesta huolehtiminen ei ole meille kansanedustajille vain oi-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

keudellinen velvollisuus, vaan kyse on luottamuksesta, jonka varaan koko hyvinvointivaltio rakentuu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

12.52 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen oikeusvaltion vahvuus on siinä, että jokainen voi luottaa siihen, että laki on sama kaikille ja että rikoksen uhri saa oikeutta ja että rikoksentehtäjä joutuu vastuuseen rikoksestaan. Tämä luottamus on yhteiskuntamme kivijalka, mutta se ei ole suinkaan itsestäänselvyys. Tätä luottamusta ovat haastaneet vuosia kestänyt rahoitusvaje ja oikeusprosessien pitkät kestot. Käsittelyaikojen pitkittyminen paitsi kuormittaa asianosaisia myös heikentää todistelun luotettavuutta ja luottamusta oikeusjärjestelmäämme. Pitkät käsittelyajat ovat myös viesti oikeudenhoidon henkilöstöön kohdistuvasta kuormituksesta ja juttujen suuresta määrästä. Siksi hallituksen valinta panostaa oikeusvaltion vahvistamiseen myös taloudellisesti haastavina aikoina on ensiarvoisen tärkeä.

Arvoisa puhemies! Hallinnonalan määrärahasoaa on kehyskaudella vahvistettu, ja ensi vuonna hallitus kohdistaa oikeudenhoitoon merkittävän määrärahalisäyksen, yhteensä 35 miljoonaa euroa. Vuosia kestäneet oikeusprosessimme ovat paitsi ihmisoikeusongelma myös talouskasvumme hidaste. Hallitus on kääntänyt tämän kehityksen, kun käsittelyajat ovat kaikissa oikeusasteissamme lyhentyneet. Tämä on oikeusvaltion vahvistamista käytännössä.

Huolta kannan kuitenkin siitä, että hallinnonalalle kohdistuu tuottavuussäästöjä ja leikkauksia samanaikaisesti, kun ICT- ja toimitilakustannukset kasvavat hyvinkin voimakkaasti. Lisäksi hallinnonalalle tullessiin uusiin lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin ei ole pääsääntöisesti kohdistettu lisäresursseja. Hyvänä esimerkkinä tästä on muun muassa laite-etsintöjä koskeva hallituksen esitys, jossa tuomioistuimille tulee käytännössä 10 000 uutta pakkokeinoasiasiaa, jotka pitäisi hoitaa samoilla resursseilla.

On ongelmallista, ettei uusiin lainsäädäntöön perustuviin tehtäviin pääsääntöisesti kohdisteta lisäresursseja, sillä uudet tehtävät lisäävät asia- ja työmäärää ja oikeudenhoito, joka on jo ennestään kuormittunut, kuormittuu lisää ja käsittelyajat pitenevät. Tärkeää onkin, että lainsäädäntömuutosten taloudelliset vaikutukset huomioidaan oikeudenhoidon toimijoiden määrärahoissa asianmukaisesti.

Saatujen selvitysten mukaan oikeudenhoidon toimintaympäristö on muuttunut oikeudenhoidon selonteon valmistelusta ja esimerkiksi syyttäjille käsiteltäviksi saapuvien asioiden määrä on kasvanut huomattavasti. Esimerkiksi syyttäjien rästi tällä hetkellä on noin 30 000 juttua. Tämä johtuu osin poliisin resurssien lisäyksistä ja rikostutkintaan tehdyistä kohdennuksista. Vastaavaa poliiseille tehtyä lisäystä ei ole kohdennettu samassa määrin muille rikosprosessitoimijoille, millä on kielteisiä vaikutuksia rikosprosessiketjun toimivuuteen ja joutuisuuteen.

Myös tuomioistuinlaitoksessa vireillä olevien asioiden määrät ja keskimääräiset käsittelyajat ovat lakivaliokunnassa saamamme selvityksen mukaan edelleen hyvin korkealla tasolla, ja ruuhkautuminen on ollut pitkäkestoista, eikä näitä ruuhkia ole vielä saatu purettua näistä lisämäärärahoista huolimatta. Määrärahojen lasku tulevina vuosina tulee vaikeuttamaan tätä tilannetta huomattavasti.

Arvoisa puhemies! Onkin syytä korostaa koko rikosprosessiketjun oikeasuhtaisen ja riittävän resursoinnin tärkeyttä poliisista syyttäjien ja tuomioistuimen kautta aina Rikos-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

seuraamuslaitokseen asti. Lisäresurssien kohdentaminen ainoastaan rikosprosessiketjun alkupäähän sisäministeriön hallinnonalalla toimivalle poliisille ruuhkauttaa toimintaa ketjun myöhemmissä vaiheissa, joiden toimijat kuuluvat oikeusministeriön hallinnonalalle.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tähän julkisuudessakin esillä olleeseen lakiluonnokseen, jota oikeusministeriössä ollaan valmistelemassa ja jonka tavoitteena on rajata valtion velvollisuutta korvata syyteistä vapautetun vastaajan oikeudenkäyntikuluja siten, että valtio korvaisi vastaajalle vain sen, mitä se korvaa, jos vastaajalla on oikeusapulain mukainen yksityinen avustaja. Ehdotus todellakin tarkoittaisi sitä, että syyteistä vapautettu vastaaja ei enää saisi valtiolta nykytasosta korvausta omista oikeudenkäyntikuluistaan, vaan valtion varoista korvattaisiin hänen oikeudenkäyntikulujaan 120 euron tuntipalkkion mukaisesti. Tämä kyllä heikentää syyteistä vapautetun henkilön oikeudellista ja taloudellista asemaa, eikä sitä voida pitää missään määrin oikeudenmukaisena. Tältä osin olen iloinen, että ministeri itsekin piti tätä asiaa ongelmallisena.

Arvoisa puhemies! Oikeudenhoidon seuraava selonteko annetaan eduskunnalle ensi vuoden syksyllä, ja odotan sitä mielenkiinnolla. On tärkeää nähdä, miten aiemman selonteon tavoitteet ja toimenpiteet ovat toteutuneet ja miten toimintaa tulee jatkossa kehittää, koska Suomen oikeusvaltio on maailman vahvimpia, ja siitä meidän on syytä olla ylpeitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

12.57 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Lupasin oikeusministerille myös kiitoksia. Aiemmissa puheenvuoroissa nostin esille tämän oikeudenkäyntikululeikkausta koskevan mahdollisen esityksen, jota kritisoin, mutta sen sijaan haluan nyt kiittää siitä, että oikeusministeriössä ollaan tehty vahvaa työtä oikeusprosessien sujuvoittamiseksi, ja olemme myös tehneet vahvaa työtä kriminaalipolitiikan suunnan muuttamisessa.

Erityisen hienoa on se, että nytten keskimääräiset käsittelyajat niin käräjäoikeuksissa kuin myös hovioikeuksissa ja korkeimmassa oikeudessa ja hallinto-oikeudessa ovat kääntyneet laskuun, ja tämä on erityisen merkityksellistä ja tärkeää ihmisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Tällä on myös suuri vaikutus ja merkitys Suomen talouskasvuun, sillä on iso ongelma ja haaste se, että meillä oikeusprosessit pitkittyvät ja erityisesti lupasiat jylläävät oikeusjärjestelmän jaloissa vuodesta toiseen.

On myös hienoa, että olemme todella tehneet kriminaalipolitiikan suuntaa muuntavia uudistuksia. Esimerkiksi katujengeihin kytkeytyvistä rikoksista tai luvattomista aseiden kanniskelusta julkisella paikalla saa nytten aiempaa ankarammat rangaistukset, ja tämä on tärkeä uudistus.

Pidän myös erityisen tärkeänä sitä, että vanki voi olla ensikertalainen vain kerran eikä tappo enää vanhene. Näillä on erityinen oikeusturvaa vahvistava merkitys meidän yhteiskunnassa, näistä kiitos oikeusministerille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Vikman.

12.59 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän vielä huomiota tähän, että oikeudenhoidon toimintakyky turvataan. Oikeudenhoitoon kohdistuu merkittävä määrärahalisäys, yhteensä 35 miljoonaa euroa. Se näkyy esimerkiksi tuomioistuinten käsittelyaikojen nopeutumisena. Vuosia kestävät oikeusprosessit ovat olleet paitsi pitkäkestoinen ih-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

misoikeusongelma myös talouskasvun hidaste. Tämä näkyy selvästi meillä Tampereella. Meillä on ollut valtakunnallisestikin esillä tämä niin kutsuttu sarjavalittaja, ja hänen metoudinsahan toimii, koska käsittelyajat ovat olleet niin pitkiä.

On oikein ja tervetullutta, että hallitus nyt kääntää tämän kehityksen. Orpon hallituskaudella keskimääräinen käsittelyaika käräjäoikeuksissa esimerkiksi laajojen riita-asioiden kohdalla on lyhentynyt. Viranomaisten toiminnan nopeuttaminen poistaa osaltaan tätä ongelmaa, joka on tullut esiin esimerkiksi Tampereen sarjavalittajan kohdalla, mutta toivon, että oikeusministeriössä jatkossa pohditaan myös muita mahdollisia keinoja, joilla voitaisiin puuttua tällaisiin tilanteisiin, joissa järjestelmää käytetään selvästi epätarkoituksenmukaisella, kaupungin kehittämistä, ihmisten arkea ja talouskasvua heikentävällä tavalla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täysistunto keskeytetään eduskuntaryhmien kokouksia varten, ja sitä jatketaan kello 16.

Täysistunto keskeytettiin kello 13.01.

3.3. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 18.30 asti. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.00 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään ensi vuodelle yhteensä noin 6,4 miljardia euroa, mikä on noin 112 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Vähennys johtuu pääosin monitoimihävittäjähankinnan maksuprofiilin muutoksista sekä puolustusmateriaalihankintojen ajoituksen siirtymisestä. Samalla määrärahoihin sisältyy lisäyksiä muun muassa Ukrainalle luovutetun puolustusmateriaalin korvaamiseksi. Valiokunta korostaa, että kyse on teknisistä ajoitusmuutoksista eikä Suomen puolustuskykyä heikennetä.

Puolustusmenojen osuuden bruttokansantuotteesta arvioidaan olevan noin 2,5 prosenttia, ja kehyspäätöksen mukaisesti puolustusmenot kasvavat kohti kolmea prosenttia vuoteen 2029 mennessä. Hallitus lisäksi on sitoutunut nostamaan puolustusmenot viiteen prosenttiin bkt:stä vuoteen 2035 mennessä Naton linjausten mukaisesti.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Valiokunta painottaa, että puolustusbudjetin eri osa-alueiden — henkilöstön, materiaalin, toiminnan ja infran — tulee olla keskenään tasapainossa.

Puolustusvoimien toimintamenoihin esitetään noin 2,6 miljardia euroa, mikä on vajaa 80 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna. Lisäys kohdistuu erityisesti henkilöstömenoihin, kustannustason nousuun, kehittämisohjelmien toteuttamiseen sekä Nato-jäsenyyden aiheuttamiin velvoitteisiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että henkilöstön määrää lisätään suunnitelmallisesti ja etupainoisesti sekä huolehditaan varusmiesten ja reserviläisten koulutuksesta ja hyvinvoinnista. Valiokunta korostaa myös sisäongelmien nollatoleranssia kasarmeilla ja varusmiesten terveyden turvaamista.

Valiokunta korostaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja laajan reservin merkitystä osana Suomen puolustusjärjestelmää. Valiokunta lisää pääluokkaan 27 yhteensä 1,41 miljona euroa. Lisäykset kohdistuvat vapaaehtoiseen maanpuolustukseen, reserviläistoimintaan sekä veteraanijärjestöihin, ja keskeisimpiä saajia ovat Maanpuolustuskoulutusyhdistys sekä Reserviläisliitto ja Reserviupseeriliitto. [Timo Heinonen: Hyvä!] Valiokunta lisää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rahoitusta 500 000 eurolla, jotta kasvaneeseen koulutustarpeeseen voidaan vastata ja reserviläiskoulutuksen taso turvata. Reserviläisliiton ja Reserviupseeriliiton rahoitusta lisätään kumpaakin 100 000 eurolla. Tällä tavoin tuetaan reserviläisten kansainvälistä yhteistyötä ja Nato-jäsenyyden edellyttämää yhteistoimintaa.

Valiokunta painottaa, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen rahoituksen tulee olla pitkäjänteistä eikä vuosittaisten kertaluonteisten lisäysten varassa, jotta toiminnan laajuutta ja sisältöä voidaan suunnitella ja kehittää ennakoitavasti osana puolustusjärjestelmää.

Lisäksi valiokunta kohdentaa rahoitusta muun muassa ulkomaanoperaatioiden veteraanien sekä kaatuneitten omaisten tukemiseen, joihin kumpaankin osoitetaan 200 000 euroa. [Timo Heinonen: Se on oikeus ja kohtuus!]

Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään tulevalle vuodelle noin puolitoista miljardia euroa, ja valiokunta puoltaa esitettyjä uusia tilausvaltuuksia. Valiokunta korostaa, että ylikuumentuneilla puolustusmarkkinoilla hankintoja on koordinoitava tiiviisti Naton ja EU:n kanssa. Huomionarvoista on myös se, että kotimaisen puolustus- ja ilmailuteollisuuden rooli huoltovarmuuden ja kansantalouden kannalta on keskeinen.

Ukrainan tukeminen ja kriisinhallinta: Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomen tuki Ukrainalle jatkuu puolustusselonteon linjausten mukaisesti. Ukrainalle luovutettu puolustusmateriaali on korvattava täysimääräisesti, jotta Suomen oma puolustuskyky säilyy.

Valiokunta korostaa myös Suomen pitkäjänteistä roolia sotilaallisessa kriisinhallinnassa osana kansainvälistä vastuunkantoa ja kansallisen puolustuskyvyn vahvistamista.

Arvoisa puhemies! Pääluokan 27 kokonaisuudessa korostuvat uskottava puolustuskyky, toimiva asevelvollisuusjärjestelmä, laaja ja koulutettu reservi sekä korkea maanpuolustustahto. Valiokunta pitää esitystä perusteltuna ja katsoo, että sillä turvataan Suomen puolustus myös Naton jäsenenä muuttuvassa turvallisuusympäristössä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puolustusministeri Häkkänen, olkaa hyvä.

17.05 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies, ärade talman! Voimapolitiikka on tehnyt paluun maailmanpolitiikan arkeen, ja Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut perustavanlaatuisesti ja pitkäaikaisesti. Valtioneuvoston puolustusselonteon mukaan meidän on varauduttava laaja-alaiseen vaikuttamiseen, pitkäkestoiseen sotilaalli-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

seen painostukseen ja jopa vuosia kestäväan laajamittaiseen puolustussodankäyntiin kansallisin voimavaroin ja osana Natoa. Tämä linjauksemme edellyttää, että puolustuskykymme on jatkuvasti kunnossa ja kehittyy ennakoivasti.

Vuoden 2026 talousarvioehdotuksessa puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä 6,4 miljardia euroa. Tämä on noin 111 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluva vuonna. Tämä lasku johtuu pääosin F-35-hävittäjien maksuaikataulujen muutoksesta. Vaikka määräraha on edelleen merkittävä, kyse on pitkälti aiemmin tehtyjen päätösten toimeenpanosta. On tärkeää ymmärtää, että puolustuksen rahoitus ei ole hetkellinen ratkaisu vaan pitkäjänteinen investointi kansalliseen turvallisuuteen. Esimerkiksi äsken mainittu F-35 on usean vuosikymmenen ajan Suomen puolustuksen selkäranka niin ilma-, meri- kuin maasuorituskykyjen osalta.

Arvoisa puhemies! Merkittävin avaus talousarviossa on puolustusmateriaalihankintojen tilausvaltuudet. Tarkoitus on hallituksen kevään 2025 linjausten mukaisesti käynnistää etupainotteisesti Maavoimien 2030-luvun materiaalihankkeita. Tämä uudistus on keskeinen osa Suomen puolustuskyvyn kehittämistä. Maavoimien liikkuvuuden ja tulivoiman parantaminen on välttämätöntä, jotta kykenemme vastaamaan nopeasti muuttuviin uhkiin ja ylläpitämään uskottavaa ennakkopelotetta. Kokonaisuus koostuu kahdesta osasta: 4 miljardin euron valtuus erityisesti Maavoimien liikkuvuuden kehittämiseen ja 2 miljardin euron valtuus yhteisten asejärjestelmien kehittämiseen, erityisesti ampumatarvikkeiden hankintaan. Näiden maksatus ajoittuu pääosin vuosien 2029 ja 2036 väliselle ajalle. Puolustusmateriaalihankintoihin kohdennetaan vuodelle 2026 noin puolitoista miljardia euroa. Näillä määrärahoilla rakennetaan uutta suorituskykyä, vastataan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin ja myös korvataan Ukrainalle luovutettua materiaalia. EU:n rauhanrahaston kautta saadaan myös takaisin korvauksia Ukrainalle annetusta tuesta.

Vuoden 2026 talousarvio sisältää myös 100 miljoonaa euroa, joilla Suomi osallistuu Naton koordinoimaan PURL-aloitteeseen, jolla ostetaan puolustusmateriaalia USA:sta Ukrainan tueksi. Puolustusvoimien toimintamenot nousevat 79 miljoonalla eurolla noin 2,6 miljardiin euroon. Lisäys kattaa kustannustason nousun, palkkaustarkistukset ja Nato-jäsenyyden kustannukset. Nato-integraation kokonaiskustannukset ovat noin 82,5 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi jäsenmaksuihin on budjetoitu 33 miljoonaa euroa. Suomen puolustuksen yhteensovittaminen osaksi Naton yhteistä puolustusta jatkuu tällä hetkellä suunnitelmallisesti.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2026 talousarvioehdotus sisältää myös 116 miljoonan euron tilausvaltuuden järjestelmien huoltoon ja varaosahankintoihin. F-35-hankkeen rahoitus on edelleen merkittävä, 1,4 miljardia euroa. Vuoden 2026 valuuttakurssitappioarvio, noin 80 miljoonaa euroa, katetaan aiemmin myönnettyillä mutta käyttämättömillä määrärahoilla. Laivue 2020 -hankkeen menot ensi vuoden varsinaisessa talousarviossa ovat noin 213 miljoonaa euroa. Maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen tukemiseen ehdotetaan 12 miljoonaa euroa. Tämä rahoitus mahdollistaa veteraaniperinnetyön ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen tukemisen koko maassa. MPK:n koulutustoiminnan tukeminen on erityisen tärkeää kasvavan kansalaiskiinnostuksen ja myös kustannusten nousun vuoksi. Vapaaehtoisella maanpuolustuksella on merkittävä rooli kokonaisturvallisuuden vahvistamisessa ja maanpuolustustahdon vaalimisessa. Sotilaallisen kriisinhallinnan menoihin esitetään 66 miljoonaa euroa. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen painopiste säilyy Libanonin UNIFIL-operaatiossa, ja osallistuminen EUAM Ukraine -koulutusoperaatioon jatkuu.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Puolustusministeriön hallinnonalan menot ovat 2,6 prosenttia bruttokansantuotteesta vuonna 2026. Hallituksen päätöksen mukaan puolustusmenot nostetaan kolmeen prosenttiin vuoteen 2029 mennessä. Tavoite vaikuttaa kenties kunnianhimoiselta, mutta uhkatilanteen valossa ja verrattuna muihin Venäjän rajamaihin lähialueillamme tavoitteemme on pikemminkin maltillinen. Vuoden 2026 tilausvaltuudet ovat askel kohti tätä uutta puolustuksen tasoa. Suuria tilausvaltuuksia on odotettavissa myös tulevilla talousarvioissa. Ratkaisevin tekijä Suomen puolustuskyvyn varmistamisessa on puolustuksen pitkäjänteinen ja riittävä resursointi ja laaja parlamentaarinen sitoutuminen puolustuksen vahvistamiseen.

Lopuksi haluan kiittää eduskuntaa ja valiokuntajaostoa hyvästä yhteistyöstä vuoden aikana ja myös tehokkaasta vuoropuhelusta budjetin käsittelyn yhteydessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustajat voivat nyt niin halutessaan pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Lindberg, olkaa hyvä.

17.12 Jarmo Lindberg kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen Nato-jäsenyys on alkanut hyvin. Linjamme on ollut, että hyödynnämme täysimääräisesti jäsenyyden oman kansallisen puolustuksen täydentämiseksi Naton yhteisellä pelotteella ja puolustuksella. Naton puolustus- ja operatiivinen suunnittelu on käynnissä. Olemme jo saaneet maavoimien alajohtoportaan Mikkeliin ja FLF-joukon sekä osallistumme aktiivisesti harjoituksiin. Olemme myös osallistuneet sekä ilma- että merivoimien joukoilla Naton rauhanajan tehtäviin. Olemme lähettäneet osaavaa henkilöstöä Naton rakenteisiin. Käsittävänä olevan talousarvion Nato-määrärahat mahdollistavat aktiivisen osallistumisemme myös ensi vuonna, jolloin Nato-jäsenyytemme vahvistuu entisestään. Kysyn ministeriltä: miten DCA-sopimuksen toimeenpano Yhdysvaltojen kanssa puolestaan on edennyt Suomessa ja ehkä laajemminkin Pohjoismaissa, jos siitä on tietoa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.13 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puolustusvaliokunnan lokakuussa antamassa lausunnossa valtion ensi vuoden talousarvioon liittyen todetaan: ”Suomi varautuu laajamittaiseen, pitkäkestoiseen ja korkean intensiteetin sodankäyntiin.” Tämän ymmärtäminen on aivan keskeistä puolustukseen liittyviä ja mitä tahansa muita taloudellisia päätöksiä tehtäessä.

Taannoinen Naton korkeimman johdon viesti Ukrainan sodan opeista eduskunnan puolustusvaliokuntaan korosti, että sotilaallisen varautumisen rinnalla on yhtä tärkeää varautua energian osalta. Mitä enemmän olemme energiassa omavaraisia, sitä vähemmän mahdollisen kriisin kohdatessa energiariippuvuutemme aiheuttaisi ongelmia. Arvoisa ministeri, miten Suomessa varaudutaan kotimaisen turpeen ja tämän energiakäytön osalta [Puhemies koputtaa] jatkossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

17.14 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että täällä eduskunnassa kaikki puolueet sitoutuvat tähän puolustuksen kolmen ja puolen prosentin nousuun ja siihen vielä puoleentoista prosenttiin muita kuluja. Turvallisuuspoliitti-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

nen tilanne tulee jatkumaan vuosia, ehkä jopa vuosikymmeniä, jännitteisenä, tapahtuu sitten Venäjän hyökkäyssodan jatkossa ja mahdollisessa rauhanneuvotteluissa mitä sitten tahansa.

Puolustusbudjetit ovat nousseet jo viime hallituksen aikana kovasti. Ensi vuonna, niin kuin ministeri sanoi, puolustusbudjetti laskee mutta nousee uudelleen jyrkästi vuoden 27 jälkeen huomattavalla nousulla. Tämä nousu tulee tietenkin sitomaan monia hallituksia tämän jälkeen, koska jatko tulee olemaan pitkä. Arvostamme sosiaalidemokraattisessa puolueessa pitkälti myös sitä, että hallitus tarttui ehdotukseemme pitkän aikavälin parlamentaariseen työryhmästä suunnittelemaan näitä tulevia aikoja. Kiitos siitä vielä ministerille.

Olisin kysynyt ministeriltä: miten te näette, pitäisikö myös budjetista ja taloudesta keskustella tässä seurantatyön yhteydessä, jotta tulisi vankempi käsitys siitä, miten kaiken tämän tulemmme rahoittamaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

17.15 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos myös minun puolestani ministerille esittelystä, ja kiitos myös puolustusvaliokunnan puheenjohtajalle hyvästä yhteistyöstä, mitä valiokunnassa teemme.

Ukrainan opit ovat opettaneet myös sen, että silloin kun on kriisi päällä ja lähestymässä, niin ensivasteen ovat antaneet sisäisen turvallisuuden viranomaiset eli poliisi, pelastusvoimat ja Raja, ja tätä oppia varmaan Suomessakin on hyvä noudattaa. Nyt kun Natoon tulee tämä viiden prosentin bkt-vaade, jossa kolme ja puoli on raakaa puolustusta ja puolitoista prosenttia sitä tukevaa, niin olisin halunnut kysyä ministeriltä, miten näette tämän: mahduuko siihen puoleentoista prosenttiin sitten kokonaisturvallisuuden asioita, mitkä sisältävät myös sisäisen turvallisuuden asioita Ukrainan oppien mukaisesti?

Tähän liittyy myös hyvä tavoite tuhannesta ampumaradasta. Olisinkin kysynyt, miten tämä nyt etenee, koska se on semmoinen asia, missä mikä nousee tuolla maakunnassa kierrellessä jatkuvasti esille, tämä tuhat ampumarata. Se hyvä tavoite, mikä siinä on ollut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

17.16 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on Nato-jäsen, mutta yhäkin Suomen puolustamisen pohja on suorituskykyinen ja vahva reservi. Lainsäädännöllisesti meillä on maanpuolustusvelvollisuus, joka koskee kaikkia, mutta vain miehiä koskeva asevelvollisuus. Nuorten ikäluokkien pienentyessä olemme kuitenkin uuden haasteen edessä, ja myös Puolustusvoimain komentaja Jaakkola on tässä muutama viikko sitten ottanut kantaa siihen, että täytyisi käydä yhteiskunnallista keskustelua siitä, kuinka tähän haasteeseen pystymme vastaamaan.

Meillä oli tuossa viime kaudella Ilkka Kanervan vetämä parlamentaarinen komitea, joka toisaalta silloin antoi ehdotuksia siitä, kuinka asevelvollisuusjärjestelmää tulisi kehittää. Kysyisin siitä, kuinka nämä ehdotukset etenevät. Siinä oli muun muassa tämä kutsuntojen laajentaminen koskemaan koko ikäluokkaa, ja siviilipalveluksen kehittämistäkin ehdotettiin siinä.

Kysyisin ministeriltä: näkisittekö tarvetta sille, että tällaisista parlamentaarista työtä olisi syytä nyt jatkaa, kun meillä on todellakin tämä uusi haaste, jossa sitten tätä tulevaisuuden reservin turvaamista joudumme yhdessä pohtimaan?

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

17.17 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla tuli tieto Ylen kautta, että Suomi on hankkinut Israelista enemmän aseita Gazassa toteutetun kansanmurhan aikana kuin aiemmin julkisuudessa on ollut tiedossa. Ylen mukaan useiden näiden hankintapäätösten perusteluissa on todettu näin, että Suomi ei voi ostaa tuotetta muualta kuin hankinnan alkuperäiseltä, israelilaiselta toimittajalta, eli käytännössä siis varaosia ja päivityksiä voi hankkia vain israelilaisilta toimittajilta. Tämä tarkoittaa siis sitä, että ollaan luomassa riippuvuutta Israelista, joka on osoittanut olevansa epäluotettava toimija muun muassa siksi, että se rikkoo ihmisoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta jatkuvasti.

Tiedän, että meillä on erilaisia näkökulmia siitä, mitä aseita sieltä pitäisi ostaa ja pitäisikö aseita ylipäänsä ostaa. Vasemmistoliiton kanta on, että ei pitäisi, mutta minä kysyisin nyt kuitenkin näin, että miten tähän... [Timo Heinonen: Nämähän ostettiin teidän aikana! — Puhemies koputtaa] — Saanko kysyä, edustaja Heinonen, loppuun? — Kysymys olisi se: miten näitä riippuvuuteen liittyviä riskejä, joista varmaankaan kukaan ei pysty väittämään, että niitä ei lainkaan olisi, on arvioitu esimerkiksi huoltovarmuuden näkökulmasta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän tosiaan edustajia kunnioittamaan sitä edustajaa, jolla on kulloinkin puheenvuoro. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

17.19 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että turvallisuudessa ei idealismi saa koskaan mennä realismin edelle, ja ehkä viitaten vähän tähän aiempaan kysymykseen on tietysti valitettavaa, että olemme näin sidoksissa israelilaisen puolustusvälineiteollisuuden kanssa, mutta syyt siihen ovat varsin realistisia. Niiden ratkaisut ovat parhaimpia Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi. Ehkä tässäkin nähdään, miten paljon meidän pitäisi panostaa eurooppalaiseen puolustusvälinetutantoon ja -kehitykseen, että emme olisi tässä maanosassa niin riippuvaisia meidän ulkopuolisista maista kuin tällä hetkellä olemme.

Arvoisa puolustusministeri, nyt kun näitä miljardeja riittää varustautumiseen hyvistä syistä johtuen, niin tiedustelisin, kuinka vahvasti Puolustusvoimissa ollaan ottamassa huomioon tämä muu puolustuksellinen kokonaisuus eli terveet ja puhtaat kasarmit sekä ennen kaikkea varusmiesten toimeentulo. Mitä aiotaan tehdä muun muassa kotouttamisrahalle ja sitten päivärahoille varusmiesten osalta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

17.20 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Räjähdetuotantoa ja ampumatarvikkeita on Suomessa viime vuosina kehitetty määrätietoisesti. Puolustusvoimat on kumppaneiden kanssa investoinut tuotantoon ja ottanut tehokkaasti haltuun koko räjähteiden elinkaaren hallinnan. Huoltovarmuuden näkökulmasta Puolustusvoimien omaa tuotantoa on pidetty perustellusti tärkeänä, ja eduskunta linjasi viime kesänä puolustuselonteossa oman tuotannon merkityksen. Tästä huolimatta te olette käynnistänyt jälleen uuden selvityksen räjähdealan toiminnasta Suomessa. Näitä vastaavia selvityksiä on tehty useita viimeisen 20 vuoden aikana, ja niiden johtopäätös on ollut aina sama: räjähteiden elinkaaren hallinta on syytä pitää Puolustusvoimien käsissä. Tämä selvitys herättää vakavaa huolta eri paikkakunnilla erityisesti Ähtärissä sijaitsevan

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Räjähdekeskuksen esikunnan tuotannon tulevaisuuden sekä jopa 40—50 työpaikan säilymisestä. Kysynkin: miksi selvitys on käynnistetty uudelleen, vaikka oman tuotannon toimivuus on osoitettu, ja voitteko ministerinä vakuuttaa, ettei selvityksellä ole vaikutuksia Ähtärissä Etelä-Pohjanmaalla sijaitsevaan toimintaan tai alueen työpaikkoihin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

17.21 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos edustaja Ronkaiselle ja ministeri Häkkäselle alustuksista. Suomen puolustus nojaa laajaan ja osaavaan reserviin, ja reservin osaamisen ja maanpuolustustahdon ja -halun ja motivaation paras mahdollinen käyttö tämän maan turvaamiseksi on hyvin keskeinen kysymys meidän puolustuksessa.

Niin tärkeätä kuin onkin puhua erilaisista puolustusteknologioista, hankinnoista, kaikesta tästä, niin esitän huoleni puolustusministeriön hallinnollisista resursseista valmistella lainsäädäntöä, koska nähdäkseni sille on tarvetta tällä hetkellä esimerkiksi nimenomaan tämän reserviläisten käytettävyyden parantamisessa. Sieltä pointtaisin tämän, josta olen aikaisemminkin puhunut, eli virka-aputehtävissä hyödyntämisen yhtenä esimerkkinä, kansainväliset tehtävät varmaan toisena. Lisäksi on eittämättä muutakin lainsäädännöllistä, suoraa valmistelu- ja selvitystyötä, jota tulisi tehdä. Ymmärrän, että nyt tapahtuu teidän sektorillanne ja tontillanne todella paljon, ja esittäisin huolenaiheen, että onhan me resursoitu nyt tarpeeksi ihan sitä osaavaa hallinnon ja lainsäädännön valmistelutyötä ministeriössä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

17.23 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lämpimät kiitokset minun puolestani ministerille tehdystä työstä ja erinomaisesta yhteistyöstä. Vaikka ensi vuonna hallituksen talousarvioesityksessä nämä puolustusmenot nyt vähenevät, niin meidän on siitä huolimatta pidettävä yhdessä huoli siitä, että tulevina vuosina puolustusmenoihin ei synny lovea suhteessa näihin tarpeisiin, ja siksi on äärimmäisen arvokasta ja tärkeää, että meillä on tämä yhteinen parlamentaarinen yhteisymmärrys ja yhteinen sitoutuminen näihin velvoitteisiin, mitä meillä on. Me ollaan etulinjan maa, ja se on meille ensisijaisen arvokasta ja tärkeää, että niistä pidetään kiinni.

Arvoisa ministeri, materiaalisen valmiuden ohella Puolustusvoimien suorituskyvyn edellytys on nimenomaan riittävä ja osaava henkilöstö. Olisin kysynyt, miten ministeriössä huolehditaan siitä, että henkilöstön määrää lisätään etupainotteisesti kahden viimeisimmän selonteon linjausten mukaisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.24 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri! Maamme puolustusta on hoidettu kiitettävällä tavalla ja pitkään. Nato-jäsenyytemme on alkanut hyvin, niin kuin tässäkin keskustelussa on tuotu esille, ja olemme vahva osa yhteistä sotilasliittoa.

Snellmanilaisuus lähtee siitä, että kuitenkin viime kädessä jokainen turvaa ensin oman sa, ja tähän on tietyllä tavalla kirjoitettu myös sisälle Natoonkin. Meidän keskeisin teh-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

tävämme on Nato-maanakin turvata Suomen koskemattomuutta. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että hoidamme maavoimat nyt seuraavaksi kuntoon ja reserviläisarmeijasta pidetään hyvää huolta.

Haluan antaa kiitosta siitä, että MPK:n rahoitus on historiallisen korkealla tasolla. Tätä koulutusta ja kysyntää on vielä enemmänkin, mihin tämän päivän rahoitus riittää. Ampumaradat ovat aivan keskeinen osa: vain harjoittelemalla opitaan, ja on myönteistä, että tämä budjetti pitää sisällään nyt erillisrahoitusta yhteensä 15 ampumaradalle. [Mika Kari: Muuallekin kuin Lopelle!] — Vastustitteko sitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.25 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin puolustusministeriön pääluokka on ehkä tämän aikamme tärkeimpiä pääluokkia. Puolustuksesta on huolehdittava, ja siinä on tehty hyvin työtä.

Tänä päivänä kuulumme juuri, että Patria on tehnyt ison kaupan Saksaan liittyen näihin panssaroiuihin ajoneuvoihin, mikä avaa ihan uuden ulottuvuuden suomalaisessa teollisuudessa. Totta kai niitä on tehty ennenkin, mutta nyt on päästy sellaiseen kokoluokkaan, joka on todella merkittävä. Eli kotimaisia puolustusmateriaaleja valmistetaan paljon, ja sen suhteen ei ole mitään ongelmaa.

Minä itäsuomalaisena kansanedustajana tulen Pohjois-Karjalasta, sen itäisimmästä kunnasta Ilomantsista, ja kaikissa puheenvuoroissa meille on aina sanottu — ja eräs Nato-kenraalikin käytti siitä puheenvuoron sanoen — että pitääkää tämä itärajan elinvoima kunnossa, koska sellaisen alueen puolustaminen on helpompaa. Näinhän Naton kenraalin viesti kuului tässä taannoin. Mutta valitettavasti nyt olen viimeisen kolmen vuoden aikana huomannut, että meidät on sinne itärajalle jätetty kyllä täysin yksin, aivan yksin. Meiltä on viety käytännössä kaikki tierahat pois, elikkä kun sotilasinfra tarvitsee hyvät tiet ja radat liikkuakseen, niin niitä ei enää ole — heikkenee kunto koko ajan, ja olemme suruksemme huomanneet myös sen, että mitään uusiakaan avauksia ei ole.

Miten te, arvoisa kunnioittamani puolustusministeri, aiotte asiassa toimia, [Puhemies koputtaa] että meidän yksinäisyyden tunne siellä Itä-Suomessa ei mene masennuksen puolelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

17.26 Tomi Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me varaudumme tänään siihen tilanteeseen, että Ukrainan sota päättyy ja taistelun kovettamat venäläiset sotilaat palaavat varuskuntiin myös Suomen itärajalle, ja heitä on satojatuhansia. Kotimaakuntani Keski-Suomi on viime vuosina noussut merkittäväksi osaksi Suomen puolustusteollisuuden ja huoltovarmuuden kokonaisuutta. Esimerkiksi Vihtavuoressa Nammo on saanut 16 miljoonan EU-rahoituksen, joka kohdistuu räjähdeteollisuuden tuotannon laajentamiseen. Tämä investointi parantaa Suomen huoltovarmuutta ja vahvistaa Keski-Suomen kehittyvää asemaa kriittisen puolustusteollisuuden keskuksena. Samaan aikaan myös Tikka-koskelle rakennetaan infraa F-35-hävittäjien käyttöön, josta ensimmäisen puolustusministerimme olikin jo vastikään Yhdysvalloissa vastaanottamassa.

Arvoisa puhemies! Nämä investoinnit eivät ole pelkkiä numeroita budjetissa, vaan ne ovat konkreettisia panostuksia Suomen turvallisuuteen ja Keski-Suomen tulevaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Käytän nyt tilaisuutta hyväkseni ja kiitän puolustusministeriä ja hallitusta tekemästään arvokkaasta työstä [Puhemies koputtaa] Suomen turvallisuuden eteen, ja toivotan samalla turvallista joulunaikaa kaikille suomalaisille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.28 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monien muiden Euroopan maiden ohella Suomi aikoo perustellusti lisätä puolustusmenojaan tulevina vuosina. No, puolustusbudjetti ei suinkaan ole ainoa, joka tuo talouteen paineita, ja siksi tietysti, jos pystymme löytämään ratkaisuja, joilla voimme samoilla toimilla edistää useita tavoitteita, niin sen parempi. Valiokunta nostaakin mietinnössään esille niin sanottujen luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntämisen puolustuksen tukena. Luonnonolosuhteita on aina käytetty hyväksi sodankäynnissä. Esimerkiksi luonnontilaiset metsät antavat suojaa tai upottavat suot ohjaavat vihollista tietyille reiteille.

Nato on esittänyt viiden prosentin puolustusbudjettia, josta puolitoista prosenttia on niin sanottua puolustusta tukevia kuluja, ja ne voivat siis olla muuta kuin niin sanottua kovaa puolustusta. Kysynkin: voisimmeko näitä rahoja käyttää myös luontopohjaisten ratkaisujen edistämiseen, kun samanaikaisesti meidän täytyy noudattaa EU:n ennallistamisasetusta, joka velvoittaa meitä ennallistamaan? Samalla voimme lisätä luonnon tilaa, [Puhemies koputtaa] lisätä hiilinieluja ja pystyisimme tuomaan myös työtä Itä-Suomeen ennallistamisella. [Hannu Hoskosen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

17.29 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! En voi olla korostamatta, että koulutettu reservi ja vapaaehtoinen maanpuolustus ovat Suomen puolustuskyvyn ydintä myös Nato-jäsenenä. Puolustusvaliokunta on myös todennut, ettei Puolustusvoimien nykyinen koulutuskapasiteetti riitä vastaamaan kasvaviin tarpeisiin. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä eli MPK:lla rooli on varsin korvaamaton tässä tilanteessa. Tästä huolimatta MPK:n rahoitus on edelleen vuosittain epävarmalla pohjalla, vaikka tarve koulutukselle on kasvava edelleen. Vuodelle 2026 esitetty rahoitus jää noin kaksi miljoonaa euroa alle todellisen tarpeen, mikä vaikeuttaa toiminnan suunnittelua ja heikentää koulutuksen vaikuttavuutta. Myös puolustusvaliokunta on pitänyt tätä asetelmaa kestäättömänä ja edellyttänyt ennustettavaa pitkäjänteistä rahoitusta. Kysyisin puolustusministeri Häkkäseltä: miten hallitus varmistaa, että MPK:n rahoitus mitoitetaan jo budjettiesittelyvaiheessa todellisiin tarpeisiin vastaavaksi ja sidotaan pitkäjänteiseen rahoituskehykseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.30 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan koko puolustusvaliokunnan puolesta kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja erityisesti hallinto- ja turvallisuusjaostoa ja sen taitavaksi tunnettua puheenjohtajaa, edustaja Ronkaista, hyvästä työstä. Mietintö oli hyvä, ja kiitos myös puolustusvaliokunnalle hyvästä lausunnon ääressä tehdystä työstä. Tuolta mietinnöstä löytyi paljon niitä asioita, joita myös puolustusvaliokunta lausunnossaan toi esille. Ja tietysti erityinen kiitos ministeri Häkkäselä, joka vakaal-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

la ja varmalla otteella tällaisina vaikeina aikoina luotsaa tätä Suomen puolustuspolitiikkaa omassa tärkeässä roolissaan.

Kuten keskustelussa on käynyt vahvasti ilmi, Suomi nojaa vahvaan maanpuolustustahtoon, joka on myös mitatusti tässä budjettikäsittelyn aikana osoittautunut olevan edelleen vahvistumaan päin. Siksi on tärkeää, että puolustusministeri hyödyntää tämän laajan parlamentaarisen yksimielisyyden vahvan puolustuksen edelleen kehittämiseen ja tulevan vuoden aikana, jos esimerkiksi rahoitus- tai erilaisia lisävaltuustarpeita tulee, [Puhemies koputtaa] niitä vaikka lisätalousarvioesitysten kautta sitten eduskunnalle tuodaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.32 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Kolme lyhyttä kysymystä:

Suomi on vihdoinkin saanut ensilennot ensimmäisen F-35:n siellä USA:ssa. Koska kyseisen yksilön pyörät koskettavat ensi kertaa suomalaista kenttää?

Toinen kysymys: Rauman telakalla nämä neljä korvetta — mikä on niiden valmistustilanne?

Kolmas kysymys: Venäjä vahvistaa Itämerellä koko ajan valvontaansa, siellä on jatkuvasti hävittäjiä, koneita, laivoja ynnä muita. Jos siellä huoltovarmuus tulee erittäin vaikeaksi Suomen kannalta, niin missä tilanteessa meillä on tällä hetkellä rata- ja maantieteydet esimerkiksi Tromssaan tai Narvikiin? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.33 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Suomen puolustus perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, laajaan reserviin ja korkeaan maanpuolustustahtoon. Nykyisessä turvallisuustilanteessa on selvää, että kaikkien panosta tarvitaan, jokaisen kykyjensä mukaan.

Arvoisa puolustusministeri, vuosi menee nopeasti. Kysyin vuosi sitten teiltä, miten jatkossa diabeetikot voivat osallistua asevelvollisuuden suorittamiseen, ja, arvoisa ministeri, vastasitte vuosi sitten, että asia etenee. Kysyn nyt samaa asiaa: Mikä tällä hetkellä on tilanne? Miltä tulevaisuus näyttää diabeetikoitten suhteen ja heidän mahdollisuuteensa suorittaa asevelvollisuus?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Linnell, olkaa hyvä.

17.33 Jarno Linnell kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun on epävarma turvallisuusympäristö, niin voinee todeta, että ollos huoleton, hallitus, puolustusministeri, puolustusvaliokunta ja eduskunta valveill’ on, kuten on myöskin Suomen kansa. Aivan tässä viimeisimmässä MTS:n mittauksessa tuli esille, että puolustuspolitiikan hoidolle ja myöskin puolustusmäärärahojen tasolle kansalaiset antavat vahvan luottamuksen.

Mutta kun me nyt puhumme prosenteista ja euroista, niin oleellista on myös miettiä sitä koko kakkua, mistä sitä jaetaan. Nyt kun katsoo tällä hetkellä, missä markkina erityisesti kasvaa, niin kyllä se liittyy puolustusteollisuuteen, varautumiseen, turvallisuusteknologiaan, avaruuteen, kyberturvallisuuteen ja niin edespäin. Siinähan on valtavat mahdollisuudet meidän elinkeinoelämälle. Tämän takia, arvoisa ministeri, kysyisinkin: Onko odo-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

tettavissa lisää myönteisiä uutisia meidän elinkeinoelämälle tältä sektorilta? Miten ministeriössä tätä suomalaista osaamista [Puhemies koputtaa] entistä aktiivisemmin viedään maailmalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

17.35 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan esittää kiitokset ministerille hyvästä työstä Suomen puolustuksen eteen. Kävitte valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Auton kanssa ottamassa vastaan ensimmäisen F-kolmevitosen. Se näytti erittäin hienolta tilaisuudelta, ja näyttäisi siltä, että hanke etenee aivan suunnitellussa aikataulussa. Samoin Nato-integraatio näyttäisi menevän Puolustusvoimien osalta erittäin hyvin. Ja se, mitä tervehdin ilolla, on se, että myös reserviläisjärjestöt ajavat itseään aseisiin kohti sitä kansainvälistä yhteistyötä, ja se on erittäin hyvä asia.

Kaiken tämän kansainvälisen toiminnan kentällä ei tietystikään pidä unohtaa sitä kansallista puolta ja kansallista lainsäädäntötarvetta, esimerkkinä vaikka tuo reservin ikärajan nosto. Sehän oli äärimmäisen hieno juttu, ja sillä saatiin reservin kokoa kasvatettua. Näin joulun allahan teillä olisi nyt hyvä mahdollisuus kertoa meille, mitä muita hyviä uusia lainsäädäntöhankkeita teillä on putkessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.36 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustusmenot kasvavat, asejärjestelmiä ja kalustoa hankitaan, ja se on välttämätöntä tähän turvallisuustilanteeseen nähden. Siihen liittyy minun kysymykseni. Kun näitä järjestelmiä hankitaan niin kotimaasta kuin ulkomailta, kuinka suuri kotimaisuusaste on? Paljonko siitä puolustusmenon hankintaeurosta jää kotimaahan? Mikä on se kotimaisuusaste? Kuinka paljon me pystytään tekemään täällä niitä asioita itse?

Tämä on myöskin aika iso työllisyyskysymys. Myös nämä ulkomaiset hankinnat Patrialta ja muilta, joista on viime päivinä luettu, ovat toinen osa sitä. Mutta kuinka paljon näistä omista hankinnoista jää kotimaahan? Ja sitten: kuinka paljon ulkomailta tehdyt hankinnat kompensoivat näitä? Se liittyy tähän, kuinka me pystymme rahoittamaan näitä hankkeita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.37 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valiokunnan mietinnössä otetaan kantaa tiedonsaantiin: eduskunnan on saatava kaikki se tieto, mikä on tarpeen. Sen suhteen kiitän puolustusministeriä ja tasavallan presidenttiä. Olette pitäneet ainakin ne valiokunnat, joissa itse teen työtä, puolustusvaliokunnan ja tiedusteluvalvontavalioikunnan, erinomaisesti kartalla asioista. Samalla kiitän kyseisiä valiokuntia erinomaisesta työskentelystä ja hengestä. [Mika Kari: Kiitos!]

Ampumaradat ovat nousseet esiin ja nousevat tässä valiokunnan mietinnössä esiin. Lupa-asiat ovat menossa eteenpäin. Lausuntoluonnoksella on... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu]

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt mikrofoninne taisi mennä pois päältä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Uusi yritys. Aikaa tuli varmaan 60 sekuntia lisää. — Se ei ole puolustusministeriön asia, mutta varmasti olette seurannut, miten tämä etenee ja riittääkö vaalikausi asioiden kuntoon saattamiseen siltä osalta.

Toinen kysymys liittyy kotimaisen puolustusteollisuuden tilanteeseen. Paljon on hyviä yrityksiä ja aihioita, mutta monet yritykset kokevat, että Puolustusvoimien referenssit ovat aivan keskeisiä vientiponnisteluille. Kuinka hyvin tämä pystytään Puolustusvoimissa ottamaan huomioon? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

17.38 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perusteet puolustuksemme pohjaksi ovat vahvat, ja ne ovat ne, mitkä ovat meillä olleet vuosikymmenet: yleinen asevelvollisuus ja koulutettu reservi, koko Suomen puolustaminen, nyt osana liittokuntaa.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Mielikuva on se, että rahaa on. Se on mielikuva, mikä tuolla nyt liikkuu. Sanoisin mieluummin, että tarpeita on, ja niin kuin tämä budjetti osoittaa ja niin kuin ministerin puheenvuorokin osoitti, ne tarpeet ovat erityisesti silloin — me nyt ollaan annettu näitä valtuuksia — kun tilaukset tulevat vuosina 29—36. Eli tarpeita on jatkossa paljon. Kysynkin teiltä nyt, ministeri, tulisiko kenties näitä tiettyjä tarpeita aikaistaa, koska esimerkiksi henkilöstölle on valtava tarve. Nyt se henkilöstön lisäys painottuu tänne loppukauteen. Kertausharjoitusten lisäämiselle on valtava paine. Materiaalihan-kinnoille on valtava paine. Vapaaehtoinen maanpuolustus kamppailee joka kerta ykkösmiljoonista, siitä, miten se ensi vuoden koulutussuunnitelma toteutetaan.

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Jos sen verran sallitte, niin haluan kiittää meidän hyvää valiokuntaamme, erityisesti valiokunnan puheenjohtaja Heikki Auttoa, Jari Ronkaista ja Mika Karia tästä hyvästä työstä, ja kaikkia muitakin valiokunnan jäseniä — korsuhenki on pysynyt vahvana — sekä myös teille, arvoisa ministeri, kiitokset yhteistyöstä kuluneen vuoden aikana. [Mika Kari: Kiitos samoin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.40 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sotilaalliseen kriisinkestävyyteen ja Suomen kokonaisturvallisuuteen kuuluu paljon muutakin kuin kalusto, varastot ja rakenteet. Ratkaisevassa asemassa ovat ihmiset. Kansalaisten henkinen kriisinkestävyys on osa maanpuolustusta ja huoltovarmuutta, ja sen merkitys korostuu erilaisissa kriiseissä. Henkinen huoltovarmuus tarkoittaa kykyä toimia, kestää painetta ja säilyttää toimintakyky myös poikkeusoloissa. Vaikka maanpuolustustahto on Suomessa korkealla, mielenterveyden haasteet heikentävät kriisinsietokykyä ja voivat murentaa kokonaisturvallisuutta. Myös varusmiesten palveluksenkeskeytykset ovat kasvaneet. Psykkinen kriisinkestävyys rakentuu pitkäjänteisesti terveyden, koulutuksen, osallisuuden ja luottamuksen varaan. Siksi henkiseen huoltovarmuuteen on varauduttava samalla vakavuudella kuin sotilaalliseen puolustukseen. Tämä edellyttää poikkihallinnollista yhteistyötä ja selkeää roolia ja vastuuta. Arvoisa ministeri, mitä konkreettisia toimia puolustusministeriö tekee henkisen huoltovarmuuden vahvistamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

17.41 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä kiittää jaostoa tästä esityksestä, jossa Reserviupseeriliitolle on ajatus antaa rahaa kansainvälisen toiminnan kehittämiseen. On tärkeää luoda näitä yhteyksiä läpi koko reserviläiskentän ja oppia muualtakin. Täytyy itse reserviupseerina kyllä todeta jollain tavalla alisuoriutuneeni, kun tajusin, että reserviupseerikurssitovereistani toinen on puolustusministeri ja toinen on puolustusvaliokunnan puheenjohtaja. Itse täällä vain riviedustajana nyyhään. [Mika Kari: Toistaiseksi!]

Kansainvälisyyteen liittyy itse asiassa varsinainen kysymyskin. UNIFIL-operaatiohan on nyt päättymässä ensi vuoden lopulla ja vuoden 27 aikana on tämmöinen vetäytymisvaihe. Olisin kysynyt puolustusministerin näkemystä: Kuinka merkityksellistä ja tärkeää on, että meillä on joku tämmöinen suuremman mittakaavan kriisinhallintaoperaatio, jossa ollaan mukana? Onko tähän liittyen jotain pohdiskelua yhteistyössä ulkoministeriön kanssa jo tiedossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

17.42 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille erinomaisesta työstä Suomen puolustuksen ja kokonaisturvallisuuden eteen. Hallitus panostaa määrätietoisesti Suomen ja suomalaisten turvallisuuteen. Turvallisuudesta ei voida tinkiä, sillä se on valtion keskeisin perustehtävä kaikissa oloissa. Suomen puolustuksen lähtökohtana on vahva kansallinen puolustuskyky. Yleinen asevelvollisuus, koko maan puolustaminen ja korkea maanpuolustustahto muodostavat jatkossakin sen perustan. Samalla huolehditaan siitä, että puolustuskykymme vastaa muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksia. Kokoomukselle on tärkeää, että kansallisen puolustuskykymme perusta turvataan myös tulevaisuudessa. Vahva ja uskottava puolustus takaa sen, että Suomi voi päättää omasta tiestään myös vaikeina aikoina. Kysyisinkin: millä keinoilla vapaaehtoista maanpuolustusta ja reserviläistoimintaa pystytään vahvistamaan jatkossa entisestään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

17.43 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen puolustusvälineteollisuus on lyönyt itseään maailmalla lävitse, ja on useita yrityksiä, jotka ovat saaneet erittäin hyviä vientimahdollisuuksia ei pelkästään eurooppalaisille vaan ihan kansainvälisille markkinoille. Ehkä voisi sanoa, että muun muassa Patrian panssaroitu miehistönkuljetusajoneuvo on tästä malliesimerkki, josta useat Euroopan asevoimat ovat kiinnostuneita.

Nimenomaisesti tämä viesti olisi hyvä saada vahvasti esille siellä eurooppalaisissa pöydissä liittyen näihin hankintoihin, että me kykenisimme vähentämään protektionismia, mitä Euroopassa on tässä puolustusvälinekysymyksessä, ja löytämään niitä parhaimpia kyvykkyksiä riippumatta siitä, mistä jäsenmaasta ne tulevat, ja tätä kautta käyttämään veronmaksajien rahoja tehokkaasti. Meillä varmasti on tarjota sellaisia kyvykkyksiä ja tuotteita, jotka ovat parempia kuin muualla Euroopassa, ja varmasti monilla eurooppalaisilla mailla, kuten Saksalla, on sellaisia puolustusratkaisuja, jotka ovat parempia kuin meidän vastaavat. En näkisi, että tässä eurooppalaisten maiden pitäisi ryhtyä kilpasille ja protektionismia nostamaan esille vaan että löydettäisiin näitä laajoja eurooppalaisia ratkaisuja.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

17.44 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan ensiksi onnitella tänään aliupseerikoulusta valmistuneita uusia alikersantteja ja kiittää tällä viikolla reserviin siirtyviä varusmiehiä ja -naisia. Yksi heistä löytyy aivan erityisen läheltä. Teidän työnne ja sitoutumisenne ovat suomalaisen maanpuolustuksen kivijalkaa.

Arvoisa puhemies! Tässä turvallisuusympäristössä hallitus kantaa vastuunsa siitä, että Suomi on uskottavasti puolustuskykyinen. Puolustusministeriön budjetti on ennen kaikkea sijoitus Suomen turvallisuuteen ja rauhaan. Me huolehdimme siitä, että Puolustusvoimilla on käytössä nykyaikaiset ja toimivat suorituskyvyt, tulivatpa ne Euroopasta, Yhdysvalloista tai Israelista.

Hallituksen ja eduskunnan yhteinen tavoite on selvä: näitä järjestelmiä ei hankita käyttöä varten vaan ennaltaehkäisyä varten. Vahva puolustus on paras tae sille, ettei Suomea koskaan testata tositilanteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

17.46 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tänään on ilon päivä. On julkaistu Patrian ja Saksan sopimus: suomalaista erityisosaamista, panssariajoneuvoja, miehistönkuljetusajoneuvoja jopa miljardilla, ehkä jopa kahdella miljardilla, myydään Saksaan.

Olen toistakymmentä vuotta taistellut Hämeenlinnan Patrian tehtaan puolesta, myös aikana, jolloin Patrian tehdasta oltiin mahdollisesti jopa myymässä osin ulos. On hienoa, että tämä taistelu voitettiin yhdessä, ja haluan kiittää myös puolustusministeriä näistä panostuksista viennin edistämiseen — erinomaisen hyvä asia.

Minulla on kädessäni myös lakialoite — toimikoon se tässä pienenä markkinointina — MPK:n toiminnan rahoittamisen uudistamiseksi, lakialoite, jolla olisi tarkoitus saada muutettua nykyistä lakia maanpuolustuksesta niin, että MPK voisi käyttää kaikkeen toimintaansa sitä valtionapua, jonka valtio ohjaa, ei vain rajattuihin toimiin. Mielelläni kysyisin, ministeri, teidän näkemystänne myös tämän lakialoitteen läpimenon tarpeellisuudesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

17.47 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen turvallisuuspolitiikan perustana on vahva oma puolustus, ja nyt tätä rakennetaan ja vahvistetaan osana Natoa. Jännitteinen turvallisuusympäristö, itänaapurin arvaamaton käytös ja suurvaltapoliittisen ajattelun voimistuminen eivät anna aihetta puolustuksen karsimiseen. Vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa valtion tärkein tehtävä on pitää suomalaiset turvassa. Se on siis valtion tärkein tehtävä. Panostukset kansalliseen puolustukseen ovat siis välttämättömiä. On tärkeää, että puolustusta kehitetään jatkossa nopeutetulla aikataululla muuttuneen toimintaympäristön kasvaneiden vaatimusten mukaisesti puolustukseen osoitettavilla lisäresursseilla. — Kiitoksia hallitukselle tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

17.48 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisena asiana haluan nostaa esiin puolustuskyvyn inhimillisen perustan. Valiokunta on todennut, että Puolustusvoimien henkilöstömäärä ei vastaa Nato-jäsenyyden myötä laajentuneita tehtäviä ja että henkilöstön jaksaminen on koetuksella.

En voi olla myöskään kiinnittämättä huomiota kasarmien vakaviin sisäilmaongelmiin. Tähän tilanteeseen puolustusvaliokunta on myös edellyttänyt välittömiä korjauksia tai väistötiloja.

Lisäksi on todettava, että varusmiesten päivärahojen taso on jäänyt auttamattomasti jälkeen kustannuskehityksestä ja vaatii merkittävää korotusta.

Kysyisin puolustusministeri Häkkäselältä: miten hallitus aikoo käytännössä vahvistaa Puolustusvoimien henkilöstöä, ratkaista kasarmien sisäilmaongelmat ripeästi ja toteuttaa varusmiesten päivärahojen korotuksen tulevalla budjettikaudella?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.49 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ensin aluksi mielipide: me tarvitaan asejärjestelmät, maailman parhaat asejärjestelmät, joilla pärjätään viholliselle. Se on se kriteeri.

Mennään kohtaan maanpuolustus- ja veteraanijärjestöt, jotka ovat suomalaisen maanpuolustustahdon sanansaattajia. Heidän merkityksensä turvallisuudelle ei rajoitu perinteiden vaalimiseen. Meidän tulee aina muistaa, että ilman sankarivainajia ja sotiemme veteraaneja emme olisi täällä tänään nauttimassa tästä hyvinvoinnista ja heidän mittaamattomat, raskaat uhrauksensa ovat sen meille nyt mahdollistaneet. Kiitos ja kunnia heille. Heidän työnsä tukee reserviläistemme osaamisen ylläpitämistä, kunnioitettujen veteraaniemme muiston ja arvokkuuden säilyttämistä sekä turvallisuustietojen ja -taitojen kansallista kehittämistä. Kysyn puolustusministeriltä: kun on valtavan tärkeä asia, että meillä on hyväkuntoinen reservi, niin mitä me voitaisiin tehdä aivan erityisesti sen hyväksi, että meillä on viimeisen päälle iskussa olevat reserviläiset? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.50 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan kun tulevaisuudessa puolustusmenot kasvavat ja Suomi on nyt aivan oikealla uralla sen sitoumuksen osalta, niin on tärkeää, että pidetään kiinni siitä perinteisesti meille hyvin toimineesta mallista, että kolmannes rahoista käytetään uuden materiaalin hankintaan, kolmannes omaan henkilöstöön ja kolmannes sitten siihen varsinaiseen toimintaan. Tässä mielessä täällä on nostettu esiin tosi monissa puheenvuoroissa todella tärkeitä näkökulmia vaikkapa asepalveluksen puitteiden kehittämiseen, asevelvollisten sosiaalisiin etuuksiin ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! Näistä hankinnoista haluaisin lyhyesti todeta, edustaja Koskela muun muassa niistä kysyi ja edustaja Lyly käytti hyvän puheenvuoron. Tosiaan viimeisen kymmenen vuoden aikanahan reilu kolmannes hankinnoista on tehty Suomesta, mutta Suomi tarvitsee vain tietyn määrän esimerkiksi miehistönkuljetusajoneuvoja tai satelliitteja tai niin edelleen, eli on selvää, että on myös ulkoa hankittava asejärjestelmiä. Vain neljä prosenttia hankintojen rahallisesta arvosta on suuntautunut Israeliin, mutta on selvää, että Israelista on hankittu vaikkapa viime hallituksen kaudella ilmapuolustuksellemme aivan

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

kriittistä kyvykkyyttä, [Mikko Savola: Tärkeitä hankintoja olivat nämä!] ja nyt on sitten ostettu lisää ampuatarvikkeita näihin järjestelmiin, joita on aiemmin hankittu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.51 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiedustelun merkitys on tullut vahvasti esiin Ukrainassa käytävän sodan myötä. Se ei tietysti meille suomalaisille ole sinänsä mikään yllätys, kuinka tärkeä asia se on. Kysymykseni liittyy siihen, että kun vuonna 2019 tiedustelulait tulivat pitkän valmistelun jälkeen Suomessa voimaan, niin tilannehan muuttui Suomen liittyessä Natoon, eli meille avautui aivan uudenlainen tilanne myös tiedustelutiedon saamisessa ja myös antamisessa. Kysymykseni ministerille liittyy siihen, miten tämä uusi tilanne on vaikuttanut toimintaan, ja kuinka näette tämän tiedusteluyhteistyön toimivuuden erityisesti USA:n kanssa tällä hetkellä sujuvan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Häkkänen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

17.52 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kiitän hyvistä kommentteista ja puheenvuoroista. Ensinnäkin maailmanpolitiikan arvaamattomuus ja turbulenssihan ovat viime viikkoina puhuttaneet paljon, mutta sitähan ei pienen, kaukaisen, pohjoisen Venäjän rajamaan kannata jäädä vain hämmästelemään ja kommentoimaan ulkopoliittisilla areenoilla vaan miettiä, mitä me itse voimme tehdä. Se itse tekeminen on juuri tätä. Kuinka paljon ehdimme itse vahvistamaan omaa puolustusta ja huoltovarmuutta ja myös talouden iskukykyä ja perustaa, nämä ovat viime kädessä meidän omissa käsissä olevia asioita. Sen rinnalla me rakennetaan kansainvälisen puolustuspolitiikan nurkkapultteja hyvin monen pilarin varaan, joista yksi on USA-yhteistyö. Materiaalin, teknologian, DCA-sopimuksen, kriittisten teknologioiden, työryhmien ja monien muiden pilareiden kautta meitä implementoidaan Natoon laaja-alaisesti ja syvällisesti tällä hetkellä, samoin Nordefco-puolustusyhteistyöhön, JEF-puolustusyhteistyöhön ja sen lisäksi kahdenvälisillä erilaisilla järjestelyillä maiden välillä. Eli meillä on hyvin laaja kudelma kansainvälistä puolustusyhteistyötä — aina Japani-, Korea-yhteistyöstä lähtien — jolla me tuetaan meidän huoltovarmuutta, kriisinkestokykyä ja sitten ihan kovaa operatiivista toimintaa tiukassa paikassa, useiden eri pilareiden kautta, kansainvälisellä verkostolla. Mutta kaikki lähtee kotimaan puolustuskyvystä, maanpuolustustahdosta, reserviläisten kunnosta ja näin pois päin.

Nato-tavoitteet: Kaikki ne Nato-tavoitteet, mitä puolustukselle on rakennettu tällä vaalikaudella, on tällä hetkellä täytetty kovalla lobbaamisella ja väänöllä, myönnetään, määrätietoisella vaikuttamisella kansainvälisillä areenoilla. Ne kaikki on saatu maaliin. Työtä riittää toki vielä, mutta kaikki ne on saatu maaliin ja itse asiassa nopeammassa aikataulussa kuin aluksi edes arveltiin.

DCA-sopimuksen toimeenpano: Juuri tuoreeltaan, pari viikkoa sitten, tapasin puolustusministeri Hegsethin kanssa. Samoin USEUCOMin ja Pentagonin porukoitten kanssa tiivis vuoropuhelu jatkuvasti etenee oikeaan suuntaan oikeassa aikataulussa. Olemme erittäin tyytyväisiä. Ja myös Pohjola-kokonaisuus etenee, etenee hyvin, ja nämä kaikki myös täydentyvät tässä Norfolkin alle menevässä kokonaissuunnittelussa.

Energiaomavaraisuuskysymys: Päivä päivältä yhä tärkeämpi asia. Me emme lähde ottamaan yksittäisiin energiantuotantomuotoihin sinänsä kantaa, mutta se, mitä Venäjä tekee

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Ukrainassa — yrittää saada maan polvilleen energiajärjestelmän tuhoamisella — pitää ottaa huomioon myös Suomessa energiapoliittisissa selonteissa ja muissa.

Parlamentaarinen seuranta: Varsinaisia talouspoliittisia toimenpiteitä siellä ei käsitellä — vaikka saa käsitellä kaikkea, mitä haluaa — vaan siellä käsitellään yleisesti ymmärrystä, mihin tullaan käyttämään ja millä aikavälillä rahaa ja resursseja suhteessa Venäjän muodostamaan uhkaan.

Puolustusteollisuuden kokonaisuudesta tiiviisti, äärettömän laajasta aiheesta: Miljardien kaupat tänään julkaistu. Meillä on puolustusministeriön johtamana rakennettu suomalaisten firmojen tuotteiden ympärille useita eri puolustusteollisuushankkeita, joihin me väännetään nyt muita maita mukaan. Patrian panssariajoneuvohanke on yksi näistä, se on tänään saanut jättitilauksen Saksasta — Saksa liittyi tähän kaksi kuukautta sitten. Lisää on tulossa. Myös Iceye — meillä on satelliittiyhteistyörinki — on tänään saanut Saksasta ison tilauksen. Saatiin jo Hollanti ja Puola siihen aiemmin syksyllä mukaan. Erittäin isoja tilauksia. Eli me vivutetaan näitä firmoja eteenpäin. Siitä tulee Suomeen työllisyyttä ja vientiä mutta samalla eurooppalaisia yhteisiä tuotteita, yhteensopivia tuotteita. Ja myös me ostetaan maailmalta. Meille on äärimmäisen tärkeää, kun me tiedetään vaikka tuon naapurin tarkat kyvykkyydet ja se tietää eri tuotteiden kyvykkyydet, että meillä on oikeasti paremmat vehkeet. Se kotimaisuusaste eurossa on meille tärkeä, mutta me joudutaan kirittämään meidän firmoja, jos se firman tuote ei vastaa sitä naapurin muodostamaa uhkaa. Sellaisella tuotteella ei tee mitään, jolla ei pärjää rintamalla, viime kädessä. Eli me tehdään tavallaan paljon panostusta kotimaahan tällä hetkellä, mutta me joudutaan myös kirittämään meidän firmoja tietyssä tuotekehityksessä, ja sitten sitä kautta niistä tulee yleensä myös hyviä vientifirmoja.

Puolentoista prosentin sisältö: maanpuolustus edellä suunnitellaan puolentoista prosentin sisältöä.

Tuhannen ampumaradan tavoite: iso hanke lähti eteenpäin, kun pistettiin tässä vireille lainsäädäntöhanke, jossa luvitusta nopeutetaan ja sujuvoitetaan.

Kasarmit: Siellä edetään erittäin hyvin tällä hetkellä. Meillä on ongelmakasarmeja yhä vähemmän koko ajan, pohjoisessa muutama, etelässä muutama, ja niitä on saatu korjattua voimakkaasti.

Päivärahojen nostoa kannatan lämpimästi. Pyrimme löytämään siihen resurssit ja ratkaisut heti vaan, kun vähänkään tähän liikenee resurssia.

Henkilöstön riittävyydessä edetään jo, isot koulutusmäärät on laitettu voimaan, voimakkaasti edetään ja itse asiassa ennakoidaan jo nyt sitä puolustuksen uutta kolmen ja puolen prosentin asentoa. Meillä on ollut puolustus siis noin puolentoista prosentin asennossa vuosikymmeniä, ja nyt se tulee olemaan kolmen ja puolen, siis yli kaksinkertaisessa asennossa, ja nyt sitä rakennetaan jo ennakoivasti.

Itä-Suomen osalta on satojen miljoonien investoinnit puolustuksen sektorilla, mutta myönnettäköön, että Pohjois-Karjala on yksi sellainen maakunta, joka ei ole meidän selkeissä kohdelistoissa tässä kokonaisuudessa. Mutta Itä-Suomeen tuli vaikka Nato-päämajaa. Pohjois-Savon tukikohtarakenteita ja muita kehitetään massiivisilla summilla, samoin Kymenlaaksoa ja muuta. Mutta me ei voida myöskään kokonaisuudessaan muuttaa puolustusbudjettia aluekehitysbudjetiksi, joten tunnistan tämän haasteen erittäin selkeästi.

Ensimmäinen F-kolmevitonen tulee syksyllä Suomeen, ja sen ympärille me neuvoteltiin USA:ssa just nyt alkuvuodesta Lockheed Martinin ja Pratt & Whitneyyn kanssa useille suomalaisille firmoille laajempaa yhteistyötä — Installe, Patrialle — satelliitteja, muita,

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

jotta ne pääsisivät mukaan tähän globaaliin F-35-teolliseen perheeseen. Amerikkalaiset ovat kovia neuvottelemaan, mutta mekin pyritään parhaaseemme.

Puheenjohtaja, aika on käytetty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Nyt siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.00 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kiittää ministeri Häkkästä siitä tärkeästä, arvokkaasta ja merkittävästä työstä, mitä olette tehnyt isänmaan hyväksi: kiitos.

Turvallisuus ei ole vain sanoja tässä salissa. Voimme puhua miten paljon haluamme, mutta todellisuus rakennetaan teoilla. Tässä talousarviossa maamme vaikeasta taloustilanteesta huolimatta olemme löytäneet ratkaisuja puolustuksemme turvaamiseksi. Tämä hallitus on sitoutunut vahvistamaan kansallista puolustustamme. Haluamme sovittaa sen osaksi puolustusliitto Naton yhteistä toimintaa. Aiomme kehittää puolustuskykyämme kaikissa toimintaympäristöissä niin maalla, merellä kuin ilmassa. Jatkamme myös maanpuolustus- ja veteraanijärjestöjen toiminnan tukemista. Juuri tätä tarvitsemme pitääksemme Suomen turvallisena kotimaana meille jokaiselle.

Arvoisa puhemies! Turvallisuutemme ei kuitenkaan ole vain rajojemme puolustamista. Ennen kaikkea se rakentuu kokonaisturvallisuudesta, joka on onnistunutta ja systemaattista kaikkien hallintoalojen yhteistyötä. Tämä talousarvio vahvistaa suomalaisten arjen turvallisuutta. Puolustukseen ja sisäiseen turvallisuuteen panostetaan, mutta samalla pidetään huolta oikeusjärjestelmän toimintakyvystä, huoltovarmuudesta, liikkumisen edellytyksistä ja kriisinsietokyvystä. Huoltovarmuus, ruuan ja energian saatavuus, toimivat kriittiset rakenteet sekä oikeus saada hoitoa ja oikeutta ajallaan ovat kaikki yhtä keskeisiä osia suomalaisten turvallisuudessa kuin vahva maanpuolustus. Keskittyessämme tärkeimpään tehtäväämme turvallisuuden takaamiseen, emme voi jättää vähemmälle huomiolle yhtäkään hallinnon alaa. Turvallinen arki syntyy siitä, että jokaisella on koti, ruokaa pöydässä, mahdollisuus työhön ja usko siihen, että yhteiskunta toimii kaikissa oloissa.

Arvoisa puhemies! On kehuttava vuoden 2026 talousarviota siitä, että sen läpileikkävänä voimana on selkeästi turvallisuus. Turvallisuus on yhteiskuntamme kivijalka, ja siksi tärkein tehtävämme on huolehtia turvallisuudesta. Tässä salissa voimme huutaa kilpaa siitä, kuka saa ja kenelle annetaan, mutta loppujen lopuksi kaikista eniten ratkaisee se, että jokaiselle taataan turvallinen arki sekä mahdollisuus kasvaa, kehittyä, unelmoida, yrittää ja onnistua. Siksi myös tämän hallituksen tärkein tehtävä on turvata kokonaisturvallisuus niin, että suomalaiset voivat luottaa tulevaisuuteen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola.

18.04 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Se on hieno asia, että maanpuolustus yhdistää meitä. Isoista linjoista on löydetty konsensus parlamentaarisesti hallituksen ja opposition välillä, ja tästä on perinne jo pidemmältä aikaväliltä. Tämä parlamentaarisuus on jatkunut tällä vaalikaudella — on tehty nämä selonteot niin ulko- ja turvallisuuspoliittikasta kuin puolustuksesta — ja tämä parlamentaarisuus nyt jatkuu. Meillä on tämä puolustuksen parlamentaarinen seurantaryhmä, joka hakee linjauksia siihen, kuinka nämä isot

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

hankinnat, mitä meillä edessä on, tullaan rahoittamaan ja mitkä ne tarpeet meillä tässä maassa ovat.

Rouva puhemies! Suomi on Natossa. Nato ei ole poistanut meiltä niitä peruskysymyksiä, millä me tätä maata puolustamme. Yleiseen asevelvollisuuteen ja vahvaan koulutettuun reserviin pohjautuu Suomen puolustus, että voimme koko Suomea puolustaa maalla, merellä ja ilmassa. Tänä vuonna ja ensi vuonna meidän prosenttimäärämme tuosta Naton tavoitteesta on kaksi ja puoli prosenttia, ja meillä on selkeä tie siihen, että ensi vaalikaudella tavoitamme kolmen prosentin tavoitteen. Siis seuraava hallitus tulee tekemään niitä päätöksiä, että tulemme tuon kolmen prosentin tavoitteen toteuttamaan, ja sen takia tämä parlamentaarisuus onkin hyvä, koska edustajat vaihtuvat, hallitusten värit vaihtuvat ja kaikkien pitää olla sitoutuneita näihin kysymyksiin.

Reservin kertausharjoitukset ovat aivan keskiössä. Sen takia meillä tässä keskustan vaihtoehdossa ja keskustan esityksessä onkin kertausharjoituspäivien lisääminen, niin että saisimme koulutettua 30 000 reserviläistä tässä maassa. On ilmiselvää, että tarpeet ovat suuremmat kuin tällä hetkellä koulutetaan, ja sen takia tähän tulee lisää resurssia satsata.

Sama koskee myöskin vapaaehtoista maanpuolustusta. MPK:n rahat tuntuvat olevan tiukalla joka vuosi, vaikka puhutaan ykkösmiljoonista. Koulutustarpeet ovat kasvaneet. Vapaaehtoinen maanpuolustus on nostanut entisestään omaa painoarvoaan, ja tämä tarvitsee myöskin resurssit, ja resurssit tulee osoittaa tähän. On kestämaton tilanne, että roikkuu loppuvuoteen saakka se, onko riittävät resurssit vai eikö ole. Koulutusta tulee suunnitella, ja sen takia tämä tulee paremmin huolehtia.

Henkilöstön osalta on sanottava se, että henkilöstön painotukset tulevat menemään oikeastaan tuon suunnitelmakauden loppupuolelle. Siinä tulisi aikaistaa henkilöstön lisäämistä. Se tarve on myöskin valtava, niin Nato-tehtävissä kuin meillä kotimaassa ja vaikkapa noihin kertausharjoituksiin liittyen. Niihin tarvitaan henkilöstöä, ja sen takia henkilöstösatsauksia pitäisi kohdentaa myöskin aikaisemmin. Tähän meillä on myöskin tässä omassa esityksessämme määräraha varattuna.

Arvoisa rouva puhemies! Räjähdetuotanto ja ampumatarviketuotanto ovat sellainen osa-alue, mitä on Suomessa määrätietoisesti kehitetty. Puolustusvoimat on kumppaneittensa kanssa investoinut tähän tuotantoon ja ottanut tehokkaasti haltuunsa räjähteitten elinkaaren hallinnan. Jo huoltovarmuuden näkökulmasta Puolustusvoimien omaa tuotantoa on pidetty perustellusti tärkeänä osana. Eduskunta linjasi viime kesänä omassa puolustusselonteon vastineessaan, että omalla tuotannolla on tuo vahva merkitys.

Tästä huolimatta on jälleen kerran käynnistetty selvitys. Tuo selvitys räjähdealan toiminnasta Suomessa ei ole ensimmäinen. Niitä on tehty useampia viimeisen 20 vuoden aikana, ja niiden johtopäätös on ollut aina sama: räjähteiden elinkaaren hallinta on syytä pitää Puolustusvoimien käsissä. Tämä selvitys luonnollisesti aiheuttaa vakavaa huolta eri paikkakunnilla: niillä paikkakunnilla, joita tämä koskettaa, erityisesti Ähtärissä. Siellä sijaitsevan Räjähdekeskuksen esikunnan, tuotannon tulevaisuuden sekä jopa 40—50 työpaikan säilyminen ovat isoja asioita. Onkin siksi vähän ihmeteltävä, miksi tämä selvitys on jälleen käynnistetty, vaikka oman tuotannon toimivuus on osoitettu tehokkaaksi ja vaikutuksista ei, jälleen kerran, ole epäselvyyttä, mitkä ne olisivat, jos tämä toiminta ulkoistettaisiin pienin osin.

Rouva puhemies! Haluan loppuun sanoa vielä sen, että paljon on niitä asioita, jotka meidän puolustuskykymme vahvistavat ja joita meidän pitää yhdessä pitää esillä: Ampumaradat — me tarvitsemme sen tuhat ampumarataa. Puolustusteollisuus — meillä on loista-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

via esimerkkejä esimerkiksi Patrian osalta, kuinka se on tuplannut liikevaihtonsa ja vie vahvasti, tekee vahvaa kansainvälistä politiikkaa. Ja ennen kaikkea haluan sanoa loppuun: Ukrainan tuki. Ukrainaa on tuettava niin kauan kuin tarpeen on. Ukrainan tuki on pidettävä vahvana, ja rauha on Ukrainaan saatava. — Kiitos ja hyvää joulua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, poissa. Edustaja Werning, tervetuloa.

18.10 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Haluan tuoda tähän palautekeskusteluun yksittäisen puolustusvaliokunnan jäsenen ajatuksia Suomen puolustuksen tilanteesta. Minusta kyse ei ole ainoastaan ensi vuoden määrärahoista vaan siitä, miten me täällä varmistamme puolustuskyvyn pitkäjänteisen rakentamisen tuleville vuosille.

Suomen turvallisuustympäristö on varsin haastava. Venäjä on siirtynyt avoimeen ja pitkäkestoiseen vastakkainasetteluun lännen kanssa ja käyttää sotilaallisten keinojen lisäksi hybridi-vaikuttamista.

Suomi on Nato-jäsenenä sitoutunut ylläpitämään uskottavaa puolustuskkyä kaikissa olosuhteissa ja tukemaan liittolaisia tarvittaessa. Tässä tilanteessa meidän on huolehdittava siitä, että puolustuskky vastaa toimintaympäristön vaatimuksia.

Yhtenä keskeisenä elementtinä on reservi ja vapaaehtoinen maanpuolustus. Puolustusvaliokunnassa saamiemme selvityksien mukaan Puolustusvoimat pystyy nykyisellä henkilöstömäärällä kouluttamaan noin 25 000 reserviläistä vuodessa, mutta todellinen tarve on vähintään 30 000. Tämä tarkoittaa sitä, että vapaaehtoisella maanpuolustuksella ja erityisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä MPK:lla on ratkaiseva rooli.

MPK tuottaa valtakunnallisesti 125 000 koulutusvuorokautta vuodessa erittäin kustannustehokkaasti ja mahdollistaa reserviläisten omaehtoisen koulutuksen. Tämä tarve koulutukselle on jatkuvasti kasvava. Silti MPK:n rahoitus on jatkuvasti epävarma. Vuodelle 2026 esitetty 8,6 miljoonan euron valtionapu on noin kaksi miljoonaa euroa alle sen, mitä MPK arvioi tarvitsevänsä toiminnan turvaamiseen. Tämä epävarma rahoitus vaikeuttaa pitkäjänteistä suunnittelua ja heikentää koulutuksen vaikuttavuutta.

Puolustusvaliokunnassa todettiin tämä tilanne kestävämmäksi. Vapaaehtoista maanpuolustusta ei voi johtaa vuosittaisilla viime hetken budjettikorjauksilla. Rahoituksen on oltava ennustettavaa ja pitkäjänteistä.

Toinen keskeinen kysymys on tietenkin henkilöstö. Puolustusvoimien palkattu henkilöstö on vähentynyt viime vuosikymmeninä, vaikka tehtävät ovat nyt Nato-jäsenyyden myötä laajentuneet. Nykyinen henkilöstömitoitus ei riitä, ja jaksamisen haasteet ovat todellisia. Henkilöstön riittävyys ja hyvinvointi ovat suorassa yhteydessä Suomen puolustuskvyn uskottavuuteen.

Varusmiesten palvelusolosuhteet ovat myös yksi kriittinen alue. Osassa kasarmeista on edelleen vakavia sisäilmaongelmia, ja tässä asiassa vaaditaan välittömiä peruskorjauksia tai asianmukaisia väistötiloja. Varusmiesten terveyden ja turvallisuuden on oltava etusijalla, eikä tämä ole mikään neuvottelukysymys.

Lisäksi varusmiesten päivärahat ovat jääneet jälkeen elinkustannusten kehityksestä. Palveluksen aikana nuorten on pystyttävä hoitamaan arjen perusmenot ilman kohtuutonta taloudellista painetta. Päivärahojen merkittävä korotus on perusteltua sekä oikeudenmukaisuuden että puolustuskvyn näkökulmasta.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Materiaalihankinnat, kuten F-35-hävittäjät ja Laivue 2020 -alukset, ovat äärettömän tärkeitä, mutta puolustuskyky ei synny pelkästään kalustosta. Se rakentuu koulutetuista reserviläisistä, motivoituneista vapaaehtoisista, jaksavasta henkiloöstöstä ja terveistä palvelusolosuhteista.

Arvoisa puhemies! Tämä on yksittäisen puolustusvaliokunnan jäsenen puheenvuoro, mutta uskon, että nämä ajatukset voidaan yhdessä jakaa laajalla rintamalla. [Keskeltä: Kyllä!] — Kyllä. — Nämä kiteyttävät ne keskeiset haasteet ja painopisteet, joita Suomen turvallisuus ja puolustuskyky tänä vaikeana aikana tarvitsevat. Haluan kiittää valiokuntaa erittäin hyvästä hengestä ja toivottaa kaikille hyvää joulua. [Eduskunnasta: Hyvää joulua!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Hoskonen, olkaapa hyvä. — Tuossa puolen maissa meidän pitäisi vaihtaa siten aihetta, mutta katsotaan, kuinka pitkälle ehditään.

18.14 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama pieni huomio tämän pääluokan kohdalla. Puolustusministeriön pääluokka tällaisena aikana on varmasti eniten kiinnostusta herättävä ja ennen kaikkea maamme turvallisuuden kannalta se asia numero yksi, ja se on hoidettu hyvin. Tämän päivän uutiset Patrian valtavasta kaupasta Saksaan kuvaavat sitä tilannetta, missä valmiudessa suomalainen teollisuus on, eli sen suhteen meillä ei ole mitään syytä olla huolissaan. Emme ole tietenkään kaikkea tehneet ihan tip-top, mutta hyvin lähellä ollaan, elikkä sen suhteen todella voimme olla tyytyväisin mielin, että suomalainen teollisuus pystyy reagoimaan ja meidän osaamisemme riittää. Muutamia alueita vielä kehitetään: totta kai suomalaisen sotilaan varustetasoa parannetaan, aseistusta ja niin edelleen. Se on seuraava kehityskohde, ja siihenkin on jo olemassa selvät kartat, miten mennään.

Mutta se, mistä olen hyvin huolissani: Itäisimmän Suomen, rakkaan kotimaakuntani Pohjois-Karjalan tilanne. Ymmärrän toki sen, että sinne Venäjän-ajan lähelle ei mitään isoja varuskuntia voi tulla. Onhan meillä siellä Onttolan Rajavartioston koulutuspiiste, joka on meille todella, todella tärkeä, ja se on hyvässä kunnossa. Rajaturvallisuuteen on kiinnitetty huomiota sekä armeijan puolelta että ennen kaikkea sisäasiainministeriön ja Rajavartiolaitoksen antamalla määrärahoilla ja toimenpiteillä itärajan turvallisuuden ja valvonnan parantamiseksi. Se on hyvä.

Mutta se, missä meillä on kaksi asiaa mielestäni aika huonolla tolalla, on huoltovarmuus ja siinä kaksi osaa: sekä ruokahuolto että energihuolto. On aivan käsittämätöntä, että minä tässä salissa saan jatkuvasti kuulla monen edustajan suusta vähätteleviä puheenvuoroja siitä, että esimerkiksi kotimaisen turpeen käyttö on melkein rikoksista pahin tässä maassa. Sitä olemme tässä salissa koko ajan tehneet vaikeammaksi ja vaikeammaksi aivan väärillä perusteilla. Jos nyt syntyisi semmoinen kriisi... Kuten olemme kaikki, arvoiset edustajakollegat, huomanneet, Venäjän käyttäytyminen maailmanpolitiikassa on kovin, kovin aggressiivista, ja mitä siitä seuraa? Emme tiedä. Mutta tällä hetkellä olemme siinä tilanteessa, että jos merenkulku loppuu, niin meille tulee kylmä. Ja kun ei kukaan halua oikein sitä ymmärtää, että jäisillä puilla ei muuten taloja lämmitetä eikä voimalaitoksia. Meillä olisi valtava, valtava luonnonvara käytettävissä, joka on puhdas, uusiutuva ja ennen kaikkea suomalaisen maisemaan sopiva. Moni sanoo, että luonto pilautuu. Siinä ei pilaudu mikään luonto. Sen jälkeen, kun turve on nostettu, siitä syntyy hyvä pelto, hyvä metsä tai jotain muuta. Mi-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

kään ei maapallolta häviä, ja kasvu riittää. Elikkä tässä asiassa me olemme todella, todella ottaneet valtavan riskin.

Se on minusta suorastaan loukkaavaa, kun Suomeen tuodaan 470 000 tonnia jätettä ulkomailta. Valtavat laivat kulkevat tuolta meriä pitkin Suomeen tuoden Italiasta jätettä, jonka myyjänä valitettavasti on lehtitietojen mukaan järjestäytynyt rikollisuus Italiassa. Ja täällä me hiljaa hymistelemme asialle ja haukumme turvetta, että miten kamala juttu se on. Kumpihan se nyt on kamalampi? Tuodaan jätettä, jonka laatua ei kukaan halua edes tutkia. Aivan varmasti kamalia myrkkyjä sieltä tulee, ja mitä ilmakehäämme tulee, kun niitä poltetaan? Ja sitten se lentotuhka ja muut pienet hiukkaset aiheuttavat ihan varmasti lähi-alueen ihmisille erittäin vakavia terveysvaikutuksia, joiden jälki näkyy vuosien kuluttua. Mutta turvetta ei saa nostaa.

Todella tämä on erittäin vakava asia, vaan kun siitä olen puhunut, niin minua harmittaa jo tämä tilanne, kun tuntuu, että tämä porukka... Ovatko täällä kansanedustajat tulleet kuu-roiksi, vai eivätkö he välitä? Sillä aseellakaan ei tee mitään maanpuolustukseksi, jos varuskunnat ovat kylmät ja siviileillä on hätätila silloin, kun kriisi iskee päälle. Suomi ei olisi talvisodasta selvinnyt, ellei meillä olisi ollut kahta asiaa: energiahuolto oli hoidettu tyylikkäästi jokaisella tilalla olevilla puuvarastoilla, ja sitten toinen asia, eli ruokahuolto oli hajautettu koko Suomeen. Nyt meillä on ruokahuolto niin, että emme ole enää omavaraisia elintarviketuotannossakaan. Kahdeksalla miljardilla tuomme Suomeen elintarvikkeita joka vuosi. Totta kai siellä on osa semmoisiakin elintarvikkeita, jotka eivät ole tarpeellisia välttämättömän huoltovarmuuden kannalta, mutta aivan valtava määrä on sellaista ruokatarviketta, että se on tällä hetkellä välttämätöntä, kun sitä Suomessa ei tehdä.

Koko ajan, kun katsoo Euroopan unionin maatalouspolitiikkaa, vaikeammaksi menee, joka päivä: byrokratia lisääntyy, tuotanto vähenee. Aivan järkyttävään suuntaan on Suomi menossa sekä energiahuoltovarmuuden että elintarvikehuoltovarmuuden suhteen. Tälle vain tässä salissa naureskellaan, ja tuolla kuulen käytävillä ikäviä puheenvuoroja, kuinka Hoskonen ajaa turvetta — aivan varmasti ajan, ja suomalaista maataloutta tuen loppuun asti. Jos se rikokseksi luetaan, niin luettakoon sitten, mutta en pidä tällaisesta kielenkäytöstä täällä talossa, että tämä Suomen kannalta välttämättömin asia jätetään näin pienelle huomiolle.

Mutta ei tämä enempää tällä kertaa, arvoisa rouva puhemies. Haluan omalta osaltani toivottaa sekä puhemiehelle, hänen läheisilleen että kaikille talon virkamiehille — jotka ovat tehneet erinomaista työtä meidän eteemme, että tämä homma toimii — ja totta kai kaikille Suomen kansan edustajille ja heidän perheilleen kaikkea hyvää ja joulurauhaa. Muistetaan myös alkuperäinen jouluntarina, se on tärkeää. — Kiitos. [Juha Hänninen: Hyvä! Kiitos!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Autto.

18.20 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty niin erinomaista keskustelua ja ollut sisällöllisesti todella hyviä puheenvuoroja, että lyhyesti vain tästä paikaltani haluan vielä todeta tähän puolustuksen hallinnonalaan, että meillä suomalaisilla on todella siinä mielessä kunniakas historia, että olemme todella pienillä taloudellisilla resursseilla pystyneet vuosikymmenet luomaan todellista puolustuskykyä, sellaisia kyvykkyyksiä, joita nyt liittolaismaamme, paljon suuremmat maat, paljon meitä vauraammat maat, tulevat ihaillen katsomaan ja haluavat oppia meiltä, miten tällaista kykyä voidaan luoda. Eli tässä mielessä voidaan ajatella, että raha yksistään ei ratkaise.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Nyt olemme osana liittokuntaa sitoutuneet siihen, että myös me tulemme käyttämään huomattavasti enemmän rahaa puolustukseemme kuin aiemmin. On mielestäni erittäin tärkeää, että tässä työssä pidetään se sama hyvä tapa ja käytäntö kuin aiemminkin, että teemme välttämättömyydestä hyveen ja toimimme mahdollisimman kustannustehokkaasti ja tavalla, että se suomalaisen veronmaksajan raha, joka käytetään, käytetään paitsi puolustustamme vahvistamaan mahdollisimman vaikuttavalla tavalla myös tavalla, joka lisää kokonaisuomaan puolustusta ja siten entisestään myöskin tällaisia yhteiskunnallisia hyötyjä, joita voidaan saada siitä, että olemme varautuneita ja puolustuksemme on vahva.

Olen puolustusvaliokunnan puheenjohtajana paljon vuorovaikutuksessa liittolaismaidemme edustajien, siellä parlamentaarikkojen kanssa, ja heille kerron siitä, että kun olemme varautuneita, niin meidän ei tarvitse pelätä. Kun panostamme puolustukseen, voimme saavuttaa sellaisia yhteiskunnallisia hyötyjä, että Suomea todella YK arvioi niin, että olemme kahdeksatta vuotta peräkkäin maailman onnellisin maa, ja tätä tarinaa tietysti haluamme jatkaa.

Kun nyt puolustukseen jatkossa käytetään siis yli kaksinkertaisesti se määrä rahaa, mitä perinteisesti on käytetty, niin on tärkeää, että pidetään kiinni siitä periaatteesta, että tosiaan kolmanneksella ostetaan uutta kalustoa, jolla luodaan kyvykkyyksiä, kolmannes käytetään henkilöstöön ja kolmannes siihen itse toimintaan. Kun tämä toimintarahakin näin sitten kaksinkertaistuu, niin on selvää, että kaikki nämä hyvissä puheenvuoroissa esiin nostetut näkökulmat siitä, miten asepalvelustaan suorittavien olosuhteita voidaan kehittää, pystytään sinne kyllä mahdollistamaan. Tässä mielessä olen hyvin toiveikas, että saadaan myös tuota palveluksen suorittamisastetta Suomessa nostettua tulevaisuudessa. On tärkeää, että kun maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta on mitannut tuota maanpuolustustahtoa ja se on edelleen vahvistumaan päin, niin sitä samaa positiivista kehitystä jatketaan ja toisaalta siitä nimenomaan ammennetaan sitten voimaa tähän puolustuskyvyn todelliseen kasvatamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Limnell poissa. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

18.23 Mika Kari sd: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Edellisessä puheenvuorossa en ehtinyt enää minuutin aikarajassa kiittämään. Perinteisesti aina näin vuoden lopussa ollaan kiitetty, kun lähestytään joulua. Jouluhenkikin valtaa meidät kaikki, mutta jouluhenkeä aikaisempi henki puolustusvaliokunnassa on edustaja Mikko Savolan tuossa aikaisemmin puheenvuorossaan hyvin kuvaama korsuhenki. On erittäin arvokasta tällaisena aikana ja tietenkin aikana jo ennen kuin tulimme kansanedustajiksi, että tässä eduskunnassa on pitkä historia yhteiselle tahdolle rakentaa Suomesta turvallista maata, satsata omaan puolustukseemme ja, niin kuin valiokunnan arvoisa puheenjohtaja äsken totesi, luoda sellaista ennaltaehkäisevää kykyä, että voimme olla täällä turvassa. Me emme ole minnekään hyökkäämässä. Me olemme aina itseämme puolustamassa.

Edesmennyt pitkäaikainen parlamentaarikko Ilkka Kanerva, jonka kanssa sain toimia puolustusvaliokunnassa kaudella 15—19 varapuheenjohtajana Ilkan ollessa puheenjohtajana, usein totesi vieraille ”isot kiitokset ja paljon pikkukiitoksia”. Samalla ajatuksella varmaan voi tässäkin yhteydessä lähettää isot kiitokset valiokunnan herra puheenjohtajalle, valiokunnan puheenjohtaja Heikki Autolle, ja Mikko Savolalle, Jari Ronkaiselle, edustaja-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

veljille, joiden kanssa valiokuntavastaavina rakennamme tätä korsuhenkeä myös tuleville päättäjäsukupolville. Paljon pikkukiitoksia myös ministeriölle ja vähän isompiakin ministerille ja tietenkin rouva puhemiehelle, unohtamatta koko eduskunnan henkilökuntaa ja puolustusvaliokunnan erinomaista kansliaa, valiokuntaneuvos Heikki Savolaa ja niin edelleen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia kiitoksista kaikkien puolesta. — Sitten edustaja Räsänen, Joonas.

18.25 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä puolustusministeriön pääluokassa harvoin on suuria erimielisyyksiä, ja hyvä niin. Sehän kertoo siitä, että meillä on vahva, laaja sitoutuminen isänmaan puolustuksen ylläpitämiseen ja varsinkin nyt niihin tuleviin haasteisiin, joihin liittyy se, millä tavoin me osana liittokuntaa myös huolehdimme siitä, että me tulemme omalta osaltamme liittokunnan kokonaispuolustuksesta ja siihen liittyvistä tulevista resursseista vastaamaan. Tietenkin kun käsitellään valtion talousarviota, niin nehan ovat niitä keskeisiä linjauksia, jotka tulevinakin vuosina tulevat täällä keltaisessa kirjassa näkymään ja tietyllä tapaa haastamaan tietenkin meidän yhteiskunnan julkisen talouden liikkumavaraa, mutta on minusta tärkeätä, että niihin on laajasti sitouduttu, koska se antaa nimenomaan sen yhtenäisen kuvan täältä eduskunnasta myös Suomen rajojen ulkopuolelle, mistä täällä on paljon kannettu huolta.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten todella tulee näihin tuleviin merkittäviin panostuksiin meidän puolustuskykyyn ja niihin miljardeihin, joita tämä suorituskyky tulee sitten vaatimaan, niin haluan edelleen pöytäkirjaan sanottavan sen huomion, jonka myös budjetin lähetekeskustelussa totesin, että nyt on ensiarvoisen tärkeätä huolehtia myös siitä, että näistä miljardipanostuksista myös iso osa kohdistuu sellaiseen toimintaan, joka jää hyödyttämään laajemminkin meidän kansantaloutta. Kun nyt eri puolilla Eurooppaa näitä samoja panostuksia tehdään, niin voisi kai ajatella niin, että yhä entistä suuremmalla osalla niistä euroista, joita me Euroopassa käytämme puolustuskykymme parantamiseen, pitää pystyä samalla vahvistamaan Euroopan kansantaloutta. Tämä on tietenkin Euroopan autonomian näkökulmasta tärkeää, se on meidän maanosan talouden näkökulmasta tärkeää, ja se on sen takia tärkeää, että siten myös vähennämme niitä riippuvuuksia, joita meillä tietenkin näissäkin hankinnoissa tälläkin hetkellä on. Toivon, että tätä entistä enemmän myös yhdessä pystyisimme viemään eteenpäin, koska kun katsoo eri Euroopan maita, niin on aivan selvää, että esimerkiksi Ruotsissa tällä hetkellä johtuen siitä, että heillä on huomattavasti laajempi puolustusteollisuus, yhä suurempi osuus siitä julkisesti käytettävästä eurosta — tai no, siellä tapauksessa kruunusta — jää pyörimään kansantalouteen. Totta kai meidän tavoitteena on varmaan, että meillä olisi samanlainen tilanne, jolloin nimenomaan näillä panostuksilla on myös talouskasvua ja sen edellytyksiä vahvistava vaikutus, niin kuin me ollaan erilaisissa raporteissa niin komission toimesta kuin vaikkapa Suomen Pankin toimesta nähty.

Senpä takia, arvoisa puhemies, samanaikaisesti kun on täysin välttämätöntä, että me panostamme tulevaisuudessa puolustukseen, tehdään se myös siten, että siitä on sekä puolustuskyvyn näkökulmasta suurin mahdollinen hyöty että myös meidän kansantalouden näkökulmasta suurin mahdollinen hyöty.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vaikka meillä on aikaraja tässä nyt aika likellä, niin myönnän kolme puheenvuoroa, ja jos sen jälkeen tulee, niin sitten siirrytään kyllä toiseen asiaan. — Edustaja Savola.

18.29 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä haluan viennistä ja tuonnista sanoa, niiden merkityksestä. Puolustusalan vienti on meille aivan keskeistä. Kun me pystymme viemään meidän puolustusteollisuuden tuotteita — niin kuin Patria nyt on esimerkiksi hyvin merkittävällä tavalla pystynyt kasvattamaan omaa vientiä ja nyt nämä miljardikaupat, mitkä Saksaan tulivat — se vahvistaa meidän omaa puolustustamme, se vahvistaa meidän omaa huoltovarmuuttamme ja sitä kautta meidän kykyämme entistä vahvemmin rakentaa meidän omille puolustusvoimille kapasiteettia.

Tämän viennin osalta on tärkeää, että me pyrimme avaamaan uusia markkinoita ennakkoluulottomasti. Ulkoasiainvaliokunta vieraili muutama viikko sitten Yhdysvalloissa ja Kanadassa, ja yksi keskeinen puheenaihe oli myös tämä puolustusvälineyhteistyö. Esimerkiksi Kanadalla on valtava tarve investoida lisää. Meillä on arktista kykyä, mitä esimerkiksi Patria pystyy rakentamaan ja tekemään. Täällä on valtavan isoja mahdollisuuksia puolustusyhteistyössä ja puolustusvälineyhteistyössä. Ja vaikkapa nyt Patrian osalta tuon Pohjois-Amerikan lisäksi on vahvaa osaamista ja näyttöä Japanin kanssa tehtävässä yhteistyössä, ja sitten ovat tietysti nämä Euroopan maat.

Sitten tämä toinen puoli, tuonti. Ei voida olettaa, että kaikki puolustustarvikkeet olisi tehty täällä Suomessa itse, vaan me tarvitsemme myös tuontia. Aivan kuten valiokunnan puheenjohtaja Autto tuossa hyvin toi esille sen, meillä on noin kolmasosa sitä, mitä me pystymme itse tuottamaan. Tämä kuuluu Israel, joka on mainittu täälläkin keskustelussa, on vain neljä prosenttia, mutta heillä on semmoista suorituskykyä, mitä me nimenomaan tarvitsemme, kriittistä suorituskykyä. Sen takia näitä hankintoja on tehty viime kaudella, tällä kaudella, jotta me voimme vahvistaa meidän omaa puolustustamme myös tältä osin.

Tässä on nyt sitten se iso kysymys, joka koskettaa oikeastaan sekä vientiä että tuontia. Meillä pitäisi nämä kriteerit olla kyllä hyvin tarkkaan samat, varsinkin tässä Euroopan ja liittolaisten kesken. Suomi tuppaa olemaan maa, joka laittaa esimerkiksi vientiin sellaisia rajoitteita, jotka haittaavat meidän omaa puolustusvälineiteollisuuttamme, tai tuonnin osalta ainakin käydään keskustelua rajoitteista, että voimmeko tuoda joistain maista, joista meidän liittolaismaamme tuovat aseita. Tämä meidän pitäisi pystyä käymään paremmin sekä täällä omassa parlamentissa, hallituksessa että sitten myös liittolaismaiden kesken, että nämä pelisäännöt olisivat puolustusteollisuudelle samat viennissä ja tuonnissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

18.31 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Oma puheenvuoroni on varmasti aika lailla toisinto edustaja Autton puheenvuorosta, eli haluan korostaa tässä kustannusvaikutavuutta, kustannustehokkuutta. Olen aika taloussuuntautunut edustaja, ja minusta taloudellisuus on sellainen läpikulkeva ajatus, olemmepa me tekemisissä koulutuksen kanssa, terveydenhuollon kanssa tai maanpuolustuksen kanssa. Aina täytyy miettiä, mikä on se lisämiljardin taikka niiden lisämiljoonien avulla saavutettava lisävaikutavuus. Usein on niin, että kun määrärahoja supistetaan, niin pyritään siihen, että se jäljelle jäävä rahoitus olisi ainakin mahdollisimman tehokkaassa käytössä, mutta kun määrärahoja lisätään, niin

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

pitää myös samalla tavalla säilyttää kriittisyys, että jokaisella lisätyllä miljoonalla tai miljardilla saadaan merkittävästi lisää suorituskykyä, puolustuskykyä tai turvallisuutta.

Aikanaan opin sellaisen sanan — vaikka en niin mielelläni sivistyssanoja tai vierasperiäisiä sanoja puheenvuoroissa käytä — kuin ”stewardship”, joka on englantia ja tarkoittaa suomeksi ’taloudenhoito’. On hyvin mielenkiintoinen historia tällä sanalla, ja se liittyy osakeyhtiöiden syntyyn. Se liittyy siihen, että kun genovalaiset ja venetsialaiset kauppiaat laittoivat kaikki omaisuutensa, rahansa sen laivan kipparin varaan, joka lähti maailmalle sitten käymään kauppaa tuntemattomien merien taakse, niin siinä oli valtava luottamusky-symys. Kun me olemme verorahojen kanssa tekemisissä, niin silloin jos milloin tarvitaan tätä ”stewardshipia”, ’taloudenhoitoa’. Me verotamme ihmisiä, me saamme heiltä määrärahat käyttöön, ja sen takia tämän kustannustehokkuuden tulee olla läpikäyvä ajattelu kaikessa, mitä me teemme.

En epäile hetkeäkään, etteikö näin olisi myös puolustushallinnossa. Se on tietysti pitkälti asiantuntijoiden tehtävä arvioida, että kun sanomme, että nyt esimerkiksi on mahdollisuus saada 500 miljoonaa lisää, niin mikä on se tehokkain kohde, mihin se 500 miljoonaa käytetään, jotta sillä voidaan maksimaalisesti lisätä meidän puolustuskyvykkyyttä. Tätä halusin tässä vielä puheenvuorossa korostaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

18.34 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty erinomaisia puheenvuoroja, ja haluan siksi nostaa tässä esille tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä vain yhden asian, josta on keskusteltu paljon ja useamman vuoden ajan myös valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostossa. Se on sisäilmaongelmat meidän varuskunnissa. Tämä asiahan ei puhumalla sinänsä korjaannu, vaan tarvitaan toimenpiteitä, ja valiokunnan mietinnössä on jaoston esittämä teksti, joka kuuluu näin: ”Valiokunnan tietoon on tuotu, että joidenkin kasarmien sisäilmaongelmat ovat edelleen vakava haitta. Valiokunta katsoo, että sisäilmaongelmaisia tiloja ei tule käyttää vaan niiden tilalle on etsittävä väistötilat ja peruskorjaukset tulee tehdä kiireellisesti. Varusmiesten terveydestä on välttämätöntä huolehtia myös tältä osin. Sisäilmaongelmiin on oltava nollatoleranssi. Puolustushallinnon tulee toimittaa valtiovarainvaliokunnalle selvitys korjaushankkeiden etenemisestä kevään 2026 aikana.”

Täällä ei puolustusministeri ole nyt paikalla, mutta toivon, kun täällä on puolustusvaliokunnan jäseniä ja puheenjohtaja Auttokin, että teidänkin kauttanne menisi tämä viesti eteenpäin ja kiinnittäisitte myös valiokunnassa huomiota siihen. Tämä ei koske pelkästään varusmiehiä vaan myös kantahenkilökuntaan kuuluvia. Meidän sotilaita kohtaan ei ole oikein eikä kohtuullista, jos terveys vaarantuu varusmiespalveluksen aikana tai työssä ollessa. Ja sen takia tämä on laitettu nyt meillä tähän mietintöön, joka nyt on pohja tälle eduskunnallekin, niinkin tiukasti, että pitää tuoda valtiovarainvaliokunnalle selvitys korjaushankkeiden etenemisestä kevään 2026 aikana. Tämä koskee muun muassa pohjoisessa Jääkäriprikaatia, jossa on tätä ongelmaa olemassa. Olen saanut useilta vanhemmilta yhteydenoton siitä, että heidän poikansa ovat sairastuneet ja heillä on semmoisia oireita, joita ei ole aikaisemmin ollut.

Miksi tämä on niin tärkeää? Tietenkin ihmisten terveys on se ykkönen, mutta on myös se toinen näkökulma. Meillä on ollut perinteisesti ja on edelleen erittäin korkeana maanpuolustustahto Suomessa. Meidän ei pidä lähteä vaarantamaan tätä korkeaa maanpuolus-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

tustahtoa, joka on meidän kaikista tärkein voimavara, sillä, että se lähtisi laskemaan sen takia, että varusmiespalvelus heikentää puutteellisten ja huonojen tilojen takia tätä tahtoa tai että meillä ammattisotilaat hakeutuisivat eri toimialalle sen takia, että he kokevat, että toimitilat eivät ole terveelliset. Ei näin. Pidetään näistä kiinni. Nyt meidän on hyvä, kun meillä rahoitus nousee, huolehtia omalta osaltaan myös siitä, että meillä on hyvät tilat.

Uskon ja luotan kyllä siihen, että tämä viesti menee myös Puolustusvoimiin perille. Sieläkin pitää tietenkin järkevästi rahoja käyttää sitten, kun näitä korjauksia tehdään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.4. Pääluokka 36 Valtionvelan korot

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Esitellään valtionvelan korkoja koskeva pääluokka 36.

Yleiskeskustelu. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.37 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Julkista talouttamme vaivaa rakenteellinen kestävyysvaje. Suomen julkinen velka on vaarallisella tasolla — tämä oli varmasti tuttua tietoa myös sinne veljille vasemmalla. Ensi vuoden talousarvio kertoo tilanteen vakavuudesta: valtion menot ovat noin 90,7 miljardia euroa ja tulot noin 81,4 miljardia euroa, joten alijäämää on 9,3 miljardia euroa, ja se on valtavan paljon rahaa. Tästä kokonaisuudesta yksin korkomenot nousevat ensi vuonna 3,2 miljardiin euroon. Se on summa, jolla voitaisiin rahoittaa poliisin toimintaa kolmeksi vuodeksi. Kasvavat korkomenot ovat suoraan pois suomalaisten palveluista, turvallisuudesta, sotepalveluista ja koulutuksesta. Tästä syystä velkasuhteen vakauttaminen ei ole ideologinen valinta vaan välttämättömyys. Halusipa oppositio tai kuka tahansa jotakin muuta, niin tämä on välttämättömyys.

Arvoisa puhemies! Resepti, jota oppositio tänäkin päivänä saattaa tarjota, on ollut sama jo kauan. Tapa, jossa lykätään päätöksiä ja kasvatetaan syömävelkaa [Vasemmalta: Kukaan sitä on kasvattanut?] lastemme piikkiin ja heikko-osaistemme kustannuksella, ei ole kyennyt tuomaan isänmaallemme talouskasvua ja vaurautta yli 15 vuoteen. Voin sanoa — siellä varmasti moni haluaa käyttää niitä puheenvuoroja nyt, kun Hänninen näin sanoo — että on siellä kansallinen kokoomuskin ollut mukana. Tämä on faktaa. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan vuosina 2020—2023 menoja lisättiin jopa 41 miljardilla eurolla, osa jopa pysyvinä lisäyksinä, samalla kun finanssipoliittiset säännöt laiminlyötiin, kehyksiin ei palattu eikä rakenteellisia uudistuksia tehty. Vaikka näistä kaikista varoitettiin toistuvasti. Tämän politiikan tie on kuljettu nyt loppuun, ja sen lasku on tässä edessämme.

Arvoisa puhemies! Vaikeassa taloustilanteessa hallitus on tehnyt sen, mikä on ollut välttämätöntä. Kymmenien miljardien eurojen sopeutuspaketti on taittanut velkaantumistamme selvästi. Tänä ja ensi vuonna velkaa otetaan noin neljä miljardia euroa vähemmän kumpanakin vuonna kuin ilman hallituksen toimia olisi jouduttu ottamaan. Ilman näitä päätöksiä Suomen velkaantuminen kasvaisi hallitsemattomasti. Siksi vaihtoehtonne, jossa ei kyetä vastaaviin julkisen talouden sopeutuksiin, eivät yksinkertaisesti edes kevennä tunnel-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

maa. Velkaantumisen taittuminen, kasvun vahvistaminen ja hyvinvointiyhteiskunnan turvaaminen kulkevat kaikki käsi kädessä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan hallitus on saavuttamassa keskeisen tavoitteensa velkasuhteen vakauttamisesta vuoteen 2027 mennessä. Tämä ei ole sattumaa vaan määrätietoisien työn tulosta, sen työn, mitä olemme valmiita jatkamaan koko vaalikauden loppuun saakka. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, poissa. — Edustaja Räsänen, Joona.

18.42 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä Valtionvelan korot -pääluokassa, samoin kuin tuossa äskeisessä puolustusministeriön pääluokassa ja sitten pääluokassa 28 elikkä valtiovarainministeriön pääluokassa ovat itse asiassa ne pääluokat, joihin suurin menopaineen kasvu kohdistuu. Ja tänne valtionvelan korkoihin tietenkin valitettavasti johdun tästä velkataakasta, joka Suomessa nyt kasvaa nopeiten Euroopasta, kohdistuu tulevinakin vuosina valtava korkopaine. On jo ennustettu, että seuraavan neljän vuoden aikana valtionvelan korot tulevat nyt tästä ensi vuodelle esitetystä 3,2 miljardista nousemaan jo yli viiteen miljardiin euroon, ja jokainen ymmärtää, että varmaan nämä rahat haluaisimme käyttää jonnekin muualle.

Arvoisa puhemies! Tässä kuuntelin kollegan puhetta edellä, ja monesta asiasta voin todeta, että olen aivan samaa mieltä, mutta ehkä yksi asia jäi vielä edustaja Hänniseltä lukematta, elikkä tuo tänään julkaistu valtiovarainministeriön ennuste. Kun te totesitte puheessanne, että hallitus tekee määrätietoisesti politiikkaa saavuttaakseen tämän ainoan finanssipoliittisen tavoitteensa, joka tässä jotenkuten on ollut vielä hengissä, elikkä tämä velkasuhteen vakauttaminen siellä vuoden 27 tasossa, niin tämäkään tavoite ei todella nyt uusimpien ennusteiden valossa ole toteutumassa.

Mitä nyt tulee sitten näihin valtionvelan korkoihin ja siihen paineeseen, niin itse asiassa valtiovarainministeriöhän tänään totesi, että nämä korkomenot tulevat myös jatkossa entisestään kasvamaan, vaikkakin korkomarkkina tietenkin on niistä huippulukemista, joita tuossa muutama vuosi sitten oli, laskenut. Koska joudumme näitä vanhoja lainoja uusimaan, niin ne uusitaan tietenkin aina sitten sen hetkisessä markkinakorossa, ja tätä kautta meidän efektiivinen korko tulee nousemaan, ja sitä myötä joka vuosi valtionvelan korkoihin joudumme Suomessa käyttämään entistä enemmän rahaa, ja se raha on todella jostain muualta pois.

Erityisen huolestuttavaahan tässä valtiovarainministeriön uusimmassa ennusteessa todella oli se, että siinä todetaan suoraan jo se, että me ylitämme tämän 90 prosentin velkasuhteen rajan ensi vuonna ja riski siitä, että me jo tällä vuosikymmenellä puhkaisemme myös 100 prosentin rajan, on todellinen. Senpä takia käännös on aivan välttämätön, ja siinä yhdyn kyllä edustaja Hännisen arvioon, että on välttämätöntä saada velkaantumistahti muuttumaan.

Arvoisa puhemies! Ehkä tuosta valtiovarainministeriön ennusteesta vielä se huomio, joka nyt myös näihin korkomenoihin liittyy, että itse asiassa ensi vuodellehan ennustetaan historiallisen suurta velkaantumista, jopa kovempaa kuin tänä vuonna. Tänä vuonna saldo on se vajaa 18 miljardia, ja ensi vuonna mentäisiin jo yli 20 miljardin. Ne alkavat kyllä olemaan sellaisia lukuja, että täälläkin alkaa jo päätä paleltamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

18.45 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään VM julkaisi aika synkän ennusteen tästä velkasuhteen kasvusta. 2023 meidän julkinen velka oli 77,1 prosenttia, ja vuonna 2027 sen ennustetaan nyt olevan 92,4 prosenttia, eli 15 prosenttiyksikön kasvu tässä neljän vuoden aikana. Se on todella iso kasvu. Kun tässä on sanottu, että velalla eläminen lopetetaan, niin kyllähän tässä nyt tosiasiaassa on käynyt niin, että tämä velkamäärä kasvaa kyllä kovin voimakkaasti. Syynä siellä taustalla on erityisesti se, että tämä meidän talouskasvu mataa paikallaan. Kasvuluvut ovat siellä nollan tuntumassa, ja ensi vuodelle luetaan siinä prosentin tuntumassa olevaa kasvua ja sitten vuodelle 27 vähän korkeampaa, jo kai puolentoista prosentin päälle olevaa kasvua. Eli me ollaan tässä taloudellisessa tilanteessa, jossa kasvua ei tule, ja totta kai sitten velkaannutaan kovaa vauhtia.

Sitten näitä korkomenoja tässä edustaja Räsänenkin hyvin avasi, ja kun tämä korkomenojen suuruusluokka on nyt tällä hetkellä se 3,2 miljardia ja nousemassa, niin entistä tärkeämmäksi tulee se, miten Suomea arvioidaan muihin maihin, esimerkiksi Ranskaan, Italiaan ja Saksaan. Me ollaan suurin piirtein oltu siinä putkessa, missä hekin ovat olleet. Siinä ovat noin prosentin sisällä nämä kaikki maat, Suomi on siinä keskivaiheilla, ja tämä euroalueenkin talouden kehitys vaikuttaa näiden isojen maiden osalta. Eli se korkotaso tulee myöskin sitä kautta, ja se näkyy sitten tässä.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän korkoriskiin tietenkin voidaan varautua ja osittain valuuttakurssiriskeihin voidaan varustautua ja varautua suojautumisella. Sekin maksaa tässä joka tapauksessa. Mitä suuremmaksi tämä velka tulee, niin koko ajan myöskin sen osuus tulee kasvamaan, ja se on tässä semmoinen, että pitää miettiä, miten paljon näitä pystytään ennalta estämään.

Sitten vielä, arvoisa rouva puhemies, lopuksi nämä reitittäjien arviot Suomen kyvystä hoitaa velkaa: tämä velkajarru, mikä nyt saatiin aikaiseksi tässä yhteisesti, antaa siihen ainakin hyvän vastauksen ja erityisesti se lupaus, että koko eduskunta on sitoutunut näihin EU:n alijäämätavoitteisiin ja finanssipoliittisiin tavoitteisiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Lindén.

18.48 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä budjettikirjassa harvat sivut painavat niin paljon kuin sivut 799—801, eli kolme sivua ja 3,2 miljardia. Siellä ovat nämä valtionvelan korot.

Kuten täällä käytetyissä hyvissä puheenvuoroissa on todettu, tämä meidän korkomenojen kasvu on ollut nopeaa. Se oli 840 miljoonaa vuonna 2023, sitten se nousi 3,2 miljardiin vuodelle 24. Nyt se on pysynyt kolmena vuonna peräkkäin siinä 3,2 miljardissa, mutta sen ennustetaan olevan noin 5 miljardia vuonna 29. Jokainen ymmärtää sitä yksinkertaista korkomatematiikkaa, että se korkojen määrä on tietysti kahden suureen tulo: se on sen velan määrän ja sitten korkotason tulo. Näin ollen tässä sekä velkaantuminen, velan määrän kasvu, että sitten korkotilanne vaikuttavat tähän.

Tässä velan kasvussa on mielenkiintoinen historia. Kansanedustajien lukusalista, joka on tuossa yhtä kerrosta alempana — missä on niitä paperisia sanomalehtiä, mitä minun ikäpolveni on usein kiinnostunut lukemaan, nyt eduskunnasta väliaikaisesti poissa olevan edustaja Zyskowiecin kanssa usein siellä tapaamme — on poistettu nyt ne romaanit kirjahyllystä, mutta tilalle on tullut Suomen tilastollinen vuosikirja monelta vuosikymmeneltä. Eilen käytin noin tunnin aikaa tutkiessani viimeisintä tilastollista vuosikirjaa, ja on oikeas-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

taan aika hämmästyttävää, miten pieni meidän valtionvelan osuus bruttokansantuotteesta oli 1950-, 60-, 70- ja 80-luvuilla. Sittenhän se räjähti 90-luvun alussa sinne 60 prosentin tasolle mutta laski nopeasti sen pitkän noususuhdanteen aikana, mikä meillä sitten seurasi: 17 vuotta kasvua sieltä vuodesta 92 alkaen. Sen jälkeen meillä sitten vuonna 2008 tuli finanssikriisi, korkotaso nousi jälleen, sitten se pikkuisen stabiloitui, eurokriisi tuli heti perään, sitten se pikkuisen taas stabiloitui, sitten tuli koronakriisi, jolloin se pomppasi, ja nyt ei ole ollut sinänsä tämänkaltaista ulkoista šokkia. Viitataan toki siihen, että vuosi 23 oli poikkeusvuosi, koska tiedämme kaikki Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan vuonna 22 ja sen vaikutukset kansantalouksiin ja Suomen talouteen erityisesti.

Meillä nyt ollaan ennätyksellisen korkeassa tasossa tässä valtionvelan määrässä, ja kun myös korot ovat — ne eivät enää ole ihan niin korkeat, kuin ne olivat korkeimmillaan, mutta kuitenkin — siellä kahden ja kolmen prosentin välissä, niin tästä tulee se jäätävän kylmä ennuste siitä 5 miljardista. Ja kuten täällä on kuvattu, se on vaikkapa viisi kertaa lapsilisien määrä tai viisi kertaa poliisin koko määräraha taikka enemmän kuin koko avoterveydenhuolto terveydenhuollossa.

Eli kyllä minusta salin kaikilla laidoilla ollaan yhtä mieltä siitä, että nämä korkomenot ja sen myötä tietenkin sitten se, että meillä on ennustettava kansantalous, joka vaikuttaa siihen, että korkotaso pysyisi kohtuullisena mutta myös velan määrä pysyisi kohtuullisena, ovat äärimmäisen tärkeitä asioita. Minusta sitten kyllä meillä taisteltavaa riittää valtion menojen jakautumisessa eri sektoreille senkin jälkeen, kun saadaan nämä korkomenot stabilisoitua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

18.52 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty edellä edustaja Räsänen ja Lindénin taholta erinomaiset puheenvuorot ja ilmaistu aito huoli siitä, että meidän korkokulut tulevat nousemaan. Senkin takia ne tulevat nousemaan, kun tänä vuonna näyttää siltä, että otetaan suuruusluokassa aika lailla saman verran velkaa kuin otettiin koronan huippuvuonna 2020. Silloin erona oli se, että se raha, joka käytettiin, meni suurimmalta osin kuitenkin tänne Suomeen: korona-aikana tuettiin suomalaisia yrityksiä, kuntia, ja se raha jäi pyörimään myös tänne Suomen talouteen. Nyt ihan samassa mittakaavassa näin ei ole.

Kun tässä on käytetty myös puheenvuoroja, joissa on yritetty lähestyä tätä ongelmaa sillä, että on katsottu vähän taaksepäin ja syytelty aikaisempia, niin ajattelisin itse niin kuin se bussikuski, joka jäi eläkkeelle — en tiedä, oliko se Sastamalasta vai mistä. Kun häneltä kysyttiin, että miten on mahdollista, että hän on 30 vuotta ajanut bussia eikä yhtään kolaria, niin hän sanoi, että hän on katsonut aina tuulilasista eteenpäin eikä peruutuspeilistä taaksepäin. Aivan sama tässä on se tilanne, että nyt kannattaisi katsoa tätä hetkeä, missä me elämme. Sille, otettiin velkaa vuonna 90 tai 2010 tai 2011 tai 2022, me emme enää voi mitään, mutta sille me voimme yhdessä jotain, että kun katsomme eteenpäin, niin mikä on tämä tulevaisuus meillä tästä eteenpäin.

Meillä on nyt otettu ensimmäiset askeleet, joihin viitattiin tuossa edellä edustaja Lindénin puheenvuorossa, tämän finanssipoliittisen parlamentaarisen työryhmän työssä, mutta se on vasta alku ja ensimmäiset askeleet. Se tietenkin ratkaisee sen, miten me kykenemme nyt tämän reitin rakentamaan yhdessä ja taistamaan tämän velkaantumisen. Kaikista vaikein vaihe on se, että me saamme taitettua ja pysäytettyä velkaantumisen, ja sen jälkeen,

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

kun se on pysäytetty, meillä on paljon helpompi työ lähteä sitä pienentämään niitten yhdessä sovittujen finanssipoliittisen lainsäädännön periaatteiden näkökulmasta.

Nyt olemme siinä bussissa kaikki, ja sieltä takapenkiltäkin on tietenkin helppo huudella ohjeita kuskille, mutta ne, jotka ovat kuskien paikalla, määrittävät sen suunnan. Jos nyt nähdään, että ollaan menossa väärälle tielle ja edessä näyttää olevan rotko, ja kun risteyksiä on kuitenkin meillä eri vaiheissa, niin kannattaisi kääntyä sille oikealle talouden tielle, joka vie kuitenkin sitten perille järkevään päämäärään, eikä tehdä tästä kunniakysymystä, että nyt kun me olemme hallitusohjelmassa näin sopineet tai me olemme puoliväliriihessä näin sopineet, niin nyt ei tehdä sitten mitään näille päätöksille, vaikka ne ovat osoittautuneet meille kalliiksi ja velkaantumista kasvattaviksi. Eli aletaan yhdessä töihin, ei katsota taaksepäin vaan eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

18.55 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Hieman vielä jatkan niistä toimenpiteistä, joilla todella näihin korkomenoihin voidaan vaikuttaa. Siinähan keskeinen kysymyshän tulee myös tähän luottamukseen: millä tavalla markkinat luottavat Suomen kykyyn vastata julkisen talouden velvoitteista ja vastata sitten myös näistä velanhoitokustannuksista. Jos luottamus kasvaa Suomen kykyyn hoitaa omaa julkista taloutta, niin korkokustannukset yleensä laskevat, ja mikäli markkinoilla luottamus vähenee Suomen kykyyn hoitaa maan talouden asioita, niin silloin korkokustannukset nousevat. Tämä on kohtuullisen helppo laskutoimitus, kun katsoo, mikä on yhden korkopisteen hinta. Siinä, että meillä korkopisteet liikkuvat ylöspäin tai alaspäin, puhutaan heti kymmenistä miljoonista euroista saman tien. Sen takia esimerkiksi tällä parlamentaarisella finanssipoliittisella sopimuksella on äärimmäisen iso merkitys: miten se signaloituu juuri heille, jotka arvioivat sitä riskiä, joka Suomeen liittyy.

Kun vertailemme sitten eri Euroopan maita, niin pitkältihän Saksaa pidetään Euroopassa tietyllä tapaa julkisen velan korkojenkin osalta ankkurina, joten me voimme verrata sitä Suomen korkoeroa sitten suhteessa Saksaan ja totta kai muihinkin maihin. Hyvä esimerkki siitä, mitä tapahtuu, mikäli markkinoilla katoaa luottamus maan kykyyn hoitaa omia asioita, on vaikkapa se, kun me ollaan katsottu, mitä Ranskassa on tapahtunut. Kun Ranska sai oman poliittisen järjestelmänsä aivan solmuun eikä kyennyt tekemään erilaisia päätöksiä, saamaan edes budjettia sikäläisestä parlamentista läpi, niin tosiasiallisesti markkinat hinnoittelivat sen tietenkin korkoriskiä. Ja mitä suurempi korkoriski, sitä suurempi on korkomeno vuosittain, ja se on silloin julkisesta taloudesta jostain pois.

Tämän takia paitsi että meidän pitää puuttua siihen, että me pystymme näitä vuosittaisia alijäämiä pienentämään, jotta sitä kautta velkaantumisen määrä ja tarve vähenee, on myös erittäin tärkeää tehdä sellaista politiikkaa ihan kautta linjan tässä salissa oikealta vasemmalta, alhaalta ylös, jolla pystymme lisäämään myös luottamusta kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla, jotta sitä kautta pystymme pitämään korkokustannukset mahdollisimman alhaalla. Sen takia on erityisen tärkeää, että laajasti ollaan sitouduttu nyt elämään niiden finanssipoliittisten sääntöjen mukaisesti, jotka me olemme yhdessä Euroopan unionissa sopineet, ja sitten sen lisäksi vielä varmistaneet sen, että noudatamme niitä tällä kansallisella sääntelyllä. Sitä kautta pystymme myös hillitsemään näiden korkomenojen kasvua. Senkin takia tämä on äärimmäisen tärkeä askel, ja nyt totta kai seuraa se vaikeampi vaihe, kun nämä pitää myös toimeenpanna.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

18.58 **Arto Satonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Olen tässä ollut tämän budjettikeskustelun aikana aika paljon flunssassa, mutta nyt kun pääsin paikalle, niin en malta olla tähän valtionvelkaan ja velan korkoihin liittyen vähän pidemmältäkin aikaa muistelematta sitä, miten oikeastaan olemme tähän päätyneet, missä nyt olemme. Asia on tietysti juuri niin kuin edustaja Lohi totesi, että taakse mennyttä emme saa muutettua ja eteenpäin pitää katsoa, mutta senkin ymmärtäminen, mitä aikaisemmin on tehty, on aika hyvä silloin, jos ajatellaan, millä keinoilla yritetään eteenpäin mennä.

Aloitan vuodesta 2007, jolloin meillä oli Vanhasen kakkonen, ja siinä vaiheessa Suomen valtionvelka, tai 2008, oli muistaakseni 28 prosenttia bruttokansantuotteesta. Silloin 2007 hallitusohjelmaneuvoittelussa, jotka olivat itsellenikin ensimmäiset hallitusohjelmaneuvoittelut, havaittiin, että Suomen väestö on ikääntymässä ja meidän pitää tehdä prosenttiyksikkö vuodessa ylijäämää, jotta me voidaan varautua tähän väestön ikääntymiseen.

No, se onnistui yhden vuoden. Sitten tuli 2008, tuli finanssikriisi, tuli Nokian alasajo, tulivat metsäteollisuuden vaikeudet. Silloin tehtiin ensimmäinen ison luokan virhe, josta itse asiassa muistan silloisen puhemiehen Sauli Niinistön myös varoittaneen, mutta ne varoitukset menivät kuuroille korville. Silloin ajateltiin, että tämä Suomen talouden romahtaminen — sitä voi näin sanoa, koska 2009 muistaakseni bkt laski enemmän kuin mitä on laskenut edes sen jälkeen pahimpina aikoina — tulee palautumaan sille aiemmalle uralle, ja menoja ei lähdetty supistamaan, vaan menot pidettiin entisellä tasolla.

Sitten samaan aikaan meillä pysyi kotimainen kulutus voimissaan sen takia, että kotitaloudet alkoivat hurjasti velkaantumaan. Kotitalouksien velkaantumisaste 2009 oli 109, josta se nousi 134:ään vuoteen 2022. Nyt se on lähtenyt rajusti alaspäin ja pankkitileillä on enemmän rahaa kuin koskaan, mutta samaan aikaan se kertoo myös siitä, että ihmisillä on arkuutta tässä kuluttamisessa, mutta toisaalta se on myös tervehdyttänyt sitä liikettä, joka tässä tapahtuu. Eli pitkälti kotitalouksien velkaantumisella me pidettiin tämä kone käynnissä.

No, sitten tuli Sipilän hallitus, ja se yritti korjata tätä tilannetta — osittain onnistuikin — kilpailukykysojimuksella, jonka täällä ainakin edustaja Lyly erittäin hyvin muistaa, ja myöskin joitakin työlakeja uudistamalla, vaikka sitten se uudistustyö jäikin kesken. Siinä itse asiassa kävi niin, että 2018 valtion tulot ja menot olivat yhden vuoden tasapainossa. Se on ainoa vuosi tässä pitkään, pitkään aikaan, kun valtion tulot ja menot ovat olleet tasapainossa.

No, sen Sipilän hallituksen jälkeen tulivat 2019 vaalit. Ne sosiaalidemokraatit voittivat ylisuurilla vaalilupauksilla, ja vaikka niistä vain osa toteutettiin — muun muassa kuuluisaa vappusatasta ei toteutettu ikinä mutta siellä toteutettiin kuitenkin jonkin verran muun muassa oppivelvollisuuden pidentämistä ja muutamaa muuta — silloin lähtivät ne menot suoraan kasvuun ja silloin haettiin niitä työllisyystoimia, joilla ne piti rahoittaa, mutta ne eivät toteutuneet, koska näitä uudistuksia ei työmarkkinoilla kyetty tekemään. Sitten alkoi se putki, että alkoi korona ja sitten alkoi tämä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Nämä kaikki yhdessä viime vaalikaudella nostivat tätä valtion velkaantumisen tasoa noin 40 miljardilla.

Sitten kun tämä nykyinen hallitus aloitti, niin se aloitti erittäin syvästä kuopasta, koska sen heti alkuun piti tehdä kuuden miljardin talouden tasapainottaminen, josta neljä miljardia tehtiin suorilla säästötoimilla. No, kuten tiedetään, se jälkimmäinen kaksi miljardia ei

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

ole vielä toteutunutkaan. Sen jälkeen on jouduttu tekemään montaa talouden tasapainottamisratkaisua, ja nyt ollaan siinä tilanteessa, että ollaan tässä EU:n alijäämämenettelyssä. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että me on saatu aikaan, ja tästä annan tunnustusta ennen kaikkea oppositiopuolueille, tämä velkajarrusopimus, joka tulee sitten seuraavalla vaalikaudella olemaan tosi iso juttu.

Haluan vielä ikään kuin lopuksi korostaa tässä sitä, että se meidän pitkäaikainen ongelma lähtee siitä, että me on kuviteltu, että meidän tulot palautuvat sille uralle, jolla ne olivat ennen vuotta 2008, ja menoja on hyvin vähän pienennetty lukuun ottamatta nyt tätä vaalikautta, jossain määrin Sipilän vaalikautta, ja jotain teki myös Kataisen sixpack-hallitus. Niitä säästöjä on tehty kuitenkin kohtuullisen vähän, mutta meidän tulokehitys ei ole palautunut sille uralle, jolla me silloin kuviteltiin, että se jatkuu. Nyt me kyllä tiedetään jo, että siinä on tehty väärä analyysi. Olkoonkin, että se olisi tuottanut tietysti silloin akuutteja haasteita, jos olisi lähdetty samaan aikaan säästämään, kun meillä oli finanssikriisiä ja muuta, mutta se perusanalyysi, mikä silloin tehtiin, osoittautui vääräksi. Nyt me ollaan jo semmoisessa tilanteessa, että meillä on tämä elvytysvara aika lailla pieni, eli tilanne on ajautunut siihen, että nyt meidän on sitten jo tämän velkajarrujärjestelmän mukaan mentävä eteenpäin riippumatta siitä, mikä on suhdannetilanne. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

19.04 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvokas puhemies! Edustaja Räsänen tuossa lausui niin, että velan taittaminen ei onnistuisi vuoden 2027 aikana. Tämä ei tietystikään perustunut teidän omaan mielipiteeseen, vaan se oli luettu eilisen ennusteesta. Mutta siitä huolimatta käytin myös tällaisia sanoja, että hallitus tekee ”määrätietoista politiikkaa” tämän velan ottamisen taittamiseksi. Minä haluaisin, että ollaan siinäkin asiassa yhtä mieltä. Eli haluan pitää kiinni tuosta meidän tavoitteesta. Totean, että se on meille kaikille yhteinen ja varmaan hyvä asia.

Suomen julkinen velka on vaarallisella tasolla. Minä uskon, että siitäkkin me ollaan yhtä mieltä, että siinä ei tapahdu mitään poikkeamia. Sanoin, että velkasuhteen vakauttaminen on välttämätöntä. En sanonut, että velaksi elämisen lopettaminen, eli se ei todellakaan tapahdu. Tietysti pitkässä juoksussa tuota velaksi elämisen lopettamista voidaan pitää tavoitteena, mutta ei se missään tapauksessa näissä hetkissä ole. Käytin sitä termiä, että ”velkasuhteen vakauttaminen” on välttämätöntä.

Edustaja Lohi siellä myös ajoi linja-autolla ja kertoi, että se oli hänen tuttunsa, joka oli ajanut linja-autolla ja sanoi, että ei tule kolareita läheskään niin helposti, jos katsotaan tuulilasia eli eteenpäin, mutta jos tuijotetaan koko ajan taustapeileihin, niin ainakaan se linja-auton kuljettaminen ei mene hyvin. Voidaan nyt ajatella kuitenkin, että voidaan menneisyydestä rakentaa tähän päivään tätä tilannekuvaa. Sehän rakentuu tuolta historiasta, ja se tulee tähän hetkeen, ja tässä hetkessä lausutaan näitä asioita.

Semmoinen iso yhteinen tavoite voisi olla — te olette varmaan tämän kuulleet jo moneen kertaan — että politiikkaa tehdään yhdessä. Yhdessä tekeminen perustuu luottamukseen, ja luottamus rakentuu toisten ihmisten arvostamisesta ja kunnioittamisesta. Toivon, että tekin allekirjoitatte tämän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

19.07 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Satosella oli minusta aivan hyvää historian kertausta. Siinä oli paljon sellaista, jonka pystyy kyllä jakamaan. Sekin toki pitää muistaa, että vuonna 22 eli edellisen hallituksen viimeisenä kokonaisuena vuonna julkisen talouden tasapaino oli lähellä nollaa, 0,8 miinuksella. Eli tilanne oli silloin tavallaan hyvin erilainen kuin mikä nyt tämä kuva on. Niistä luvuistahan tämäkin hallitus alkoi hallitusohjelmaa rakentamaan, ja olen huomannut, että tilannehan onkin aivan toisenlaiseksi muuttunut kuin mitä sitten lähtötilanteessa oli. Nythän on tuo alijäämä neljä ja puoli prosenttia tänä vuonna, ja ei se siitä juurikaan näytä paranevan eikä valitettavasti tuo velan vakauttaminenkaan oikein onnistuvan.

Sen haluan tässä vielä todeta, että kun puhutaan, että on tehty kymmenen miljardin sopeutukset, niin meillä valtiovarainvaliokunnassa viime viikon tiistaina, kun kuulumme tuttuun tapaan siellä valiokunnassa budjetin käsittelyn lopuksi valtiovarainministeriä, budjettipäällikköä ja vero-osaston ylijohtajaa, he toimittivat meille materiaalia, josta kävi ilmi, että ensi vuoden tasossa tosiasiasa siis rahoitusasemaan vaikuttavat sopeutukset ovat olleet 4,0 miljardia. Sekin on jo aika ansiokas teko, että siis sen verran on kyetty sopeuttamaan tuloja ja menoja.

Se, mikä meitä yhdessä nyt haastaa, on nimenomaan tämä Suomen ilmapiiri talouden suhteessa, epävarmuus ja se, että kotitaloudet eivät luota talouteen. Siellä on työttömyydestä, julkisen talouden säästöistä ja varmasti myös turvallisuuspoliittisesta tilanteesta johtuvaa epävarmuutta. Se on johtanut siihen, että nekin, joilla olisi varaa kuluttaa, ovat ottaneet mieluummin tällaisen säästölinjan päälle, halutaan varautua, että jos vielä käy pahemmin, niin enpä nyt investoi, en osta kestokulutushyödykkeitä, mikä näkyy meidän kaupassa, kotimaisessa kulutuksessa, ja se näkyy suoraan valtion budjetissa niin, että tänä vuonna lisätalousarviossa otettiin arvonlisäverotuottoja ennusteista 700 miljoonaa alaspäin. [Arto Satonen: Kyllä!] Tämä kertoo sen, että kulutus ei toimi. Sen takia talous on myös tunnetta, ja se on ennen kaikkea ihmisten käyttäytymistä. Silloin jos me menetämme sen luottamuksen tunteen taloudessa, niin me menetämme silloin tosi paljon sitä potentiaalia, sitä mahdollisuutta, millä me saisimme erilaisilla keinoilla kasvua talouteen luotua. Nyt se suurin haaste on se, että tämän vaalikauden aikana tämä luottamus on nyt kyllä valitettavasti — se on valitettavaa sanoa — rapautunut. Se näkyy nyt tässä tilanteessa, missä me ollaan, että meillä on tosi hankala saada sitä meille kaikille niin tärkeää kasvua aikaiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

19.10 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kun kollegoiden puheita kuuntelee, niin melkein toivoisi, että täällä olisi hieman enemmänkin kuuntelijoita, koska saattaisivat muutkin kollegat ihan hyötyä tästä keskustelusta. Kiitän niin edellä puhunutta valiokunnan puheenjohtajaa Lohta kuin myös myös edustaja Satosta hyvästä katsauksesta.

Minusta tämä edustaja Satosen huomio tästä juurisyystä on ihan oikea, koska tosiasiaan on, että finanssikriisin ja tämän teollisuuden rakennemurroksen myötä meillä tulotaso tippui kertaheitolla ja menotaso jatkoi kasvuaan aikaisemmalla kasvu-uralla. Ja kun sen jälkeen jokaisena vuonna menot ovat kasvaneet nopeammin kuin tulot, niin eihän se ihme-kään ole, että velkasuhde on sitten sinä aikana sieltä alle 40 prosentista tullut nyt sitten sinne ensi vuoden yli 90:een — tai uusimman ennusteen mukaan saatetaan jäädä vielä ensi vuonna jonkun verran alle. Mutta tähän on todella se juurisyys.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Meillä on tässä 15 vuoden aikana todella syntynyt rakenteellinen epätasapaino menojen ja tulojen välillä, ja sitten kun tätä lähdetään kuromaan umpeen, niin on varmaan selvää, että sekä menoihin että tuloihin on pystyttävä vaikuttamaan. Tulopuolella tietenkin kaikki varmasti eniten toivovat, että talouden kasvun vahvistuminen ja sitä kautta työllisyyden vahvistuminen auttaisivat siinä eniten. Ja sitten taas menojen puolellahan kysymys on pitkälti kautta linjan kustannusten nousupaineen tasaamisesta ja priorisoinnista. Kun katsotaan edellisten hallitusten — tai oikeastaan kaikkien hallitusten aina sieltä Kataisen hallituksesta alkaen — toimenpiteitä, niin tosiasiallisestihan aina tuohon vuoteen 19 saakka menojen kasvupainetta saatiin hillittyä. Kyllähän aina silloinkin kokonaismenot kasvoivat, mutta pystyttiin hillitsemään kasvuvauhtia. Sitten tulivat nämä kaksi peräkkäistä kriisiä ja muutama muu muutos, ja meillähän budjetin loppusumma sieltä 60 miljardista vuodelta 19 on nyt noussut tähän ensi vuoden 90 miljardiin. Siellähän tietenkin keskeinen muutos liittyy siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat nykyään valtion budjetissa kokonaisuudessaan, puolustusmäärärahat ovat merkittävästi nousseet tässä tällä vuosikymmenellä, ja sitten viimeisimpänä on tämä, jota juuri tässä nyt käsittelemme, eli-ikä valtionvelan korot. Ja siinähän tämä ongelma on nykyiselläkin hallituksella: kun katsotaan, mitä jää sitten viivan alle näistä kaikista toimenpiteistä, niin johtuen siitä, että täällä on valtavaa menojen kasvupainetta monessa pääluokassa, ei niistäkään nettona sitten paljon — hyvä, jos alle miljardi — tosiasiallisesti viivan alle jää, johtuen juuri siitä, että menojen kasvupaine on niin suurta.

Arvoisa puhemies! Jatkan vielä hetken pöntöstä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Todella tämän kaiken jälkeen se johtopäätös minusta on kohtuullisen selvä, että kyllä meillä tässä tulevinakin vaalikausina on huolehdittava siitä, että nämä menojen kasvupaineen hillintä jatkuu, ja sitten ne nousevat tarpeet, joita meillä eittämättä on niin puolustuksessa, palvelutarpeen kasvussa kuin monissa muissakin kokonaisuuksissa, täytyy pystyä kattamaan muualta — eli toisin sanoen tekemään budjettikirjassa tilaa muualta ja samaan aikaan vahvat panostukset sitten tänne kasvun ja työllisyyden puolelle, jotta myös pidemmällä aikavälillä tämä julkisen talouden tasapaino paranee. Ja sitten minusta on selvää, että kyllä myös tätä tulopuolta on katsottava siten, että katsotaan, mitä siellä veropuolella on tehtävissä siten, että myös sitä kautta mahdollisesti voidaan kerätä lisää verotuloja.

Arvoisa puhemies! Se, minkä halusin tähän loppuun vielä sanoa, on se asia, minkä olen täällä useammankin kerran todennut, että vaikka tämä urakka, joka Suomella on edessä, on valtaisa, niin se ei ole kuitenkaan mahdoton. Tässä on hyvä todella katsoa, miten historiasa on käynyt. Kun edellisen kerran tällainen vastaavanlainen pomppu velkasuhteessa on tapahtunut, niin silloinhan meidän on mentävä aina sinne 90-luvun alkuun. Tosiasiahan oli, että vuonna 95 meidän alijäämä oli Euroopan pahimpia, ja sitten siitä 12 vuodessa tultiin siihen tilanteeseen, että ylijäämä oli puolestaan suurin kaikista EU-maista. Ja mitä tänä aikana tapahtui? Tapahtui totta kai Nokia, tapahtui monia muitakin asioita, tehtiin varmasti myös ihan oikeata politiikkaa. Toivottavasti vastaavankaltainen aikakausi meillä on jonain päivänä tässä vielä edessä, jolloin nimenomaan talouden kasvaessa ollaan myös valmiita julkista taloutta vahvistamaan ja sitä kautta luomaan sitten liikkumavaraa niitä kausia ja vuosia varten, kun aivan varmasti jatkossakin niitä erilaisia kriisejä tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

19.15 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Satosen hyvään muisteluun: Tästä kokonaisuudesta unohtui kokonaan yksi asia, joka vaikuttaa kaikkeen tässä näin. Se liittyy siihen, että vuonna 2008 EK irtisanoutui keskitetyistä sopimuksista. Sen seurauksena keskellä finanssikriisiä menttiin liittokierrokselle, ja EK ilmoitti, että kyllä alat osaavat katsoa aloille sopivat ratkaisut. Ja niin kävi, että jokainen ala teki ratkaisuja ja jokainen toisen päälle aina huusi ja se, joka viimeisimmän teki, otti korkeimmat korotukset ja palkkakierros meni yli senhetkisen tilanteen. Maan talous syöksyi alaspäin, ja palkat nousivat samassa kohtaa ylöspäin.

Sitä ruvettiin korjaamaan sitten 2010-luvulla. Tarvittiin työkalu korjaamaan ja silloin tehtiin ensimmäiseksi vuonna 2011 raamisopimus. Kesken liittokierroksen tehtiin noin kahden prosenttiyksikön raamiratkaisu. Yli 90 prosenttia oli siinä mukana. Vuonna 2013 taas tultiin työllisyys- ja kasvusopimuksella. Keskimääräinen palkankorotus oli 0,4 prosenttia. Tultiin taas alaspäin. Ja sitten viimeisenä huippuna tehtiin kilpailukyky sopimus, kiky, nolla prosenttia, ja sitten siirrettiin vielä maksuja palkansaajapuolelle. Todella sopeutettiin sopien tämä kokonaisuus.

Nyt meillä ei ole enää tällaista työkalua, jota voidaan käyttää näitä ratkaisuja tehtäessä. Se minua tässä harmittaa, koska se työmarkkinoiden käyttäminen myöskin tämmöisessä kansakunnan sopeuttamisessa on nyt kokonaan poissa. Se oli hyvä työkalu, ja sillä pystyttiin vaikeita ratkaisuja tekemään sopien.

Mielenkiintoinen yksityiskohta: Kun kaivoin noita vanhoja sopimuksia, niin vuonna 2013 sovittiin se kuuluisa suojaosuus. Se 300 euroa tehtiin siinä sopimuksessa, ja se tehtiin työttömyysturvaan silloin kustannusneutraalisti. Silloin tehtiin työttömyysturvaan uudistuksia ja se otettiin käyttöön. Silloin se ei maksanut siinä ratkaisussa mitään. Katsottiin, että tämmöinen pitäisi olla. Siellä oli paljon muitakin yksityiskohtia, joita tänä päivänä käytetään.

Tässä mielessä me tarvittaisiin tällaisia työkaluja, joilla me tehdään. Se julkisen sektorin palkkakehitys putosi kanssa tähän nollaan silloin kilpailukyky sopimuksen ansiosta. Koko harjoituksen tarkoitus on, että kustannuskilpailukyky saadaan aikaiseksi, ja niin myös saatiin. Sitten se maan talous taas lähti vähän käyntiin siitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

19.18 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Vielä haluan lisätä yhden asian. Totesin tuossa aiemmassa puheenvuorossani, että se, kuinka paljon maksamme korkomenoja, on tietysti itsestään selvästi sen velkasumman ja sitten korkotason kertolasku. Eli jos nyt ihan kaavamaisesti sanoo: jos meillä on 200 miljardia julkista velkaa ja jos korko on 10 prosenttia, niin silloinhan meillä on korkomenot 20 miljardia vuodessa.

No, tähän tuntuu ihan hirvittävältä, mutta palautan mieleen sen asian, joka osin nyt johtuu siitä, että tässä olen jo pikkuisen ikääntynyt verrattuna moniin kollegoihin. Silloin kun itse otin ensimmäisen asuntolainan vuonna 1978, korko oli 12 prosenttia. Mitä oli valtionvelan korko 90-luvun alussa? 15—20 prosentin välissä. Silloin tietysti Suomi oli syöksynyt kaikkien aikojen talouskriisiin ja lainaa oli vaikea saada. Eli osasyys varmaan siihen, miksi niin hövelisti on uskallettu ottaa velkaa — riippumatta vähän hallituksen väristäkin tässä viimeisen 15—20 vuoden aikana — on se, että euroon liittymisen myötä korkotasoa aleni.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Meillähän oli korkotaso käytännössä siellä yhden prosentin tasolla ja allekin, ja nyt se sitten räjähti tuossa vuonna 23 ylöspäin, ja nyt se on siitä tasoittunut sinne 2,5 prosentin tasolle. Eli koron taso on tietysti nyt kohtuullinen, voidaan sanoa, mutta velan määrä on suuri, ja sen takia nyt huomio täytyy kiinnittää velan määrään. Mutta vähän niin kuin kauhu-kuvana haluan palauttaa mieliin, että on ollut aikoja, jolloin valtionvelankin korko on ollut 15—20 prosenttia. Jos se yhtäkkiä jostain ulkoisesta syystä rävähtäisi sellaiseksi nykymaailmassa, mihin me emme tietenkään kukaan usko, niin silloinhan meillä noutaja tulisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

19.20 Arto Satonen kok: arvoisa rouva puhemies! En omalta osaltani halua tätä enempää pitkittää, mutta kiitän niistä puheenvuoroista, jotka täällä edustajat Lohi, Räsänen ja myöskin Lyly tässä käyttivät omaan puheenvuorooni liittyen, ja Lyly täydellisti sitä ihan merkittävällä tavalla. Se on ihan totta, että siinä oli myös näitä ratkaisuja, jotka vaikuttivat asiaan paljon.

Tämä edustaja Lindénin viimeinen puheenvuoro on kyllä kieltämättä myös yksi asia, joka on syytä havainnoida. Paitsi että on hyvä tiedostaa, että korko voi joskus olla huomattavastikin korkeampi kuin se on tällä hetkellä, niin tässähän oli myös niin, että me jossain vaiheessa — muistan, että tässäkin salissa — ihan vakavasti puhuttiin, että tarvitseeko tätä velkaa maksaa koskaan takaisin ja että tämä nollakorkoaika on ikuinen. Eikä se ollut pelkästään julkisella puolella, vaan kun kuvasin sitä, kuinka kotitalouksien velkaantuminen kasvoi, niin siinä oli myös sellaista uskoa, että se korkotaso hyvin pitkään pyörii siellä nollassa. Sitten kun asuntolainan korko tulikin sieltä yhtäkkiä neljään prosenttiin, niin se olikin sitten jo todella vakava paikka. Nyt kun se on tullut neljästä kahteen, niin edelleen sitä velkaa pelätään aivan eri lailla kuin pelättiin silloin, kun oltiin siellä nollan ja yhden välillä ja ajateltiin, että se tulee kestämään maailman tappiin.

Eli kyllä tässä tietysti on sellaisia olosuhteita, myös ulkoisia olosuhteita, joihin emme pysty vaikuttamaan ja jotka saattavat merkittävälläkin tavalla heijastua näihin kysymyksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

19.22 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä innostuin itsekkin vähän kaivelemaan historian tietoja, kun tässä kokeneet edustajat keskenään keskustelivat siitä, mitä aikanaan on tehty. Esimerkiksi 2011 alkaneella kaudellahan työministerinä toimi sellainen henkilö kuin Ihalainen. Kun katsoin Ihalaisen työllistämisprosessia tai siis kehittämisohjelmia, mitkä liittyivät sen aikakauden asioihin, niin ne olivat kyllä aika merkittäviä asioita. Siellä oli työllisyyden edistäminen ja nuorisotakuun kehittäminen, työmarkkinointien muutosturvan ja osaamisen kehittäminen, työmarkkinaneuvotteluiden ja kolmikannan roolin korostaminen, nuorten työllistämisen tukitoimet, Sanssi-kortti ja rakennemuutokseen varautuminen. Tämä rakennemuutokseen varautuminen johtui nimenomaan senhetkisestä metsäteollisuuden tilanteesta, kun paljon alasajoja valitettavasti koimme.

Mutta kyllä oli hyvä lukea nyt niistä asioista. Vähän tässä tuli semmoinen kaihoinen mieli, että jospa nyt tänäkin päivänä työministeri voisi tällaisia asioita ottaa huomioon. Ja toki kun tuota aikakautta tarkastelee, niin edustaja Lylyhän oli silloin merkittävässä roolissa SAK:n puheenjohtajana tekemässä niitä toimia. Että kyllä näitä kannattaa aina välillä...

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Vaikka äsken bussin ajamisesta puhuttiin, että tuulilasista katsotaan eikä takaikkunasta ol-
lenkaan, niin joskus kannattaa vähän vilkaista peiliin tai takaikkunaan, mitä asioita aika-
naan on tehty, niin että niistä voisi ottaa oppiakin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

19.23 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä yhden huomion nopeasti to-
deta näihin valtionvelan korkoihin, ja sehän liittyy tähän meidän koronhallintastrategiaan,
jota tässä itse asiassa viime vuonna on viimeksi uusittu. Syy sille, miksi uudistaminen tuli
tarpeeseen, johtuu juuri siitä, että meillä tämä velanhallintaympäristökin on aika paljon täs-
sä viime vuosina muuttunut juuri johtuen siitä syystä, että velkaantuminen on niinkin reip-
paasti kasvanut, ja se totta kai tuo sitten entisestään enemmän haastetta myös näiden riski-
en hallintaan.

Aikaisempi strategiahan lähti siitä, jos hieman vetää mutkia suoriksi, että pyrittiin sito-
maan aina valtionvelat kaikista nopeimmin vaihtuvaan korkoon. Se oli ihan ymmärrettä-
vää, koska yleisesti ottaen, kun katsotaan pitkällä aikavälillä, nopeimmin vaihtuvat korot
ovat olleet matalampia kuin pidempään kiinnitetty korot, ja silloin nimenomaan hyöty kor-
kojen laskusta välittyy sitten tänne velanhallintaan kaikista nopeimmin.

No, ongelmahan sitten tässä strategiassa oli vain se, että sitten myös siihen toiseen suun-
taan tapahtuva muutos näkyi täällä aika nopeasti. Elikkä kun tuossa muutama vuosi taka-
perin korkomarkkina muuttui kertaheitolla ja korot lähtivät rajuun nousuun, niin totta kai
myös tämä nousu välittyi meille tänne meidän korkokustannuksiin erittäin nopeasti.

Senpä takia, arvoisa puhemies, on hyvä todeta sekin asia, joka täällä budjettikirjassa on
tämä todettu, että vaikka pitkäaikaisempiin kiinteäkorkoisiin lainoihin sidotusta meidän
velanhallinnasta joudumme maksamaan hieman enemmän pidemmällä aikavälillä, niin se
on totta kai huomattavasti stabiilimpaa ja sitä kautta sitten ovat helpommin arvioitavissa ne
kustannukset, kun sitten taas todella täällä nopeasti vaihtuvassa korkomarkkinassa myös
sitten vaikutukset ovat sen mukaisia, mitä markkinoilla tapahtuu.

Tämä on varmaan sellainen kokonaisuus, jota ihan eri tavalla joudutaan myös tulevai-
suudessa Suomessa pohtimaan juuri siitä syystä, että tämä meidän julkisen talouden lii-
kumavara menee niin olemattoman pieneksi. Silloin kaikki toimenpiteet, joilla me pystyi-
simme meidän korkokustannuksiakin ja niiden nousua ennustettavasti pitämään ainakin
kohtuullisella tasolla, tulevat kyllä tarpeeseen, koska nimenomaisesti mitä enemmän tämä
pääluokka 36 nousee, niin se on, kuulkaas, hyvät kollegat, sitten muilta pääluokilta vain
vedettävä pois, koska ne kustannukset on joka tapauksessa pakko maksaa, ja mitä enem-
män sinne joudutaan korkomenoihin laittamaan rahaa, sitä enemmän se on jostain muualta
pois. Siksi on tärkeää, että yritetään pitää nyt ainakin tämän pääluokan määrärahat aisoissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.26 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Vielä yksi ratkaisu, joka vaikuttaa meidän
taloustilanteeseen todella paljon, koska tässä katsotaan koko julkista taloutta. 2014 neuvo-
teltiin eläkeratkaisu, joka tuli voimaan 2017. Siinä eläkeikää nostettiin, ja siellä on olemas-
sa eläkeiän nousulle systeemi, että kaksi kolmasosaa eliniän kasvusta siirtyy eläkeiän nou-
suun ja yksi kolmasosa on eläkkeellä oloaika. Tämähän on pelkistetysti se ratkaisun sisäl-
tö. Myös erilaiset korotetut karttumat poistettiin, kaikki on puolitoista prosenttia koko

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

työuran aikana, ja sitten muita yksityiskohtia siellä oli paljon. Mutta ehkä sitten vielä tärkeämpi juttu tähän kokonaisuuteen liittyen oli se, että meidän eläke-etuudet ja eläkemaksut olivat tasapainossa. Ja se on se, joka on nyt pysynyt siinä noin 24 prosentissa sen jälkeen ja tästä 20—30 vuotta eteenkin päin näyttää pysyvän. Se on ollut merkittävä ratkaisu silloin myöskin.

Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä korko ja reitittäjien ja kaikkien muitten arviointi siitä, miten Suomi kykenee hoitamaan näitä velkojaan... Tietenkin tämä velkajarrusopimus oli tietyllä tavalla aika iso viesti ja tuo semmoisen luottamuksen, että Suomi hoitaa tämän julkisen talouden ja taittaa sen velan ja systemaattisesti tekee sen eteen töitä ja siihen on sitoutunut koko eduskunta. Se kyllä antaa aika hyvän viestin myöskin ulospäin siitä, miten me ollaan sitouduttu tähän velan hoitamiseen, mikä heijastuu sitten korkokuluihin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

19.28 **Arto Satonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vielä muutama huomio. Ensinnäkin tähän eläkeratkaisuun, mihin edustaja Lyly viittasi, on helppo yhtyä, ja nytten sitä vielä pikkasen sitten petrattiin tässä juuri myöskin kolmikantaisessa yhteistyössä. Olenkin sanonut, että se on se osa kolmikantaa, joka omastakin mielestäni on kyllä toiminut. Toki voi olla, että sielläkin vielä kunnianhimoisempiin ratkaisuihin jossain vaiheessa joudutaan, mutta tämä on ollut ihan hyvää pohjaa.

Edustaja Suhosta haluan erityisesti kiittää siitä, että hän mainitsi nämä Ihalaisen ajan toimenpiteet. Olin nimittäin silloin hallitusohjelmaneuvoitteluihin kokoomuksen neuvottelija näissä kysymyksissä, ja muistan oikein hyvin, kun näitä yhdessä tehtiin. Mutta valitettavasti täytyy sanoa kyllä niin, että se ei missään nimessä johtunut Ihalaisesta, jota suuresti arvostan, kuten täällä varmaan moni muukin. Jos katsotaan sen Ihalaisenkin ajan työllisyysloppusaldo, niin se on kyllä vahvasti miinuksella, ja kyllä se vain valitettavasti kertoo siitä, että kyllä suhdanteellakin aika iso merkitys on.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 36 mietinnön mukaisena.

Asian käsittely keskeytettiin.

4. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
sisäministeri Mari Rantanen
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
elinkeinoministeri Sakari Puisto
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan kello 13 keskeytettyä täysistuntoa.

Päiväjärjestyksen 4. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää paikalla olevalle ministerille kysymyksen, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

4.1. Suullinen kysymys rasismista ja Suomen maakuvasta (Jani Kokko sd)

Suullinen kysymys SKT 209/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Olemme juuri saaneet tiedon, että nyt myös perussuomalaisten ryhmässä on tunnustettu, että heidän kansanedustajiensa jakamat kuvat olivat isänmaalle haitallisia, kuten pääministerikin on todennut. SDP:n mielestä tämä toiminta on ollut selkeästi rasistista ja yksiselitteisesti tuomittavaa. Se on aiheuttanut ennennäkemättömän kansainvälisen kohun, haitannut Suomen maakuvaa ja johtanut siihen, että pääministeri on joutunut jopa pyytämään tapahtunutta anteeksi.

Arvoisa pääministerin sijainen, valtiovarainministeri Purra, tätä lähetystä varmaan katsotaan paljon maamme rajojen ulkopuolella, joten voitteko te nyt tämän eduskunnan edessä Suomen tasavallan hallituksen edustajana yksiselitteisesti todeta, että nämä kuvat olivat rasistisia, ja pyytämään niitä anteeksi, kyllä vai ei?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.02 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten tiedotustilaisuus tuolla ylhäällä taitaa olla juuri loppunut. Siinä nimenomaan meidän eduskuntaryhmä on päätenyt siihen, että vaikka näiden kuvien ja julkaisujen tarkoitus ei missään nimessä ollut rasistinen vaan tarkoitus oli tukea nimenomaan tämän höykytyksen kohteeksi joutunutta missiä — pidämme edelleen sitä kohua täysin

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

kohtuuttomana — niin, kyllä, ne ovat aiheuttaneet merkittävää vahinkoa ja nimenomaan tämä kohu on ollut Suomelle haitaksi. Pääministeri hallituksen puheenjohtajana ja hallituksen johtajana on eilen kommentoinut tätä. Vastaavasti perussuomalaiset ja kaikki osalliset ovat juuri äsken kommentoineet asiaa medialle ja pahoitelleet. [Vasemmalta: Ette pitäneet rasistisena! — Ette myönnä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.— Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

16.03 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn nyt teiltä, valtiovarainministeri Purra, koska pääministeri ei ole paikalla ja te nyt täällä edustatte hallituksen johtoa. Me kaikki tässä salissa tiedämme, että Suomen talous on syvissä vaikeuksissa — siitä kertovat sekä OECD:n että VTV:n raportit ja myös tänään julkaistu VM:n paperi. Ne kaikki kertovat karua kieltä siitä, että hallitus on omilla toimillaan pahentanut taantumaa tällä hetkellä, ja nyt meillä on kaiken lisäksi vielä päällä tämä rasismikohu. Meille suomalaisille ei ole oikeastaan mitään sellaista elettä tai sanaa, joka loukkaisi yhtä paljon kuin nyt tehty ele on loukannut itäaasialaisia ihmisiä ja Itä-Aasian maita, joten ymmärrettävästi tämä on aiheuttanut siellä keskustelua siitä, minkälainen maa Suomi on ja miten tämä on vaikuttanut Suomen maakuvaan. Nämä ovat juuri niitä maita, joihin meidän ensisijaisesti pitäisi saada pidettyä hyvät suhteet erityisesti talouden ja viennin näkökulmasta, joten kysyn nyt teiltä, arvoisa valtiovarainministeri, pääministerin sijainen: miten arvioitte, mikä on hallituksen oma vastuu kasvun turmelemisessa, kun taloudellinen tilanteemme [Puhemies koputtaa] on jo muutenkin haasteellinen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.04 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten jo edellisessä puheenvuorossani totesin, siitä huolimatta, että perussuomalaisilla edustajilla ei ollut rasistista tarkoituserää, ja olen siitä täysin varma, nämä kuvat totta kai erityisesti Aasiassa voidaan sellaisiksi tulkita. Silloin meidän avoimessa informaatioympäristössämme, kun oikea tieto ja väärä tieto leviävät salamannopeasti, tällainen kohu on syntynyt, [Veronika Honkasalon välihuuto] ja me pahoittelemme sitä. Me emme todellakaan halua viestittää tällaisia asioita, emme sen paremmin perussuomalaisista kuin Suomen hallituksestakaan. Ja se, mitä pääministeri on eilen kommentoinut: koko hallitus seisoo sen takana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.05 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikävä sanoa, mutta sanottava on: nyt ei mene kovin vahvasti, [Vasemmalta: Ei! — Ei todellakaan!] ei mene kovin vahvasti. Eilen ja tänään tulleet tuoreimmat talousraportit ovat synkkää luettaavaa. Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaa, että hallitus ei tule saavuttamaan keskeisiä tavoitteitaan: ei taloudessa, ei työllisyydessä, ei velkaantumisen hillitsemisessä. VTV:n mukaan Orpon hallitus on jopa tehnyt päätöksiä, jotka ovat olleet estämässä parempaa kehitystä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Ja sitten on tämä tuorein sotku. Kunpa olisikin kyse vain pikkujutusta, jonka voisi pian unohtaa, mutta alkaa näyttää muulta. Japania myöten on kerrottu, että Suomen hallituksen on syytä ottaa asia vakavasti. Japani odottaa siis toimenpiteitä Suomen hallitukselta. Tämä ei ole ensimmäinen rasismikohu tällä kaudella eikä edes toinen, mutta nyt taitaa olla ensimmäinen kerta, että Suomen maakuva ottaa tästä kolhuja. Kuinka paljon, sitä emme vielä tiedä. Kärskiikö Suomen talous, työllisyys, vienti, turismi, tätä emme vielä tiedä. Nyt pitää tehdä ripeästi kaikki tarvittava vahinkojen minimoimiseksi. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Kuka tämän sotkun oikein siivoaa ja miten? [Perussuomalaisten ryhmästä: Tyhjä paperi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.06 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri on eilen tätä kommentoinut, perussuomalaisten ryhmä tänään, ja kuten sanoin jo moneen kertaan, niin me ehdottomasti kannamme tästä vastuun.

Se, että tämä yhdistetään sitten talouspoliittisiin haasteisiin ja siihen, että hallitus on paitsi neuvotteluissaan myös kolme kertaa sen jälkeen tehnyt lisää toimia, jotta me tähän velkamaailmaan saisimme jonkinlaista tolkkua, on sitten jo aivan toinen asia. Kyllä, suhdanne ei varmasti ole ollut kaikille toimille kaikkein otollisin, mutta valitettavasti tässä maassa hallituskaudet ovat nelivuotisia ja meidän velkamme on kasvanut jo niin suureksi, että asioita on korjattava. Tämä hallitus olisi varmasti urakassaan päässyt helpommalla, mikäli edellinen hallitus olisi silloin, kun talous lähti nousuun, [Välihuutoja vasemmalta] keynesiläisittäin tehnyt toimia. Näin ei kuitenkaan ollut eikä ole ollut edellisilläkään hallituskauksilla, joten meidän urakkamme on suuri. Ja kuten näkyy, edes tämä urakka ei näytä riittävän. Tätä työtä täytyy jatkaa. Näitä toimia täytyy tehdä enemmän, ei vähemmän, edustaja Kaikkonen. [Puhemies koputtaa]

Mitä tulee sitten tehtyihin virheisiin, niin ette tekään ehkä ole aivan synnitön [Puhemies koputtaa] ollut. [Oikealta: Juuri näin! — Hälinää]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.08 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin olemme poikkeuksellisen vakavassa paikassa, ja nyt ei ole kysymys siitä, että tämä rasistinen kielenkäyttö on aiheuttanut imago tappioita, aiheuttanut maakuvassa vaikeuksia, taloudellisia vaikeuksia. Kysymys on ihmisarvosta. Kysymys on siitä, miten me suhtaudumme muihin kansallisuuksiin, muihin uskontoihin, muihin etnisen taustan omaaviin ihmisiin. Onko meillä halventava kielenkäyttö arkipäiväistynyt nyt niin pitkälle, että me emme edes näe, että me vahingossa ilmaisemme asioita, niin kuin te sanoitte teidän kansanedustajanne tehneen? Minä kysyn teiltä aidosti: oliko tämä rasismia, joka meidän pitäisi ilman muuta kitkeä pois, kun pitäisi kunnioittaa ihmisyyttä? Katsokaa nettiä. Me näemme nettimaailmassa valtavan paljon saastaa meidän omilla sivuillamme. [Perussuomalaisten ryhmästä: Millä sivuilla? Demareiden sivuilla!] Tämä on uskomaton tila, missä me Suomessa tällä hetkellä elämme ihmisarvon kunnioituksen osalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.09 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä kohu käynnistyi, kun Miss Suomi tai hänen ystävänsä julkaisi Instagramiin tarinan, jossa hän kuulemma hieroi ohimoitaan [Vasemmalta: Miten te laitatte missin syyksi tämän?] ja johon ystävä laittoi etnisyyteen ja kiinalaisuuteen liittyvän tekstin. Miss Suomi on itse koko ajan kieltänyt, että hänellä ei ollut mitään rasistista tarkoitusta. [Vasemmalta: Mutta entäs te?] Vastaavasti perussuomalaiset edustajat, jotka ovat tähän puuttuneet, halusivat puolustaa tätä Miss Suomea. Tämä on se tosiasia.

Kuten sanoin, me ymmärrämme täysin: tämä oli lapsellista ja tökeröä tehdä tällaisia kuvia, lähettää niitä, ja niistä seurasi hyvin ikävä tilanne. Tämä on se tosiasia.

Mutta minä en edelleenkään tule, edustaja Kiljunen, en tule teille kertomaan, että esimerkiksi edustaja Garedeu on toiminut rasistisesti. Edustaja Garedeuin puoliso on tummaihoisen. [Välihuutoja vasemmalta] Hänen omat lapsensa ovat tummaihoisia. Hän ei varmasti, ei mitenkään suhtaudu ihmisten ihonväriin tai etnisiin ominaispiirteisiin rasistisesti. [Perussuomalaisten ryhmästä: Menikö perille?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

16.10 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Finland har potential att klara sig bra, och vårt älskade land har många styrkor och förutsättningar, men just nu ser vi tyvärr både dystra ekonomiska nyheter och att rasism normaliseras. Den senaste skandalen sårar människor både här i Finland och världen över, samtidigt som den skadar Finlandsbilden och drabbar vår ekonomi.

Arvoisa puhemies! Tämä viimeisin kohu on valitettavasti johtanut myös siihen, että lapset ovat joutuneet rasismien kohteeksi. Meidän on syytä vakavasti pohtia, mitä merkitsee se, että lapset kasvavat nykyään maassa, jossa hallituksen suhtautuminen rasismiin herättää jatkuvasti vakavia kysymyksiä.

Bästa undervisningsminister, hyvä opetusministeri, miten te näette, että ennakkoluuloja ja rasismia voidaan käsitellä ja ehkäistä kouluissa ja päiväkodeissa, ja mitä johtopäätöksiä te vedätte tämän kauden toistuvista rasismiskandaaleista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Opetusministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.11 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Tämä on äärimmäisen vakava tapaus. Tässä oli kyse rasismista, ja sitä ei tietenkään voi suvaita millään tasolla. Sitä ei voi suvaita eduskunnassa, ei työelämässä, ei koulussa, ja olen iloinen siitä, että kouluissa tehdään hyvää työtä tämän kitkemiseksi. Minusta tuntuu, että meidän koululaiset ovat hyvinkin ymmärtäviä ja fiksua, arvostavat yhdenvertaisuutta, ja sitä kehitystä parantaaksemme olemme tuoneet koulumaailmaan yhdenvertaisuuden kehittämisohjelman.

Jag är ganska glad för den utveckling som sker i våra skolor. Jag är glad när jag möter skolbarn, ser hur de förstår att vi lever i ett diversitetsamhälle. Vi är inte alla likadana, vi ska alla respektera varandra, och det här förstår man i vår skolvärld. Därför är det förstås speciellt

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

viktigt att vi politiker inte agerar på ett sätt som väcker frågor vid matborden i skolan. Vi ska vara ett bättre exempel. [Kimmo Kiljunen: Erinomainen puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.12 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei rasismi edusta Suomea eikä suomalaisuutta, ja siksi on käsittämätöntä, että Orpon hallitus on jatkuvasti keskellä rasismikohuja. Me vihreät varoitimme tästä kyllä jo silloin, kun kokoomus ja RKP päättivät perustaa hallituksen perussuomalaisten kanssa. Me olemme varoittaneet jokaisen uuden rasismikohun kohdalla, että tämä ei lopu niin kauan kuin tässä hallituksessa istuu rasistinen puolue. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Tämän joulun alla me olemme tilanteessa, jossa on jälleen rasistisesti pilkattu osaa tämänkin maan ihmisistä [Mauri Peltokangas: Käsittämätöntä! Aivan törkeää!] sekä aiheutettu tilanne, jossa tämä rakas kotimaa, yhteinen kotimaa, uhkaa menettää kasvonsa. [Jani Mäkelä: Hävetkää!]

Varapääministeri Purra, te tiedätte, että tässä maassa on perinteisesti kannettu vastuuta, väistetty vastuusta silloin, kun se on isänmaan edun mukaista. Te tiedätte, että niin kauan kuin perussuomalaiset istuvat tässä hallituksessa, on tämän isänmaalle aiheutetun vahingon korjaaminen, mainehaitan korjaaminen, ihmisten luottamuksen palauttaminen, vaikeaa. Kysynkin teiltä, varapääministeri Purra: mitä te olette valmiita tekemään [Puhemies koputtaa] isänmaan edun puolesta tässä tilanteessa? [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.14 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiedän, että tämä hallitus ja perussuomalaiset puolueena — jota täällä kyselytunnilla ei sinällään pitäisi käsitellä, kun edustamme koko hallitusta — ajaa erilaista talouspolitiikkaa kuin te vihreissä, ajaa erityisesti erilaista maahanmuuttopolitiikkaa kuin te vihreät, on sitä mieltä, että suomalaisten veroeurot pitäisi käyttää suomalaisten hyväksi, ei koko maailman, ja niin edelleen. Meillä on poliittisessa linjassa huomattavia eroja. Perussuomalaisten linja näkyy myös tämän hallituksen sekä ohjelmassa että muissa toimenpiteissä.

Sen sijaan voin sanoa teille, edustaja Virta: Perussuomalaiset on laillinen puolue. Me toimimme kaikkien lakien mukaisesti. Me emme ole rasistinen puolue. [Sofia Virta: Näytäkää se teoillanne kuitenkin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.15 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Suomi on tunnettu sivistysmaa, tunnettu sivistysmaa Kaukoidässä, ja nyt se pitkän ajan positiivinen mielikuva vedettiin häpeilemättä vessanpöntöstä alas. [Naurua perussuomalaisten ryhmästä] Jos hallituspuolueen kansanedustajat ymmärtävät edes vähän historiaa ja omakuvat käytöstapoja, niin tällainen performanssi olisi jätetty tekemättä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Sanoo hän!] — Sieltä perussuomalaisten suunnalta äsken huudettiin välihuuto, että ”hävetkää”. Minua hävettää suomalaisena kansanedustajana, ja toivon, että hävetkää, jos osaatte.

Puhemies! Toivottavasti hallitus ymmärtää, paljonko tämä naamanvääntely ja ilveily voi maksaa Suomelle. Vienti, matkailu ja kaupankäynti kokevat kolauksia. Kysyn: ymmär-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

tääkö hallitus, millaista haittaa näillä ilkeillä [Sanna Antikaisen välihuuto] ja rasistisilla kuvilla on Suomelle monella eri tasolla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.16 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka tilanne on vakava ja eduskuntaryhmästä on juuri viestitty, että tästä otetaan opikseen, ja pahoiteltu asiaa, niin en kuitenkaan näe tätä aivan näin dramaattisesti kuin edustaja Kettunen. Suomen suhteet Aasian maihin ovat erinomaiset. Meillä on paljon ystävviä Japanissa, teemme kauppaa ja niin edelleen. En näe tätä tilannetta näin dramaattisena kuin te.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.16 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsiperheköyhyys kasvaa. Yhä useampi lapsi elää perheessä, jossa harrastuksiin ja joululahjoihin ei ole varaa. Hallituksen koulutusleikkaukset ja sosiaaliturvaleikkaukset osuvat lasten arkeen. Hallitus antaa monille perheille surullisen joululahjan leikatessaan myös toimeentulotukea.

Myös toinen jouluun liittyvä asia on menossa pilalle, nimittäin joulupukin ja muumien kotimaan, Suomen, maine. [Perussuomalaisten ryhmästä: Voi ei!] Finnairin mukaan perussuomalaisten kansanedustajien rasistiset silmänvenytyskuvat vahingoittavat Suomeen suuntautuvaa turismia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Jouluku on peruttu!] Pääministeri pyysi anteeksi Japaniksi, Kiinaksi ja Koreaksi, mutta kuka pyytää anteeksi Suomessa asuvilta aasialaistaustaisilta tai muilta rasismia kokeneilta?

Rasismi on vakava ongelma. Se näkyy myös esimerkeissä, joita aikuiset antavat lapsille. Arvoisa opetusministeri, mitä sanotte lapsille, jotka koulussa kohtaavat rasismia hallituskumppaninne antaman esimerkin takia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Adlercreutz, olkaa hyvä.

16.18 Opetusministeri Anders Adlercreutz (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Suomalaisillakin on tietenkin syytä pyytää anteeksi tätä kohua, ja pyydän omalta osaltani sitä anteeksi. [Vasemmistoliiton eduskuntaryhmästä: Oikein!]

Kun puhumme kouluista, lapsista, niin kuten tuossa aikaisemmin edustaja Kvarnströmillekin sanoin, kouluissa nämä asiat varsin hyvin ymmärretään. Näistä puhutaan, näistä keskustellaan, puhutaan yhdenvertaisuudesta. Kun itse vierailen kouluissa, niin näen tämän arjessa. Tuntuu, että moni asia, joka ehkä meille aikuisille ei vielä ole täysin selvä, on onneksi lapsille ja nuorille Suomessa useimmiten täysin selvä. Kun katson parveketta tässä, niin siellä istuu moni nuori, ja ajattelen, että heillekin tämä on arkea. Koulussa tästä puhutaan, koulussa yhdenvertaisuutta opetetaan. Ja koska se on niin tärkeää, niin tämä hallitus on tätä vielä vahvistanut ja tuonut kouluun, [Puhemies koputtaa] koulun arkeen, yhdenvertaisuuden kehittämisohjelman, jossa monella tasolla [Puhemies koputtaa] tähän problematiikkaan tartutaan, koska tämä on tärkeä yhteinen asia. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

16.19 **Anette Karlsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Olen kiitollinen siitä, että opetusministeri sanoo suoraselkäisesti, mistä on kyse, ja pyytää anteeksi, sillä tätä hallitustahan ei edes olisi, ellei RKP olisi siihen mennyt mukaan.

Äitinä olen kuitenkin erittäin huolissani siitä, millaista yhteiskuntaa rakennamme, kun maamme kansanedustajat esiintyvät näin rasistisella tavalla. Varapääministeri Purra: oletko todella sitä mieltä, että kohu tässä asiassa oli se ongelma, ei se rasistinen viesti, joka kuvilla välitettiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.20 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näin en sanonut, vaan sanoin, että näiden perussuomalaisten kansanedustajien tarkoitusperä tai se, mitä he halusivat viestiä, ei ollut rasistinen. [Tuula Haatainen: Mitä se oli!] Ymmärrän sen, että kuvat on sellaisiksi tulkittu ja tämä kokonaisuus siihen päälle rakennettu. [Keskeltä: Kaikki vika on aina muissa!] Kaikkein hirveintä on se, jos yksityiset ihmiset, puhumattakaan esimerkiksi Suomessa asuvista lapsista, kokevat sen juuri niin. Sen vuoksi täällä on esitetty pahoitteluja, ja me toivoisimme, että tämä loppuu. [Vasemmalta: Niin, ootteko pyytäneet anteeksi!— Suna Kymäläinen: Toiset pyytää teidän puolesta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haavisto, olkaa hyvä.

16.20 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulkopoliitiikan kulmakivenä on arvopohjainen realismi, ja kun puhutaan arvopohjaisuudesta, ainakin omassa mielessäni se yhdistyy ihmisarvoon, tasavertaisuuteen, siihen, että ketään ei syrjitä rodun, ihonvärin, sukupuolen, uskonnon perusteella. Nyt ollaan tilanteessa, jossa on erittäin vaikea viestiä tätä suomalaista arvopohjaa. Se haittaa kauppaamme, se haittaa Suomi-kuvaa. Se oikeastaan vaikuttaa myöskin ulkopoliittikkamme uskottavuuteen.

Te, ministeri Valtonen, olette ylin vartija hallituksessa ulkopoliitiikan osalta ja ulkoministeriössä Suomi-kuvan osalta. Olisin halunnut kuulla teidän kantanne: miltä tämä kohu teistä näyttää, ja miten maailmalle saadaan se viesti, että Suomen kansan enemmistö ei hyväksy minkäänlaista rasismia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Valtonen, olkaa hyvä.

16.21 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rasismi on tuomittavaa kaikissa olomuodoissaan, ja hallitus on sitoutunut vahvasti yhdenvertaisuuteen. Tämä tilanne on tietysti kaikin puolin harmillinen. Siltä osin kuin meillä kaikilla tietysti tässä Suomenmaassa on sananvapaus, niin siihen liittyy myös vastuu. Erityisen vahva se vastuu on tietysti kansanedustajalla, ja sen takia on erinomaista, että perussuomalaisten eduskuntaryhmä on asettanut seuraamukset kansanedustajille ja he ovat omalta osaltaan pyytäneet tilannetta anteeksi.

Tämän lisäksi myös pääministeri on ollut asiassa aktiivinen. Hän on viestinyt myös suoraan maailmalla, että Suomen hallitus on sitoutunut täyteen yhdenvertaisuuteen, ja meidän arvoihimme kuuluu, niin kuin edustaja Haavisto sanoi, aivan elimellisesti myös ihmisten välinen tasa-arvo. Tässä tosiaan, kun joku saattoi nostaa sen, että pääministeri olisi pyytä-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

nyt vain tietyissä maissa anteeksi, hän on pyytänyt anteeksi aivan kaikilta, koska kyllähän tämä meitä koskettaa oikeastaan taustaan, ihonväriin tai mihinkään ruumiilliseen olomuotoon katsomatta [Puhemies koputtaa] eli aivan kaikkia ja meillä Suomessakin asuu monenlaisia ihmisiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.23 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun joululähestyy — lahjojen antamisen, ilon, rauhan perhejuhla — niin on varmaan syytä sanoa täältä salista, että ei ole hyväksyttävää koskaan toisten ulkonäön pilkkaaminen eikä ylipäänsä kaikenlainen kiusaaminen, kiusanteko, sen tukeminen. Meillä on somekiusaamista ihan riittävästi, kaikenlaista pelleilyä.

Haluaisin, arvoisa varapääministeri, hyvä hallitus, huomauttaa kahdesta perustuslain pykälästä. Perustuslain 6 §:ssä todetaan, että jokainen ihminen on yhdenvertainen. Perustuslain 33 §:ssä todetaan meistä kansanedustajista, että kansanedustajan tulee esiintyä vaakaasti ja arvokkaasti sekä loukkaamatta toista henkilöä. Toivon, varapääministeri, että mietitte, käyttäytyykö teidän hallituksenne ja teidän oma puolueenne näiden mukaisesti.

Herra puhemies, minusta kiinnostavampaa on kysyä kuitenkin ulkoministeriltä: Kun varapääministeri Purra sanoi, että hänestä tämä kohu ei ole vahingoittanut suhteitamme Aasian maihin, niin, ulkoministeri Valtonen, oletteko te samaa mieltä, että tämä naamanvääntely ja pelleily perussuomalaisten kansanedustajien osalta ei ole vahingoittanut meidän suhteitamme Aasian maihin? Mikä on, [Puhemies koputtaa] Valtonen, kantanne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Valtonen, olkaa hyvä.

16.24 Ulkoministeri Elina Valtonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan, tilannehan on ollut erittäin hankala ja ikävä kaikin puolin meille kaikille, myös Suomessa, ja se on herättänyt valtavasti huomiota myös maailmalla. Sitä ei käy kiistäminen. Mutta me Suomea nautimme erittäin hyvää maakuvaa maailmalla, ja meillä on erittäin hyvät kansainväliset suhteet. Me ollaan tietenkin paitsi ulkoministerinä myös ylimmän valtionjohdon toimesta käyneet vuoropuhelua viime päivien aikana näiden meidän ystävämaiden kanssa. Olemme tuoneet sitä viestiä, mikä meille hallituksena on itsestään selvä, eli että olemme sitoutuneet täyteen yhdenvertaisuuteen eikä rasismille ole minkäänlaista sijaa. Nyt on tärkeää toki, että siltä osin kuin kansalaiset tietysti keskustelua käyvät, tämä asia tulee mittasuhteisiinsa, ja mielestäni tämänkin päivän toimet perussuomalaisten ryhmän toimesta asettavat asiat mittasuhteisiinsa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

16.25 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Siitä ei tosiaan nyt päästä mihinkään, että tämän kuvakohun kuvat olivat rasistisia ja niistä aiheutui Suomen ulkomaanmaineelle hallaa. [Kimmo Kiljunen: Juuri näin, kyllä! Se oli oikeata puhetta!] Nyt on kuitenkin niin, että perussuomalaisten eduskuntaryhmä on tämän asian vastuullisesti käsitellyt, käynyt asian läpi, rankaissut näitä toimijoita, tekijöitä. Eduskuntaryhmän puheenjohtaja on pyytänyt tästä asiasta anteeksi, ja asianosaiset itse ovat myöskin pyytäneet anteeksi tätä asiaa. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Paitsi Keskisarja!]

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Mitä tekee oppositio? Te heitätte kiviä edelleen. Ihmiset anovat anteeksiantoa, ja te jatkatte potkimista. Oletteko te miettineet sitä, miten te ylläpidätte sitä keskustelua, [Hälinää — Puhemies koputtaa] joka kaikuu tämän maan rajojen ulkopuolelle? Myös teillä on vastuunne siinä, miten tämä kansainvälinen kohu saadaan päättymään.

Eikö ole nyt niin, että kun on rankaistu, on pyydetty anteeksi sekä ryhmänjohdon että edustajien taholta, niin asiaa voitaisiin pitää loppuun käsiteltynä, [Laura Huhtasaari: Ei koskaan riitä vasemmistolle!] ja murehditaan yhdessä sitä, miten saadaan Suomen maine ulkomailla parannettua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — En ollut erottavinani tässä puheenvuorossa varsinaista kysymystä, joten siirrymme... [Kimmo Kiljunen: Oppositiolle oli kysymys, kuka vastaa! — Vasemmalta: Aina opposition vika!]

Niin, anteeksi, kysytään nyt vielä vaikka ulkoministeriltä: voisitteko arvioida, vaikuttaako eduskunnan yhtenäisyys tällaisissa asioissa siihen, millainen maine meillä ulkomailla on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Valtonen, olkaa hyvä.

16.27 Ulkoministeri Elina Valtonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme demokratiassa, ja meillä tietysti kuuluu tähän meidän poliittiseen järjestelmään ja yhteiskunnalliseen keskusteluun se, että voimme olla erimielisiä erityisesti poliittisista kiistakysymyksistä, kuten varapääministerikin tässä toi hyvin esille. Mutta se, mikä meitä suomalaisia yhdistää, on kuitenkin se meidän vahva arvopohjamme, ja se tosiaan koostuu paitsi demokratiasta, oikeusvaltiosta, yhdenvertaisuudesta noin laajasti ottaen ja tasa-arvosta myös ihmisoikeuksista. Ihmisoikeudet ovat jakamattomia. Se pätee meillä niin kotimaassa kuin kaikessa ulkopoliitikassa, jota edustamme, ja uskon, että yhdessä tuumin pystymme paitsi Suomen mainetta vahvasti ylläpitämään myös rakentamaan näitä vaikuttavia poliittisia ja ihmisten välisiä suhteita maailmalle [Pekka Aittakumpu: Miksei oppositio toimi näin?] mutta satsaamaan myös toki sitten vientiin ja kaikkeen vuorovaikutukseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

16.28 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotikaupungissani Espoossa asuu yli 4 500 kiinalaista, satoja japanilaisia ja muita aasialaisia. He ovat naapureitamme, työkavereitamme ja lastemme parhaita ystäviä. Valtaosa suomalaisista on kulu-neen viikon aikana hävennyt maamme ylintä poliittista johtoa. On paljonpuhuvaa, että perussuomalaiset kansanedustajat eivät mitä ilmeisimmin ymmärtäneet kuvien olevan loukkaavia ja rasistisia. Suomalaisilla on ennätyksellisen heikko luotto talouteen, mutta nyt myös murskaantunut luotto vuosikymmeniä tehtyyn työhön yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon eteen. Arvoisa ministeri Purra, miten voimme palauttaa suomalaisten luoton ja aasialaisten kumppaniemme luottamuksen siihen, että Suomessa ketään ei syrjitä? Tulisiko hallituspuolueiden kansanedustajille järjestää yhdenvertaisuuskoulutusta? [Pekka Aittakumpu: Mitä jos vaikka antaisitte anteeksi? — Perussuomalaisten ryhmästä: Mikään ei riitä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

16.29 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten ryhmä ja osalliset kansanedustajat ovat kertoneet olevansa pahoillaan, [Vasemmalta: Entä Keskisarja?] ja kuten totesin, tällaiset kuvat eivät ole sopivia. Ne ovat lapsellisia, ne ovat typeriä eivätkä kuulu kansanedustajan arvovaltaan. [Vasemmalta: Ne ovat rasistisia!] Vastaavasti tätä asiaa on pahoiteltu, ja edelleen voin seistä sen takana, että tarkoituserät eivät olleet rasistisia. Itsekin olen jonkin verran Suomessa asuvien niin kiinalaisten kuin japanilaisten, eteläkorealaisten ja muiden kanssa viime päivinä keskustellut ja pyrkinyt tuomaan esille tämän kokonaisen kontekstin. Uskon kyllä, että me tästäkin hyvin selviämme. [Pekka Aittakumpu: Tuleeko anteeksiantamusta?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

16.30 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy nyt ihan suoraan sanoa, että minusta on aivan järkyttävää ja pöyristyttävää, että me joudumme eduskunnassa käymään tällaista keskustelua. [Sanna Antikainen: Ei tarvitsisi käydä, jos antaisitte anteeksi!] Ja kun tätä keskustelua nyt käydään, niin puhutaan asioista sitten niiden oikeilla nimillä, sillä tässä niin sanotussa rasismikohussa [Hälinää — Puhemies koputtaa] ei ole kyse mistään kohusta, [Perussuomalaisten ryhmästä: Vasemmistonuoristako?] vaan tässä on kyse siitä, että perussuomalaiset ovat jälleen kerran toimineet ja käyttäytyneet rasistisesti. Tämä ei ole ensimmäinen kerta, eikä tämä ole viimeinen kerta, ja herää kyllä kysymys, kuinka monta kertaa voi käyttäytyä rasistisesti vahingossa. [Wille Rydmanin välihuuto — Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] Tämä kaikki tapahtuu tietenkin RKP:n ja kokoomuksen hiljaisella hyväksynnällä ja tuella. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Tätä kokonaisuutta korostaa se, että myös perussuomalaisten varapuheenjohtaja, edustaja Keskisarja on käyttänyt julkisuudessa rasistisia solvauksia aasialaisista ihmisistä viimeksi tänään, ja vielä tänään Keskisarja on linjannut, että rasististen kuvien ja puheiden anteeksi pyytämässä ”ei ole mitään järkeä”. Varapääministeri Purra, onko näin, että tässä ei ole mitään järkeä, että näiden kuvien anteeksipyyttämisessä ei ole mitään järkeä? [Puhemies koputtaa] Ja kun täällä puhutaan seurauksista, niin missä ovat edustaja Keskisarjan anteeksipyynnöt ja seuraukset hänelle? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.31 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voin viitata aiemmin sanomaani ja siihen, mitä perussuomalainen eduskuntaryhmä ja osalliset ovat tänään keskustelleet ja julkisuuteen tuoneet.

Samaan aikaan tässä yhteydessä minun on todettava vasemmistoliiton suuntaan, että teidän nuorisojärjestönne puheenjohtaja [Vasemmistoliiton ryhmästä: No niin!] on itse vasta esittänyt, että Lapista pitää tehdä juutalaistautaisille turisteille turvaton tila. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Tämä on antisemitistinen kannanotto ja mielestäni rasistista. [Laura Huhtasaari: Natseja! — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Annan vielä vastauspuheenvuoron opetusministeri Adlcreutzille, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

16.32 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Edustaja Koskela, tätä hallitus ei ole hyväksynyt. Hallitus ei ole hyväksynyt näitä toimia. RKP ei sitä ole tehnyt, kokoomus ei ole sitä tehnyt, KD ei ole sitä tehnyt eivätkä nyt perussuomalaisetkaan. [Antti Kurvinen: Te olette samassa hallituksessa! — Vasemmistoliiton ryhmästä: Jatkatte vaan!] Tämä on minusta yksiselitteisesti näin. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Myös perussuomalaisten eduskuntaryhmä on sitä käsitellyt nyt tänään, ja siitä on ollut seuraamuksia, ja toivon luonnollisesti, että tästä opimme, että kaikki tästä oppivat, [Vasemmalta: Ja tämä riittää!] että tällaisia ei tapahdu enää, koska sellaisia ei pidä tapahtua, ei eduskunnassa, ei missään Suomessa, ei missään. Väite siitä, että tämä olisi hyväksytty, edustaja Koskela, on väärä. [Minja Koskela: Ei ole!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

16.32 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra on minun mielestäni vahva persoona. Kun te puhutte talousasioista, niin te olette aika vakuuttava monesti, mutta tässä asiassa te olette tosi heikko. Siis se näyttää jotenkin hassulta, kun te ette voi millään sanoa sitä, minkä kaikki muut sanovat ääneen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Te sanotte!] — Ei, kun vieressä sanovat ministerit ja siellä sanoo ryhmänjohto kokoomuksessa. — Jotenkin se on niin ilmeisen selvää kaikille meille, että se on teille tosi vaikea asia sanoa ääneen. Teillä on semmoinen esto päällä, että te ette voi sanoa, että nämä ilmeilyt olivat rasismia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ne olleet!] — No niin, sieltä se tuli. — Ja sitten taas vieressä toinen ministeri sanoi, että oli. Kaikkea muuta kyllä on, median ajojahti ja virhe ja vahinko. Miksi te ette voi sanoa, että tämä on rasismia, jos ilveillään toisten ihmisten ulkomuodolla? [Sanna Antikainen: Eikö anteeksi-pyyntö riitä?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.34 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustajalle tästä persoonani analyysistä. Mielestäni sekä tällä kyselytunnilla täältä aitiosta että perussuomalaisten toimilla ja erityisesti henkilöiden, joita tämä koskee, omilla ulostuloilla ja toimilla [Ville Merinen: Sanokaa ääneen se!] tämä asia on tehty varsin selväksi. [Timo Harakka: Mikä asia?] — Se, että pystyn seisomaan sen takana, että minä tiedän, että näillä perussuomalaisilla edustajilla ei ollut rasistisia tarkoituksia. Edelleenkin seison siinä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Terapeutti tietää paremmin!] — Mutta kyllä, minä erittäin hyvin ymmärrän, että tällaiset silmien vääntelyt tulkitaan rasistisiksi ja niiden nähdään olevan rasistisia. Samaan aikaan, kyllä, minä tunnen omat edustajani ja tiedän, että he eivät tarkoituksella toimineet niin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.35 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Olen siinä mielessä vanhanaikainen, että ajattelen, että jos vilpittömästi pyytää anteeksi, niin anteeksi kuuluu myös antaa. Mutta olen myös siinä mielessä vanhanaikainen, että ajattelen, että teoista kuuluu olla seuraamuksia. [Oikealta: Saivartelua!] Kun perussuomalaisen puolueen edus-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

taja puolusti suomalaisten sairaalapalveluja, hänet erotettiin ryhmästä. Kun perussuomalaisen puolueen edustajat käyttäytyvät rasistisesti, he saavat ”vakavan” huomautuksen.

Ministeri Puisto, te olette asunut Kiinassa ja te olette työskennellyt siellä paikallisille yrityksille. Teillä on siis ehkä keskivertoa parempi tuntuma siihen, miten tämänkaltainen rasistinen naamanvääntely siellä vastaanotetaan. Voitteko, ministeri Puisto, arvioida, mikälaista vahinkoa tämä on saanut aikaan Suomen vientimarkkinoilla Kiinassa, Japanissa ja Etelä-Koreassa, joissa nyt asuu sellainen rapiat puolitoista miljardia ihmistä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.36 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä edustaja, omasta mielestäni tämä oli tietysti huono juttu ja se aiheuttaa kyllä kolauksen. Toivon, että se jää lyhytaikaiseksi ja väliaikaiseksi pitemmän ajan saatossa. Se pitää paikkansa, että nämä maat ovat tärkeitä meille, ne ovat kumppanimaita meille, ne ovat monessa mielessä aika samanlaisia. He myös pitävät meistä, esimerkiksi japanilaiset hyvin paljon meidän kulttuurista. Se on myös hyvin merkittävä markkina-alue, siis yli kolme miljardia keskiluokan kuluttajaa tulevaisuudessa, investoinnit ovat merkittäviä ja niin edespäin. Kyllä näkisin, että se kolauksen aiheuttaa, ja ymmärrän sen kansainvälisen kohun, mutta näkisin sillä lailla, että tästä myös päästään yli. [Vasemmalta: Asiallinen perussuomalainen vastaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

16.36 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten taktiikkahan on ollut se, että on tällaisia piilorasistisia kannanottoja, ja sitten kun niihin media tai muut puolueet tarttuvat, niin sanotaan, että ”no mitään ei saa sanoa tässä maassa enää”, [Sanna Antikainen: Niin ei ole nyt sanottu, älkää vääristellä!] ja perussuomalaiset nostavat kannatustaan. Mielestäni on väärin, että tämän tyypistä toiminnasta yritetään syyllistää mediaa tai muita puolueita. Jos tämä vedettäisiin koulumaailmaan, niin jos siellä joku vähän vaan vetää turpaan toista tai härkkii muuten, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] niin ovatko syyllisiä ne, jotka nostavat sen framille, [Hälinää — Puhemies koputtaa] vai onko syyllinen se kiusaaja?

Tässä tapauksessa haluaisin kysyä pääministerin sijaistajalta: onko siihen, että vientimme kärsii ja Jyväskylään tulevat japanilaismatkustajat varmaan miettivät, tulevatko he enää katsomaan Aaltoa tai muuta, syyllinen media tai muut kansanedustajat, vai onko syyllinen [Puhemies koputtaa] teidän oma puolueenne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.38 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällaisiin typeryyksiin syyllistyneet henkilöt ovat itse syyllisiä siihen, mitä he ovat tehneet, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja pyysivät anteeksi!] eikä syy ole kenenkään muun. Samaan aikaan, kyllä, oppositio hyvin tietää, että... Totta kai, te teette myös oppositiopolitiikkaa, ei siitä ole tässä kyse. [Perussuomalaisten ryhmästä: Huonosti tekevät!] Nämä on syyt erottaa toisistaan. Kyllä, syylliset ovat niitä, jotka ovat näitä tekoja tehneet,

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

mutta vastaavasti oppositio tekee politiikkaa. Ymmärrän kyllä, että se on teidän tehtävänne kaikissa tilanteissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.38 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Hallitus hyvä! Suomi sulkeutuu. Se näkyy sivistystasossa, ja se näkyy taloudessa. Näyttää siltä, että tarvitsette ulkoisen uhan hämärtämään hallituksenne vastuun väärästä talouspolitiikasta. Olette täällä toistuvasti pääministeri Orpon suulla syyttäneet Suomen talousongelmista Ukrainan sotaa. Tulee mieleen, että mitä syytätte sitten, kun Ukrainassa ei enää sodita?

Leikkauksilla on viety toimeentulo ja aiheutettu epävarmuus tulevista. Kysyntä heikkenee, ja työttömyys kasvaa. Jatkuva turvallisuusuhkien korostaminen saa rinnalleen muukalaiskammon ja rasismien. Tämä kaikki lietsoo lisää epävarmuutta ja pelkoa, mutta olisi toinenkin tie. Presidentti Niinistö totesi hiljattain, että on hassunkurista, ettei Eurooppa keskustele Venäjän kanssa, vaikka Yhdysvallat niin tekee. [Sari Sarkomaa: No niin! — Sanna Antikainen: Onko tämä vasemmistoliiton linja!] Vielä hullumpaa on, että Suomi ei keskustele, vaikka kärsii puhumattomuudesta EU-maista eniten.

Istuva presidentti Stubb ei ole nähnyt keskustelulle tarvetta. Mitä hallitus ajattelee? Olisiko pian aika raottaa verhoja, laittaa valoja päälle? Olisiko pian aika keskustella? [Sanna Antikainen: Edustaja Koskela, kommentoikaahan tätä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä.

16.40 Ulkoministeri Elina Valtonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä rikkoo hyökkäyssodallaan Ukrainassa kansainvälistä oikeutta, YK:n peruskirjaa ja Helsingin päätösasiakirjan jokaista kymmentä periaatetta. Me ollaan paitsi Suomena myös osana eurooppalaista perhettä noudatettu kohta neljän vuoden ajan erittäin yhtenäistä strategiaa, jossa pyritään auttamaan sodan uhria puolustusmateriaaleilla ja kaikin muin keinoin. Tämän lisäksi olemme pyrkineet saamaan hyökkääjän lopettamaan sotansa asettamalla pakotteita ja muita toimia, joilla Venäjän sotakoneistoa saataisiin hillittyä, ja tässä rinnalla olemme satsanneet omaan pelotteeseen ja puolustukseen.

Toistaiseksi ei ole ollut mitään viitteitä siitä, että hyökkääjä olisi ollut valmis edes tilitykseen — joka nyt varsinkin näin joulun tullen olisi ehkä se kaikista paras vaihtoehto, joka näissä oloissa voidaan saavuttaa — eikä muutenkaan ole luopunut tavoitteistaan. Josain kohtaa keskusteluyhteys varmasti avataan, mutta nyt ei ole sen hetki.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.41 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen taloustilanne on synkkä. Työttömyys on Euroopan korkeimpia, talouskasvu aneemista ja konkurssit 2000-luvun ennätyksessä, ja velkaantuminen jatkaa kasvuaan. Silti hallitus ei talouden asiantuntijoiden suosituksia kuuntele. Eilen julkaistu Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus finanssipolitiikan valvonnasta katsoo, että hallitus ei tule saavuttamaan lupamia tavoitteita julkisen talouden alijäämästä eikä velkasuhteen kääntämisestä. VTV moittii hallitusta siitä, että heikossa taloudellisessa tilanteessa tehty leikkaukset sosiaaliturvaan ja työttömyysturvaan ovat pahentaneet tilannetta, [Perussuomalaisten ryhmästä:

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Mistä haluatte leikata lisää?] kun ihmiset ovat epävarmuuden vallitessa edelleen kiristäneet kukkaroita. Oletteko te nyt valmiita kuuntelemaan talouden asiantuntijoita suunnitelmienne tulevien lisätoimeentulotukileikkausten osalta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.42 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin olisi yksinkertaisempaa ja kokonaisuuden kannalta helpompaa, mikäli niitä vaikeita toimia tehtäisiin silloin, kun suhdanne on niille myönteinen. Näin tässä maassa ei kuitenkaan ole tehty. Kun tämä hallitus aloitti, meidän velkasuhde oli jo huolestuttavan korkealla. Edellinen hallitus entisestään lisäsi menoja myös sellaisiin kohteisiin, jotka eivät lainkaan olleet välttämättömiä tai liittyneet koronaan tai energiakriisiin. Tämä hallitus sen sijaan on säästänyt menoja.

Tilanne on vaikea erityisesti siksi, että meillä ei ole aitoa talouskasvua tässä maassa ollut, meidän vientimarkkinoilla on ongelmia, Ukrainassa soditaan ja niin edelleen. Tämä on suuri ongelma. Mutta talousviisaat — oli kyseessä sitten IMF, komissio, luottoluokittajat — mitä he haluavat? He haluavat tätä lisää, edustaja Eskelinen, eivät vähemmän. Te olette vastustaneet käytännössä kaikkia meidän tekemiämme toimia — säästöjä, veronkiristystä, yleisesti hallituksen linjaa — mutta nämä talouden asiantuntijat haluavat lisää, enemmän niitä toimia, joita tämä hallitus tekee, ja niitä tullaan jatkamaan [Puhemies koputtaa] tulevalla hallituskaudella. Kaikki puolueet yhtä lukuun ottamatta ovat sitoutuneet velkajarruun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Bergqvist, varsågod.

16.43 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa ei ole tilaa rasismille. [Eduskunnasta: Hallituksessa on!]

Ärade talman! Vi i SFP fördömer rasism i alla dess former. Det finns inget utrymme för respektlöst och kränkande beteende. Det är helt oacceptabelt. Vi politiker har ett stort ansvar i hur vi uttrycker oss. Nu har många, både i Finland och utomlands, tagit väldigt illa vid sig, och det är väldigt förståeligt.

Arvoisa puhemies! Suomesta leviää nyt negatiivinen kuva maailmalla. On hyvä, että pääministeri esitti kansainvälisen virallisen anteeksipyyntö. Tarvitsemme nyt kiireellisesti toimenpiteitä Suomi-kuvan korjaamista varten. Kysyn, arvoisa ministeri Valtonen, mitä toimenpiteitä on käynnissä Suomi-kuvan korjaamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Valtonen, olkaa hyvä.

16.44 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka onkin niin, että tämä kohu toden totta on noteerattu maailmalla ja se on asettanut Suomen heikohkoon valoon, niin mielestäni nämä kaikki toimet, joita tässä nyt ehkä erityisesti viimeisen kahden päivän aikana on otettu — toisaalta se, että pääministeri on pyytänyt anteeksi, ja nyt myös se, että perussuomalaisten eduskuntaryhmä on asettanut kansanedusta-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

jille seuraamukset ja nämä kaksi kansanedustajaa ovat pyytäneet anteeksi — kyllä sivistysvaltiossa ovat jo paljon, ja siitä pääsemme eteenpäin.

Se, miten me maakuvaa rakennamme ulkomailla, on johdonmukaista. Siinä tietysti ulkoministeriöllä on ratkaiseva rooli näin julkisen vallan toimesta, mutta viime kädessä sen hyvän maakuvan tekevät suomalaiset itse. Meillä ei tässä asiassa itse asiassa ole perinteisesti ollut minkäänlaista hätää, ja nyt toivon, niin kuin tässä ministeri Puisto erittäin hyvin sanoi, että nyt katsotaan eteenpäin, opittiin tästä. [Aino-Kaisa Pekonen: Mitä nyt opittiin? Tämä oli viides kerta!] Suomen maakuvaa rakennetaan tosiaan mielellään yhdessä yhä paremmaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

16.45 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Lapissa matkailu kasvaa — tänä vuonna kuusi miljoonaa yöpymistä — ja voi sanoa, että aasialainen markkina on hyvin vahva kohderyhmä meillä. Ehkä voi leikillisesti sanoa, että Lappi taitaa olla nyt niitä ainoita maakuntia, joissa se talous edelleen kasvaa, eikä hallitus ole omilla toimillaan toistaiseksi pystynyt estämään sitä kasvua. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Paitsi nyt!] Mutta kyllä tämä rasismi ja tämä kohu nyt ihan aidosti huolestuttavat lappilaisia matkailutoimijoita. Haluan kysyä elinkeinoministeri Puistolta matkailuministerinä: minkälaisiin toimenpiteisiin te olette nyt ryhtynyt, että tämä mainehaitta saataisiin korjattua? [Perussuomalaisten ryhmästä: Montako matkaa on peruttu?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.46 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapolle matkailu on tietysti tärkeätä. Tänä talvena odotetaan oikein hyvää tulosta siinä, ja aasialaiset matkailijat ovat tärkeässä osassa siinä. Oikeastaan viittaaan aikaisempaan puheenvuorooni, jossa totesin, että tämä oli huono juttu ja ollaan kyllä saatu tästä selkeä kolaus, mutta uskon, että ajan myötä me tästä mennään ohi. Mutta kyllä tämä vaatii myös ihan tiettyjä viestinnällisiä toimenpiteitä, mitä nyt on tehty pääministeriltä, nyt eduskuntaryhmältä, ulkoministeriöltä, myös muilta ministereiltä, kuten itseltäni, ja jatkan yhteistyötä näiden maiden — Japanin, Etelä-Korean, Kiinan, Aasian maiden — kanssa. Yhteyteni sinne ovat olleet läheiset jo kauan ennen kuin olen ollut kansanedustajakaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.47 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä koottomuksen vaalima yhteistyö perussuomalaisten kanssa käy kyllä Suomelle kalliiksi. [Jenna Simula: Saako anteeksi vai ei?] Suomalaisten tulevaisuudenusko on romahtanut, [Hälinää — Puhemies koputtaa] työttömyys on ennätyslukemissa, toimeentulovaikeudet kasvavat ja nyt kaiken kukkuraksi jälleen tällainen rasismikohu, josta maksamme kovaa hintaa. [Sanna Antikainen: Miten kovaa hintaa maksoimme Uniperista?] Tämä on koettu erittäin loukkaavaksi monissa Suomelle tärkeissä Aasian maissa. Sen inhimillinen hinta on valtavan suuri, ja oli vain oikein, että pääministeri pyysi anteeksi, ja oli kunnioitettavaa, että perussuomalaisten eduskuntaryhmästä pyydettiin anteeksi. Mutta yksi lausunto puut-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

tuu, ja se on teiltä, valtiovarainministeri Purra, pääministerin sijainen. Me sosiaalidemokraatit odotamme teiltä nyt selkeää lausuntoa siitä, että tunnustatteko te pääministerin sijaisena, että nämä kuvat olivat syvästi loukkaavia, rasistisia kuvia, ja pyydättekö te anteeksi. Onko teillä, ministeri Purra, rotia tunnustaa, että nämä kuvat olivat rasistisia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.48 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen vastannut näihin kysymyksiin tällä kyselytunnilla jo useasti. Perussuomalaisten eduskuntaryhmä, jolle tämä asia kuuluu, on reagoinut. Hallituksen osalta pääministeri on eilen lausunut pahoittelunsa. [Kimmo Kiljunen: Entäs te?] Valitettavasti tätä keskustelua kuunnellessa minusta tuntuu, että yksikään anteeksipyyntö ei ole riittävästi. Minusta tuntuu siltä, että teidän kysymyksenne olisivat tismalleen samanlaisia, vaikka yhtään anteeksipyyntöä ei olisi esitetty. Valitettavasti, edustaja Tuppurainen, minun täytyy tehdä tämä tulkinta. Minä olen kertonut, mitä mieltä minä olen näistä kuvista, minä olen kertonut, mitä mieltä minä olen siitä, että perussuomalaisten kansanedustajat ovat niin tehneet, ja minä olen kertonut, mitä mieltä minä olen siitä, kuinka paljon vahinkoa nämä ovat aiheuttaneet, ja erityisesti siitä, mikäli ihmiset kokevat nämä rasistisiksi ja kokevat itseensä kohdistuvaksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.2. Suullinen kysymys velkaantumisen taitumisesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 210/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.50 Harry Harkimo liik: Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Te sanoitte, valtiovarainministeri, että velkasuhde oli korkea jo, kun te lähditte hallitukseen. Vuonna 2023 velan suhde bruttokansantuotteeseen oli 75 prosenttia. Tänä vuonna se kasvaa 89 prosenttiin ja ensi vuonna 92 prosenttiin. Hallitusohjelmassa teidän tavoitteenne oli, että vuonna 2027 velkaantuminen taittuisi. Te olette kymmeniä kertoja tässä salissa sanonut, että jos ne leikkaukset, jotka te olette tehneet, eivät tuota tulosta, te teette uusia leikkauksia, jotta velkasuhde taittuu vuonna 2027. Tällä hetkellä teillä on matkaa noin 2,4 miljardia tähän velkasuhteen taittumiseen. Perutteko nyt sananne vai pidättekö kiinni sanoista, että te meinaatte saada velkasuhteen taittumaan vuonna 2027?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.51 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin hallituksen taival on koko ajan muuttunut kivisemmäksi. Ne ennusteet, joita me hallitusneuvotteluihin saimme, todella viittasivat siihen, että kuuden miljardin toi-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

met riittävät siihen, että velkasuhde saadaan vakautumaan. No, tähän ei lainkaan pitänyt paikkaansa. Ennusteita on jatkuvasti jouduttu heikentämään, ja tällä hetkellä todellakin näyttää siltä, että noin viiden miljardin sopeutukset ja kymmenen miljardin kokonaisuus eivät tule lähellekään riittämään siihen velkasuhteen vakauttamiseen. Eli tilanteessa, jossa me pitäisimme sitä edelleen meidän tavoitteenamme, meiltä vaadittaisiin useiden miljardien — vielä useamman miljardin kuin edustaja toi esille — lisätoimia. Tämä hallitus on kuitenkin sopinut noin kymmenen miljardin kokonaisuudesta. Meillä on vieläkin siinä tekemistä, me olemme tekemässä uusia toimia. Mutta samaan aikaan tämä maailma meidän ympärillämme on mennyt koko ajan vaikeampaan suuntaan. Me emme pystyneet aavistamaan, että Saksan vientimarkkinat menevät tähän jamaan. Me emme tienneet, että sota tulee näin voimakkaasti jatkumaan ja se tulee vaikuttamaan Suomeen. [Puhemies koputtaa] Me emme tienneet, että Suomessa kotimainen kysyntä ei käynnisty, silloin kun arvioimme sen käynnistyvän. [Puhemies koputtaa] Tämä on todella vaikeuttanut tilannetta. [Puhemies koputtaa] Mutta ilman näitä hallituksen toimia meidän tilanne olisi vielä huomattavasti pahempi, [Puhemies: Kiitoksia!] velkasuhde vielä korkeampi, alijäämät huomattavasti suurempia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.3. Suullinen kysymys ulkomaalaistaustaisten työllisyyden edistämisestä (Rami Lehtinen ps)

Suullinen kysymys SKT 211/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.52 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa herra puhemies! Suomen talouden tilanne on todella vakava. Samalla pienituloisten määrä on kasvanut, ja siihenkin syypääksi SDP on jälleen kerran löytänyt istuvan hallituksen. [Vasemmalta: Kukas siellä on leikannut?] Lahjakkaasti he kuitenkin tälläkin kertaa unohtavat sen, että pienituloisuuden kasvu johtuu lähinnä maahanmuutosta, koska vuosina 2020—2024 pienituloisten ulkomaalaisten määrä kasvoi lähes sadallatuhannella henkilöllä, kun samalla tarkastelujaksolla suomalaistaustaisten pienituloisten määrä on pysynyt melko vakaana. Pienituloisista jo joka neljäs on ulkomaalaistaustainen ja työttömistä joka viides. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tämä on perussuomalaisten mielestä Suomen talouden kannalta täysin kestäväntöntä.

Arvoisa työministeri Marttinen, kaiketi on niin, että jo maassa oleville ulkomaalaisille pitäisi ensin saada töitä ennen kuin tätä reserviä voidaan kasvattaa. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Kysynkin: millä toimilla hallitus on pyrkinyt edistämään myös ulkomaalaistaustaisten työllisyyttä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Hälinää] — Arvoisat edustajat, pyytäisin teitä kunnioittamaan toisten kansanedustajien puheenvuoroja. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

16.53 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Kiitoksia edustajalle kysymyksestä. On selvä asia, että hyvin vaikeassa talous- ja työllisyystilanteessa myös kansainvälisten työntekijöiden, vieraskielisten työntekijöiden työttömyys on noussut. Samaan aikaan tiedämme myös sen, että jos taas Suomessa meidän työvoima ei tulevaisuudessa kasva, niin sellaisen yhteiskunnan näkymä talouskasvussa on äärimmäisen heikko. Me tarvitsemme totta kai myös kansainvälisiä osaajia, mutta me tarvitaan myös hyvin tehokasta työperäistä maahanmuuttoa. Me tarvitsemme siis enemmän toimia siinä, että nämä työttömäksi jääneet henkilöt saavat opastusta ja neuvontaa siihen, miten taas vastaavasti heitä voidaan muun muassa vaikka uudelleenkouluttaa. Meillä on monia aloja, joissa käytännössä on niin, että suomalaisia, kotimaisia työntekijöitä on äärimmäisen vaikeaa tai jopa mahdotonta näihin tehtäviin löytää. Kaikkia toimia siis tarvitaan, mutta selvää on se, että enemmän meidän täytyy pystyä myös tekemään. Totta kai lähdemme myös siitä, että jos ulkomailta on Suomeen tullut tekemään työtä, niin totta kai myös oleskeluluvan ehtona on se, [Puhemies koputtaa] että ollaan töissä. Totta kai tästä periaatteesta pidämme myös kiinni.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.4. Suullinen kysymys asuntolainoista ja rakennushankkeiden rahoittamisesta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 212/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.55 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Suomen talouskasvun heikkouteen ei ole yhtä syytä, vaan kyse on useiden samanaikaisten tekijöiden kokonaisuudesta. Asuntomarkkinat ja erityisesti asuntorahoitus ovat olleet jo pitkään poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa. Monille suomalaisille ja erityisesti nuorille ja ensiasunnon ostajille suurin este ei ole se, etteivät he haluaisi ostaa asuntoa, vaan asuntolainan saanti. Hallitus on budjettiriihessään linjannut, että tavoitteena on saada rahoitus jälleen liikkeelle vastuullisesti ja samalla tukea rakentamisen käynnistämistä ja työllisyyttä.

Arvoisa elinkeinoministeri, voisitteko te täsmentää, millaisilla konkreettisilla toimilla hallitus aikoo helpottaa asuntolainojen ja asuntorahoituksen saantia erityisesti ensiasunnon ostajille ja sellaisille rakennushankkeille, jotka ovat taloudellisesti kannattavia mutta kaatuvat tällä hetkellä rahoitusriskien vuoksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

16.56 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvästi konkreettisin toimi liittyy asp-tiliin eli asuntosäästöpalkkiotilin rajojen korottamiseen ja helpottamiseen, millä on suoria vaikutuksia nimenomaan ensiasunnon ostajiin. Laajemmin kysymys liittyy korkotukivaltuuksiin ja erilaisiin takausinstrumentteihin, joita

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

nyt ensi vuodelle on lisätty, siirretty, mutta sitten tämä kysymys liittyy laajemminkin rahoitusmarkkinoiden toimivuuteen, missä on ollut nihkeyttä, ja tämä on laaja kysymys. Siihen liittyy erilainen sääntely, sen tulkinta. Asuntomarkkinoilla nimenomaan pitää katsoa pohjoismaista viitekehystä, että meillä ei ole siinä mitään sääntelyä, mutta sekä kansallisesti että EU-tasolla pitää pankkisääntelyä, finanssimarkkinoiden sääntelyä keventää, poistaa siitä ainakin liikaosia. Tästä EKP viime viikolla teki yhden raportin, jota me tutkimme. Julkiset toimet muuten, esimerkiksi Finnveran puolella, eivät kuitenkaan ratkaise tätä asiaa.

Vetoan myös pankkeihin siinä, että on tietty liiallinen riskinhallinta tai vetoaminen siihen, että pyritään keventämään sellaisia sektoreita, missä ikään kuin hallinto nähdään liian raskaaksi [Puhemies koputtaa] tai haetaan liian suuria... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.5. Suullinen kysymys kilteistä lapsista (Tytti Tuppurainen sd)

Suullinen kysymys SKT 213/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Tämän vuoden viimeisen kyselytunnin viimeinen kysymys. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.58 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Joulupuu on jo rakennettu myös Valtiosaliin, ja joulukuukuu on jo ovella. Pian on maassa joulurauha, ja ihmisten kesken vallitsee hyvä tahto.

Me opposition tontut olemme kuulleet, että sieltä Korvatunturilta tänäkin vuonna pukki tulee ja esittää sen ankaran ja vaativan kysymyksen, että onko täällä kiltejä lapsia. Me haluaisimme oppositiossa kerrankin olla hallituksen kanssa samaa mieltä ja vastata tähän pukin kysymykseen oikein, ja sen vuoksi me kysymme hallitukselta: onko täällä kiltejä lapsia?

Tällä kysymyksellä ja tällä puheenvuorolla me kaikki opposition tontut haluamme myös vilpittömästi ja sydämestämme toivottaa kaikille hallituksen tontuille, kaikille ministereille ja myös arvoisalle puhemiehelle hyvää ja rauhallista joulua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, kiitos samoin. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.59 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Joulukuukuu liittyy tietenkin kaikilla erilaisilla tavoitteilla ja erilaisilla viettämisen tavoilla, mutta riippumatta niistä me yleensä voimme olla kaikki samaa mieltä siitä, että joulukuukuu on erityisesti lasten juhla. Mikään ei ole hienompaa kuin rakentaa ja tarjota joulua lapsille ja nähdä niitä ilahtuneita silmiä, jotka joulukuukauden ympärillä tai jossakin muualla joulukuukauden liittyvässä tapahtumassa tai lahjoja saadessa näkyvät.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Kyllä, Suomessa on paljon kilttejä lapsia, ja me toivotamme heille kaikille hyvää ja rauhallista joulua. Haluan myös itseni ja hallituksen puolesta toivottaa koko eduskuntasalille ja koko Eduskuntatalolle oikein rauhallista joulua. Kansanedustajille, joiden stressimaksimit alkavat olla huipussaan, toivotan rentouttavaa pientä taukoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tämä kysymys on tämän vuoden osalta loppuun käsitelty.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle työntekijän henkilöön liittyvää irtisanomisperustetta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 158/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 10/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.30 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen on oltava maa, jossa yrittäminen on kannattavaa, houkuttelevaa ja siten työn tarjoaminen muille myös mahdollista. Tällä esityksellä kevennämme henkilöperusteisen irtisanomisen sääntelyä, jotta työnantajilla olisi rohkeus palkata uusia työntekijöitä myös epävarmassa taloustilanteessa. Meidän tahotilamme on tukea näitä rohkeita yrittäjiä, jotka omalla työllään mahdollistavat turvallisen arjen myös muille työllistymisen kautta. Työllistämisen kynnys on Suomessa ollut liian korkealla. Silloin ei uusia työpaikkoja synny, mikäli henkilöiden palkkaaminen yritykseen on liian suuri riski yrittäjälle.

Arvoisa puhemies! Tämä uudistus, jossa irtisanomisen perusteeksi riittäisi jatkossa asiallinen syy, ei tarkoita työntekijän turvan heikentämistä kohtuuttomalla tavalla, vaan kyse on todellisuudessa yhteisten pelisääntöjen selkeyttämisestä. Jatkossakaan irtisanomiseen eivät saa vaikuttaa syrjivät syyt. Esityksessä kuvattu asiallinen syy irtisanomiselle voi olla selkeä työntekijän velvoitteiden rikkominen, kuten töiden laiminlyönti, epäasiallinen käytös tai se, ettei työntekijä enää selviydy työtehtävistään. [Timo Suhonen: Kuinka näin!] Hyvät ystävät, ero nykyiseen on siis se, että jatkossa ei tarvitse enää arvioida sitä, kuinka painavalla tavalla työntekijän toiminta on ristiriidassa. [Niina Malm: Aivan!] Kuitenkin irtisanomisen edellytyksiä arvioitaisiin edelleen kokonaisuuden näkökulmasta ottamalla huomioon menettelyn vakavuus, työnantajan ja työntekijän olosuhteet sekä se, onko työntekijälle annettu mahdollisuus korjata toimintaansa. Näin asian kuuluu olla, ja tässä esityksessä lopulta niin työnantaja kuin työntekijäkin voittavat, kun pelisäännöt ovat selkeämmät.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Arvoisa puhemies! Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut esityksestä mietintön. Vaikka valiokunnassa ei tehty esitykseen muutoksia, se antoi meille tärkeitä huomioita tulevaisuuteen. Meidän tulee seurata lainsäädäntömuutosten vaikutuksia kokonaisuutena ja erityisesti raskaus- ja perhevapaasyrjinnän kehitystä, työntekijöiden asemaa ja työllisyyttä pk-yrityksissä. Arvioidaan myös, toteutuuko muutoksen tavoite irtisanomisen kynnysen madaltumisesta. Nämä ovat tärkeitä huomioita reilun työelämän näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Työ on parasta turvaa niin yhteiskunnallemme kuin jokaiselle työkäiselle ja työkykyiselle. [Timo Suhosen välihuuto] Työllisyys on Suomen talouden kivijalka, ja työ on se, mikä turvaa arکمme. On oikein, että teemme kaikkemme mahdollistaaksemme työn mahdollisimman monelle. Tämä on vastuullinen ja harkittu uudistus, joka tuo kaivattua joustavuutta työmarkkinoille ja helpottaa yritysten arkea. Se tukee kasvua, vahvistaa tuottavuutta ja luo tilaa uusille mahdollisuuksille. On varmaa, että yksikään yrittäjä ei sano hyvää työntekijäänsä irti huvikseen vaan pitää hänestä viimeiseen saakka kiinni. On suorastaan absurdia edes ajatella, että yrittäjä tuhoaa tahallaan omaa yrittämistään ja yritystään sanomalla työntekijän irti pörstän perusteella huvikseen.

Kasvu syntyy vain työllä, ja sitä Suomi juuri nyt tarvitsee. Toivotan kaikille turvallista ja rauhallista joulua ja rakkauden täyttämää uutta vuotta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.35 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on erittäin tärkeä työelämälaki, joka on ollut meillä nytten koko syksyn tuolla valiokunnassa ja nyt täällä ensimmäisessä käsittelyssä aika pitkän keskustelun kohteena.

Arvoisa rouva puhemies! Työlainsäädäntö on peruslinjaltaan sellainen, että se rakennetaan työntekijöiden suojaksi, työelämän heikomman osapuolen suojaksi, ja tässä nyt siihen kohtaan kajotaan. Tämä niin sanottu potkulaki on meidän mielestämme askel kohti tuntematonta, mikä heikentää työntekijöiden irtisanomissuojaa ja luo lisää epävarmuutta työelämään. Sillä ei ole laskennallisesti työllisyysvaikutuksia, eikä se vaikuta julkiseen talouteen. Esitys ei myöskään selkeytä tilannetta vaan lisää riitoja ja heikentää työmarkkinoiden epätasa-arvoa. Tulen myöhemmin esittämään tämän lakiesityksen hylkäämistä.

Hallitus perustelee esitystä työllisyyden parantamisella, mutta näissä perusteluissa ei ole näyttöä, että näin tapahtuisi. Kyse tässä on puhtaasti työntekijöiden suojan heikentämisestä vailla todellisia vaikutusarvioita. Kukaan ei tänään pysty sanomaan, miten paljon irtisanomiskynnys todella laskee. Lainsäädännön pitäisi olla selkeää ja erityisesti tilanteissa, jotka ovat ihmiselle dramaattisia ja elämää mullistavia. Tämä esitys lisää epävarmuutta ja tulkinnanvaraisuuksia ja sisältää epäselvää sääntelyä, joka siirtää vastuun laintulkinnasta tuomioistuimille vuosiksi eteenpäin. Tulkintakäytäntö tulee tapaus kerrallaan sitten määritteleään, miten kynnys laskee.

Asiantuntijat varoittivat, että muutos aiheuttaa pitkää oikeudellista epävarmuutta ja lisää riitaisuuksia. Tämä laki ei selkeytä irtisanomistilanteessa. Todellisuudessa käy juuri päinvastoin, kun ei tiedetä, mihin tasoon tässä mennään. On sanottu, että turvaa lasketaan. Nykyinen oikeuskäytäntö joudutaan käytännössä kirjoittamaan uudelleen, kun ”asiallisen ja painavan syyn” vakaa tulkintalinja korvattaisiin epäselvällä sisällöllä, uudella ”asiallisella syyllä”. Muutos johtaa vuosien mittaiseen tulkintaepävarmuuteen.

Muutos ei kohdistu vain pk-yrityksiin vaan kaikkiin yrityksiin ja kaikkiin työsuhteisiin työntekijöihin — kaikkiin työsuhteisiin työntekijöihin kaikenkokoisissa yrityksissä ja yh-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

teisoissa. Tällä hetkellä koeajalla työsuhteita päätetään noin 14 600 vuodessa ja henkilökohtaiset irtisanomisperusteet on noin 12 400:ssa, eli puhutaan merkittävästä määrästä työsuhteitten päättämisiä. Hallitus väittää, että tämä kohdistuu erityisesti pienten yritysten irtisanomisten helpottamiseen, mutta kun tämä on kirjoitettu niin, että tämä koskee kaikkia, niin tässä minimitaso kyllä laskee ja irtisanomisriski kasvaa kaikilla aloilla ja kaikissa ammateissa. Kyse on koko työmarkkinaa koskevasta heikennyksestä, joka iskee voimakkaimmin jo valmiiksi epävarmoille työmarkkina-aloille, nuoriin, naisiin ja matalapalkkaisiin. Tässä tulee vielä se ero, että meillä on työehtosopimuksissa korkeampi irtisanomissuoja, tämä nykyinen ”painava ja asiallinen syy”, mutta tämä tulee niille aloille, joilla ei ole työehtosopimuksessa tällaista korkeampaa, joten se vielä tuo tätä eroa myöskin lisää.

Irtisanomisperusteita ei tunneta, ja sen vuoksi me olemme esittäneet, kun varoituskäytäntö on siinä yleensä mukana, että varoituskäytäntö muutettaisiin niin, että jokaisessa tilanteessa, kun varoitus annetaan, se annettaisiin kirjallisesti. Se vähentäisi oikeuskäytäntöä. Se olisi halpa keino ja vahvistava keino kummallekin osapuolelle, kun siitä varoituksella dokumentoitaisiin, miten se tehdään ja mitä odotetaan työntekijän korjaavan. Tämä vähentäisi riitoja ja selkiyttäisi irtisanomistilanteita.

Arvoisa rouva puhemies! Esitimme ykköskäsittelyssä muutoksia lakipykäliin. Ne eivät menneet läpi, joten esitän tässä yhteydessä lakiesitysten 1 ja 2 hylkäämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

19.41 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys irtisanomislain heikentämiseksi perustuu väitteeseen, että työntekijän irtisanominen olisi Suomessa liian vaikeaa. Tämä väite ei yksinkertaisesti kestä päivänvaloa.

Tosiasiat kertovat aivan muuta. Työsuhteita päätetään Suomessa jo nyt työnantajan toimesta monin eri tavoin ja suurissa määrin. Pelkästään koeaikana päätettyjä työsuhteita on vuosittain noin 14 600. Henkilökohtaisiin perusteisiin irtisanomisiin päättyy noin 12 400 työsuhdetta vuosittain. Näiden lisäksi työsuhteita puretaan ja vielä laajasti käytetään taloudellisia ja tuotannollisia irtisanomisia, niin sanottuja TUTA-syitä. Eli työntekijöiden työsuhteita pelkästään henkilökohtaisilla syillä päätetään noin 30 000 työntekijän osalta vuodessa. Se on iso määrä, puhumattakaan siitä, että tähän tulee vielä lisäksi se iso määrä niitä tuotannollisista ja taloudellisista syistä irtisanottuja työntekijöitä. Kun nämä kaikki laskeetaan yhteen, on selvää, että työnantajilla on jo nyt käytössään koko keinovalikoima työsuhteitten päättämiseen. Irtisanominen ei ole poikkeus, se voi olla myös arkea.

Arvoisa rouva puhemies! On suorastaan vastuutonta väittää, että irtisanomiskynnys olisi liian korkea, kun vuosittain kymmenettuhannet ihmiset menettävät työnsä työnantajan päätöksellä jo nykyisen lain puitteissa. Tämä ei ole jäykkä työmarkkina: tämä on työmarkkina, jossa epävarmuus on jo nyt monelle työntekijälle pysyvä olotila, valitettavasti. Nyt hallitus haluaa vielä madaltaa irtisanomiskynnystä poistamalla vaatimuksen asiallisesta ja painavasta syystä ja korvaamalla sen epämääräisellä asiallisella syyllä. Tämä ei ole tekninen muutos, tämä on tietoinen poliittinen päätös siirtää riskiä työntekijöille ja heikentää työsuhteen heikomman osapuolen suojaa.

Mitä tämä tarkoittaa käytännössä? Se tarkoittaa lisää mielivaltaa, lisää epävarmuutta ja lisää pelkoa työpaikoilla — pahimmillaan. Se tarkoittaa, että työntekijän asema horjuu entisestään ilman näyttöä siitä, että tällä saavutettaisiin yhtään ainoaa uutta työpaikkaa.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Hallituksen omatkin arviot myöntävät, että työllisyysvaikutukset ovat vähäisiä tai epävarmoja. Tutkimus ei tue väitettä, että irtisanomisen helpottaminen loisi merkittävästi uusia työpaikkoja. Sen sijaan tiedämme varmuudella, että työn epävarmuus lisääntyy, työhyvinvointi heikkenee ja luottamus työelämään rapautuu. Tämä hallitus ei ole ratkaisemassa työllisyysongelmaa, se on siirtämässä vastuuta heikommille. Työelämää ei rakenneta pelolla vaan luottamuksella. Työllisyyttä ei paranneta heikentämällä työntekijöiden turvaa vaan vahvistamalla osaamista, investointeja ja ennustettavuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Kun irtisanominen on jo nyt helppoa ja laajasti käytössä, lisäheikennyksille ei ole mitään tarvetta. Tämä esitys ei ole työmarkkinauudistus, se on ideologinen hyökkäys työntekijöiden turvaa vastaan. Me emme voi hyväksyä tätä. Tämä laki on ehdottomasti hylättävä.

Siksikin, arvoisa rouva puhemies, kannatan edustaja Lylyn tekemää hylkeysitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

19.44 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Hallituksilla on todella eroa siinä, minkälaisia työmarkkinatoimenpiteitä teemme ja millä tavalla pyrimme edistämään työllisyyttä Suomessa. Sen allekirjoitan kyllä, että tämä lakiesitys on sillä tavalla ideologinen, että me uskomme, että kestävät työpaikat syntyvät yrityksiin ja yritykset ovat niitä, joille meidän pitää mahdollistaa hyvät työllistämisedellytykset.

Se ero tällä esityksellä on esimerkiksi Marinin hallituksen tekemään Työkanava Oy:n esitykseen, että edellinen hallitus uskoi julkiseen rahaan ja siihen, että lisäämällä julkisten varojen käyttöä työmarkkinoille ja luomalla sillä tavalla työpaikkoja saataisiin jotain hyvää aikaiseksi. Varmasti edellinen hallituskin perusteli tätä sillä, että työpaikkoja syntyisi ja suomalaiset saisivat töitä, mutta kuinkas sitten kävikään? Kävi niin, että tämän Työkanava Oy:n toimintakauden aikana se teki melkein kolmen miljoonan euron liiketappiot, aiheutti siis suomalaisille veronmaksajille kolmen miljoonan euron tappiot ja veromaksut. Kuinka monta työpaikkaa syntyi? Syntyikö 18 vai 17 työpaikkaa? Tämä on esimerkki siitä, minkälaisia työmarkkinatoimia sosiaalidemokraatit haluavat tässä yhteiskunnassa ja Suomessa synnyttää. Ja kenen varoilla he niitä haluavat tehdä? He haluavat tehdä niitä veronmaksajien rahoilla.

Nyt kun me olemme tällä viikolla saaneet laajasti palautetta eri talouden arvioitsijoilta siitä, että Suomessa on hyvin suuri julkinen sektori — meillä on itse asiassa Euroopan suurin julkinen sektori suhteessa bruttokansantuotteeseen — niin täytyy sanoa, että Suomella ei ole varaa tämänkaltaisiin työmarkkinatoimenpiteisiin, vaan meidän pitää tehdä toimia, jotka parantavat yrittäjien edellytyksiä palkata uusia työntekijöitä. Tämän lain esityksissä käytiin kyllä läpi sitä, että tällä uskotaan kuitenkin olevan parantavia mahdollisuuksia yrityksille siihen, että he uskaltavat rekrytoida uusia työntekijöitä, ja sitä kautta me saataisiin uusia työpaikkoja Suomeen.

Nyt täytyy sanoa, että kun me katsomme näitä työllisyyslukuja, niin jos jotakin positiivista niistä yrittää hakea, niin se positiivinen on se, että työpaikat ovat syntyneet viime aikoina erityisesti yksityiselle sektorille ja yrityksiin. Kasvu lähtee yrityksistä, vientiyrityksistä, ja sinne me tarvitsemme niitä työpaikkoja. Emme halua kasvattaa veronmaksajien rahoilla tämmöisiä yrityksiä, kuten tämä erittäin epäonnistunut Työkanava Oy oli. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg, poissa. Edustaja Koskela, Minja.

19.47 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Oikeistohallituksen potkulaki vie suomalaista työelämää täysin väärään suuntaan. Sen sijaan, että työelämää kehitettäisiin panostamalla työssäjaksamiseen, osaamisen päivittämiseen ja ihmisten tukemiseen eri elämäntilanteissa, on oikeistohallitus valinnut toisen tien. Se on yksipuolisuuden ja epävarmuuden tie, jonka kulkeminen johtaa mahdollisesti perusteettomiin potkuihin yhä useammalle. Tämä on karu viesti etenkin ikääntyville ja terveysongelmista kärsiville työntekijöille ja lisäksi nuorille työntekijöille.

Miksi siis hallitus on valinnut tämän tien? Suomen nykyinen irtisanomissuoja ei ole kansainvälisessä vertailussa erityisen tiukka. Päinvastoin olemme olleet OECD-maiden joukossa tavallista keskitasoa. Potkulain perusteleminen väitteellä, jonka mukaan irtisanomissuoja olisi meillä jotenkin liian vahva, kertoo siitä, etteivät hallituksen työelämämuutokset perustu tutkittuun tietoon tai todellisiin ongelmiin, vaan puhtaasti ideologiseen haluun heikentää työntekijöiden asemaa.

Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet puuttuvat nyt irtisanomissuojassa näkemiinsä kuvitteellisiin ongelmiin, mutta tulevatkin luoneeksi joukon uusia ongelmia. Mielivaltaisten irtisanomisten riskin kasvaessa tulee potkulaki nostamaan myös kynnystä puuttua muihin epäkohtiin ja väärinkäytöksiin työpaikoilla. Hiljentäminen potkujen pelolla ei ole terve perusta suomalaiselle työelämälle eikä reilulle kilpailulle. Lisäksi hallitus vaarantaa potkulailla sekä työntekijöiden että työnantajien oikeusturvan, kuten perustuslakivaliokunta lausunnossaan totesi. Eli väite siitä, mikä täällä aikaisemmin tänään on tässä pöntössä esitetty, että tämä olisi sekä työntekijöiden että työnantajien etu, on itse asiassa perustuslakivaliokunnan täysin päinvastoin artikuloima. Tästä huolimatta, hallituspuolueet, te ette suostuneet selkeyttämään lakia perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti. Te runnotte toistuvasti läpi huonoa lainsäädäntöä piittaamatta käytännön seurauksista.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, hyvä hallitus, että tavoitteenne heikentää työntekijöiden asemaa näyttää johtavan vain joukkoon uusia ongelmia, paljastaa se isoja ristiriitoja teidän omassa politiikassanne. Te vaaditte työurien pidentämistä talouskasvun nimissä mutta ajatte tällä potkulailla politiikkaa, jonka seurauksena yhä useampi ikääntynyt työntekijä pelkää potkuja jo ennen eläkeikäänsä.

Aikuiskoulutustuen ja vuorotteluvapaan lakkauttaminen ovat surullisia mutta valitettavan johdonmukaisia esimerkkejä tästä samasta ristiriitaisesta politiikasta. Työuria pitäisi pidentää antamalla ihmisille mahdollisuus työntekoon erilaisissa tilanteissa, mutta teidän politiikkanne on vienyt aivan vastakkaiseen suuntaan. Yksi konkreettinen esimerkki tästä on suojaosien poistaminen, mikä vaikeuttaa osatyökykyisten ihmisten osallistumista työmarkkinoille, vaikeuttaa myös kokoaikaisen työpaikan saamista ja edelleen siis aiheuttaa tilanteita, joissa ihminen siitä huolimatta, että hän haluaisi olla aktiivinen, ei voi tehdä edes pientä määrää työtä tuen päälle, koska se tarkoittaisi sitä, että tuki pienenee.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitossa me ajattelemme, että työelämän on oltava oikeudenmukaista ja sitä on uudistettava kaikkia kuunnellen. Nyt te, hyvä hallitus, murennatte yksipuolisella politiikallanne kovaa vauhtia työelämän luottamusta ja työntekijöiden uskoa tulevaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

19.51 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Ennen suunnittelemani puheenvuoron alkua kommentteja edustaja Partasen puheenvuoroon: Siinä oli mielenkiintoista pohdintaa siitä, että meidän julkinen sektori on liian suuri. Katsoin viimeisiä tilastoja: yksityisellä sektorilla työskentelee 73 prosenttia työvoimasta, julkisella sektorilla 27 prosenttia. Ihan tarkasti ottaen se ei mene suhteessa kolme neljäsosaa — yksi neljäsosa, mutta aika lähelle kuitenkin. Minusta tuntuu, että tämä on aika sopiva työnjako näiden eri sektoreiden välillä, kun ajatellaan, miten yhteiskunta ylipäätään on kehittynyt tässä viimeisten vuosikymmenien aikana: koulusektori, korkeakoulusektori, varhaiskasvatus, terveydenhuolto, puolustus, vanhustenhuolto, poliisitoiminta — nämä ovat perinteisesti kaikki julkista sektoria, ja aika lailla minusta yksituumaisesti ollaan haluttu näitä palveluja kehittää.

Ja jos vertaan niihin maihin, joissa osa näistä on järjestetty yksityisesti, niin ei se ole halvemmaksi tullut siellä kansalaisille. Esimerkiksi Yhdysvalloissa ihmisten vakuutukset ja omista rahoistaan maksamat koulutusmaksut ovat aivan jättiläisyydet. Siellä ei olla mitenkään nyt erityisesti, eikä kukaan katso esimerkiksi amerikkalaista terveydenhuoltojärjestelmää, että se olisi joku malli esimerkiksi meille tänne otettavaksi. No, en jatka sen pidemmälle tätä erittelyä, mutta en oikein hyväksy sitä lähtökohtaa, että julkinen sektori esimerkiksi tällä tavalla laskettuna on liian suuri. Se on tietysti yhteinen huoli, että kun meidän ikärakenne Suomessa on se, mikä on, elikkä syntyvät ikäluokat ovat kovin pienet — se tarkoittaa sitä, että jo nyt, saatikka sitten 20 vuoden päästä, työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat tavattoman pieniä — millä me ylipäätään tulemme pärjäämään millään sektorilla sen määrän kanssa, joka meillä on.

Mutta itse tästä varsinaisesta aiheesta: Käytin tietysti siitä jo pari kolme päivää sitten perusteellisemman puheenvuoron, mutta haluan tässä nyt todeta, että olen itse toiminut... — Luulenpa muuten, että siirryn nyt sinne jo tässä vaiheessa, vaikka ei kolme minuuttia ole täynnä, koska tämä oli vasta alkamassa. [Naurua — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kiitoksia, puhemies! Eli olen itse toiminut työnantajatehtävissä. Toki se on tapahtunut julkisella sektorilla ja suurissa organisaatioissa, niin että en ollenkaan väitäkään tuntevani näppituntumalta pienen yksityissektorin yrityksen problematiikkaa, mutta se oma kokemukseni työnantajatehtävistä sanoo kyllä sen, minkä täällä esimerkiksi edustaja Suhonenkin edellä totesi, että ei ole ollut käytännössä nykyisen lainsäädännön vallitessa minkäänlaisia ylivoimaisia ongelmia sen suhteen, etteikö työntekijöistä päästä eroon tarvittaessa, jos he ovat syyllistyneet senkaltaisiin rikkeisiin tai puutteisiin, joita silloin tällöin on. Voin sanoa, että vaikka tietysti ylimmässä johdossa toimineena ei käytännössä joutunut aina näiden kaikkien konkreettisten asioiden kanssa tekemisiin, niin kyllä se kirjo, jonka näin ja tiesin isoissa organisaatioissa olevan, oli jokseenkin aivan laidasta laitaan, jopa sitten aika vakaviin rikoksiin asti. Luulen, että tässä nyt selvästi liioitellaan tällä saavutettavan edun vaikutuksia.

No, siinä edellisessä puheenvuorossani tässä muutama päivä sitten kävin aika tarkkaan suoraan sitä hallituksen esitystä läpi ja siteeraten sitä taloudellista arviointia, niin kuin yleensäkin, kun saan lakiesityksen, ihan ensimmäiseksi sieltä katson ne taloudelliset vaikutukset. Siinähan todettiin hyvin suoraan, että tällä ei ole työllisyyttä lisääviä vaikutuksia. Sen verran muistan ulkoa, kun sentään tässä suullisesti siteerasin sitä, että siinä todettiin, että tällaisissa meta-analyyseissa, joissa sitten on käyty läpi kaikki tutkimukset, joita aiheesta on tehty, taisi olla niin, että vähän yli 50 prosenttia tutkimuksista totesi, että työllisyys ei lisäännä lainkaan, 20 prosentissa oli havaittu lievää lisääntymistä ja sitten 20—30

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

prosentissa ei varsinaisesti kumpaan suuntaan. Eli enemmistö tutkimuksista kallistui sille kannalle, että ei ole työllisyysvaikutuksia.

Katsoin sitten täällä pitkän istunnon aikana tarkasti myös asiantuntijalausuntoja — kun itse en ole niitä valiokunnassa ollen voinut käsitellä, kun en ole työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsen — ja luin niitä tässä sitten. Siellä esimerkiksi emeritusprofessori Niklas Bruunin asiantuntijalausunto oli hyvin vakuuttava minusta osoittamaan sen, että tästä nyt ei ole käytännössä työmarkkinoille mitään hyötyjä, ja hänhän ehdotti kokonaan toisen nimitysten käsitteiden käyttämistä tässä yhteydessä.

Sitten tullaan siihen ydinkysymykseen, miksi tällainen lakiesitys nyt sitten ylipäättään on tehty. En voi tulla mihinkään muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että vaikka monella tavalla pohdittuna työntekijän ja työnantajan intressit ovat yhteisiä — esimerkiksi sillä tavalla, että yritys menestyy ja se sitten voi työllistää ja toimitaan yhteistyössä — niin kuitenkin on myös jännitteitä olemassa niin tulonjaossa yrityksen ja työntekijöiden palkkojen välillä kuin monissa muissakin asioissa, joissa toinen on työn teettäjä ja toinen sitten käytännössä tekee sitä työtä, ja tässä on vain haluttu hyvin voimakkaasti mennä näitä konflikteja taikka jännitteitä ajatellen sinne työnantajan puolelle. Tämä on kyllä poikkeuksellista. Minusta tämä tulee nyt sitten johtamaan siihen, mikä on kaikkein huolestuttavinta, että ei se luottamus ainakaan siellä työmarkkinoilla parane. Ja kun tiedämme, että juuri luottamus niin työmarkkinoilla kuin koko tässä yhteiskunnassa on se, mikä tällä hetkellä kaikkein parhaiten edistäisi meidän taloudellista toimeliaisuutta, niin siinä mielessä tämä on onnettomien tähtien alla syntynyt laki ja sietääkin tulla hylätyksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm.

19.57 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Partaselle ihan ensimmäiseksi tästä Työkanavasta, kun siitä niin mielellään puhutte. Työkanavahan nimenomaan oli tehty sitä varten, että saadaan vajaa- ja osatyökykyiset työllistymään. No, nyt ei keretty tekemään yhtään mitään, kun te sen jo puritte, ja tältä osin täytyy kyllä todeta, että tällä hetkellä hallituksen toimet eivät palvele näitä ihmisiä, jotka haluaisivat hiukan tehdä elämässään töitä ja pysyä siinä arjessa kiinni.

Osatyökykyisen työelämä tällä hetkellä on varsin haastavaa. Jos esimerkiksi elämässä on pitkäaikaissairaus, krooninen sairaus, niin että on niitä hyviä vaiheita siinä työelämässä, ja sitten tulee se takapakki sairauden kanssa, niin voisi olla tarvetta sille, että saisi tehdä osa-aikaista tai kevennettyä työtä. Mutta hallituksen kaikilla toimilla, muun muassa tälläkin, on vaikutus tasa-arvoon ja siihen, että ei ole mahdollista tehdä sellaisia töitä, joissa tämä osa-aikaisuus otettaisiin huomioon. Ja se on sangen surullista. Kun tässä salissa kuitenkin niin suureen ääneen aina puhutaan siitä, että jokaisella täytyy olla mahdollisuus osallistua työelämään ja työ on parasta sosiaaliturvaa, mutta sitten meillä tässä maassa onkin näitä kahden kerroksen työmarkkinoita. Osa on kelvollisia työelämään, mutta kun osa sitten vaikkapa sairauden tai vamman tai työn aiheuttaman kuormituksen takia tarvitsisi kevennyksiä, heille hallitus ei ole antamassa minkään maailman tukea. Tämä on tasa-arvon näkökulmasta surullista.

No, me olemme tottuneet työ- ja tasa-arvovaliokunnassa siihen, että tämänkään osalta tasa-arvovaikutuksia tai yleensäkin kaikkien vaikutusten yhteensovittamista ei ole katsottu. Sinänsä se ehkä nyt kertoo itse asiassa tästä tämänhetkisestä ajankuvasta, että tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät ole niitä asioita, joita hallitus haluaa ainakaan työmarkkinoil-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

la mutta ilmeisesti missään muussakaan politiikassaan edistää. Varsinkin kun tämä irtisanomisen helpottaminen itsessään jo koskee tietenkin kaikkia palkansaajia mutta erityisesti nuoria, naisia ja matalasti palkatuilla aloilla työskenteleviä ja kun lain pitäisi aina olla heikkomman turvana, niin tästäkään näkökulmasta laki ei turvaa nyt yhtään heidän asemaansa enempää, vaan sitäkin murennetaan, eli jos sinä olet jo lähtökohtaisesti altavasteisessa asemassa työmarkkinoilla, niin tulet sitä olemaan tulevaisuudessa vielä enemmän. Eli siis tässä vain heikennetään ja murennetaan sitä turvaa, joka palkansaajalla kuuluisi olla lainsäädännön mukaan.

Mutta emmepä me sosiaalidemokraatit ole siitä yllättyneitä, että tämä on kokoomuksen johtovuorolla tehty esitys, kun se nyt on käynyt vähintäänkin selväksi, että kokoomus ja koko maan hallitus haluaa helpottaa irtisanomista, kun SDP taas haluaa palkata ja helpottaa palkkaamista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

20.00 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Olen omassa työhistoriassani toiminut yrittäjänä. Minulla oli semmoinen pieni, 15 työntekijän yritys, josta sitten 2007 luovuin ja siirryin suurempaan, noin 1 500 henkilön yrityksen lakiasiaintohtajaksi. Sillä kokemuksella ja tiedolla, mikä minulla on, käytän tämän puheenvuoron.

Oma käsitykseni on, että kun kansainvälistä vertailua tehdään, niin Suomessa on verrattain helppoa ja edullista päättää työsuhde tuotannollisilla tai taloudellisilla syillä. Sitten kun puhutaan henkilökohtaisista perusteista, niin se on meillä vertailun mukaan jonkun verran hankalampaa kuin monissa muissa maissa. Tärkeintä on kuitenkin se, että tässäkin muutoksessa, jota esitetään, sen perusteen pitää olla aina asiallinen. Eli joka tapauksessa epäasiallisella perusteella ei saa päättää. Viimeksi tänään meillä on tullut tietoon, että Suomessa edelleen on hyvin paljon raskaussyrjintää, eli raskaana olevia naisia syrjitään työelämässä raskauden takia. Tämä kerta kaikkiaan pitää kitkeä. Meillä ei ole siihen varaa yhteiskunnassa, joka mieluummin tarvitsee lapsia kuin lähettää viestin, että he eivät ole tervetulleita.

Mitä tulee tähän itse esitykseen, minusta molemmilla puolilla on hieman liioiteltu tämän merkitystä. Hallitus ja hallituspuolueiden edustajat ovat käyttäneet puheenvuoroja tässä matkan varrella ja minusta liioittelevat sitä, mitä tässä tulee tapahtumaan. Ja ehkä toisellakin puolella, rohkenen sanoa, on vähän liioiteltu. Nimittäin tässähän on se tilanne, että se, mikä on varmaa... Tai sanon ensinnä sen, mikä on epävarmaa: se, muuttuuko oikeastaan juuri mikään. Mutta se on varmaa, että tulee muutaman vuoden, ehkä jopa viiden vuoden, epävarmuuden aika, jolloin haetaan oikeuskäytännön kautta sitä tulkintalinjaa, mitä se tarkoittaa, kun tämä ”painava peruste” sieltä on poistunut. Sitten nähdään ajan kanssa, onko sillä suurta merkitystä. Tästä työoikeuden juristitkin ovat hieman erityyppisiä tulkin-toja antaneet. Mutta joka tapauksessa tulee tällainen aika, jossa haetaan sitten sitä, mikä tämä tilanne tulee olemaan. Tämä ei tietenkään sinänsä ole hyvä ole.

Olen itse joutunut omassa työhistoriassani päättämään työsuhteita tai olemaan juristina niissä prosesseissa mukana, joissa niitä päätetään henkilökohtaisilla perusteilla, ja kyllä täytyy sanoa, että kyllähän tällaisella pienyrittäjällä, jolla ei itsellään ole juridista osaamista, se on tarkka ja vaikea prosessi hallita. Siihen tarvitaan usein ulkopuolista juridista osaamista. Suuremmissa yrityksissähan tilanne on toinen, joissa on omia lakiasiainosastoja. — Puhemies, pyydän poikkeuksellisesti lupaa, kun minulla on jalka paketissa, voinko

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

jatkaa tästä paikalta [Puhemies: Sopii!] enkä siirry tässä tilanteessa tuohon puhujakorokkeelle. — Kiitoksia. — Suuremmissa yrityksissä tilanne on toinen. On totta, että erityisesti pienet yrittäjät viestittävät siitä, että rekrytoinnissa on yksi kynnys: jos sattuu rekrytointi, joka ei ole onnistunut, niin koetaan, että on hankala sitten päättää sitä työsuhdetta. Onhan meillä koeaika, onhan meillä myös määräaikaisuuksia, helpotettu niitten tekemistä.

Tilannehan ei ole tosiaan niin yksinkertainen. Sen takia sanoin, että tässä kysymyksessä kannattaa olla keskellä, niin kuin yleensäkin politiikassa. Molemmista laidoista ehkä nyt liioitellaan näitä vaikutuksia. Sanon suoraan, että keskustahan teki tässä oman mallin, joka oli nimenomaan sellainen, että otettaisiin tämä nyt ensinnä käyttöön pienillä yrityksillä ja katsottaisiin, miten tämä toimii, ja sitten mentäisiin suurempiin yrityksiin, joissa kyllä on kykyä hoitaa näitä asioita nykylainsäädännönkin valossa. Se ei saanut tukea riittävästi, ja nyt en kyllä pysty tukemaan sitäkään esitystä, joka täällä on tehty, että tämä esitys hylättäisiin.

Haluan kuitenkin sen todeta, että tänä päivänä fikset työnantajat eivät varmuudella hyvää työntekijää, jos vaan palveluille ja tavaroille on kysyntää, tule päästämään työpaikasta pois, heiltä päättämään työsuhdetta. Se on aivan varma. Ja jos ei taas sitten kauppa käy, niin silloinhan se päättämisperuste ei ole henkilökohtainen vaan se on taloudellinen syy. Tai jos on pakotettu tekemään tuotannollisia järjestelyjä, se on tuotannollinen syy. Mutta aivan varmasti hyvistä työntekijöistä on edelleen, vaikka meillä on paljon työttömyyttäkin, monella alalla niin kova pula, että heistä pidetään mielellään kiinni ja heistä ei haluta millään päästää irti ja heistä kilpaillaan. Sitten on se toinen tilanne, että jos on niin, että kerta kaikkiaan työstä ei suoriuduta, niin kyllä se sitten on kuitenkin molempien osapuolten etu: työnantajan etu siinä, että silloin se työsuhde ei jatku, ja työntekijänkin etu siinä, että löytyisi sellainen työtehtävä tai työpaikka — jos ei siinä yrityksessä ole — joka olisi sitten sopiva tämän työntekijän osaamiselle ja lahjoille.

Omasta kokemuksestani uskallan sanoa, että valtaosassa tilanteista, aivan valtaosassa, yritykset ja yrittäjät kokevat, että henkilöstö on tärkein voimavara ja resurssi yrityksessä. Ollaan samalla puolella pöytää, ja toisella puolella on meidän haastava globaali markkina ja maailma, jossa kilpaillaan ja yritetään pärjätä, ja ollaan sillä tavalla samassa veneessä. Näin itse ainakin yrittäjänä silloin koin, eikä ollut minkäänlaisia ongelmia pienessäkään yrityksessä toimia. Me olimme samassa yhteisessä veneessä ja yhdessä teimme töitä ja asioista sovittiin ja neuvoteltiin hyvässä hengessä. Sitten on olemassa niitä, jotka toimivat epäasiallisesti, mutta sen varaan ei tietenkään lainsäädäntöä pidä rakentaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

20.07 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Aloitan sillä, että täällä arvioitiin aiemmissa puheenvuoroissa eri hallitusten onnistumista työllisyyden hoidossa. Jokainen hallitushan tässä maassa on yleensä tehnyt omalla vahtivuorollaan erilaisia toimenpiteitä, joilla on pyritty työllisyyttä vahvistamaan, ja valmisteluvaiheessa näille toimenpiteille on aina arvioitu jonkunnäköisiä vaikutuksia. Mutta kyllähän sitä, minkä perusteella sitä onnistumista arvioidaan, pitää arvioida sitten sen toteuman perusteella. Vaikka valmisteluvaiheessa paperilla jonkunnäköinen toimenpide tuottaisi valtavan suuren vaikutuksen, niin jos tosiasiallisesti se vaikutus ei tule toteutumaan, niin silloin varmaan ei voida ajatella, että toimenpide on tuottanut sen, mitä on haluttu.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Tässä tietenkin on vaikeus siinä, että eri toimenpiteet realisoituvat tietenkin pidemmällä aikavälillä, ja totta kai talouden suhdanteillakin on merkitystä. Senpä takia ymmärrän, että hallituksen jo tähän mennessä tänne tuotuja esityksiä erilaisiksi työllisyystoimiksi, jotka enemmistö tässä salissa on säätänyt, on haluttu kannattaa niiden kohtuullisen suurien työllisyysvaikutusten johdosta. Mutta niin kuin tiedämme nyt sitten toteumasta, tosiasiallisesti työllisyys Suomessa ei ole parantunut vaan heikentynyt, ja meidän työllisyyskehitys on todella kautta linjan ollut Euroopan heikointa. Tämä näkyy nyt sitten siinä, että meillä myös työttömyys on noussut Euroopan toiseksi korkeimmaksi.

No, mitä tulee sitten tähän kyseessä olevaan esitykseen, niin tämä esitys sen verran kyllä poikkeaa näistä muista tämän hallituksen esityksistä, että tälle ei edes valmisteluvaiheessa kyetty laskemaan minkäänlaisia työllisyysvaikutusta. Tämän perusteella voisi varmaan arvioida, että todennäköisempiä ovat sitten enemmänkin ne vaikutukset, jotka liittyvät tähän epävarmuuteen. Elikkä meillehän syntyy lainsäädäntöön epävarma tilanne useammaksi vuodeksi, mikä tarkoittaa sitten myös sitä, että kun tätä tulkintalinjaa lähdetään hakemaan, niin sehän vaatii, että joitakin irtisanomisia tapahtuu ja niitä riitautetaan. Eli toisin sanoen on tiedossa useamman vuoden jakso, jolloin myös tämän esityksen osalta tämä lainsäädäntö, jos enemmistö sen hyväksyy, tulee johtamaan epävarmuuteen.

Senpä takia, arvoisa puhemies, totean, että tässä tilanteessa, jossa nimenomaan meidän suurin ongelmamme tässä talouden epävarmuudessa liittyy ihmisten luottamukseen, ei pitäisi lähteä omin toimin ihmisten luottamusta rapauttamaan. Siksi on helppo kannattaa tätä edustaja Lylyn esitystä, että hylätään tämä potkulaki.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.10 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että tämän koko lakiesityksen, niin kuin kaikkien muittenkin työelämlakiesitysten, yleinen linja on ollut täällä, kun näitä on käsitelty valiokunnassa, että palkansaajapuoli on vastustanut yksimielisesti ja työnantajat ovat yksimielisesti aina kannattaneet niitten eteenpäinviemistä. Eli tämä on koko tämän hallituksen työmarkkinalinjan ydin. Niitä on tehty käytännössä työnantajien toiveitten mukaisesti, ja silloin se painopiste väkisinkin siirtyy muualle. Tämä on kaikkien lakiesitysten linja.

No, sitten voi kysyä, paljonko näitä nyt sitten on suhteessa normaaleihin työsuhteitten päättämisiin. Jos me arvioidaan, että työsuhteita syntyy ehkä noin 800 000 vuodessa ja niitä varmaan päättyykin suurin piirtein sama määrä, niin voi ajatella, että tämä 27 000, mitä koeaikana ja henkilökohtaisilla syillä päättyy, on silloin noin kolmen neljän prosentin luokkaa työsuhteitten päättymisistä, eivätkä ne kaikki mene riitana eteenpäin, mutta osa niistä menee. Varmaa on, että kun tämä oikeustila on epävarmempi kuin se on ollut aikaisemmin, niin muutaman vuoden varmaan juristeja tarvitaan enemmän kuin aikaisemmin niitten työsuhteitten päättämisessä, kun halutaan katsoa, mihin se linja tässä syntyy. Tämöinen tosiasia varmasti tässä ympärillä tulee tapahtumaan. Sitten niin kuin noista luvuista näkee, valtaosa työnantajista toimii erittäin hyvin ja oikein, ja palkansaajapuoli ottaa ne tilanteet myös sen mukaisesti, kun ne on asiallisesti käsitelty, ja nuo luvut kertovat jo sen, että ongelmia ei ole. Nykyisinkin työntekijästä pääsee nykylainsäädännöllä eroon, jos tämä ei tee työtään tai muuten menettelee sopimattomasti tai väärin siinä työsuhteen aikana. Kyllä siellä perusasiat ovat kunnossa, mutta kyllä se peruslinja siellä taustalla on, että kun joudutaan käsittelemään näitä tosi dramaattisia tilanteita niitten ihmisten kannalta — niin

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

työnantajapuolen, joka sen irtisanomisen joutuu tekemään, kuin sen työntekijän osalta, joka ottaa vastaan sen irtisanomisilmoituksen — niin kummallekin pitäisi olla hyvin selkeää, miten tämä prosessi hoidetaan ja millä perusteilla se irtisanominen perustellaan ja tuodaan esiin. Näiden kaikkien näkökulmien tässä pitäisi olla mukana, ja siinä mielessä tämän lainsäädännön pitäisi olla selkeätä.

Sitten siihen lainsäädäntöön: Olemme monessa vaiheessa tätä käsittelyä esittäneet, että varoituskäytäntö olisi kirjallinen, ja se liittyy nimenomaan tähän käsittelyn selkeyttämiseen. Oikeuskäsittelyssä se syy useimmiten haastetaan, ja silloin jos on varoituskäytännöllä näytetty, että tätä asiaa asianomaisen henkilön pitäisi korjata ja onko hän korjannut sitten sitä ja niin poispäin, niin se näyttö on silloin paljon helpommin näytettävissä kummallakin puolella, silloin kun se on liittojen välisessä neuvottelussa tai sitten jos se menee käräjäoikeuksiin järjestäytymättömissä yrityksissä. Tämä olisi ollut aika halpa tapa hoitaa tätä kokonaisuutta, ja tässä mielessä tämä tilanne olisi pitänyt tehdä.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty paljon keskusteluja siitä, onko suomalainen irtisanomisjärjestelmä hyvin kireä, miten tämä suhteutuu OECD:n kanssa, ja meillä on vähän eri tulkinta tuosta hallituksen linjasta. Hallitus on ottanut yhden indikaattorin, ja sitten valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kuitenkin on todettu, että OECD:n henkilöperusteista irtisanomissuojaa koskevan indikaattorin, joka on saatu keskiarvona henkilöperusteisten irtisanomisten eri osa-alueiden indikaattoreista, mukaan henkilöperusteinen työsuhteturva ei ole Suomessa erityisen tiukka vaan se on tällä hetkellä OECD-maiden keskitasoa. Eli tämä on myöskin siellä asiantuntijakuulemisessa kuultu kahdelta eri taholta, joilta on erityisesti sitä kysytty. Tämä sinänsä on semmoinen kokonaisuus, joka kannattaa tässä myöskin muistaa. Tuotannollisista ja taloudellisista syistä työntekijöiden irtisanominen on Suomessa erittäin helppoa ja matalalla tasolla kansainvälisesti, niin että sillä puolella meillä ei ole kyllä tarvetta. Siinä neuvotteluajatkain ovat todella lyhkäisiä nyt, kun niitä on puolitettu.

Kaiken kaikkiaan tämä tilanne on sellainen, että tämän osalta tilanne muuttuu oleellisesti ja kukaan ei osaa sanoa sitä tarkemmin. — Arvoisa rouva puhemies! Minulla on sen verran paljon asiaa, että taidan ottaa seuraavan puheenvuoron. Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

20.16 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa aiemmassa puheenvuorossa vakuuttelin kuulijoita jälleen siitä, että eihän Suomessa mikään korkea irtisanomiskynnys ole, ja sitten toin vielä faktalukuja tietoon tueksi sille minun väitteelleni. Nyt ehkä tässä puheenvuorossa muutama sananen uudelleensijoittamisvelvollisuudesta sekä kirjalliseen varoitukseen liittyvistä asioista ja sitten tuosta tasa-arvovaikutuksesta.

Hallitus esittää, että työnantajan velvollisuus selvittää, onko irtisanominen mahdollista välttää tarjoamalla työntekijälle muuta työtä, rajattaisiin koskemaan tilanteita, joissa työntekijän edellytykset tehdä työtä ovat muuttuneet työsuhteen aikana. Hallitus haluaa siis poistaa työnantajalta vastuun selvittää kaikista muista tilanteista johtuvan uudelleensijoittamisvelvoitteen. Tämä merkitsee suurta heikennystä työntekijän irtisanomissuojaan. Lisäksi esitetty muutos tuo epävarmuutta työntekijöiden tilanteisiin, joissa työn vaativuus kasvaa ja osaamisesta ei ole pidetty huolta työnantajankaan toimesta. Uudelleensijoittamisvelvoitteella on pystytty välttämään turhia irtisanomisia ja niistä johtuvia riitoja, ja se on ollut helppo tapa toteuttaa työntekijän työpanoksen jatkuminen työnantajan hyväksi.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Uudelleensijoittamisvelvoite on ollut helppo tarkistaa yrityksissä, se, onko muuta työtä tarjolla, eikä se ole aiheuttanut hallinnollista taakkaa. Uudelleensijoittamisvelvoite tulisikin säilyttää nykyisen kaltaisena.

Hallitus ei esitä muutoksia varoitusjärjestelmään. Johtuen terminologisesti epäselvistä uusista säännöksistä molempien osapuolien oikeusturvan kannalta olisi erittäin tärkeää, että varoitus annetaan kirjallisena. Kun varoitusta ei anneta työntekijälle kirjallisena, tämä käytäntö on omiaan luomaan epäselviä irtisanomistilanteita, niistä johtuvia oikeusriitoja ja turhia oikeuskäsittelyitä. Kaikki epäselvät toimintaprosessit ennen irtisanomista aiheuttavat suurta haittaa sekä työntekijälle että työnantajalle.

Esitämme, että varoitus tulee antaa aina kirjallisessa muodossa. Varoituksen kirjallinen muoto olisi helppo ja halpa keino parantaa työntekijän ja työnantajan oikeusturvaa sekä vähentää mahdollisia irtisanomisriitoja ja näin ollen kuluja julkiselle vallalle.

Irtisanomisprosessia ei osata työpaikoilla nykyisinkään, mikä johtaa irtisanomisista johtuviin riitoihin. Jos tämä edellä mainittu prosessi hoidettaisiin työnantajien puolelta oikein, lainsäädäntöä ei tarvitsisi muuttaa. Mikäli tämä olisi jo nykyisellään paremmin hoidossa, se olisi molemmille osapuolille asioita selkeyttävä ja helpottava tilanne. Tämän vuoksi varoitusjärjestelmän käyttäminen on erityisen tärkeää, jos työntekijällä on työnjohdon antamien työtehtävien hoitamisessa sellaisia puutteita, jotka edellyttävät varoituksen antamista. Varoituksen tehtävä on antaa työntekijälle aikaa ja mahdollisuus korjata toimintaansa.

Sitten esityksen tasa-arvovaikutuksista muutama sananen. Monissa työehtosopimuksissa, esimerkiksi teollisuudessa ja kuljetusaloilla, on sovittu paremmasta irtisanomissuojasta nykyisten irtisanomissäännösten mukaisesti. Niillä sopimusaloilla, jotka eivät ole saaneet vastaavaa kirjausta työehtosopimukseen, irtisanomissuoja on työehtosopimuslain varassa. Näitä sopimusaloja ovat varsinkin matalapalkkaiset ja naisvaltaiset alat. Toteutuessaan heikennetty irtisanomissuoja aiheuttaa epävarmuutta näille aloille. Useissa tutkimuksissa ympäri maailman on havaittu, että työsuhdeturvan heikentäminen johtaa epävarmuuden kasvuun heijastuen erityisesti nuorten ja naisten elämänpäätöksiin. Taloudellinen ja työmarkkinaepävarmuus on johtanut muun muassa päätöksiin lykätä perheen perustamista. Heikennetty irtisanomissuoja heikentää myös sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

20.20 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Olisin halunnut kiittää edustaja Räsästä. Hän ehti tässä lähteä, mutta olisin kiittänyt häntä siitä, että hän myöntää sen, että talouden suhdanteella on vaikutusta työllisyystilastoihin. Oman käsitykseni mukaan hän taitaa olla ainut sosiaalidemokraatti, joka uskaltaa sanoa tämän ääneen, että talouden suhdanteella on suuri merkitys siinä, syntykö Suomeen työpaikkoja vai ei.

Meitä haukutaan myös siitä, että meillä on Euroopan surkein työllisyys. Täytyy sanoa, että olisin toivonut, että viime kaudella meille olisi neuvoteltu hieman suurempi osuus Euroopan unionin elvytyspaketista. Me emme ole saaneet nauttia tästä elvytyspaketista ja sen tuomista euroista, kuten muut Euroopan menestyvät maat. Kun esimerkiksi Kreikka, Kroatia, Italia, Romania, Puola ja Portugali saivat EU:n elvytyspaketista tukea yli 8 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, niin Suomi sai 0,7 prosenttia. Ja näissä maissa, jotka ovat nyt saaneet miljardeja näitä elvytysrahoja, joita jaetaan tälläkin hetkellä ja käytetään

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

erilaisiin hankkeisiin, talouskasvu on neljä prosenttia ja työllisyys on hyvää. Kyllä minun täytyy sanoa, että toivoisin, että useampi sosiaalidemokraatti voisi esimerkiksi tämän tunnistaa ja tunnustaa omissa puheissaan, että tällä on valtava vaikutus Suomen työllisyyslanteeseen.

No, mitä tulee sitten tämän hallituksen esityksen sukupuolivaikutuksiin, niin toivoisin, että myös sosiaalidemokraatit lukisivat sen hallituksen esityksen kohdan 4.2.6.1, missä todetaan hyvin selkeästi se, että irtisanomiset kohdistuvat Suomessa suurimmissa määrin miehiin ja vähemmissä määrin sitten naisiin ja muihin sukupuoliin. En pysty siksi allekirjoittamaan näitä väitteitä, että tällä nyt sitten tahallisesti ja tarkoituksellisesti haluttaisiin nimenomaan naisten asemaa heikentää. Tämä on suorastaan aika pöyristyttävää puhetta.

Tänään myös ministeri Sanni Grahn-Laasonen on antanut esityksen tasa-arvolain täsmäntämisestä. Tällä esityksellä tuodaan nimenomaan ratkaisuja siihen, että raskaussyrjintää saadaan vähennettyä. Me teemme muun muassa määräaikaaisuudesta ja vanhemmuus- ja perhehuoltovelvollisuuksista selkeitä syrjintäperusteita tasa-arvolakiin. Me asetamme työnantajalle selvitysvelvollisuuden, jos määräaikaista työsuhdetta ei jatketa raskauden tai perhevapaan ilmoittamisen jälkeen, ja pidennämme myös kanneaikoja näissä syrjintätapauksissa. En usko, että tulemme näistä hirveästi kiitosta saamaan, mutta kun näin joulu on lähellä, niin toivoisin, että voisitte edes todeta sen, että meidän hallitus haluaa nimenomaisesti parantaa naisten asemaa työelämässä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

20.23 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On pakko tähän suhdanteeseen kommentoida. Me ei olla tässä missään vaiheessa kiistetty sitä, etteikö suhdanteilla ole vaikutusta työllisyyteen, [Timo Suhonen: Juuri näin!] mutta suhdanteeseen tämä on otettu vain niin kuin annettuna. Voi kysyä, miksi kotimarkkinat ovat tällaisessa tilanteessa, jossa luottamusta ei ole. Kyllä siinä on hallituksella aika iso rooli siinä kohtaa. Myös esimerkkinä: rakentaminen on päästetty ihan lamaan, ja se on sitä suhdannejuttua. Oltaisiin voitu hyvin rakentaa tässä yhteydessä erityisryhmien asumista ikäihmisille, opiskelijoille ja muuta, tehdä vastasyklisiä politiikkaa, mutta te olette poistaneet suhdannevälineitä, muun muassa asuntorahastot ja muut vastaavat välineet pois. Tämä on aika paljon sanottu, että suhdanteisiin ei voi itse vaikuttaa. Niihin voi itse vaikuttaa myöskin kotimaassa. Kaikki ei tule kansainväliseltä puolelta, niitä tulee myöskin täältä kotimaasta, ja kotimaisilla toimilla vaikutetaan kotimaiseen suhdanteeseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Partanen.

20.24 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin meidän tilannetta olisi huomattavasti helpottanut se, jos meille olisi pystytty neuvottelemaan suurempi osuus tästä Euroopan elvytyspaketista, mutta näin ei tapahtunut, ja tässä tilanteessa me olemme. Minusta tuntuu, että tässä sosiaalidemokraatit eivät edelleenkään ymmärrä sitä, missä tilanteessa Suomen talous on ja miten kauan Suomi on harjoittanut elvyttämispolitiikkaa. Mehän olemme harjoittaneet elvyttämispolitiikkaa 20 vuotta, ja Suomessa ei ole tuona aikana ollut talouskasvua. Ei meillä ole varaa enää jatkaa tällaista politiikkaa. Meille on annettu tietyt raamit myös Euroopan komission toimesta, ja joudumme tekemään näitä valitettavia ratkaisuja ja päätöksiä ja sopeuttamaan tässä vaikeassa suhdan-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

teessa. Olisi ollut hienoa, jos viime hallituskaudella, kun suhdanne oli parempi, olisi ryhdytty jonkinlaisiin toimenpiteisiin myös julkisen sektorin osalta, mutta näin ei toimittu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell, varsinainen puheenvuoro.

20.25 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva niin sanottu potkulaki on yksi tämän vaalikauden kovimmista työelämäheikennyksistä. Orpon hallitus sanoo purkavansa työllistämisen esteitä ja helpottavansa erityisesti pk-yritysten arkea, mutta kyse ei ole pienestä säädöstä eikä mistään teknisestä viilauksesta. Kyse on siitä, miten helposti ihminen voidaan jatkossa irtisanoa ja kuinka epävarmaan asemaan työntekijät tässä maassa nyt sysätään.

Hallitus poistaa laista sanan ”painava”: enää irtisanomiseen ei tarvittaisi asiallista ja painavaa syytä, vaan pelkkä asiallinen syy riittäisi. Samalla laista on siivottu pois myös muita rajaavia sanoja, kuten ”olennaisesti” ja ”vakava”. Käytännössä tämä tarkoittaa yhtä asiaa: irtisanomiskynnys laskee, mutta kukaan ei tiedä, kuinka alas. Eikä tätä sano vain oppositio. Työministeri Marttinen on itse todennut julkisuudessa, ettei kukaan pysty sanomaan, mille tasolle kynnyks asettuu. Vasta vuosien päästä uusien oikeusjuttujen ja oikeuskäytännön kautta selviää, missä mennään. Siihen asti yli kaksi miljoonaa palkansaajaa elää epävarmuudessa.

Sitten tämä esitys ei koske vain irtisanomista, tämä koskee ihmisten koko toimeentuloa. Kun irtisanomiskynnystä lasketaan näin epämääräisesti, kasvaa riski siitä, että työsuhteen päättymistä pidetään työttömyysturvaa hakiessa työntekijän omana syynä. Se tarkoittaa karensseja ja sitä, että päivärahaa ei makseta. Samaan aikaan työttömyysturvaa ei olla tässä yhteydessä parantamassa, päinvastoin: sitä on jo heikennetty, ja kun tähän päälle tulevat vielä toimeentulotukea koskevat leikkaukset, tilanne menee vielä pahemmaksi. Karenssi voi johtaa siihen, että myös viimesijaista toimeentulotukea alennetaan. Yksittäisen ihmisen kohdalla seuraukset voivat olla kohtuuttomat: työ päättyy epäselvin perustein, työttömyysturva evätään ja toimeentulotukea leikataan ilman, että ihminen on voinut mitenkään ennakoita tai välttää tilannetta.

Arvoisa puhemies! Oikeuskanslerinvirasto on puuttunut tähän esitykseen nimenomaan perusoikeuksien näkökulmasta. Perustuslaissa lukee, ettei ketään saa erottaa työstä ilman lakiin perustuvaa syytä. Tällä suojataan työntekijää, sitä heikompa osapuolta. Oikeuskansleri toteaa suoraan, että nyt ollaan rajoittamassa ja heikentämässä tätä perusoikeutta ja että hallituksen pitäisi arvioida, onko kyse vähäisestä vai olennaisesta heikennyksestä. Mutta miten hallitus vastaa? Kirjoittamalla perusteluihin, että vaikutukset ovat maltillisia ja heikennys lähinnä vähäinen. Näitä sanoja ei löydy itse laista. Lakitekstissä ei sanota, mikä on irtisanomiskynnys, ei sanota, mikä on maltillista, eikä tekstissä sanota, miksi heikennys olisi vähäinen, päinvastoin: laista on tehty entistä avoimempi, ja samalla ministeri myöntää, ettei kukaan tiedä, mihin tämä johtaa.

Perustuslakivaliokunta on aiemmin todennut, ettei ole hyväksyttävää säätää näin epäselvää irtisanomissääntelyä, joka jää vain perusteluiden ja vuosien päästä ehkä syntyvän oikeuskäytännön varaan. Nyt näin ollaan tekemässä täysin tietoisesti.

Arvoisa puhemies! Kun tähän kokonaisuuteen yhdistetään heikennetty työttömyysturva, heikennettävä toimeentulotuki, kasvava oikeudenkäyntikuluriski ja täysin epävarma irtisanomissääntely, on selvää, että riskiä siirretään järjestelmällisesti työntekijöille — niil-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

le, joilla on vähiten varaa kantaa sitä. Tämä ei ole tasapainoinen työmarkkinauudistus. Tämä on ideologinen kokeilu, jonka lasku lähetetään tavallisille palkansaajille. Siksi tätä esitystä ei pidä hyväksyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

20.29 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Tuohon edustaja Partasen puheenvuoroon täytyy kyllä sen verran tarttua, että muissa Venäjän rajanaapurimaissa tällä hetkellä työllisyys kasvaa ja talous kasvaa mutta ei Suomessa, ja sen takia minusta tämä yksi hänen perusteistaan ei kyllä nyt kestä päivänvaloa.

No, sitten kun tässä haettiin jälleen syyllisiä sieltä edellisestä hallituksesta, niin täytyy kyllä sanoa, että kun tässä on nyt yli kaksi ja puoli vuotta odotettu niitä toimia Itä-Suomen osalta, niin kaikenlaista komissaaria ja dirikkaa siellä rajalla on käynyt vierailmassa ja katsomassa, miltä se itäraja näyttää, mutta yhtään ei ole näitä edunvalvontatoimia EU-pöytiin Suomesta tainnut mennä. Ja kun tässä samassa yhteydessä vielä Partanen totesi, että Suomella ei ole varaa jatkaa näin — viitaten ymmärtääkseni tähän talouskasvun mataamiseen — niin täytyy nyt todeta sekin, että kokoomuksella kuitenkin, vaikka näin ei voida heidän mielestään jatkaa, eväät ovat ne, että elvytetään antamalla veronkevennyksiä rikkaille.

No, puhemies! Toiseksi, täytyy minunkin tähän Laboren esitykseen todeta sen verran, että kun hyvinkin selvästi siellä valiokunnan kuulemisissa — ja ne ovat edelleen myös luettavissa — on luettavissa se, että työsuhdeturva ei ole Suomessa erityisen tiukka vaan keskitasoa OECD-maiden kanssa, niin samassa selvityksessä todetaan myös se, että EU-vertailussa tämä Suomen tilanne on keskitasossa. Eli siis hallitus on tässä omassa perustelussaan käyttänyt vain yhtä alaindikaattoria eikä useita indikaattoreita, kuten esimerkiksi tästä Laboren lausunnosta on luettavissa.

No sitten vielä ihan viimeiseksi tähän itse irtisanomiseen ja sen helpottamiseen. Täällä on kuultu muun muassa, että ”jos ei suoriudu töistä” tai ”jos on vääränlainen rekrytointi”. No esimerkiksi tähän rekrytointiin: hallitus on jo ratkaissut asiaa niin, että koeaikaa on pidennetty reilusti. No jos ei suoriudu töistään, niin sitten voidaan etsiä niitä vaihtoehtoja, tai jos on selvästi taustalla sellaista syytä, mikä edellyttää irtisanomista, niin sekin on ihan ymmärrettävää, ja siihenkin on olemassa jo tällä hetkellä prosessi, kuinka toimitaan. Ehkä se, mikä tässä nyt sitten jää arvailujen varaan, on esimerkiksi se, että jos lauantai-iltana tai sunnuntaiaamun pikkutunneilla läpällä sosiaaliseen mediaan kirjoittelee jotakin epäasiallista, niin onko se esimerkiksi syy irtisanomiselle. No se selviää meille vasta vuosien päästä, kun oikeuskäytäntö on katsottu läpi.

Eli tässä kohtaa, kuten edustaja Lyly ensimmäisessä puheenvuorossaan esitti, kannatan hylkäsesitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.33 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Täältä on helpompi pitää puheita kuin tuolta, kun tässä saa pidettyä paperit hyvin esillä.

Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin näihin suhdanteisiin. Edustaja Partanen lähti jo täältä, mutta kyllähän tosiasia on, että kyllä meidän bkt:stä puolet tulee kotimarkkinoilta ja tämä hallitus on nimenomaan tehnyt sellaista politiikkaa, että kotimarkkinat ovat ihan la-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

massa ja ihmiset eivät uskalla kuluttaa, ja se näkyy työllisyydessä ja kaikessa muussa. Se on suhdannevaikuttamista, samoin tuo rakentamiseen liittyvä asia, jonka tuossa jo mainitsin, että se päästettiin lamaan.

Arvoisa puhemies! Täytyy myös muistaa se, että kun edustaja Partanen puhui 20 vuodesta, niin jos en väärin muista, taitaa olla niin, että kokoomus on neljää vuotta lukuun ottamatta ollut koko sen ajan hallituksessa. Eli tämä on käytännössä niin, että myöskin kokoomus on ollut erittäin isossa vastuussa Suomen talouskehityksestä ja velkaantumisesta ja kaikesta muusta. He eivät tästä pääse karkuun.

Sitten kun katsotaan tätä itse irtisanomistilannetta, niin meillä on työsuhteiden päättämiseen liittyvä kuuden kuukauden koeaika, jonka aikana pitäisi katsoa, kuinka henkilö soveltuu siihen työhön, ja siinä pääsee kevyemmin irti, jos ei sovellu. Nyt sitten hallitus on tuomassa vielä tämän lain lisäksi määräaikaistuksien helpottamisen. Ja kun näitä kaikkia esityksiä katsotaan, niin tämä vääjäämättä johtaa siihen, että kun lainsäädäntö on tehty työntekijöitten suojaksi, niin nyt tässä koko ajan sitä työntekijöiden asemaa heikennetään ja samalla tulee tällainen iso periaatteellinen asia, että tätä yrittäjäriskiä siirretään sinne työntekijäpuolelle, palkansaajille. Tämä iso kuva tässä tulee muuttumaan, ja se on tässä sellainen asia, joka on jäänyt taka-alalle.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän valiokunnan kuulemisissa myös tätä kansainvälistä ulottuvuutta katsottiin myöskin näitten pykälien kautta. Meillä oli valiokunnassa kaksi professoritason kansainvälistä osaajaa, jotka arvioivat tämän asiallinen-termin käyttöä, ja he molemmat olivat sitä mieltä, että ”pätevä syy” olisi parempi käsite kuin ”asiallinen syy” ja sen käyttöönotto poistaisi myös epäilykset siitä, että työsopimuslain irtisanomisperusteet eivät olisi linjassa mainittujen keskeisten kansainvälisten irtisanomissuojaa koskevien sopimusten kanssa. Tämä on tietenkin tärkeää, koska oikeus irtisanomissuojaan on sekä Suomessa että kansainvälisesti tunnustettu perusoikeus. Lisäksi on mainittu, että kansainvälisten velvoitteiden sisältämä ”pätevä syy” olisi nykyistä ”asiallista ja painavaa syytä” kynnykseltään matalampi ja silti täyttäisi kaikkien edellä esitettyjen kansainvälisten sopimusten irtisanomisen ehtojen osalta yhtäläisen sisällön. Mikäli muutosta olisi ylipäätään ollut tarpeen tehdä, olisi käytettävä termiä ”pätevä syy”. Tämä oli hyvin yksiselitteinen lausunto. Myös perustuslakivaliokunta lausunnossaan 55/2025 kiinnitti huomiota sääntelyn selkeyden kannalta siihen, että kansainvälisten sopimusten kannalta mahdollinen ilmaisu voisi olla myös se, että käytetään ”asiallisen syyn” sijasta ilmaisua ”pätevä syy”.

Eli meillä on tällaiset taustat, ja me yritettiin vielä käsittelyn yhteydessä siirtää tätä käsittelyä helmikuulle sen takia, että olisi nyt tässä istuntotauon aikana voinut tämän lainsäädännön korjata tältä osin ja olisi saatu tällainen kansainvälisenkin termistön täyttävä. Ja sitten kyllä ”pätevä syy” kuvaa kansankielessä paremmin sitä tilannetta kuin ”asiallinen syy”. Tässä mielessä tilanne olisi ollut parempi.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, meillä oli tämän valiokunnan käsittelyn yhteydessä myöskin mielenkiintoisia episodeja, kun yritettiin työnantajille laittaa tällamoista, että valiokunta kannustaisi työnantajajärjestöjä tukemaan etenkin pieniä ja keskisuuria yrityksiä osaamisen kehittämisessä irtisanomisen osalta. Nämä pari lausetta, mitä siinä ympärillä oli, valiokuntaneuvos oli kirjoittanut sinne, mutta hallituspuolueitten toimesta poistettiin tällamoisenkin velvoite, että olisi kannustettu selvittämään näitä asioita. Tuntuu aika oudolta, että näin toimittiin, koska se oli hyvä asia ja siinä vähän todettiin myös se, että työnantajat eivät osaa tätä irtisanomismenettelyä kunnolla tehdä. Tässä mielessä olisi ollut tar-

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

peen sitäkin näkökulmaa tähän tuoda. Tämä lainsäädäntö on vähän vinosti kirjoitettu tältä osin.

Arvoisa rouva puhemies! Käytän vielä yhden puheenvuoron. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.38 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron vastatakseni edustaja Partaselle hänen hetki sitten käyttämänsä puheenvuoron, jossa kiinnitin huomiota siihen, että jälleen kerran löydettiin uusi ulkoinen syy sille, että Suomen talousasiat eivät ole niin hyvällä mallilla kuin missä tahansa muussa Euroopan vertailumaassa, ja se oli tämä elpymisvälineen rahanjako ja sen painottuminen eri maihin eri tavalla. Tähän mennessähän näitä syitä on ollut Venäjän rajan läheisyys, mutta kun olemme verranneet eri maita, jotka myös ovat lähellä Venäjää, niin olemme huomanneet, että Suomi on pärjännyt taloudellisesti niistä heikoimmin. No, nyt sitten tuli uusi tällainen ulkoinen syy.

Yritin tässä nopeasti pikkuisen laskea ja analysoida tätä asiaa, se jäi tietysti hyvin pinnalliseksi. Kun muistan, että EU:n elpymisväline oli noin 800 miljardia euroa, josta puolet oli lainaa, puolet oli suoraa rahoitusta, ja kun koko EU:n bkt on 18 biljoonaa, siis 18 000 miljardia euroa, niin siitä saadaan osoitettua se, että kun neljän vuoden ajalta me jaamme tätä RRF-rahoitusta, se jää käytännössä noin yhteen prosenttiin vastaavasti neljän vuoden ajalta koko EU:n budjetista. Kiistan kyllä noin suorasukaiset johtopäätökset, että eräiden muiden maiden neljän prosentin bkt:n kasvu versus Suomen 0,2 prosentin olisi tästä riipuvainen.

Nämä EU-rahoituksethan yleensä jakaantuvat niin, että taloudellisesti korkeammalla olevat maat ovat siellä enemmän nettomaksajan puolella ja sitten taloudellisesti alemman tason, eli bkt per asukas, maat ovat nettosaajia. Mutta tuo siitä.

Sen sijaan sen väitteen esittäminen, että me sosiaalidemokraatit emme tunnustaisi, etteikö suhdanteilla ole vaikutusta näihin asioihin, on aivan paikkansapitämätön. Jokainen ymmärtää, että suhdanteilla on vaikutusta. Kysymys on siitä, että ollaanpa noususuhdanteessa tai laskusuhdanteessa, niin kummassakin tilanteessa voidaan joko harjoittaa oikeaan osuvaa politiikkaa tai vääränlaista politiikkaa. Voidaan tehdä vääränlaista politiikkaa noususuhdanteessa ja oikeanlaista politiikkaa noususuhdanteessa ja samalla tavalla vääränlaista politiikkaa tai oikeanlaista politiikkaa laskusuhdanteessa, ja mikään ei vakuuta siitä, että hallitus olisi nyt tehnyt oikeanlaista politiikkaa tässä suhdanteessa.

Itse olen aika vakuuttunut siitä, että se suurin syy siihen, että suomalaiset nyt ovat peiloissaan, on tämä korkea työttömyys ja samanaikainen työttömyysturvan heikentäminen, ja se on syy, miksi ihmiset niin sanotusti säästävät ja haluavat varautua pahimpaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

20.42 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä vielä haluan hieman hämmästellä ääneen sitä, millä tavalla mieli muuttuu milläkin puolueella tai henkilöllä. Perussuomalaisethan ovat varsinkin ennen vaaleja ilmoittautuneet puolueeksi, joka pitää työntekijöitten puolia. Nyt mielelläni lukisin perussuomalaisille, mutta kun katseeni kohdistan tuonne saliin oikeaan laitaan, niin eihän siellä ole ensimmäistäkään kansanedustajaa. Heitä ei tämän vertaa kiinnosta nyt tämä asia, kun me olemme toisessa käsittelyssä käsittelemässä potkulakia — ei ensimmäistäkään perussuomalaista.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Mutta oli miten oli, silti lainaan vähän historiankirjasta melkein päivälleen seitsemän vuotta sitten, eli eduskunnan pöytäkirjasta 17.12.2018 luen otteen. Tämä liittyy silloisen hallituksen, Sipilän hallituksen, esitykseen siitä, että irtisanomislakia tulisi helpottaa. Tällä Rami Lehto on kello 1.51 todennut seuraavaa: ”Me perussuomalaiset epäilemme myös irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutuksia. Hallituksen esityksessäkin todetaan, ettei voimassa olevan tutkimustiedon perusteella voida luotettavasti arvioida irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutuksia. Siksi nähdään, että hallituksen tulee ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin, joilla parannetaan pienien yritysten työllistämismahdollisuuksia ilman irtisanomissuojan heikennyksiä.” Kuulostaa aika tutulta, aivan kuin tämän päivän esityksestä, jossa todetaan, että ei ole olemassa työllisyysvaikutuksia.

Kun viittasin kerran perussuomalaisiin, joita siis salissa ei ole ensimmäistäkään — korostan vielä, ei ensimmäistäkään paikalla — niin siitä huolimatta haluan nytten itse noihin pöytäkirjoihin tämän lisäksi, mitä äsken lainasin pöytäkirjasta aiempaa perussuomalaisten seitsemän vuoden takaista kannanottoa, jatkaa vielä sen verran, että kun perussuomalaiset olivat ennen vaaleja työväen asialla, niin kerrataanpas vielä läpi se, mitä perussuomalaiset ovat tehneet tällä kaudella työntekijöihin liittyen nimenomaan, eli työntekijöitä koskevia lakimuutoksia: työttömyysturvan omavastuu on muutettu 5—7 päivään; kansaneläkeindeksin jäädytys, joka vaikuttaa monietuuksiin; lomakorvauksien jaksotus on palautettu; työmatkavähennyksen leikkaus 300 eurosta 600 euroon; yleisen asumistuen leikkaus; työttömyysturvan suojaosan poisto sekä asumismenojen ehtojen tiukentuminen; lapsikorotuksen poisto; lakko-oikeuden rajaaminen ja lakkosakkojen asettaminen työntekijöille; aikuiskoulutustuen lakkauttaminen; vuorotteluvapaan lakkauttaminen; työssäoloehto muutettu 6:sta 12 kuukauteen; ansioturvan porrastaminen ja euroistus, eli leikkaus; työssäoloehdon kertymisen lakkautus palkkatuetussa työssä; ikäsidonnaisista poikkeuksista luopuminen; korotetun ansio-osan leikkaus työllistämistä edistävästä palveluista; se paikallisen sopimisen uudistus, mikä oli ihan järjetön; vientimalli eli vientipalkkamalli, joka oli kanssa omanlainen episodi; ansiosidonnaisen korotusosan poisto; leipomotyölain kumoaminen, eli 100 prosentin korotus leipomotyöntekijöistä yötyötä koskien on poistettu; yhteistoimintalain velvoittavuuden nosto 20 hengen yrityksestä 50 hengen yrityksiin; yt-neuvotteluajat on puolitettu; suojelutyö on viety lakiin, eli työntantajajärjestöt haluavat viedä ammattiliitoilta vallan päättää siitä, minkä verran väkeä tulee lakkojen aikana töihin; ja nyt on käsittelyssä siis henkilökohtaisen irtisanomisen kynnyksen madaltaminen. [Puhemies koputtaa] Sitten sieltä on tulossa vielä määräaikaistamien mahdollistaminen vuodeksi ilman perustetta.

Tässä perussuomalaiset ovat näyttäneet, mitä mieltä he ovat työntekijöistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.45 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tällä lailla on niin monta ulottuvuutta, että on syytä vähän vielä tätä avata.

Ensinnäkin tässä lakiesityksessä tämä vakavuusharkinta on yhtenä osana. Se on ilmaistu aika lailla epäselvästi. Meillä oli painava ja asiallinen syy, siellä oli sanalla ”painava” se vakavuuden arviointi. Nyt kun tämä tilanne muuttuu, niin aikaisempi oikeuskäytäntö ei ole enää tässä relevantti ja tässä muodostetaan uutta oikeuskäytäntöä. Se selviää sitten aikaan, kuinka tämä tulee vaikuttamaan irtisanomiskynnyksen alenemiseen.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Täällä on se puoli, josta aika vähän puhutaan, että kun työsuhteen ulkopuolella tapahtuu rikkomuksia tai laiminlyöntiä, joka jollain tavalla vaikuttaa työsuhteeseen, niin nyt näyttää, että entistä helpommin voidaan pitää riittävänä irtisanomisperusteena sellaisia useita vähäisiä laiminlyöntejä tai rikkomuksia, joihin sama työntekijä on syylistynyt. Se riittäisi entistä helpommin irtisanomisperusteeksi, kunhan varoitushenkilöä koskevat säännökset on täytetty. Täällä tulee helposti varmaan somekäyttäytyminen ja tämäntyyppiset asiat otettaviksi huomioon, ja mielenkiinnolla jäämme odottamaan, mitä kaikkea tämä tuo tullessaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä uudelleensijoittamisvelvollisuus tästä rajautuu vain sellaisiin tilanteisiin, joissa työntekijälle tarjotaan muuta työtä sellaisissa tilanteissa, joissa työntekijän edellytykset tehdä työtä ovat muuttuneet työsuhteen aikana. Siis hallitus poistaa työnantajan vastuun selvittää kaikissa muissa tilanteissa uudelleensijoittamisen. Tämä merkitsee suurta heikennystä työntekijän irtisanomissuojaan, koska se tuo epävarmuutta tilanteisiin. Kun työn vaativuus kasvaa ja osaamisesta ei ole pidetty huolta työnantajan toimesta, niin tässä uudelleensijoittaminen voi johtaa siihen, jos ei ole huolehdittu siitä, että työnantaja voi tätä kautta päästä kyseisestä henkilöstä eroon. Tämä on todella tärkeä ulottuvuus, jota pitää jatkossa tarkastella erittäin paljon. Sitten kun mietitään sitä, että osaaminen tulee olemaan jatkossakin suurin työllistämisen este, niin silloin työuran aikana sitä osaamista pitäisi pitää yllä ja se on tärkeä rooli tässä näin. Nyt kaikki muut uudelleensijoittamisvelvoitteet jäävät pois. Yrityksissä on ollut aika helppo selvittää, onko uudelleensijoittamismahdollisuuksia, onko sellaista työtä, johon irtisanottava työntekijä voitaisiin sijoittaa, ja ovatko olosuhteet muuten kunnossa.

Arvoisa rouva puhemies! Minä päätän tämän vähän positiivisempaan näkökulmaan. Se liittyy näihin valiokunnan lausumaehdotuksiin. Täällä ollaan yksimielisesti kahdesta lausumasta yhtä mieltä.

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa, onko muutoksilla vaikutuksia raskaus- ja perhevapaasyrjinnän lisääntymiseen, ja laatii asiasta selvityksen vuoden 2028 loppuun mennessä.”

Ja sitten toinen: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ja laatii vuoden 2028 loppuun mennessä selvityksen muutosten vaikutuksista yhtäältä työntekijöiden asemaan ja toisaalta työllisyyteen etenkin pienten ja keskisuurten yritysten työllistämiskyvyn näkökulmasta.”

Kolmas lausuma, jonka hallituspuolueet sitten ajoivat läpi, liittyy siihen, että valtioneuvosto seuraa esityksen käytännön vaikutuksia erityisesti sen osalta, että muutokset tosiasiassa alentavat irtisanomiskynnystä esityksen tavoitteen mukaisesti. Eduskunta edellyttää lisäksi, että valtioneuvosto arvioi tämän pohjalta tarvetta ulottaa muutokset koskemaan myös virkasuhteessa tehtävää työtä. Tämä selvitys pitäisi antaa eduskunnalle vuoden 28 loppuun mennessä. Tästä virkasuhteisen mukaan ottamisesta oppositiossa oltiin sitä mieltä, että se ei kuulu tähän näin. Kaksi ensimmäistä kuuluu. Virkasuhteisia tämä lakiesitys ei koske, tämä koskee vain työsuhteisia.

Arvoisa rouva puhemies! Näin lopuksi täytyy sanoa, että on erittäin ikävä lakiesitys näin joulun alla työntekijöille. Tämä tulee aiheuttamaan paljon epävarmuutta, ja mennään askelia kohti tuntematonta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

Pöytäkirja PTK 132/2025 vp

20.50 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Haluan myös itse päättää tämän osan käsittelyn omalta puoleltani lyhyeen toteamukseen niin, että tämä on todellakin kautta aikain merkittävin lakiesitys, mikä liittyy työntekijöihin ja työmarkkinoihin. Aiemmassa puheenvuorossa luettelin sen pitkän listan, mitä kaikkea siellä on tapahtunut, ja on tämä niillä täydennettynä, ja sitten vielä on se, mitä sieltä voi kenties olla tulossa. Enpä nyt hirveästi ylläty. Toki toivon, että olen väärässä siinä arviossa, mutta kun ensi vuoden aikana on toki tulossa se, että voi tehdä vuodeksi määräaikaisen työsopimuksen ilman perustetta, niin mitä sen jälkeen hallitus vielä keksii? Onko siellä arkipyhäkorvausten poistamista ja muita vastaavia, tämmöisiä isoja, merkittäviä muutoksia tulossa? Toivon, että ei.

Mutta näitten muitten heikennysten lisäksi tämä irtisanomissuojan heikentäminen on tosi merkittävä. Kuten tiedämme, ollaan jo heikennetty työttömiltä työttömyyskorvauksia. Niin kuin olen todennut, tämän hallituksen työllisyyspolitiikassa on kolme keskeistä kohtaa, elikkä: työttömiltä leikkaaminen, työsuhdeturvan heikentäminen ja sitten työntekijöiden koulutusmahdollisuuksien heikentäminen. Siinä on kolme semmoista keskeistä kohtaa, mihinkä on perustunut tämän hallituksen työllisyyspolitiikka, joka näyttää olevan vain työttömyyspolitiikkaa.

On tosi surullista, että hallitus tekee tällaista politiikkaa, mutta toivotaan nyt sitten, että jossakin välissä näitä tehtyjä päätöksiä joku taho ainakin joltain osin pääsee korjaamaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 19.12.2025 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.22.

Pöytäkirjan vakuudeksi: